ISSN 0-1301-0220-2
86
AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ
Temmuz 2001 Sayı: 2001/07 Fiyatı: 1.000.000 TL. (KDV Dahil)

ÖKÜZ

www.leman.com.tr

işte kuzu kuzu geldim ister at ister öp beni

ya herro
ya merro
e) hiçbiri

Akşamsefası

Yirmi Yedi Mayıs İkibinbir

bugün gazetede ölümün haberini okudum. sözlükte **adviye**'*ydi. küçükesat'ta iki göz evde yeşil kadife elbiseli kadın. hamile miydi, geçmiş gün unuttum. telefonu meşgul çalıyor evin, sokağa parmaklıklardan bakıyor. demir ahşap masada şiir yazan bir adam oturuyor. yeşil kadifeli kadın pencere-siz mutfakta rakı mezesi hazırlıyor. ben de zerzevat yıkıyorum derin lavaboda. musluğun sesi yavaşlıyor, gözyaşlarım da. yeşil kadife kadının uykusu geliyor, misafirlere yatak yapılacak. bebeğin rüyası bölünüyor alnı açık babasının anlattığı hikayeye gülen kahkahalarla. gece uzun koridorda kapıyı açıyor, tekrar dönüyor bir şey unuttum mu diye. mışıl mışıl uyuyor bir tek şiir ayakta sözlüğün* **behçet**'*i. sevgilisi kızının babası lacivert yıldız sanki kayınca geceye hastalandı. kadife kadının kocası bin dokuz yüz doksan üç kül temmuz'du yakılmıştı. sivas'ta sözlüğün* **eren**'*i güzel yaşa gelincik ömürlü insanların ülkesi türkiye'de.*

AYŞE FUNDA ARAS

incelikler - on bir met üst

geçen ay yurdum gündemi, uşak-eşme'de görülen ve bir vatandaşımızın taşla kovalamasıyla neye uğradığını şaşıran 'bir uzaylı hikayesi' ile sallandı.. eli kalem tutan, dili laf yapan, ilgili, ilgisiz herkes, durum hakkında atıp tuttu.. oysa yıllar yıllar önce, ünlü ve rahmetli halk aşığımız şemsi yastıman belki de bugünleri önceden sezerek, taa 1974 yılında aşağıdaki türküsünü çalmış, söylemiş.. bu güzel ve faydalı eseri uşak-eşme'ye inen uzaylı garibim, ona taş atan yurdum insanım ve mevzu hakkında atıp tutan herkes için yayınlamayı vazife bildik.. aldı şemsi abi sazı eline, bakalım neler neler söyledi:

Şemsi Yastıman, (10 Temmuz 1923 - 10 Temmuz 1994)

Uzaylılarla Sohbet

ŞEMSİ YASTIMAN

Hangi rüzgâr attı sizi?
Uzaylılar hoş geldiniz.
Kurcalardı zihnimizi
Uzaylılar hoş geldiniz.

Sizi gördük sevindik çok
Karnınız aç mı, yoksa tok?
Atmosferde ne var ne yok?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Uyruğunuz hangi fasıl?
Urbanız bu mudur asıl?
Güneşle aranız nasıl?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Merih mi, ay mı iliniz?
Hangi lisandan diliniz?
Sizin de çok mu deliniz?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Ne durumda sizin devlet?
Liderlerde var mı hiddet?
Zor mu kurulur hökümet?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Sizde kalp kırmak var mıdır?
Adam kayırmak var mıdır?
Sağ-sol ayırmak var mıdır?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Sizin ora kış mı, kar mı?
Bütçeniz geniş mi, dar mı?
Dolmuş kuyruğunuz var mı?
Uzaylılar hoşgeldiniz.

Sizin orda nasıl geçim?
Demokrasiniz ne biçim?
Var mıdır kavgalı seçim?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Yapalım bir konsültasyon
Ne yanda sizin istasyon?
Sizde var mı enflasyon?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Bir soru daha var bizde
Piyasa nasıldır sizde?
Zam gelir mi habersizce?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Belediye var mı sizde?
Hamdolsun bu yoktur bizde
Elektrik, su krizde
Uzaylılar hoş geldiniz.

Sizin çöpçü çöp alır mı?
Telefon açan bulur mu?
Vergi kaçıran olur mu?
Uzaylılar hoş geldiniz.

Ayda var mıdır, boş arsa?
Rüşvet ile karaborsa
Biz de gelek beleş varsa
Uzaylılar hoş geldiniz.

Der ŞEMSİ YASTIMAN size
Dostça öğüt görev bize
Hemen dönün ülkenize
Uzaylılar hoş geldiniz.

1 Ocak 1974 Beşiktaş - İstanbul

Biz elli kadın kalktık İstanbul'dan Batman'a gittik. Hayata farklı pencerelerden bakan, farklı mesleklerden, farklı yaşlardan kadınlardık. Galiba, hepimizin amacı Batman'da "yaşayan" ve oradaki yaşamın başrolünü üstlenen kadınların acılarını ilk elden duymak, dinlemek, paylaşmak, sorunlarına elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışmaktı. Tarlada, evde çalışan, çocuklarını doğurup büyüten de onlardı; dağlarda ölen kocalarının, çocuklarının ardından gözyaşları dökenler de... Oysa erkeklerin kurduğu bir dünya içinde sorgusuz sualsiz, hem de namus hamallığı yaparak yaşamak zorundaydılar. Küçücük yoksul evlerinde, kalabalık ailelerinin içinde yapayalnız yaşayan Batmanlı kadınlarla söyleştik, onları dinledik ama yetmedi bir de erkeklerin kadınlar hakkında neler düşündüğünü duymak istedik. Batmanlı erkekler kadınlara nasıl bakıyorlardı. Batmanlı genç kızların neden intihar ettiği sorusunu kendilerine hiç sormuşlar mıydı? Evde karılarıyla kızlarıyla sorunlarını konuşurlar mıydı? Ya da kızları sevdiği oğlana varmak istese n'aparlardı? Öküz Dergisi olarak erkeklere bu soruları sorduk ve kadınlara onların gözünden bakmaya çalıştık. İşte farklı yaşlarda ve mesleklerdeki Batmanlı erkeklerin gözünden Batmanlı kadınlar.....

At Bizim, Avrat Bizim, Silah Bizim, Can Bizim...

HATİCE MERYEM - MİNE SÖĞÜT

✔ **Okuyamadık,** orta ikiden ayrıldım. Pis ayağa girdim, bıraktım okulu. Okula gidiyordum, pis arkadaşlar geldiler yanıma, kalem yerine silah soktular beline, hoca da bakınca sıktım ayağına, davam hâlâ sürüyor, bu yüzden ayrıldım okuldan. Kadınların intiharları üzerine düşündüm tabii. Geçmişte olan bazı olaylar var, Hizbullahçılar falan. Bazılarının abisi, bazılarının kocası, bazılarının oğlu öldürülmüş, bunlar da bunalıma girip intihar ediyor. Yani ben öyle diyorum. Bir de istedikleriyle evlendirmiyorlar kızları. Mesela ben gidiyorum, kızı ailesinden istiyorum, kızın gönlü var bende, ama ailesinin gönlü bende yok diye vermiyor. Bak şu ötedeki beyazlı delikanlının sevdiği kızı başkasına verdiler, o da delirdi. Bir aydır bir kızla çıkıyorum, daha yüz yüze konuşmamışım, kendisi 16 yaşında. Mektup attım, teklifimi kabul etti. Okula gidiyordu, dedim senle çıkmak istiyorum, seni ilk gördüğüm andan beri vuruldum sana, aşık oldum sana... O da bana dedi ki, düşünmem lazım. Dedim, mesela düşüncen hangi güne kadar? Dedi, üç gün. Dedim, üç gün mü? Dedi, evet on gün de olabilir. Tabii canım senin o doğal hakkın, dedim. Üç gün geçti aradan, telefon açtım. Zamanı geldi dedim, o da dedi, doğru zamanı geldi, sana şartlarımı bildireyim, dedi. Bana dedi, okul içinde konuşamam, sokak başında konuşamam seninle, sadece telefonlaşırım. Dedim, mesela bir kafeye gidip oturamaz mıyız? Dedi, hayır. Telefonlaşıyorduk ama bugün ayrıldım ondan. Ayrılma gibi bir şey geçti aramızda yani. Şimdi abla, bunların hepsi düzelir, ama Kürtlerin birleşmesi lazım. Bazıları Hizbullahçıdır, bazıları solcudur, bazıları korucudur... Üç dört çeşit Kürt var abla. Bunların hepsinin birleşmesi lazım. Bazısı da birleşmemizi istemiyor, onların işine gelmiyor tabii. Mesela 93'te burda kelle başı 80 milyon paraydı. Şu anın 500 milyon parasıdır.

✔ **Benim kızım,** genç bir Hadepli'yle gezerse ben sevinirim, niye sevinirsin dersen, bilirim ki bu adam benim kızıma bir düşünce verir, onu kişiliğiyle seviyor, başka yönüyle sevmiyor. Burda aileler yüzde doksan birbirini tanır. Kimse kızının kötüyle evlenmesini istemez. Belki intiharlar şöyle de olabilir. Mesela temiz bir ailenin çocuğuyla bir süre geziyor, bir bakıyor ki bu adamın niyeti başka, kız da okumamış, bir yanlışa, bir bataklığa girmiş olabilir, halkın içine de çıkamaz, intiharı seçmiş olabilir. Yani bu konuda kızını dövmeyen dizini döver.

✔ **Kültürel farklar var** tabii. Bunu çok rahat konuşalım.. Batıda evlenmeyen birisi daha önce cinselliği yaşıyordur. Burda bu mümkün değildir, haliyle bir namus meselesidir, ölüme götürür, yani bu intiharların nedeni biraz da budur. Bu konu üzerine gazetelerde yazılıyor ama, bunu ortaya köküyle çıkarmak lazım.

✔ **Benim tanıdığım bir kız** intihar etti. Bizim sokağın hemen yanında oldu olay. Çalışmıyordu. Zaten birçok aile, kızının dışarı çıkmasını bile istemiyordu. Ben onunla aşk ya da sevgi yaşamamıştım, ama arkadaşım olmasını isterdim. Eğer intihar etmeden önce benimle konuşsaydı belki de intihar etmezdi, açılırdı. Herhangi bir şeyi paylaşmak da insanı intihardan koruyabilir. Medya, televizyonlar, paparazzi gibi çirkef şeyleri çıkaracağına bunların üstüne gitmesi lazım. Yazık, on sekiz yaşında yaşam dolu gencecik kızların intihar etmesi, beni ciddi şekilde etkiliyor. Çoğu da görücü evlenmek istemediği için yapmıştır, bazısı da bir kot pantolon giydiği için. Böyle ucuz, ufak şeylerden olmuştur yani. Bunlar bizim gerçekliğimiz yani. Şu anda Türkiye genelini 20 yıl arkadan takip ediyoruz. Ben de evleneceğim, çocuk konusunda bir çocuk düşünüyorum, kız olursa ikinciyi yaparız.

✔ **Özgür olmadıkları** için olabilir. Burda özgürlükleri kısıtlıdır. Bu konuda biraz erkeklere iş düşüyor galiba, biraz daha yumuşak olsalar, biraz daha iyi davransalar bunlar olmaz herhalde. Kızları okutmuyorlar, zorla evlendiriyorlar, bence sebep bunlardır.

✔ **Kadınların kamu** görevlileriyle ilişkiye girmeleri haberleri de çıktı. Bunlar yaşanıyor da olabilir tabii. Bilirsiniz toplum sosyalleşirken yozlaşır yani. Bu bize tedirginlik veriyor. Örneğin kızkardeşimin gidip aşk yaşamasını ben sindiremiyorum. Gerçekten bu yozluğun içinde kaybolmasını istemiyorum. İntihar nedenleri arasında bu memurlarla ilişkiler de olabilir tabii.

✔ **Bu olay böyle hemen** patlak veren bir olay değil yani. Belli bir sürecin sonucu olarak bu intiharlar oldu. Bence bu aile yapısından, görgülerinden, köylerden şehire gelişlerinden, değişik şartlara uyum gösterememelerinden, içinden geldiği gibi hareket edememelerinden, onlara bir tutsak gibi bakılmasından oluyor. En ufak bir hareketinde eleştiri, baskı, yıldırıyor. Zaten kendileri de kabul ediyor. Bütün bunların dışavurumudur. İsyandır, bu intiharlar aslında. Bence uzun vadede bu intiharlar azaliner, bu sorunlar çözülür. Aslında bu insanlar dışarıdan Batman'a gelen insanlardır, asıl Batman halkı değildir yani. Dağ başındaki üç beş evden buraya taşınmış insanlardır. Daha yerleşmediler, birbirlerini tanımadılar bile, ilişkiler başlamadı bile. Zaman içerisinde bunlar buradaki hayatı görecek, kızlar okula gidecek, zihniyet değişecek zamanla. Ağbilerin kızkardeşine, babaların kızına olan bakışı zaman içerisinde değişecek. Başka toplumlarda olsa daha hızlı olur, ama burda da olur yani. Benim ailem biraz daha demokratik. Mesela benim kızkardeşim de keşke sizin aranızda olsaydı. Demek istediğim, burdaki bütün ailelerde bu sorunlar yaşanmıyor, fakat

Akşamsefası

dikkat edin **GAP mahallesi** civarı biraz daha ondedir, ileridedir. Muhafazakarlık pek fazla değildir. Maddi olarak da manevi olarak da rahattırlar, özgürdürler. Batman'ı birkaç bölüme ayırmak lazım yani.

✔ **Batman'da doğdum,** büyüdüm. Şu anda hepimiz barış sürecindeyiz. Ben istiyorum ki, Kürtle Türk kardeş gibi olsun. Hakkımızı da istiyoruz tabii. Nasıl Türk dili varsa, Kürt dilimiz de var. Bu kadınların intiharları meselesi hep Türk sorunudur. Benim evleneceğim kızı annem babam görecek, beğenecek, bu kızı beğendik diyecekler ki, ben de evleneyim. Kızkardeşlerimin hepsi evli. Geldi istediler, biz de verdik. Ben İzmir'de hamallık yapıyordum, binalarda çalışıyordum. Şu an boştayım, çiftçilik yapıyorum. Kiraladığımız toprakları ekiyoruz.

✔ **Bu intiharların ekonomik**, sosyal, siyasal yönleri var. Köyden kente bir göç başladı. Gelirken bütün varlıklarını köyde bıraktılar. Tavuklarını, hayvanlarını, bağlarını... Oradan kopup geldiler. Burda tabii bir ekonomik sıkıntı yaşadılar. Şehir hayatına alışamadılar. İlgisizlik insanı yalnızlığa itiyor, yalnızlık da karamsarlığa. Mesela gençlerin talepleri, beklentileri daha başka. Daha umutlu bakmak istiyorlar, ama bu bakış açısını bulabiliyorlar mı, bunu görmek lazım. İntiharlar daha önce yoktu diyebilirim. Aramızda bu konuyu konuşuyorduk tabii. Ama belki de dışarıdan birilerinin gelmesi bekleniyordu. Bireysel olarak ne yapabiliriz ki. Uzmanlar bekledik, daha profesyonel insanlar bekledik. Ben kendi seçtiğim insanla evlendim. Şu anda aşırı derecede zorla evlendirilme diye bir şey yok. Altı çocuğum var, bence yeter.

✔ **Aile planlaması** Kürtlere karşı panzehirdir. Olmaz böyle şey, düşünemiyorum. Niye, çünkü arkalarında ateş var. Çünkü çok ölüyorlar, her yerde eziliyor, her yerde boğuluyorlar. Yani sıfırlaşıyorlar. Batman ili çok kozmopolit ildir. Bölgenin her köyünden, her dağından, ovasından, her taşından bir insan gelip yerleşmiştir buraya. Farklılıklar da çoktur, birlikler de. Çok değişik aileler var. Benim dediğim olacak aksi halde seni yaşatmam diyen aileler olduğu gibi, ki bunlar azınlıkta, ama çoğunluğu ise çocuklarının arzusuna katılmaktadır. Ben öyle babalar biliyorum ki kızını evlendiriyor, oğlundan çok mal veriyor kızına. Mücadele ile her şey yepyenileşti. Politik hayat, hürriyet, özgürlük, eşitlik getirdi kadınlara. Çatışma ortamından daha yeni çıkmış bu çocuklar. İyi yaşamayı hızla öğrenebilme çağındadırlar. 15-20 yıllık süreçle gelişti bunlar. Daha önceleri yoktu.

✔ **Diyelim ki kenar** bir mahallede ekonomik durumu kötü olan bir kızın, diyelim ki bir kafeye gidip orada bir erkekle oturması müthiş ayıplanır, herkes tarafından olmasa da. Bir kız kafede oturmuş, aşk yaşıyor diye yani. Yalnızca kafede oturması mı! O kızın giyimine zaten yoğun baskılar yapan birileri vardır. Yalnız bu işi biraz geniş planda almak lazım. Yıllardır bize empoze edilmek istenen şey de buydu yani. Buranın halkını biraz geri bırakmak. Mesela Marmara'yı en yüksek eğitim, sosyal, ekonomik imkanlara boğdular. Ben aile planlamasına karşı değilim, ama Marmara'da yaşayan bir adamın iki çocuğunun tıbbı okuması, bizim burda on çocuğun kazanamaması gibi bir olay.

✔ **Kadın son 20 yıllık** süreçte kendini halkın önüne attı. Burada, afedersin bir kafede oturmak, düşünceye bağlı yani. 20 yıl önce bir kızı bir yerde görmek çok feci bir şeydi. Ama şimdi dağ başında da kız var. Kıza böyle kötü gözle bakmak artık yok yani. Kadın kendini halka tanıttı yani. Kadının artık kişiliğine bakılıyor. Ben aileden evlendim. İşi olmayana kız verilmez burda. Zaten yalnız tütün ekme durumları vardı. Bu kota sistemiyle beraber bir nevi elimizden o da alındı yani. Şu anda binlerce aile de İstanbul'dadır. Bir yirmi yıl önce, başı açık bir kadını görseler kötü kadın derlerdi. Ben kızımı okutamadım. 17 yaşında kızım. Keşke okusaydı ama binlerce üniversiteli var, kimse hayatını kurtaramıyor ki. Herkes işsiz, sadece doktorların işi var. Halk açtır, perişandır, hastalanıyor tabii, onlara da iş çıkıyor.

✔ **Kadınlar toplumsallaştıkça,** biraz daha rahat yaşıyorlar. Siyasi anlamda kendini öne atmış kadınlar arasında intihar yoktur, diye düşünüyorum. Çünkü kendini bir çalışma ortamında bulmuş, kendine güveniyor, geleceğe dair ne yapacağını biliyor, umut besliyor... Genellikle ilgisizlik, dışlanmışlık, toplumdan sıyrılmışlık, kendi kendini yalnız bulmuşluk kadınları karamsarlığa götürüyor. Özellikle bu son yirmi yıl, kadınlara çok şey kazandırdı. O tipteki kadınlarda bir heyecan, bir umut, bir yaşama aşkı vardır diye düşünüyorum. Genellikle bu siyasallaşmaya kendini katamayan, evde tek başına kalan kişilerde bu karamsarlık görülüyor. Burdaki kadınlar biraz daha acılıdır, daha sevgi doludur. Akrabalarını kaybetmiştir, ağır üzüntü duyuyordur. Herkesin umudu ve beklentisi barış ve kardeşlik dolu bir yaşam.

✔ **Özellikle ekonomik** krizden sonra Batman gibi ekonomik durumu düşük bir ilde intihar olayları hemen hemen hiç olmadı. Bir iki tane oldu.. Demek ki, on sekiz yirmi yaşındaki kızların intiharının sebebi ekonomik değilmiş, sosyal, siyasal olduğu düşünülebilir. ■

Kör Kuyularda Merdivensiz Kalan Kadınlar

HATİCE MERYEM

Bir zamanlar **Diyarbakır**, içine koca çocukların sığdığı dev bir karpuzdu.

Bir zamanlar **Batman**, ülkemizin biricik petrol yatağı.

Sonra ikisi birden **'bölge'** oldular, **'ora'** oldular.

Şimdi Batman'da hangi kadına yanaşsanız, ölümden bahsediyor, en yakın arkadaşı gibi. Ve yine hangi çocuğa uzansa bakışlarınız hep aynı sahne yaşanıyor. Annesi, ablası yahut yanında kim varsa onun tarafından minicik eli tutulup zafer işareti yapması söyleniyor kulağına. Ortalama altı yaş çocukları büyükleri söylemeden de otomatiğe bağlanmışcasına yapıyorlar zafer işaretini. İki, üç yaşlarındaki yumuk eller de halen eğitiliyor. Anne memesini emer kadar, baba parmağını sımsıkı tutar kadar doğal duruyor bu zafer işareti üzerlerinde.

Diyarbakır'dan Batman'a doğru giden otobüste, üç genç kız koltuklar arasındaki dar koridorda halay çekmeye başladığında hepimiz bir **Yılmaz Güney** filminin içindeydik artık.

Batmanlı bir genç kız olsaydım ben, ne yapardım, sık sık bunu düşündüm o andan sonra. Ertesi günün sabahı, Batmanlı kadınlarla ilk karşılaşmamız sırasında üst katın balkonlarından sarkan gencecik kızlardan biri olsaydım, ne yapardım, bunu düşündüm. Biji Aşiti çığlıkları ve zılgıtlar arasında, kalabalığın kıyısında kucağındaki minicik yavruyu emzirmeye çalışan yirmili yaşlarında Batmanlı genç bir anne olsaydım mesela..

Her şeyden önce bu kadar cesur olamazdım. İstanbul'dan, o çok uzak şehirden gelen kadınlarla, daha ilk buluşmada mikrofonu elime alıp şu çok gerçek soruyu, şu çok damardan soruyu öldür allah soramazdım: "Daha önceleri nerelerdeydiniz?" Ancak Yılmaz Güney hayatta olsaydı ve bu sahneyi çekseydi herhalde biz İstanbullu misafir kadınların boğazına oturan yumruğu gösterebilirdi kamerasında.

Ben bir şey bilmiyorum Batmanlı kadınlar hakkında, hiçbir şey hem de. Bu, bana, bana da, bu çok gerçek soruyu soran kadınları, oraya gitmeden önce, sadece bilgisayar ekranında arıyorum, o kadar, hiç tanımıyorum. Anlatıyorlar dillerinde. Çevriliyor anında. Meğer Batman'da yaşayan birçok kadın kendini, televizyonda gördükleri o uzak dünyalar kadar uzak hissediyormuş yaşadıkları bu soluk kente. Nasıl ki İstanbul dünyanın bir ucu ise, yaşadıkları şehrin çay bahçeleri, parkları, pastaneleri de o kadar uzakmış onlara.

Ne yapardım Batmanlı bir genç kız olsaydım, ben durmadan bunu düşünüyorum toplantı sırasında.

Akşam. Büyük bir şenlik düzenlenmiş **Batman Belediyesi Sosyal Tesisleri**'nde. Şarkılar, türküler, danslar büyük bir coşkuyla gerçekleştiriliyor. Bir de defile hazırlanmış, yöre kıyafetlerinin tanıtıldığı. Bingöl, Diyarbakır, Kars vs. 'bölge' illerinin rengarenk, geceyi gündüze çeviren ışıltılı kıyafetleri heybetli genç kızlar tarafından sunuluyor. Beden inşası bu denli sağlam görünen kızlar nasıl olur da kıyarlar canlarına, şaşırıyor insan. Kadın kaynıyor ortalık, bir de çocuklar. Her yerdeler. Çocuklar masaların üzerlerinde, çocuklar annelerinin göğüsleri üzerinde, çocuklar kıyıda köşede uyuyorlar durmadan. Uyanık olanları, hâlâ, anlamlı anlamsız zafer işareti yapıyorlar.

Batmanlı gencecik bir anne olsaydım, ne yapardım?

Gece gündüz, durup dururken, ortalıkta inceden bir petrol kokusu geziniyor. İnsan düşünmeden edemiyor, bu kokunun intiharlar üzerinde etkisi olabilir mi? İnsan düşünmeden edemiyor, neden, neden dünyanın her yerinde bu koku ekmek, lüks ve yaşam kokusu iken burada ölüm kokusuna dönüşüyor? **Dallas** dizisi de geliyor mesela insanın aklına. Aynı koku, entrika ve savaşı da çağrıştırıyor sanki. Otobüsle ilerliyoruz, sağda solda petrol kuyuları, bomboş dağların, tarlaların arasında sessiz sessiz kendi başlarına yerin altına doğru inip çıkan Batman'daki petrol kuyuları.

Barış öyle anlamsız bu topraklarda, öyle anlamsız geliyor ki insana. Barış ne ki? Yüzünü hiç görmediğimiz, asla göremeyeceğimiz **Zümrüd-ü Anka** kuşu mu? Bu denli mi uzak bu coğrafyaya? Bu denli mi imkansız? Hiç mi yolu yok? Gidilmez mi? Gidilse görülmez mi?

Ya ben Batmanlı bir genç kız olsaydım? Bu kızgın coğrafyanın bir köyünde yaşıyor olsaydım, sonra benim hiç de anlamadığım nedenlerle boşaltılsaydı köyümüz. Göç edip gelseydik akrabalarımızın da yaşadığı Batman'ın bir kenar mahallesinde bir gecekonduya! Bağlar diyorlar, mesela oraya. Sonra büyüklerimizin söylediği gibi orayı köyümüze benzetmeye çalışıp, köyümüzü oraya taşısaydık mesela. Toprak yolların kenarında kalsaydı kondumuz. Şehre uyum sağlayamasaydım. Televizyondaki hayat bana çok uzak olsaydı. **Rosalina**'yla, **Deliyürek**'le nasıl ki hiçbir zaman konuşamayacaksam, kızlarla gezmeye de gidemeseydim. Annemle, komşu oturmasına gitseydim yalnız. Komşu kızlarla durmadan dantel işleseydik. Mutfak takımı yapsaydım ben. Buzdolabının üzerine, raflara, dolapların içine, duvarlara, yerlere, her yere her yere yetecek kadar çok parçalı. Komşu kızlarla birlikte öyle uzun örseydik ki, Batman'ın bütün kuyularına inilseydi yastık yorgan kenarlarıyla. Öyle renkli işleseydik ki kanaviçeleri, simsiyah petrol kuyularından gökkuşakları fışkırsaydı göğe doğru. Ve öyle geniş, öyle büyük dikseydik ki kefenimizi, birer birer değil hepimizi birden alsaydı tanrı.

Tanrım, ben Batmanlı bir genç kız değilim. İstanbul'da yaşayan genç bir kadınım. Tamamen tesadüf. Tamamen şans eseri. Orda olabilirdim; burda olabilirdi. Sorunlarımız çok çok farklı. Burada sıkıştığımız da doğru; ama işte onlar, bir çığlık atıp gidiveriyorlar. Bir ses çıkarıyorlar ve sonra ayyyy!

Bir de partili, örgütlü kadınlar var. Mine, parti onlar için **party** gibi bir şey, diyor. Evden dışarı çıkabilecekleri, kendilerini var hissettikleri bir şey. Seçenekleri yok. Politik olmak zorundalar. Politikanın böylesine işlevli olduğunu, işe yaradığını hiç bilmezdim.

Son, en son yaşanan bir sahne kaldı benim de aklımda. Bu geziden en az bir sahne, bu geziye katılan tüm kadınların ölürken gözlerinin önünden geçecek sahnelerden biri olacak, buna eminim. Benimkisi şu galiba: Otobüste cam kenarındayım. Dışarı bakıyorum. Aşağıda, yerde çocuklar durmadan zafer işareti yapıyorlar. Aptal politikacılar gibi el sallamak aşağılık görünüyordu o an gözüme. Aynı anda gözgöze geldiğimiz sekiz yaşlarında bir çocuk, zafer işaretini gözüme sokar gibi kaldırdı iki parmağını havaya. Ben de ona **'al işte'** der gibi yaptım parmaklarımla aynı işareti. Bir an keyifli bir bulut geçtiğini gördüm çocuğun yüzünde. Hemen üç yaptı çocuk parmaklarıyla, ardından dört, en sonunda beş. Ve şimdi birlikte gülüyorduk. İki, üç, dört ve beş. Hepsi bu kadar. Onlar sekiz yaşındaki bir çocuğun parmak oyunları. ■

Akşamsefası

Tek Sayfada Batman

Dönüş yolunda yolculuk arkadaşlarımızın duygularını sıcağı sıcağına derlemek istedik. Onlar da, kendilerine uzattığımız, Batman'da iki gece konakladığımız otelin bloknotunun küçücük sayfalarına kargacık burgacık yazılarla arkada bıraktığımız o olağanüstü iki günün bir iki cümlelik özetini karaladılar. İşte Batman'dan dönerken, yüreklerimizden kağıda akanlar.....

Yine barış dediler... Yine kardeşlik, yine demokrasi dediler... Ve coşkuydu ellerimizi buluşturan...

Jülide Kural

Batman izsiz bir şehir. İnançlı, gururlu kadınlar. Karmakarışık duygular...

Ramize

Batman, acı, yoksulluk, baskılar, güzel ve tutsak kadınların kenti! Orada olmak isterdim...

Yaprak Zihnioğlu

Rengarenk elbiseler... Işıl ışıl örtüler... Sımsıkı sarılmalar...

H.Güner

Batman'dan hem çok acı, hem buruk ayrıldım. Acı çeken insanlar beni çok üzdü. Ayrıca çok da güzellikler yaşadım, hepsine güzel günler...

Mualla

"Batı"dan gelenler olarak özgürlüğümüzün Batman'dan (vs.) geçtiği gerçeğini bir kere daha hissettim. Hatırlattıkları için...

Candan

Şu anda Batman-Diyarbakır arasında, yoldayım. Üzüntüleri, acıları, yüklendim. Türkiye topraklarına gerçek demokrasinin gelmesi. Uzun ama mutlaka ulaşılması gereken hedef bu. Yaşasın barış...

Özlem Petek

Birkaç ay önce yaşamdan vazgeçiş öykülerini dinlerken umutsuzluğu öğreten analar; bu kez direnişi, coşkuyu, barışı fısıldadılar kulaklarıma. "Em aşiti dıxazın" cümlesi tüm özel öykülerin sonuç cümlesiydi. Bir kez daha anladım ve dedim ki kendime, iyi ki onlardan biriyim..

Müjgan Halis

Doğu'nun kadınlarından dayanışma, yaşama inancı, acıya direnip umudu yeşertme adına öğrenecek çok şeyimiz var...

Karin Karakaşlı

Batman, acı, yoksulluk, baskılar ve tutsak kadınların kenti! Orada olmak isterdim...

Yaprak Zihnioğlu

İstanbul'dan Batman'a gelmek, şehirlerarasından ziyade boyutlararası bir yolculuk! Akıl almaz bir sevgi, coşku ile ağırlanmak, bir o kadar ağır ve büyük beklentileri düşündüğünüzde yüreğinizin üzerine taş misali oturuyor... Yanlış anlaşılmasın, pişman değilim. Yine olsa yine yaparım! Ama umarım suya bir taş atmayı başarırız... Halkaları seyrettirmek bizim borcumuz. Hem kendimize, hem bu topraklarda yaşayan herkese...

Saynur Varışlı

İki günün sonunda geri dönüyoruz. Orada gördüğüm coşkulu ve sevecen sevginin hakkını verebilmenin ağırlığı var üzerimde. Kulağımda zılgıtlar ve biji aşiti sloganları çınlıyor...

Siren

Batman için. Işıl ışıl kadınlar, uykulu çocuklar...

Şebnem İşigüzel

Dönüyoruz. Yol boyunca tarlalar. İçim buruk. Arkamda bıraktığım hayatlar... Yoksullukları ama bir o kadar o hayatlara sıcacık tutunuşlarıyla gözümün önünden gitmiyor. İstanbul'da ne kadar boş ve hayattan uzak yaşıyoruz-bomboş. Tüm bunları gördüm..

Müge İplikçi

Yıllardır OHAL'e, faili meçhul cinayetlere, öküzün trene baktığı gibi seyirci kalındı. Ancak kadın, iki gün boyunca bu seyri değiştirmek için anlama çabası verdi.

Ayşe Gökkan

Yaşananları, acıları, ölümleri, kayıpları görmeden yaşayanlar varolmamalı... Batman, Diyarbakır, Siirt, Trabzon, Bergama, Sivas... Acıyı paylaşmak, tüketmek... Yaşamı yeniden üretmek...

Şebnem Korur

Batmanlı kadınlar çok cesur, çok coşkulu, çok arkadaştılar.. Bunca acının ortasında kadınlar yaşamı umutla sırtlayabiliyorlar. Onlara dokunmak çok güzeldi. Umarım yeniden...

Özgür

Dönüyoruz. Ardımızda yitirilenlerin acısıyla kavrulan ama inançla coşan insanlar, kadınlar. Dönüyoruz. Önümüzde gün be gün ölüme doğru yaklaşan açlığın koynundaki insanlar. Biz hepimiz özgürlük istiyoruz. Aynı dünyanın yoksullarıyız, ama düşlerimiz zengin...

Yeşim İşlegen

Kirli kapıları kapatıp, temiz kapıları kadın dayanışmasının açacağını söyledi kadınlar. Becerebilecek miyiz?

Nilgün

Artık gerçek Kürt kadını edebiyat eserlerindeki yerini almalı. Onların aşkı, yaşama biçimi pek çok şey anlatıyor...

Şebnem iyinam

Yıllardır acılarla yaşamış insanların sözleri içimi acıttı. Kaybolan çocuklar için, onlar için elimden gelen her şeyi yapmaya çalışacağım.

Derya Alabora

Her kadını kucakladığımda, bakışında ve kokusundaki damıtılmış acıyı da kucakladım. Bir ana, Kürtçe anlatırken yaşadıklarını, ağladım... Ve bir kez daha anladım ki, acının dili ortakmış..

Yeşim Yasin

Tüm farklılıklarımızı yüklenip geldik İstanbul'dan Batman'a. Batman, adı ölümlerle anılan kent. Tüm yaşam özlemimizle buradayız... Farklı bir dili konuşan kadınlarla biraradayız, ama tanıyoruz birbirimizi. Yüreğimizdeki acıdan, gözlerimizdeki parıltıdan. Birbirimizi anlıyoruz. Hepimiz aynı dili konuşuyoruz. Çalınmış hayatlarımızı birbirimizin sesine, yüreğine dokunarak arıyoruz...

Filiz Özkan

Köylerine dönmek isteyen kadınla, kapısının önünde öldürülen adam... Kocasının ölüsünü yerden kaldırdığı için işkence gören kadın... Tüm kadınların tek isteği barış, ana dillerinde konuşmak, kültürlerini yaşamak...

Zübeyde

Uzun bir yolculuktan sonra zılgıt seslerine karışan Biji Aşiti çığlıkları hâlâ kulağımda... çok sıcak, samimi geçen bu etkinliği özleyeceğim.

Yıldız Üçok

Yarım kalmış duygularla ayrılıyorum Batman'dan. Hepimiz kadınız, aynı ortak ezilmişliği yaşıyoruz diyordum, ama bir türlü Kürt kadınların yaşadığı acılardan o ortaklıklara ulaşamadım, ulaşamadık... Koskocaman bir istekleri var: BARIŞ... Barış için bir şey yapın, diyorlar. Birbirimizi hissetmemiz buna bağlı galiba...

Filiz Karakuş

Birbirini anlayabilmek için biraraya gelmek, gözgöze konuşmak, birlikte eğlenmek çok önemli. Ben kendi adıma önemli bir deneyim yaşadığımı düşünüyorum.

Meltem Gürler

Baskı, şiddet, zulüm, ölüm, işkence, acı ve yokluk ve yoksullukla yaşayan insanların sesi olmaya çalışmak... Bir de güneşi gözlerinde görmek... Hepsi bu.

Zeynep Oral

Duydum, "Batman'da kadınlar ölüyor"muş. Gördüm, Batman'da canlı kalan tek şey; acının söze dönüşme ihtiyacı..

F.Cansel

Beni en çok etkileyen olay 70 yaşlarındaki bir kadının sahneye çıkıp, hiç durmadan zıplaması idi. Bence bu bir eylemdi, çünkü kadının gözlerinde kararlılık, coşku ve sevgi vardı..

Gülşen

Batmanlı kadınlar "anahtar sizin elinizde" dediler. Evet, anahtar hem bizim, hem de onların elinde. Yalnız elinde mi, hem de yüreğinde. Yalnız kapının kilidi mecliste be kardeşim, meclis!!

Zeynep Tanbay

Kucaklaştık, dinledik, anlattık... Halleştik yani. Eğlendik de, üzüldük de... Uzak bırakılmış mıydık, uzağa mı düştük, bilmiyorum. Ama halleşmeye devam edeceğiz...

Melek

Aksamsefasi

Diyelim ki tarihe gözlerimiz kapalı, kulaklarımız tıkalı ama geleceği görmek o kadar zor mu. Savaşmak birlikte yaşamayı becerebilmekten daha mı kolay. Keşke melekler herkesin ruhuna "zafer bölünmekle değil birarada yaşamayı becerebilmekle kazanılır" diye fısıldasalar. İnsanlar da bir kez olsun, şeytanın değil meleklerin sözlerine kansalar...

Taraf Olmayan Bertaraf Olur

MİNE SÖĞÜT

Başlıktaki sözü **İbda-C** slogan olarak kaptığı için yıllardır hayıflanıp dururdum. Bir gün yeri gelir de bu güzelim sözü kullanmak istersem sanal patenti **İbda –C**'ye ait kaygısıyla kullanamayacak mıyım diye endişelenirdim. Ama o gün geldi ve ben endişelerimi bir kenara bırakıp o meşum sözü başlığa koyuverdim. Çünkü iki günlüğüne gittiğim **Batman** gezisinden döndüğümde kafamda vızıldayan onlarca düşünce dönüp dolaşıp sonunda hep bu çıkmaza giriyordu. **Güneydoğu**'da taraf olmayan bertaraf oluyordu.

20 yıldır **PKK** ile devlet arasında sıkışmış ve savaşın bedelini en ağır şekilde ödemiş on binlerce insan, acımasız bir taraftarlık kıskacında yaşıyor. Yıllardır uygulanan sağduyusuz politikalar yüzünden tüm ülke (batı belki daha yavaş ve gözle görülmez ama doğu çok daha korkunç ve kanlı bir hızla) uçurumun dibine yuvarlanıyor.

Ben bir hafta sonu kendi **"kurtarılmış"** bölgemden çıkıp onların **"kurtarılmış"** bölgelerine gittim. Tıpkı alt kattaki komşuya çay içmeye gider gibi. Tıpkı komşu kadının kocasından yakınmalarını dinler gibi dinledim yakınmalarını. Ah dedim vah dedim. Birlikte gözyaşı döktüm ve içimde bir kırıklık kendi evime geri döndüm.

Kırıklık sadece dinlediğim öykülerin içindeki vahşet yüzünden değildi. Herkesin evinden onlarca ölü çıkmış olması, görülen işkenceler, kırılan umutlar, dökülen gözyaşları, atılan sloganlar savaşın olmazsa olmazlarıydı. Benim içimi kıran, orada o anlamsız savaşın çıkmasına izin verenlerle, savaş rantı yüzünden insan hayatını hiçe sayanlarla aynı sınırlar içinde aynı tarihte yaşıyor olmanın kırıklığıydı.

Yüzyıllardır isyancı yapıları yüzünden hakim düzenle ters düşen ama kendi devletlerini kurmaya da bir türlü gücü yetmeyen bir ırkın torunlarıydı onlar. Tıpkı töreler gibi **"devlet kurma ülküsü"**de nesillerden nesillere geçmiş ve **"Bağımsız Kürdistan"** isteği genetik bir isyana dönüşmüştü. Bu genetik mirasın bedelini onlar da biz de çok ağır ödedik.

Diyelim ki tarihe gözlerimiz kapalı, kulaklarımız tıkalı ama geleceği görmek o kadar zor mu. Savaşmak birlikte yaşamayı becerebilmekten daha mı kolay. Keşke melekler herkesin ruhuna "zafer bölünmekle değil birarada yaşamayı becerebilmekle kazanılır" diye fısıldasalar. İnsanlar da bir kez olsun, şeytanın değil meleklerin sözlerine kansalar.

20 yıldır süren ve her zamanki gibi kazananı asla olmayan savaşın en ağır yaralarını taşıyan Batmanlı kadınlar... Kadın oldukları için okutulmayan, kadın oldukları için varlıkları hep hiçe sayılan, kadın oldukları için hayatın tüm yükünü sorgusuz sualsiz taşımayı kader bilen ve en kötüsü çocuklarını yitirmeyi onurlu bir madalya gibi göğüslerinde taşımayı öğrenmek zorunda bırakılan Batmanlı kadınlar... Gözlerimizin içine bakarak, cevabının asla verilmeyeceğini bilerek, biraz acımasızca sordular:

"Daha önce neredeydiniz. Neden daha önce gelmediniz?"

Bu soruya herkesin belki farklı bir cevabı vardı. Ama herkes cevabını içine attı. Kimse "Savaşa destek vermekle insana destek vermek arasında o zamanlar gözle görünür bir çizgi yoktu" demedi. Kimse "Ancak dağdaki çatışmaların dinmesi barış sözcüğünü vitrine çıkardı. Bu sözcüğe siz de biz de hemen sarıldık. Kendimize göre dikenli çalıların arasında küçük patika yollar bulmaya çalıştık. Ve bir şekilde yan yana geldik" diyemedi.

Biz elli kulaktık onlar yüzlerce ağız. Hepimiz kadınlardan birbirine benzer öyküler dinledik. Ama her birimiz dinlediğimiz öyküleri kendi kişisel süzgecimizden geçirip belki de bambaşka yerlere vardık.

Benim kulaklarım hemen hemen her ağızdan aynı metni işitti sanki. Sanki... Sanki yazılı bir metin okunuyormuşçasına.... Farklı tek tük sözse ruhuma dağlandı. Bunlardan biri HADEP'li erkek bir öğretmenin sözleriydi. Önce köyleri yakıldığı için Batman'a göçmek zorunda kalan ailelerin korkunç yoksulluğunu özetledi. *"Burada haftada sadece iki kez yemek yiyebilen aileler var"* dedi. Sonra savaşı özetledi. *"Bizim için doğum kontrolü falan olmaz bacım. Analar çocuk doğurmazsa yarın dağda kim savaşacak?"* dedi.

Bir diğeri Baro temsilcisi genç bir avukat kadının sözleriydi. O da *"Valilik Türkçe okuma yazma öğrettiği kadınlara kurs sonunda pilli radyo hediye ediyor ve onların o yoksul evlerine böylece asla ulaşamayacakları bir dünyayı zorla sokup hayatlarını alt üst ediyor."* dedi.

Ve sonuncusu da **Hasankeyif**'te takı satıp hayatını kazanan **İzmirli Murat**'ın sözleriydi: *"Batman'da yoksul ailelerin çocukları genelde sokakta yaşıyor. Çoğu tiner bağımlısı. Onlara yardımcı olmak için biz bir grup insan bir dernek kurmaya çalışıyoruz. Ama* **Batman** *öyle bir yer ki ya bunun için ya* **HADEP***'le işbirliği yapmak zorundasınız ya Valilikle. İkisinden birinin desteğini almadan olmuyor. İkisinin birden desteğini almaksa olanaksız. Herkes işe kendi sahip çıkmak istiyor. O yüzden de çalışmalar çok zor ilerliyor."*

Murat'ın sözleri belki di herşeyin özetiydi. Güneydoğuda taraf olmayan bertaraf oluyordu ve bu adaletsiz düzende insan unsuru tonlarca taş altında bırakılıp hiçe sayılıyordu.

Bugün genç anneler **"Hadi Apo yap"** diyerek küçücük bebeklerine, bileklerini havaya kaldırıp minik parmaklarıyla **zafer işareti** yapmayı öğretirken aslında içinde korkunç acılar olan bir tarih ve gelecek öğretiyorlar. Çocuklar öğrendikleri şeyleri kolay kolay unutmazlar. Hele hele başka bir şey öğrenmezlerse hiç unutmazlar.

Bölgenin tarihi keşkelerle, eğerlerle dolu. Eğer işleri olsaydı, eğer okulları olsaydı eğer anneler Kürtçe gibi Türkçe de bilseydi toprak talebi yerine kültürel bir talebin çığlıkları atılırdı en başta. Bu çığlığa da gerçekten kimse kulak tıkayamazdı. Ama silah sesi her kulağa hitap etmez.

Bu acıların yaşanmasında kurtuluşu dağa çıkmakta arayanlar kadar onların dağa çıkmalarına yol açan o küflü ortamı oluşturanlar da suçlu. Köy enstitülerini kapatanlar, doğudaki insanı önce kendi ağasının sömürmesine, sonra da yalnızlığa terk edenler suçlu.

Eğer birileri orada bir şeyler yapmak istiyorlarsa önce "taraf olmayan bertaraf olur" zihniyetiyle örülmüş o aşılmaz duvarı aşmaları gerekiyor. Onun içinde gerçek anlamda "sivil" bir zihniyete ihtiyacı var Güneydoğunun. Sadece insanı baz alan ve politikalar üstü, sadece insan için bir şeyler yapan...

Bizim güneydoğu yolculuğumuzdan oradaki insanlara ne kaldı bilmiyorum ama bana çok tuhaf bir bilgi kaldı. Bu bilgiyi veren Servet 8 yaşlarında. Okula gidip gitmediğini soramadım bile. Kalabalıklar içinde birlikte diktiğimiz fidanın dibine eğilmiş toprak atarken *"sen gittikten sonra ben bu ağacı hep sulayacağım"* dediği andan itibaren ağızım, aklım kitlendi. Elinde maşrapa önce bizim ağacımızı sonra yeni dikilen tüm ağaçları teker teker suladığında tarifsiz bir sızı içimi kapladı. Onun da diğerleri gibi orada kimsesiz olduğunu bilmek, geleceğinin karanlık bir koridordan oluştuğunu sezmek ve bu bilgiyle geri dönmek... Eğer Batman'a hiç gitmeseydim o, o sözü söylemeyecekti ben o sözü duymayacaktım. Ama gittim, söyledi, duydum. Bundan sonra ikimizin de kişisel tarihinde cehennem gibi bir sıcak günde buz gibi suyla sulanan acı yemişli bir ağacın tadı olacak..

eskiseyler@hotmail.com

Akşamsefası

TİMUR DANIŞ

Liren

Yaylaların tepesinden, büyük ırmaklar gibi aşağılara akan binlerce insan, Kibele kadınlar, gençler, yaşama hakkını savunan insanlar, yüzlerini siyaha boyamış kadınlar, siyanüre karşı yürüdüler; Yaşlı bir amcaya sordum neden siyah? Dedi ki, "o devletin ayıbı" dedi, "utancı" dedi, "Bu utancı yüzümüzde taşıyoruz, onlar utansın diye" dedi.

Bergama Siyanürcülere Geçit Vermedi...

Mayıs ayının son günlerinde, Bergama, bu güne kadar gördüğü en büyük siyanür karşıtı çıkışı yaşadı. **Eurogold**'un siyanürü damlatıp, altını çıkarmaya başladığını öğrenen 17 köyün her yaştan kadını, erkeği yürüyüşe geçti. 27 Mayıs'da şirket alanının karşısındaki karayolunda güvenlik güçleri ile köylüler karşı karşıya geldi. Karşılaştıkları şiddetden yılmayan köylüler, başkanları **Oktay Konyar**'ın şiddet kullanılarak gözaltına alınması üzerine Bergama'ya doğru yürüyüşe geçtiler ve başkanlarının serbest bırakılmasını sağladılar.

Oktay Konyar ile buluşan köylüler, daha sonra tek sıra halinde madenci şirketin önünden yürüdüler ve **"Eurogold Gidecek Bu İş Bitecek"** sloganları atarak evlerine döndüler.

Dünya Çevre Günü'nü, "Her yer Bergama, Hepimiz Bergamalıyız" a çeviren Siyanür Karşıtı kişi ve kuruluşlar 5 Haziran'ı Bergama ile Dayanışma günü ilan ederek onlar için bir gece düzenlediler. Bu gecenin düzenleme komitesinde de yeralan Oktay Konyar ile hafta boyunca birlikte oldum; Konyar hafta boyunca siyanür karşıtı direnişi anlattı.

İlk görüşmemiz sırasında Oktay Bey'e eylemi sordum:

Oktay Konyar: Yaylaların tepesinden, büyük ırmaklar gibi aşağılara akan binlerce insan, Kibele kadınlar, gençler, yaşama hakkını savunan insanlar, yüzlerini siyaha boyamış kadınlar, siyanüre karşı yürüdüler. Yaşlı bir amcaya sordum neden siyah? Dedi ki, "o devletin ayıbı" dedi, "utancı" dedi, "Bu utancı yüzümüzde taşıyoruz, onlar utansın diye" dedi.

Timur Danış: Kamuflaj için yapıldığı yazıldı gazetelerde...

O.K: Hayır. Kesinlikle değil. Bu yargı kararlarını uygulamayanların ayıbı diye yapılan bir şey. Uzun yıllar hiç şiddet yapmadık, suç işlemedik, provokasyona gelmedik...

T.D: Nasıl başladı eylem? Basın değişik veriyor.

O.K: Versin. Yani şu var, bizi, köylüyü, jandarmayı karşı karşıya getirmek için özen gösterdiler. Cumhuriyet tarihinde ilk kez, bir belediye aracı kendi halkına su sıktı.

Bunlardan Korkmayan Taş Olsun..

Daha sonra Oktay Konyar'ın da konuşmacı olarak katıldığı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)'nde düzenlenen "Dünyada Altın Üretimi ve Bergama" konulu toplantıyı izledim.

ODTÜ toplantısına geç katıldık. Oktay bey son konuşmacı olarak söz aldı ve aşağıdaki konuşmayı yaptı. Onun konuşmasından sonra salon bayağı hareketlendi. Altıncılar yaptıklarını savunmaya, ateşli nutuklar atmaya başladılar.

Oktay Konyar: Bunlar o kadar tehlikeli insanlar ki, bunlardan korkmayan taş olsun.

Bunlar bilim adamlarını bile, o saygın doğru bildiğimiz bilim adamlarını bile bir saatte etkiliyorlar. Adamların kafasını bir karıştırıyorlar, nasıl karıştırıyorlarsa, hangi yöntemi buluyorsa, o bilim de karışıyor, kendi de karışıyor, işin içinden çıkamıyor.

Salondan laf atılıyor: Siz karışmış olmayasınız?

O.K: Biz dimdik ayaktayız. Hiç biz de karışık bir kafa görüyor musunuz? Adam gibi oturuyoruz. Kafası karışan adamlar belli adamlardır. Kafası karışmayan yurttaş da meydanlarda dayak yemeye hazır yurttaştır.

Siyanürcüler bizden farklı mı? Kendi ülkelerinde bizimle aynı otobüse binmezler. Kendi ülkelerinde bize selam bile vermezler. Üstelik dini inançları farklıdır. Ama gelin görün Bergama'nın en işlek caddelerindeki lokantalarında iftar yemeğini onlar veriyor.

Onların kıymetli çikolataları var, biliyor musunuz arkadaşlar? Acayip bir çikolatadır, böyle çift cevizli, karışık bir çikolata. O çikolatalar geliyor bayramlarda. Maden doğruysa buna gerek var mı? Hiç gerek yok. Şimdi soruyorum, ormandan bir eşek yükü odun kesen köylü geçen gün hakime çıktı. Hakim, utanmıyor musun? Sen ormanı kestin, dedi. Köylü, açım hakim bey ne yapaciyim, dedi, nereye gideciğim, dedi. Hakim yasa bu dedi, altı ay verdi ve tecil ediyorum dedi. Şimdi o canavarlar, geldiler bütün ağaçları kestiler. Kaçak binalar. Prosesten bahsediyorlar. Yarın içine belki de nükleer atık koyabilecekleri atık havuzları kaçak. Baraj kaçak. Suç duyurusunda bulundum. Geldiler kaçak yaptınız, dediler. Bunlara para cezası kestiler. 810 milyar lira ceza. Dünyanın bir yerinde, insan ve çevre sağlığını etkileyecek bir baraj yapıyorsunuz, kaçak yapıyorsunuz, sonra da samimi ve dürüst oluyorsunuz; böyle bir şey dünyanın hangi ülkesinde var arkadaşlar? Biz neredeyiz? Afrika'da mıyız? Papua Yeni Gine'de miyiz? Bu kadar duyarsız mıyız? Bu kadar tepkisiz miyiz?

Öküz'de Çalışıyorum

Bu toplantıda ilginç bir olay meydana geldi. Oktay Konyar konuşmaya başlayınca, izleyiciler arasında, birarada oturan bir grup gülmeye, Konyar'a laf atmaya başladı. Ben de, bir yandan teybimin mikrofonunu bu grubun konuşmalarına uzattım, bir yandan da resim çektim. İşimi yapmaya çalışırken, bir yandan da bu grup tarafından sözle taciz ediliyordum.

-Kimsin, niye fotoğraf çekiyorsun?

Uzun bir süre gruptan gelen seslere aldırmadım. Sonra oturum başkanından söz alarak konuşmaya başladım:

-Ben Timur Danış'ım..

Hemen arkamda oturan gruptan biri hararetli biçimde sözümü kesmeye çalışarak "Kimsin, niye fotoğraf çekiyorsun?" diyordu. Tam nerede çalıştığımı söyleyecektim ki, biri sordu:

-Nerede çalışıyorsun?

-Git Dergisi'nde...

Tam Öküz Dergisi'nde de çalışıyorum diyecektim ki, aynı gruptan insanlar şiddetle sormaya devam ettiler; ben de o zaman cümlemi sesimi yükselterek tamamladım;

-Öküz Dergisi'nde çalışıyorum.

Gruptan biri, böyle bir dergi var mı diyecek oldu; yanındakiler olduğunu söyleyip susturdular. Bu çıkışımdan sonra, söz konusu grup beni rahat bıraktı.

Daha sonra toplantı Oktay bey ile siyanürcüler arasında karşılıklı tartışmalarla sürdü:

Madenci bir bey: Bergama'ya bir şirket geldi, yabancı şirket, siyanür kullanmadan altın üreteceğiz dedi, izin verecek misiniz?

Oktay Konyar: Şimdi biz siyanür ile altın madenciliğini duyduk, korktuk. O gündeme gelsin onu da inceleyelim, korkmazsak değerlendiririz.

Biz öğrenmeye özen gösterdik. Acaba bir köylü, Kurtuluş Savaşı'ndan beri ilk kez, benim hayatım, ben de katılmak istiyorum derse, bunu da yargı kararları ile bağlarsa, onu niye incitiyoruz? Neden sen kazandın, bi sefer de senin dediğin olsun, niye bunu diyemiyoruz? Döndürüyoruz, dolaştırıyoruz, proses diyoruz, altın madeni, Romanya'yı anlatıyoruz, anlatıyoruz, sonucunda şunu söylüyoruz: Bergama köylüsünün hakkı; yurttaştır, bi defa bi şey söyledi, bu ülkede kimin sözü geçti arkadaşlar? Meclisi birine teslim ediyorsunuz, evini soyuyor, meclis başkanı evini soydu. Bankaları teslim ediyorsunuz, bankasını soyuyor, eli kelepçeli geliyor. Bugün yolsuzlukta birinci ülkeyiz, bilim adamlarından tenzi ediyorum, yani kimseyi kırmak gibi bir iddiamız yok ama "A! " O da mı öyle? Ona da mı kelepçe bağlandı? O da mı DGM'ye gidiyor dediğimiz, bu masada da oraya gidebilecek kişilerin yarın çıkmayacağını nereden bilebilirsiniz?

Bir başka madenci: Sayın Konyar saptırıyorsunuz. Hangi bilim adamının eline kelepçe vurulmuş da DGM Mahkemeleri'ne gitmiş.

O.K: Vurulmuş demiyorum, vurulabilir diyorum.

Aynı madenci: Vurulmuş diyorsunuz. Çarpıtmayın.

O.K: Hayır, vurulabilir, diyorum. Böyle söylüyorum geriye de almıyorum.

Aynı madenci: Vurulmuş, diyorsunuz.

O.K: Bu ülkede başbakanların eline kelepçe bağlanıyor da, bilim adamlarına niye bağlanmasın? Kimse korkutmasın bizi.

Gene bir madenci: Bergama köylüsünün demokratik hak kullanmasını saygı ile karşılıyoruz, takdir ediyoruz. Ancak Oktay Konyar lütfen dikkat etsinler, kimseyi potansiyel suçlu durumuna düşürmesinler.

O.K: Şimdi ben soruyorum, ben hiç bir bilim adamının eline kelepçe bağlanacağını söylemedim. Bu ülkede her şeyin olabileceğini söyledim. Niye alınıyorsunuz bundan?

Alıngan bir madenci: ODTÜ'de kimse bilime ve teknolojiye küfredemez , onun için terkediyorum.

Hassas bir siyanür karşıtı: ODTÜ' de halka da küfredilemez!

O.K: Ben kimseyi hedef göstermedim, alınması için de söylemedim. Aynı bu şekilde parlamento kürsüsünde de, ellerini kollarını kaldırıp da, cezaevine giren bir sürü insan var. Bundan kimse alınmasın, ben kimseyi de hedef göstermiyorum. Doğal bir olaydır, sıra bize de gelebilir dedim, size de gelebilir dedim; başkasına da gelebilir dedim. Herhalde iddianameleri görüp siz de üzülüyorsunuzdur. Ben sonra sizi tanımıyorum, benim bir iddiam da yok, kimin maden mühendisi olduğunu, kimin başı çektiğini filan bilmiyorum. Ama yanlış bir şey anlaşıldı, tekrar söylemek istiyorum. Biz orada çok acı çekiyoruz. Psikolojik olarak bir takım dengelerimiz bozulmuş olabilir. Ama çizerek söylüyorum, insanların güvenmeme gibi bir hakları vardır, bu hakkımı kullanıyorum. Ben bilim adamlarının bir kısmına güvenmeme hakkımı kullanıyorum. Yurttaş hakkımı kullanıyorum. Bergama köylüleri adına söylüyorum, biz bazı bilim adamlarının şaibe içinde olduklarını buradan bağıra bağıra söylüyoruz. Alınan alınır, alınmayan alınmaz. Bu kadar açık ve nettir.

Son Dakika... Son Dakika... Son Dakika...
Bu satırların yazıldığı sırada Bergama'dan mutlu bir haber aldık. Hükümet, madenin çalışması için başlattığı süreci yeni bir girişimle iptal etti... Bu Bergama'da köylülerin siyanürcülere karşı elde ettikleri yeni bir zafer oldu...

Dr. Bozkurt Ergör - Dağcılık (Anılar - Belgeler) Yakında çıkıyor..

Alooo! ÖkÜz'den Arıyoruz?!

"Öyle sevdalı durma rakı doldur
Olan oldu bir defa
bari hepimize yarasın"

Erkin Koray

Mösyö Plantu, *Le Monde gazetesinin baş çizerlerinden, ayrıca* ***LeMan*** *ve* ***ÖKÜZ****'ün en fanatik okurlarından... Türkiye'ye her geldiğinde mutlaka bizleri ziyaret eder, bir kahvemizi içer..*

Mösyö Plantu, Türkiye'ye ilk olarak ne zaman geldiniz?
- Türkiye'ye ilk defa 1990 veya 1991'de geldim.
Memleketimiz, Fransa'dan nasıl görünüyor?
- *"Türk Gibi Güçlü"* diye bir laf var. Kaba güç gibi bir anlama geliyor bu. Fransızlar'ı korkutuyor bu ve çok kullanılıyor.
Peki siz nasıl bakıyorsunuz memleketimize?
- Ermeni yasa tasarısı kabul edildiğinde bu yasa tasarısını ilkin sempatik buldum. Ama Ankara'ya geliş gidişlerden sonra bu fikrim biraz değişti. Yani 1920'de bir soykırım değil de, bir katliam olduğunu hepimiz biliyoruz. Ancak bu tartışmaları tarihçiler yapmalı, Fransız meclisi değil. Tasarının kabul edilmesi, insan haklarının Fransa'nın tekelindeymiş gibi anlaşılmasına neden oldu. Fransa'daki Ermeni azınlığın bu kararda etkisi var tabii. Oy kaygısı da meclisin bu kararında etkili. Ayrıca 1920'li yıllarda çizilmiş desenler, karikatürler bu konunun anlaşılmasında daha yararlı olabilir.
Haklısınız, zaten karikatür tarihimizin o yıllarında Ermeni mizahçılarımız da var... Karikatürümüz hakkında neler düşünüyorsunuz?
- 10 sene önce Paris'te *'Türk Medeniyetleri Sergi'*sine gittim. O zaman Türkiye hakkında klişeler vardı. Orada bir dergi gördüm. Türkiye'de bir karikatür ekolü olduğunu bilmiyordum, o güne kadar. Ondan sonra birçok kere Türkiye'ye geldim ve desenleriniz, karikatürleriniz bana çok ilginç geldi. Karikatürleriniz çok canlı. Mesela *Ramize Erer* gibi bir kadın karikatürist yok Fransa'da. Türkiye'de çok sayıda kadın çizer var. Çok özgür çiziyorlar, bu beni çok şaşırttı. Fransa'daki kadın çizerler, çocuk çizgi kitapları üzerinde çalışıyorlar daha çok. Türklere maço derler, ama Fransa'da bir kadın çizerin redaktörüne çizgisini kabul ettirmesi çok zor. Türkiye'de *Leman Dergisi*'ni çok özgür ve cesur buldum. *Öküz*'ün de yayın çizgisi ve trajı beni çok şaşırttı. Fransa'da bile *Öküz* gibi dergiler çok az sayıda ve çok az okunur, sizi kutlarım.
Teşekkür ederiz Mösyö Plantu. Yine bekleriz.
- Ben teşekkür ederim. Tekrar görüşmek üzere...

Alo Öküz'den arıyoruz, Say Yayınları mı?
- Evet, ben *Murat Batmankaya*
Yayınevizden bahseder misiniz biraz.
- *Say Yayınları,* ilk önce dağıtımevi olarak kuruldu. 1979'da yayınevi kimliğini edindi. Freud'un, Jung'un, Russell'ın kitaplarını basarak ün yaptı, felsefe ve psikoloji kitapları alanında kendini geliştirmeyi tercih etti. 90'lı yılların ortalarından itibaren çocuk kitapları basmaya başladı. Thomas Brezina'nın 100'ün üzerinde kitabı var; biz bunların 60-70 kadarını bastık. Arkasından Angela Sommer-Bodenburg'un *Küçük Vampir* dizisinin 16 kitabı var. Bunların 8 tanesini bastık, geri kalan 8 kitabı da önümüzdeki aydan itibaren yayınlayacağız. Klasikler için hazırlıklara başladık. Bunları, korku-fantazi, duygusal-erotik-romantik ve tarihi olmak üzere üç başlık altında toplayacağız. Henüz dilimize çevrilmemiş ama yayınlandığı dillerde çok itibar görmüş kitaplar bunlar. Örneğin, *Hoffmann*'a ün getiren ilk kitabı... *Po*'nun, *Kafka*'nın öncülüğünü yapmış bir kitap bu.
Kitap yayınlama ölçütleriniz nedir?
- Her dizinin kendine göre bir okur kitlesi var. Yayınlayacağımız kitabın öncelikle bizi tatmin etmesi gerekiyor. Eğer bir kitabın dilimize çevrilmesinde yarar varsa, kâr etme ihtimalimiz olmasa bile, en yetkin çevirmene vererek okuyucuya ulaştırmaya çalışıyoruz. Okumanın her şeyden önce bir keyif olduğunu düşünüyoruz. Ama yalnızca bununla sınırlı kalmayıp, kitap okumanın eğitici bir yanı olduğunu da düşündüğümüz için, "eğitici' kitaplar da basıyoruz.
Ekonomik kriz kitap satışlarını nasıl etkiledi?
- Türkiye'de 10 milyon öğrenci var. Bunun % 1'i okur. Bu çok vahim bir durum. Türkiye'deki 500'ün üzerindeki yayınevi, bu kitleye hitap ediyor. Kapkara bir tabloyla karşı karşıyayız. Bunun bir kültür krizi olduğunu düşünüyorum. Anne - babalar kitap iyi bir şey diye çocuklarına okutmak istiyorlar. Didaktik anlayış hazza dönüşmediği sürece ve okur bilincinin oluşamayacağını düşünüyorum.
Eklemek istedikleriniz...
- Okumayanlar, gene iyi okumayacaklar, okuyanlar da yine okuyacaklar. Bu elit kitleye daha doyurucu kitaplar sunmanın yolları aranmalı.
Teşekkar ederiz...
- Biz teşekkür ederiz...

Alo Öküz'den arıyoruz, Gülten Kaya'yla mı görüşüyoruz?
- Evet, benim.
Ahmet Kaya'nın daha önceki kasetlerinde yer almayan şarkılarından oluşan bir albüm hazırlandığını öğrendik. Biraz bahseder misiniz?
- Bu albüm, 1998-1999 yılları arasında, *Ahmet Kaya*'nın müzikal gidişatı sürecindeki, normal periyod içerisinde yerini alması gereken bir albümken, kendini en dürüst biçimde ifade etmeyen cüret(!) ettiği ve hakkında başlatılan *"Ahmet Kaya Özel Linç Programı"* sırasında (MGD ödül gecesi) alıcısı ile buluşması gereken albümdür. Bu albüm, *Ahmet Kaya* Türkiye'de iken hazırlanmış, stüdyo sürecinden geçmiş (mix/ editing aşamaları hariç) en son ve en yeni albümdür.
Bu albümü yayınlama fikri nasıl doğdu?
- Bu albüm zaten, stüdyo sürecini neredeyse tamamlamış bir albümdü. Bize yaşatılanlardan bir türlü başımızı kaldırıp, mutfak çalışmalarını tamamlayamadığımız (ne yazık ki) son *Ahmet Kaya* albümüdür. Özellikle *Öküz* okurlarının algılayabileceğine inandığım için küçük-tefek bir-iki detaydan bahsetmek isterim: Bu şarkılar, bizim için milat sayılan MGD ödül töreni sırasında yapılmıştı. Kürtçe şarkı ile ilgili açıklama spontane değildi; çünkü o halk, o günlerde epeyce yalnızlaştırılmıştı ve *Ahmet Kaya* bu halka onların dilinden bir şarkı söyleyerek moral verebileceğini düşünüyordu. Ödül gecesinde yaptığı son derece güleryüzlü, masum ve insani açıklamanın temelinde yatan gerçek buydu. Bu albüm ciddi bir biçimde dinlendiğinde, bir savaş komutanın strateji oluşturması gibi, bir sanatçının da kendi geleceğinin öngörüsünü kendi içinde oluşturduğu görülecektir.
Albümde bir de Kürtçe şarkı yer alıyormuş galiba...
- Evet, albümde *Suriye Kürtlerinden* bir sanatçının (sanırım Sorani lehçesi ile) yazdığı bir tek Kürtçe şarkı var. Sanılanın ve beklenenin aksine bu bir hasret şarkısı... İsmi *'Karwan'* (Kervan)... Bu, neredeyse bizim hayatımızı belirleyen ve o ödül gecesinde *Ahmet*'in sözünü ettiği şarkıdır.. O gece, "Yeni albümümde Kürtçe bir şarkı söylemek, o şarkıya klip çekmek istiyorum ve bunu yayınlayacak yürekte insanların olduğuna da inanıyorum." demişti. O şarkı okundu ve *Ahmet Kaya*'nın arşiv görüntüleriyle bir klip de yapıldı. Şimdi sıra, bunu yayınlayacak yürekli insanların yolunu gözlemeye geldi. Çünkü o klip ülkemizdeki bütün TV kanallarına (bir vasiyet gibi) gönderildi. Bekliyoruz. Beklerken, bütün şarkıların bu ülkede elini-kolunu sallayarak dolaşabileceği günleri de özlüyoruz tabii...
Eklemek istedikleriniz...
- Ahmet Kaya dinleyicileri bu albümde başka bir *Ahmet Kaya* görecekler, daha doğrusu artık hissedecekler. Bu albümde iki şarkının sözlerini *Yılmaz Odabaşı,* iki şarkıyı *Gülten Kaya,* diğerlerini *Ahmet Kaya* yazdı ve hepsini besteledi. Ayrıca, iki tane de anonim şarkı var. Biri *'Telgrafın Telleri'*, diğeri, 'Ada Sahilleri'... Bu arada *Paris*'te *"Ahmet Kaya Kürt Kültür Merkezi"* adıyla bir kültür kurumu açıldı. Bu kültürün gelişmesi ve yaygınlaşması adına son derece güzel ve kalıcı çalışmalar yapılıyor. *Ahmet Kaya*'nın ses kayıt stüdyosu, bir başka alanda şu anda yeni yeteneklere kapılarını açmış durumda. Umuyoruz ki, yakında onun bütün ürünlerini daha derli toplu (belki bir vakıf çalışması ile) halka ulaştırabiliriz. Ayrıca; onunla ve üretimi ile birebir sıcak ilişkiyi korumak isteyen sevenleri için bir web sitesi oluşturuldu: (www.ahmetkaya.gen.tr). Geçen zamanda bizler ancak bu kadarını yapabildik. Onu geleceğe taşımak duyarlılığı, onu doğru anlayan herkese düşüyor artık. Bu sürece omuz verebileceğine inandığımız bütün arkadaşların, şimdiden sonra bizimle olacaklarına inanıyoruz. Son olarak; *Öküz*'e emek veren herkese ve bütün *Öküz* okurlarına sevgi ve dostluk duygularımızı yolluyoruz...
Teşekkür ederiz... Kolay gelsin...
- Ben teşekkür ederim...

Alo Öküz'den arıyoruz, Kazandibi Dergisi mi?
- Evet, ben Suat Gönülay.
Yeni bir dergi çıkardığınızı öğrendik, biraz bahseder misiniz, içinde neler var?
- Tabii.. Uğur Durak (rakarakarak) Akşam gazetesine ek olarak Kadayıf dergisini hazırlamaya başlamıştı. Sencer (Şahin Erkoçak da) çizecekti ve bir de Uğur'un haklarını aldığı Fransız çizer Vuillemin vardı. Vuillemin çok sevdiğim bir çizgi romancı. Bu adam sinir bozucu, çok komik... Şahin dersen hem romantik hem de çok korkunç olabilen hallogramik desenleriyle oldukça sağlam bir pencere. Uğur Durak, yıllardır epiği absürde edebiliyordu. Üstelik işi tıpkı Vuillemin gibi fıkra alanına kadar götürebildi. Bizim alanımızda ülkedeki tek Zen çizeri. Ve *Meral Onat*, toprak ananın kızı -ki ben ona *Nefertti* derim- işte ona çok hayranım, ben ve *Mehmet Ersoy* (ilişkiler köşesiyle) bir araya gelince sonuç hoş oldu. Dergiyi bağımsız çıkarmaya başladıktan sonra ilk çalışma teklifi götürdüğümüz üstat *Necdet Şen* de işin içine girince 'tamam' dedik. Kısacası, kendimi cennette buldum diyebilirim. KAZANDİBİ haftalık bir çizgi roman dergisi.

Uzun zamandır çizgilerinizi dergilerde pek göremiyorduk, neler yapıyorsunuz?
- Uzun zaman resimle haşır neşir oldum, insanın Yılmaz Demirağ gibi bir kapı komşu ressamı olunca iş çok başka oluyor... Ama çizgi romandan hiç kopmadım. Umarım hep böyle devam ederim.
Kazandibi'nin hedef kitlesi var mı?
- Hedef kitlesi mi? Hedefte bir kitle mi var? O zaman atış yapamam ha ha ha... Eli, gözleri çizgi roman okumaya giden herkes hedef kitlemizdir.
Yurdum çizgi romanının durumunu nasıl?
- *Kazandibi* ile daha iyi olacağına inanıyorum. Belki kısa, belki uzun vadede. Bu artık olmalı. Okur daha fazla züppeleştirilmeden ya da ego-sevgili entelektüllere dönüşmeden yapılmalı... 'Çizgi roman bu kadar mı etkili?' diye sorarsanız, 'evet' derim. Ama *Kazandibi* ile misyon edindiğimiz bir şey değil bu, edinirsek yandık. Bilirsiniz yazmak ve çizmek kırılgandır, çocuksuluğunu korumalıdır da.
Yeni öykülerinizden bahseder misiniz?
- *Kadayıf*'tayken Sencer'e öykü yazdım. Sonuç çok hoşuma gitti. Şimdi yeni bir öyküye başladık; 'Araf': Bir reankarnasyon öyküsü. Bence reankarnasyon var, olmasa da, zihinsel sıçramalar yarattığı kesin. Eğretisel oyunun sıkı bir parçası.
Teşekkür ederiz... Hayırlı başarılar...
- Biz de teşekkür ederiz..

Alo Öküz'den arıyoruz, Cenova 2001 girişimi mi?
- Evet, ben Betül Genç.
Cenova 2001 girişimi nasıl oluştu?
- *Cenova 2001 girişimi, İtalya*'nın *Cenova* kentinde 20-22 Temmuz tarihleri arasında toplanacak en zengin sekiz ülkenin *G8* toplantısını *Türkiye*'de de protesto etmek için biraraya geldi. İçinde bireyler, kurumlar ve kampanya inisiyatifleri var: *IMF'ye Hayır-Borçlar İptal Edilsin* kampanyası bunlardan birisi. Bunun yanı sıra "Biz Bu Dünyadan Değiliz - *Başka Bir Dünya Mümkün* kampanyası, *Bütçe Kampanyası, Savaş Karşıtları, Sosyal Demokrasi Vakfı* (SODEV), *Lambda Eşcinseller Grubundan Küreselleşme Karşıtları, İşsiz Gazeteciler* insiyatifinden küreselleşme karşıtları ve Anarşistler ilk aklıma gelenler. İnisiyatifte yer alan ve destekleyenler oldukça uzun bir liste oluşturuyor.
İnisiyatifte kimler yer alıyor?
- Sadece bir kısmını belirtmek gerekirse, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (Kesk)'ten İstanbul Şubeler Platformu Sözcüsü *Ali Rıza Dalkılıç*, Kesk Genel Sekreteri *Sevil Erol*, Kesk Eski Genel Başkanı *Siyami Erdem*, örgütlenme sekreteri *Hüseyin Ayyıldız*, Enerji Yapıyol Sendikası Başkanı *Cengiz Faydalı*, Türk-İş'e bağlı Yol-İş 1 No.lu Şube Yönetim Kurulu üyesi *Ali Eraslan*, Belediye-İş 2 No.lu Şube Başkanı *Hasan Gülüm*, DİSK Genel Sekreteri *Murat Tokmak* ve bazı akademisyenler...
Girişimin geniş amaçları, sunduğunuz çözüm önerileri neler?
- *G8* zirvesinin bu yılki gündemi yoksul ülkelerin borç geri ödemeleri ve eğitim, sağlık, taşımacılık vb. sosyal hizmetlerde özelleştirmeyi daha da kolaylaştıracak düzenlemeler ile göçmenlerin serbest dolaşım vb. demokratik hakları. Serbest piyasa hayranlarının deyişiyle "küreselleşen ve sınır tanımayan" sermaye serbestçe dolaşacak, temel hizmet sektörlerinde devlet eliyle (yani bizim paramızla) kurulmuş işletmeleri ucuza alabilecek, borçlar ne pahasına (bu laf insan hayatı için bir kodlama herhalde) olursa olsun zamanında ödenecek, bu arada açlıktan, işsizlikten ya da savaştan kaçanlar, yani göçmenler sınırları tanıyacaklar. İşte uluslararası sermaye kurumlarının bizim yerimize verdiği kararlar. Bunlar diğer borçlu ülkelerin yaşayanları gibi bizim için de yaşamsal konular. Bu yıl her birimiz (zamlar, vergiler, harçlar vb. yoluyla) 323 milyon TL borç faizi ödedik. Kişi başına borcumuz 2500 dolar. Eğitimde sağlıkta toplu taşımacılıkta daha fazla özelleştirme, yoksulların bu hizmetlerden daha çok yoksun bırakılmaları demek. *IMF*'nin *Yapısal Uyum Programları* ya da *Acı İlaç* ile ülke ülke dolaşmaya başlaması, *G7*'nin kararı (o zaman Rusya dahil değildi). 1982'de *Meksika*'nın iflas ettiğini ve borçlarını ödeyemeyeceğini açıklamasından sonra *G7, IMF* ve *DB*'nı borç tahsil işinde devreye sokuyor. *G8* ülkeleri, *IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü* gibi kurumların arkasındaki patronlar kulübü. G8'in karar mekanizmasındaki oylar, ülkelerin DB ve IMF fonlarına katkısına göre belirleniyor. *G8* bu kurullarda oyların %50'sinden fazlasına sahip. En borçlu 41 ülkenin söz hakkı ise %3. Biz *Cenova 2001* girişiminde yer alanlar, dünyanın kaderinin büyük şirketlerin çıkarlarına göre belirlenmesini istemiyoruz. "Kâr değil insan ihtiyaçları" öncelik olmalı diye düşünüyoruz. Borç batağına itilen ülkelerin önüne konulan IMF'nin Acı İlacı, faturayı yoksullara ödetmek anlamına geliyor. IMF programına, iç ve dış borçların çalışanlar ve yoksulların sırtına yüklenmesine, temel hizmetlerde özelleştirmeye, sendikasızlaştırmaya, ücret kesintilerine, işten çıkarmalara hayır, diyoruz. Çünkü borçlar yüzünden her gün 19 bin çocuk ölüyor. Çünkü borçlu ülkeler eğitimden, sağlıktan, ücretlerden keserek borç ödüyorlar. BM'in yaptırdığı bir araştırmaya göre, dünyanın en varlıklı 225 kişisinin toplam servetinin sadece yüzde 4'üyle, dünya nüfusunun tümünün asgari gıda, içecek su, eğitim ve sağlık gereksinimleri karşılanabilirdi. Dünyanın en zengin 21 kişisinin serveti 52 borçlu ülkenin, 1 milyar kişinin taşıdığı toplam borca eşit. *Nintendo*'nun *ABD*'deki *Pokemon* satışlarından elde ettiği gelir, *Ruanda* ve *Nijer*'in boçlarını silmeye yetiyor. *Motorola* şirketinin yıllık geliri, 118 milyon nüfuslu *Nijerya*'nın toplam gelirine eşit. Gelişmekte olan ülkeler, aldıkları her bir dolar yardım karşılığı, "dışborç" adı altında 13 dolar geri ödüyor. 2000 yılında 1.7 milyon çocuk yoksulluk nedeniyle öldü. 1960 yılında dünya nüfusunun en zengin yüzde 20'sinin geliri, en yoksul yüzde 20'sininkine göre 30 kat daha fazlaydı. 1997 yılında aradaki fark 74 kata çıktı. 2000 yılı itibarıyla dünyada toplam silahlanmaya harcanan paranın sadece yüzde 1'i eğitime harcansa, dünyadaki her çocuk okula gidebilirdi.
Daha önceki eylemlerinizden bahseder misiniz?
- Daha önce 26 Eylül 2000'de *Prag*'da düzenlenmeye çalışılan *IMF/DB* toplantılarını protesto etmek üzere *Prag inisiyatifi* oluşturulmuştu. Bu inisiyatif, 4000'in üzerinde insandan destek aldı. Sokak standları, Seattle gösterilerinin film gösterimleri, küresel sermaye ve karşıtı hareketler üzerine paneller düzenlendi. *Prag* günlerinde, *Ankara, İzmir* ve *İstanbul*'da basın açıklaması ve mitingle *IMF/DB* protesto edildi.
Bu yılki G-8 toplantısına karşı ne gibi eylemler yapılacak?
- 30 Haziran'da *Kadıköy* yakasında *Yol-İş*'te, 23 Haziran'da *Avrupa yakasında Teez Koop-İş* salonunda *IMF* politikaları - *Borçlar ve Küreselleşme Karşıtı Hareketler* üzerine iki toplantı ve film gösterimi var. *Öğrenci Evi*, küreselleşme konularında söyleşiler düzenliyor. *Anadolu* yakasında bazı Kesk sendika şubeleri benzer tartışmalar düzenliyorlar. *Ankara, İzmir* ve *Antalya*'da da çok sayıda yerel inisiyatif koordinasyon halinde. 7 Temmuz'da büyük bir forum düzenlemek için teknik işleri halletmeye çalışıyoruz. 20-22 Temmuz günlerinde ise basın açıklaması, forum, konserler gibi etkinlikler düzenlemek istiyoruz. *www.geocities.com/imfyehayir* sitesinden bilgi alabilirsiniz...
Teşekkür ederiz...
- Biz teşekkür ederiz, iyi yayınlar.

Alo Öküz'den arıyoruz, Arıza mı?
- Evet, ben Hasan Kaçan.
Neden Arıza?
- Baktık memleket arızalı. Çünkü insanlardan öyle ses geldi. Biz de arızalı bir vaziyet edelim, dedik.
Derginizden bahseder misiniz?
- Türkiye'nin ekonomik durumuna yön vermek istiyoruz. *Kemal Derviş*'den daha başarılı bir kadromuz olduğuna inanıyoruz. Amaçlarımız büyük. Meselâ *Uşak*'taki uzaylılarla beraber çalışmak istiyoruz ama onların kafalarını yarmışlar galiba. Bir de güldürmek istiyoruz. Başka bir şey yok. Biz de güldürebiliriz. Büyük bir vehme kapıldık ve yola çıktık.
Derginiz neden Yeni Şafak gazetesi bünyesinde çıkıyor?
- Paramız yok. Bu kendiliğinden oluşan bir durum. Başka çaremiz yoktu. Bir grup insan, bir dergi çıkarmak istedik. Ama imkânımız yoktu, bu nedenle bir gazete bünyesinde çıkarmak zorunda kaldık.
Arıza'yı kimler okuyor?
- Biz bu dergiyi *Türkiye*'ye çıkarıyoruz. Belli bir bakış açısının dergisi olmayı hedeflemiyoruz. Herkes gülebilir.
Periyodu, dağıtımı, tirajı...
- *Arıza*'nın periyodu haftalık. Parayla satılıyor, gazete bayiilerinde bulunuyor. Süper bir tirajımız var; 50 bin bastık, 10 bin sattık!
Eklemek istedikleriniz...
- Artistik su balesi yapmak istiyoruz. Ekip olarak zayıflıyacağız.
Sizin de işiniz zor, kolay gelsin...
- Teşekkür eder, iyi yayınlar dileriz...

Alo Öküz'den arıyoruz, Skala dergisi mi?
- Evet, ben Sibel Baykam.
Derginizden bahseder misiniz?
- *Skala*, Nisan 2001'de çıkan aylık bir sanat dergisi. *Galeri Artist*'in sahip olduğu ve yayın yönetmenliğini *Bedri Baykam*'ın üstlendiği dergi. Tam krizin ortasında doğmasına rağmen düşündüğümüzden daha çok okuyucu kitlesine kavuştu. Skala, çağın tüm görsel dinamiklerine plastik sanatlar, sahne sanatları, fotoğraf, moda... diğer tüm disiplinlere yer vermektedir. Herhangi bir kalıba bağlı kalmadan, tüm sınırları zorlayarak Türk ve dünya sanatçılarını, akımlarını ve eserlerini içinde barındırmaktadır.
Türkiye'de birçok kültür ve sanat dergisi var, ama plastik sanatlar dergi sayısı oldukça az.
- *Skala*, kültürü sanattan, sanatı kültürden ayırt etmeksizin, bu iki kavramın da birbiriyle beslendiği fikrinden yola çıkarak hazırlanmaktadır. Sanat dergisi olarak baktığımızda *Türkiye*'de bir başka örneğinin olmadığını düşünüyoruz.
Finansmanını nasıl sağlıyorsunuz?
- *Galeri Artist*'in bünyesinde çıkıyoruz.
Periyodu, dağıtımı, tirajı...
- *Skala*, aylık yayınlanıyor. *Bir-Yay* dağıtıyor. İlk sayımızın trajı henüz belli oldu, *3000 adet*.
Eklemek istedikleriniz...
- *Skala, Türkiye*'nin içinden geçtiği en zor dar boğazlardan birinde yola devam etmeye çalışıyor. Benzer girişimlerdeki tüm dergilerin desteklenmesi gerektiğine inanıyoruz.
İyi yayınlar... Başarılar.
- Teşekkür ederiz...

Alo Öküz'den arıyoruz, Muammer Ketencoğlu'yla mı görüşüyoruz?
- Buyrun benim.
Yeni albümünüz 'Karanfilin Moruna' çıktı, tebrik ederiz.
- Teşekkürler.
Sizin Kafkasya'dan Balkanlar'a kadar çok geniş bir bölgenin müzikleriyle ilgilendiğinizi biliyoruz. Zeybek müziğini tercih etmenizin nedeni neydi?
- Düşüncemin ve yapmak istediğim şeyin olgunlaşmasını bekledim. Bir acelemiz yoktu. *Zeybekler* çocukluğumdan beri bende çok derin izler bırakmıştı zaten. *Yunan* müziğiyle de ağırlıklı olarak uğraşıyorum. 20. yüzyılda ortaya çıkan şehir folkloru, şehir müziği olarak adlandırabileceğimiz *rebetiko* müziği içinde de son derece geniş bir *Zeybek* geleneği var. Sonuçta adım adım *Zeybeklerin* içinde buldum kendimi. Hiçbir zaman *Türk foklorundan* uzak hissetmedim kendimi. Adım adım yaklaştığım, olgunlaştığım bir noktaydı bu.
Albümün oluşum aşaması nasıl oldu?
- Annemden çocukken duyduğum türküleri, günün birinde tekrar ondan dinlemem ve o yıllara geri dönmem hevesiyle oldu. Arkasından neyzen *Şenol Filiz* beni çok özendirdi. Dokuz parçanın düzenlemelerini *Cengiz Onural*'la birlikte yaptık. Onun dışında *Menemen*'den iki zurna, bir davul olmak üzere üç müzisyen geldi. Ardından *Mehmet Erenler* de albüme bir parçasıyla katkıda bulundu. Kendi evimizde akşam yiyeceğimiz yemeği pişirir gibi yaptık. Çok problemsiz ve keyifli oldu. O keyif ve yumuşaklığın albüme de yansıdığını düşünüyoruz.
Şarkıları nasıl bir elemeye tabi tuttunuz?
- En başta sesime ve çalgıma uygun *Zeybekleri* seçtim. Akordeonun *Zeybek* müziği geleneğinde olmadığını düşünürsek çok titiz davranmak gerekiyordu. Batı çalgılarıyla çalınabilen şarkılar seçmem gerekiyordu. Annemden öğrendiğim *Zeybeklerin* yanı sıra *TRT* repertuvarını karıştırdım. Yani neyin dişime göre olduğunu anlamak için, her yere diş attım.
Türkiye'de Zeybek müziği üzerine yapılan çalışmalara pek rastlamıyoruz...
- Yalnız *Zeybek* müziği konusunda değil; *Anadolu*'nun her yerinde üretilen folklorun bugün modern bir anlayışla yorumlanması konusunda çok ciddi problemler var. Başlangıç nedeni olarak dinî gördüğüm, kısıtlayıcı unsurlar var. Anadolu'da genel olarak sivil, kendiliğinden bir müzik geleneği özendirilmemiş, gelişmemiş. Ayrıca 1920'lerden sonra her geçen gün, Türkiye toplumunun yönetimsel aşamalarında genel bir *Doğululaşma* olgusunu fark etmek gerektiğini düşünüyorum. Basit bir ölçüt olarak radyoya baktığımız zaman *Ege*'den, *Trakya*'dan parmakla sayılır derecede az sanatçı varken *Doğu*'dan çok daha fazla sayıda sanatçı girmiş *TRT*'ye. Tabii bunun önemli bir nedeni de, *Batı Anadolu*'da halk arasında müziğe göreceli olarak daha uzak bakılması. Bizim oralarda bir söz vardır,
'Dünyanın en kötü mesleği çalgıcılıktır,
o da elinde bulunsun.'
Soyadınız birçok yerde yanlış yazılıyor...
- Soyadım her zaman problem oldu. Yazılırken 'i' harfi unutulduğu için 'c'den sonra 'o' geliyor. Bu *Ege*'de yaygın bir şey.
Yeni projeleriniz neler?
- İki ay içinde *Sumru Ağıryürüyen, Brena Mac Crimman* ve *Cevdet Erek*'le beraber yaptığımız *'Ayda Mori'* adında bir Balkan albümü çıkacak. Ardından özellikle *Bulgaristan* ve *Makedonya*'dan, *Türk folkloruna* ait örneklerden oluşturacağım bir *Rumeli türküleri* albümü yapmak istiyorum. Bir anlamda, espri düzeyinde, *"Atartürk'ün sevmediği Rumeli Türküleri"* diyebiliriz bunlara. Bunun nedeni, hem *Rumeli türkülerinin 10 Kasım'dan 10 Kasım'a* hatırlanması, hem de yalnızca *Atatürk*'ün sevmesiyle tanıdığımız 5-10 türküye indirgenmesi. Ayrıca 14 Eylül'de tanınmış *Yunanlı* şarkıcı *Glikeria* ile *Selanik Beyaz Kule*'nin önünde, *'Balkanların Büyük Sesleri'* adlı bir festivalde halk konseri vereceğiz.
Teşekkür ederiz...
- Ben teşekkür ederim.

Akşamsefası

Oynama Şıkıdım Şıkıdım

MERAL ONAT

Ünlü Türk büyüğümüz milletvekili Mehmet Gül, dediydi ki bir ara;

TARKAN VAR YA TARGAN??. ONUN İÇİN NA BÖYLE DİYOLAR!!

Nası yani... böyle mi??..

AY KIZ, ATIL KUURT!

...yoksa şöyle mi??.

...takmış koluna elin adamını beni ortayerimdençatlatıyoor!! Ağzında sakızı şişirip şişirip arsız arsız patlatıyoor!.

...basında çıkan erkek erkeğe foturaflarıngı gordüm.. gordüm vee...

HAGLI ÇIKTUĞUMA ÇOK UZULDÜM!!

"HAKLI SAĞ

"HAKLI ÇIKTIĞIMA ÜZÜLDÜN

BELKİ DE BU YÜZDEN ÜZÜLDÜN.. SAHİBİM OLAMADI-IN YAA!!

seni gidi fındıkkuşu yılanı deliğinden çıkara-a-an... Oi kaderim püsküllü belâ.

...memleket batıyo kardeşim!! ahlâksızlık... ayile... iki paralık.. teker!. pirelli!. Ya sev ya terket kardeşim!! Belâ mısın!!

(sev ama -Bor madenleri, Telekom, GAP, Tungsten, boğazlar, petrol yatakları, ormanlar, Güneydoğu, Kürtler, Nazım, sokak çocukları, çocuklar, yoksullar, seks işçileri, işçiler, memurlar, emekliler, işsizler, gayler, travestiler, transeksüeller, kediler, köpekler, öğrenciler v.b..- hariç)

!!Tam bu sırada Hun İmparatorluğu'nda müthiş bir enstantene!..

Ehm... ben diyorum ki artık ayrılalım... Dayanamıyorum bu ilişkiye anlıyo musun!!. Hep pasif, hep pasif!.. Ayakta duracak mecalim kalmadı ayo!!.

Ne?!.. Ne diyon lan sen!! nereye ayrılıyomuşun!! ayrılırsan vururum seni!. Vururuz!.. Parti dağalır.. hükmet biter!!

Akşamsefası

Aağh!. canımı acıtıyosun adi!.. Ne canavar şeysin ayol!..

KÜTÜRT!

KÜTÜR!

!!.ay fotoğraf çekin, kaçırmayın şu manzarayı!! hadi çeksenize!!

Ayh! Aman!! Ben çok yoruldum şekerim!!. Şu yeni dünya düzeni çükü kurulacak diye canım çıktı ayol!.. Bacaklarım ayrıldı!..

Kapa o güzel çeneni,, yoksa ben kapatırım!! Tırıvırı yapıp da asabımı bozma şu güzel manzarada, döt!! Zamanında onlar da senin için neler yaptılar!! 5000 dolar burs parasını alıp 1957 tarihinde Rockefeler bursu ile Amarika'ya giderken iyiydi ama..

....uçan kuştan haberi olan Amarika senin Kıprıs'a iki kere çıkarma yapmana ses etmedi bebeğim...

Ay canım acıyoo..

KÜTÜR

...Ama aşkım, o sayede de Kıbrıs'ta üs edindi, sinirlendirmesene insanı aaa!.. Bak ayrılıveririm şimdi!!. Sonuçta Akdeniz bir Amarikan gölü olmadı mı, olduu!! Kıbrıs da konturgerillanın önemli bir kalesi!!

HÜRP!

!!Yav değerli basın mensupları baksanıza şu manzaraya, çeksenize bi fotoğraf yaa!!

...hem sonra Kissinger'le birleşip bakır madenlerini ve Maraş bölgesini Ortadoğu'nun kontrolü üçün Anglo-sakson emperyalizmine nasıl da bayram hediyesi olarak bıraktıydık!.. Telekom'u Bor'u, borusu.. Canım çıktı ayol, daha yetmedi mi!! Kızlığımı verdim size, gençliğim gitti, yazıklar olsun!..

...bakıng, bakıng!! Ben size demiştim değil mi, yapraklar yeşil olur diye.. Haklı çıktığıma çok üzüldüm!!.

...ulen!. ulen!. Peki ben Mes'ut'muyum sanıyorsun!.. hee!. I am not mesut!.. Neler umuyodum halbsuki!! Sadece mutfak hazırlıklarını yaptırdılar bana yeni dünya düzeninin ben de isterdim bir başbakan olayım, bir derviş olayım, bir James Bond...

...bir Ulubatlı Hasan olayım!!

AĞIHHH!

VIZZ

TAK

VIZZZ

TAK

SWISSSS

Anaağ.. bakın arkadaşlar size dediydim, değil mi, arıların gotü sarı olur diye... Sonunda yine haklı çıktım!! Haklı çıktığıma üzüldüm!!

Değerli basın mensupları, değerli bilirkişiler, değerli film yönetmenleri, Mustafalar Altıoklar, değerli yazarlar... Tarkan'ın Karamurat'ın, 4.Murat'ın dötüyle uğraşmak, öyle filmler fotoğraflar çekmek ne kadar kolay.. Yıllardır önümüzden bağıra bağıra ne çok film karesi geçiyor.. Bush, Koçların evinde bir geceliğine yatıya geliyor.. neden geliyor.. Yok mu bir babayiğit 4.Murat'ın değil de, 5.Murat'ın hayat hikayesini çekebilecek.. Tansu yıllar önce GAP'ı gelecekteki sahiplerine, İsrail heyetine huşu içerisinde helikopterle gezdirirken, bugün bu düşüncemizden dolayı haklı çıkacağımızı düşünerek çok korkuyorduk, çok üzülüyorduk. Ne yazık ki paranoya değilmiş, gerçekten takip ediliyormuşuz. Tarkan'ın sevgililerine aşk sunmasına engel olmak ne haddimize, biz esas koca ülkeyi GAP'ına kadar çatır çatır vermenizi önleyemedik. Esas biz alayınız hakkında...

haklı çıktığımız için çok üzgünüz...

meralonat@yahoo.com

Nuri Kurtcebe, efsanevi Gırgır Dergisi'ndeki Gaddar Davut tiplemesinin babası ve ülkemizin önde gelen çizgi romancılarından. Memleketin '28 Şubat' öncesinde, 'ben de bir şeyler yapmalıyım' hissiyatıyla kendisine 'durumdan vazife çıkartıp', Nazım Hikmet'in ölümsüz eseri Kuvayi Milliye Destanı'nı çizgi romanlaştırdı. Kurtcebe, önümüzdeki günlerde Leman Yayınları'ndan çıkacak bu kitabı çerçevesinde duygu ve düşüncelerini Öküz'le paylaştı. Biz de "ellerine sağlık Nuri ağbi" diyerek, anlattıklarına kulak verdik...

Böyle Bir Destan Kim de Var

Nazım Hikmet'in Kuvayi Milliye Destanı'nı üç kere okudum ben. İlkinden hayal meyal bir şeyler kalmıştı aklımda, çocuktum daha. Sonra yetişkinlik dönemimde bir kez daha geçti elime. **"Elime geçti"** diyorum, bulmak imkansız o zaman, yasaklanmış. İkinci okumada daha bir dikkat ettim. Üçüncü okumada **'ben bunu çizeyim'** dedim. Bu son okuma, aşağı yukarı **'hacı bacı'** döneminde. Ondan sonra çizmeye karar verdim. Hacı bacı dönemine teşekkür etmek de lazım aslında. Bana "Sizi, Kuvayi Milliye'yi çizmeye ne teşvik etti, ne önayak oldu" deseler, "o dönem" derim. 28 Şubat 1997'ye kadar olan dönem. Çizmeye başladığım tarih de 1997. Ocak'ta başlamıştım çizmeye tam 1.5 yıl tuttu.

Kendime, günde en az bir sayfayı mürekkepleri bitmiş vaziyette güneşin doğumundan batımına kadar çizecek bir tempoya girersen biter, dedim. Kimi zaman onu da çizemeyerek sürdü tabii. Kimi zaman çöp kutuları doldu, ama masada bir şey yok; böyle günler de oldu. Ama aşağı yukarı bir buçuk yıl sürdü, daha fazla değil. Bir şeyi sevdiğin zaman çok kolay olur. Sevmediğin zaman zor olur. Çok severek yaptığım bir iş olduğu için çok kolay oldu. Abi çok zor oldu, anam ağladı, bilmem ne... Bunlar çok gereksiz laflar... Çok kolay çizdim. Ben, bir buçuk yılda çizdim deyince, abi hafife aldırtırsın, sen bunu beş yılda çizdim de, diyenler de oldu...

Bizim hep kendi kendimize bir sanatçı telaşımız vardır. Çizersin, bakarsın, çizersin bakarsın... Zorluğu bu yani, başka bir zorluğu yok. Koskoca destanı nasıl oturup çiziyorsun... Uzaktan çok zor bir şey okuyucuya göre. Ama benim için zor değil. Zorluğu şu olabilir: Mesela 1919'da Yunan askerinin kılık kıyafeti... Koştur bakalım. Avrupalı biri olarak, böyle bir işi bir editörlüğün kanatları altında yapsaydım, orada ben artist olduğum için, ki bizim Avrupa'daki ismimiz karikatürist değil artisttir, kafadan, çizgi yardımcılarım olacaktı, kostüm araştırmacısı olacaktı... Bana üniformalar lazım dediğinde, istemediğin kadarı masana dökülür. Burada Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne koşturuyorsun tek başına. Ordaki görevlilere anlatamıyorsun derdini, bir de soruyorlar "Ne için lazım?" Seni hiç ilgilendirmiyor yahu. O iğrenç bürokrasiyi de geçemiyorsun yani, zorlukları bu.

Kuvayi Milliye'de kendi kendimi sınadım, çizgi romancılığımı sınadım. Aslında **Gırgır** bittikten sonra **Leman**'ın dışında da fazla çizeceğimiz yerler de kalmadı ya, haftada iki sayfa 'çizgi açı' birisini kesmiyor. Ben oturdum, ne karışan ne görüşen var, ohh, kendi kendimle bir oyundu bu.

Ben bunu bir buçuk yılda çizdim, bitirdim, kitabın telif haklarını iki yılda alamadım. En sonunda bana acımaya başladı insanlar, adamın bütün suçu Kurtuluş Destanı'nı çizmek. Telif yok ortada, alamıyoruz, Adam Yayınları'ndan. En sonunda nihayet iki yıldan sonra alabildik.

Kimsenin böyle bir destanı yok. Ne İngiltere'nin, ne Fransa'nın... Hiçbir ülkenin böyle **Kurtuluş Destanı** gibi bir destanı yok. Olsaydı ne olurdu? Orada bir **Nuri** değil de bir **Rudi** böyle bir şeyi çizmeye kalksaydı devlet nasıl yardımcı olurdu, biliyor musunuz? Bana bir şey söyleyin... Bir İngilizin tarihinde övünebileceği bir **Shakespeare** mi vardır, **Lord Byron**'u mu vardır... Bir şeyi vardır yani... Churchill'i vardır yakın tarihinde mesela. **"Ben Churchill'in hayat öyküsünü çizmek istiyorum , dis is yor bilmem ne"** diye herhalde İngiliz Kültür Bakanlığı'na gittiğin zaman sana derler ki, **"bu çocuğun ev kirasını ödeyin, dünyevi ihtiyaçlarını karşılayın, bu otursun, bunu çizsin".** Editörlükler bunun için var dışarıda. Bizde yok.

Bakıyorsun, 1919'da, o yoksulluk döneminde hilafet artığı bir padişah oturuyor İstanbul'da... Bir adam Samsun yollarında derme çatma bir vapurla, çıkıyor Samsun'a...Ne olacak? Ne edecek? Yedi düvel gelmiş kapıya basmış, içimizdeki yedi düvel başka türlü basmış... **19 Mayıs 1919**'u bize anlatıyorlar... Biz bilemiyoruz. Bir milat o. Bunları düşünüyorsun çizerken. Ordaki o insanın yalnızlığını düşünüyorsun. Ben de çizerken yalnızdım. Bir de çiziyorsun, sokağa çıkıyorsun ki kimse böyle bir şeyden haberdar değil, merak da etmiyor... Bu millet nasıl kurtulduğunu bilseydi, merak etseydi, bu hallere gelmezdi belki, kıymetini bilirdi diye düşünüyorsun. Kızıyorsun zaman zaman, gülüyorsun. Oturup tekrar çiziyorsun.

Belki merak ederler, belki bana şu soruyu sorabilirler: Ne gerek vardı da çizdin bunu? Niye çizdin böyle bir şeyi? Üstelik de kendi kendine çiziyorsun; git bir devlet dairesinde çalış da para kazan, diye, hiç yoksa karısı kavga eder insanın. Şunun için çizdim: Hiç değilse şu millete, **"Hey ahali, böyle böyle bir şeyler oldu bu topraklarda"** demek istiyorsun. Şimdi bunu böyle anlatsak olmuyor, bizim milletin okuma merakı da yok. Görselliğe merak var. Ona da ne kadar bakıyor, ne kadarını algılıyor araştırılmış değil. Okuduğumuzu anlamıyoruz, bu kesin. Sinema ve çizgi roman onun için çok önemli. Dedim "ya anlatalım".. Yani hem kendine çiziyorsun, hem de topluma, vatana, millete hayırlı bir iş olsun, diye de düşünüyorsun, alışmışız ya. Hem de içinde bir umut var, ben hayırlı bir iş yapıyorum, güzel bir iş yapıyorum, kalıcı bir iş yapıyorum. Düşünün bir kere: Buradan İngilizini, zırtını pırtını kovduk be kardeşim. Adam gibi gelin diye kovduk. Savaştan mı anlıyorsunuz, alın size savaşın allahı, bitirdik mi işlerini? Bitirdik. Ondan sonra bakıyorsun aradan kaç sene geçmiş, gidiyorsun kovduğun adamdan borç alıyorsun. Bu yeteri kadar sinirlendirici. Başta bizi idare edenlerin yüzü kızarıyor mu bilmiyorum, ama şahsen benim yüzüm kızarıyor. Belki bir etkisi olur diye düşündüm. Tabii, belki çocukça bir temenni bu. Ben hiç zannetmiyorum etkileneceklerini.

Gırgır'da ilk karikatüre başladığım zamanlarda, ülkede bir olumsuzluk adına bir karikatür çizdiğim zaman ya da **Gaddar Davut**'un bir karesinde başbakan hakkında bir şey çizdiğim zaman, zannediyordum ki ertesi gün başbakan bana telefon edecek. **"Nuri kardeşim, allah senden razı olsun"** diyecek mesela Süleyman Demirel. **"Biz bu kadar yoğun tempo içerisinde bunu ıskaladık, çok teşekkür ederim, ne de güzel çizmişsin, yarından itibaren ben bunu ortadan kaldırıyorum."** Hep böyle zannettik. Bugün de, hâlâ Kuvayi Milliye'yi çizerken yine öyle zannediyorum galiba. Halkın da tepkisini çok merak ediyorum, yukardakilerin de.

Bizim bir tane Kurtuluş Destanımız var ya. Hollywood'un elinde böyle bir senaryo olsaydı, düşünsenize.. Yüz tane enayi **Kristof Colomb** filmi seyrettik; bir kıtayı istilaya gidiyorsun, bir kıtayı börtü böceğinden balığına, yerli halkına kadar 400 yıl içerisinde yok ediyorsun. Buna film çekiyor Hollywood. Böyle bir destan herhalde Hollywood'un elinde olsa kaç tane film çekerlerdi, bitiremezlerdi. Sinemacı olmadığım için, ben de çizgi roman çizdim.

Gün geldi, yorulduğumu düşündüğüm zamanlar oldu. İnsan kendine gü-

Hepimizin Destanı

Nazım Hikmet'in Kuvayi Milliye Destanı'nı ilk dinlediğimde 17-18 yaşlarındaydım. Nazım'ın şiirleri ülkemizde yasaktı. Biz de şiirleri ince pelür kağıtlarının arasına karbon kağıdı koyarak daktiloda çoğaltırdık. Bir öğrenci evinde toplanıp mum ışığında ve ucuz Marmara şarabı eşliğinde birbirimize okurduk. Yani, devlet babanın deyimiyle (ödümüz patlayarak) komünistlik yapardık.

Bir ömür kadar uzun zaman sonra kendimi destanı sahneye koyarken buldum. Bir Garip Orhan Veli'den sonra Müşfik Kenter'le Nazım'ı da ete, kemiğe, sese büründürmek istemiştik. Belki şairi çok özlemiştik. Oyunu sahnelerken 40 yıl önce farkedemediğim bir sırrın ayrımına varmıştım.

Kuvayi Milliye Destanı sadece sözcüklerden ibaret değildi. Resimdi, müzikti, sinemaydı, renkti, kokuydu, hatta karikatürdü. (Dağ başında anadan üryan cepheye silah kaçıran bir şöförü hangi sanatla anlatabilirsiniz?) Ne yazık ki destanı kimse film yapmadı. Yunus Emre Oratoryosu gibi müziğini de bestelemedi.

Ama yine yarı deli, yarı divane bir başka çizgici, (deliler, genellikle çizgicilerin içinden çıkar) destandaki görsel güzelliğe dayanamayıp yıllarını verdi, Kuvayi Milliye Destanı'nın çizgi romanını çizdi. Çizgilere bakınca kalemiyle Nazım'ı çizen bir çizer değil, süngüsüyle Kurtuluş Savaşı'na katılan bir nefer bulacaksınız karşınızda...

Nuri Kurtcebe, destanı çizgiyle tercüme etmeye kalkmamış. Şiirdeki muhteşem görselliğe kapılıp savaşa ve destana kendini adamış. Yoksa ünlü bir çizerin para pul demeden, hastalık sağlık demeden, yıllarını nokta-nokta, çizgi-çizgi bir destan romana kendini adaması başka türlü nasıl izah edilebilir ki... Ayrıca, çok iyi bir müzikçi olan Nuri Kurtcebe, destandaki müthiş senfonik müziği de yakalamış ve çizgilerine aktarabilmiş.

En eski sanatlardan olan şiirin, en yeni sanat olan çizgi romanla böylesine can kardeş gibi sarmaş dolaş olabilmesi beni hem çok sevindirdi hem çok şaşırttı. Bugüne kadar başka bir örneğini görmüş değilim.

Otuz yıl önce beraber çalıştığım ve oğullarımdan biri saydığım Nuri Kurtcebe'nin bu eserinin minik bir köşesinde, belki benim de minik bir payım vardır umuduyla böbürlendim.

Oğuz Aral

venini kaybedebilir. Bana telefonda destek veren arkadaşlarım çok oldu, ki bunlardan en başta olanı **İlhan İrem**'dir. Her akşam **"Baba bitti mi, kaçıncı sayfadasın, mutlaka yapacaksın..."** Telefonlarda ağlaya ağlaya destek oldu. Aslında teşekkür edeceğim çok insan var. Ama en son noktayı da **Mehmet Çağçağ** koydu. Dergide, oturmuş bir teşekkür mektubu yazıyordum. N'apıyorsun ağbi, dedi. İşte dedim, bana destek olan arkadaşlarıma teşekkür yazıyorum. **"Ağbi s.ktir et bizi allah aşkına, biz sana teşekkür ederiz"** dedi.

Başka projeler var tabii. Yine **Nazım Hikmet**'in **Şeyh Bedrettin Destanı** var, çizmek istediğim. Ama zor bir şey. Kuvayi Milliye'den daha zor gibi geliyor ama niyetim var. **Pink Floyd** ve **Sid Barett** öyküsü var bir tane, benim başımdan geçmiş öyküler var çizdiğim. Şu an 50-60 sayfa yedekteyim. Bundan sonra özel albümler düşünüyorum.

Aslında öyküye ihtiyacım var benim. Yani ben iyi bir çizgiciyim belki ama iyi bir öykücü de olmaya çalışıyorum. İlan verecek duruma geldim. Varsa öyle baba bir öykü tabii. **Kurtuluş Savaşı Destanı** kadar bir öykü varsa onu da çizerim.

Nazım Hikmet'in tüm eserleri bugün 66 dile çevrilmiş. Kaç dil sayabilirsiniz arka arkaya. Belki 10 tane. Kuvayi Milliye Destanı çizgi romanının da böyle olması mümkün, neden olmasın? Tanıtım ve çaba lazım.

Tuncay Akgün'le **Mehmet Çağçağ'**ın çok büyük katkıları oldu. Bir kere bana söz verdiler. Çok kötü zamanlarımda geldiler, işte malum hastalığım zamanlarımda. Bu bizim sana borcumuz dediler. Benim için kalkıp, karlı buzlu yağmurlu bir havada Eskişehir'e kadar gittiler. Bunları hiç unutamam yani. Yurtdışı falan olacaksa da **Leman**'la olacak. Bir misyonun devamı Leman. Biz hepimiz Gırgır'da tanıştık. Usta bir çizgici, bir insan, **Oğuz Aral** kol kanat gerdi bize. Duayenin de üzerindedir Oğuz abi. Biz Gırgır'ın devamıyız. Ama zaman değişti. Gırgır da zamanını tamamladı. Zaten kapanacaktı. Yerine Leman geldi. Yarın öbür gün Leman nereye kadar gider, Leman'dan sonra ne gelir, onu bilemeyiz, ama biz aynı adamlarız, bu çok önemli. Ve çok da büyük saygınlığımız var, onu da biliyorum. Medya da, hükümetler de biliyor, Leman'ın, Öküz'ün çok saygın bir şey olduğunu. Mesela siz, Öküz dergisi olarak pek görselliğe gidemiyorsunuz, işiniz yazı içerikli. Bu kadar yazı içerikli olup da, bu kadar yaygın bir dergi var mı bu ülkede ve dünyada? Demek ki, bu bir özel durumdur, saygınlıktır.

Para kazanmak için yapmadım ben bunu. Belki yeni çizgiciler için önemli bu. Ben de bunu yapayım, dedim. Gidip bu hükümeti yıkamayacağımıza göre... Bütün dünyaya Türk Silahlı Kuvvetleri ne kadar demokrat olduğunu ispat etti. O brifinglerde şakır şakır ağlayan paşaları hatırlıyor musunuz? Ben de bir şey yapayım dedim o vakit, onları öyle görünce çizdim..

Değişen bir şey yok. Kurtuluş Savaşı'ndaki o insan yapısını çizmek üzereydim ve bir baktım ki o zamanla bu zaman arasında hiçbir fark yok. Böyle olmamalıydı. Bu bitti o zaman. En baba işi çıkarttın, artık daha ne yapacaksın. Geri dönüş yok. Sincan gecelerini hatırlayın. Bunun demokrasiyle, insan haklarıyla ne ilgisi var ki. "Efendim Türkiye'de demokraaasi..." Demokraaasi değil onun ismi. "Efendim bizde de Amerika'daki gibi laaaiklik..." Laaaiklik değil o. La ilahe illallah der gibi.

Biz hiçbir zaman demokratik bir ülke olamayız. Neden? Çünkü 1923'te Cumhuriyet ilanı... Hadi buyrun, bu bir milattır. Hristiyanların, kilisenin miladı İsa'ysa, bu da senin miladın kardeşim: Temeli 1923'te atılmış bir cumhuriyeti ne hale getirdik. Daha dün 28 Şubat'a kadar cumhuriyetin yıkılıp yıkılmayacağını tartışıyorduk. Bunlar gene gelecek, genç takımları gelecek. **Recep Tayyip Erdoğan** takımı, bilmem ne gelecek, ama genelkurmayda da, harp okulunda da onları yıkacak genç kuşaklar hazırlanıyor. Bu bir devri daim yani, hiçbir şey olmayacak. Bir umut daha var tabii. O da halk! Bu halk bir gün yeter artık diyecek, okumasını öğrenecek, dünyayı merak edecek, kendi rönesansını yapacak, reformunu yapacak. On birinci yüzyıldan başlayan bir treni kaçırdık, biliyorsunuz. Kaçırdığımız bir dünyanın zamanı var, onu yakalayacağız, ama bu sefer doğa bitiyor. Sen uyanacaksın ama iş bitti, ozon delindi. Geçmiş olsun Üsküdar..

Sıcak savaşın üstüne doğdu bizim kuşak. Biz analarımızın rahminde bombardımanları hissettik. Efendi çıktık dışarı. Vallahi, anamızın rahminden terbiyeli, savaşa karşı çıktık biz. İnsanlar o kadar azmanın, atom bombasına kadar azmanın nereye vardığını anladılar. Şimdiki bu çocuklar azmanın nereye gittiğini bilmiyorlar ve azıyorlar, buyurun azınız; dünyada sizi bekliyor zaten. Şunu söylüyorum, bu mucizevi küre fiziğini kimyasını tamamlar, kaç kere oldu bu sahne, bunu merak ediyorum, bir kere olmadı herhalde, bir kerede biz batıracağız. Demek ki insanların böyle demokratik bir hakkı var; dünyayı ve memleketi batırma hakkı. Geçmiş olsun Üsküdar! Yine de iyi ki böyle bir şey var elimizde. Kendim çizdiğim için değil. Bir başkası da bunu çizseydi, çok güzel bir şey yapmış. İyi ki böyle bir şeyimiz, şimdi, şu andan itibaren elimizde var, diyorum, başka da bir şey demiyorum.

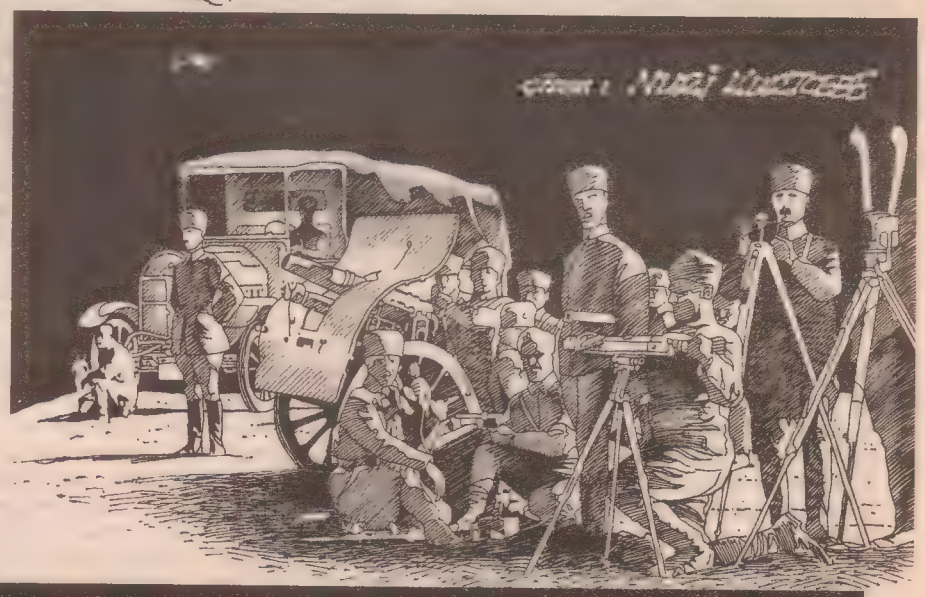

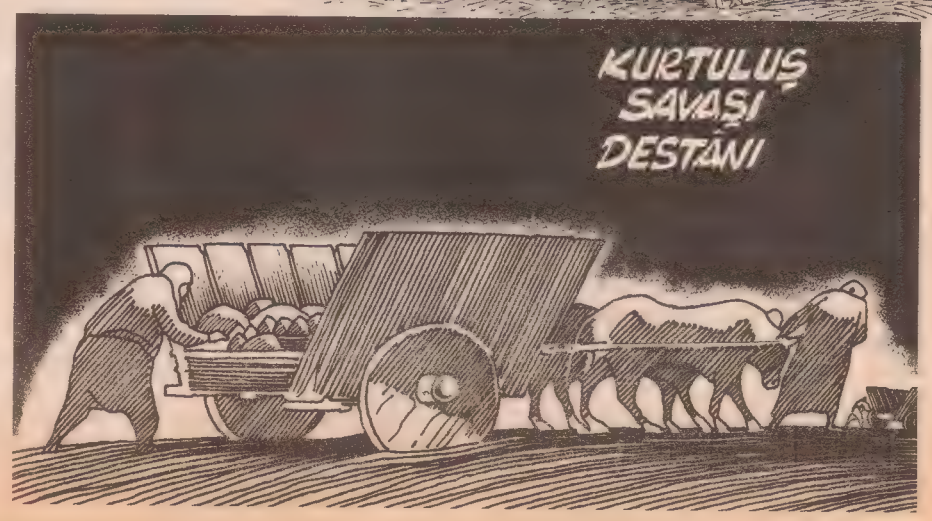

Gazlı Bez

ALTAY ÖKTEM

altayoktem@yahoo.com

İçinde sıkışıp kaldığımız çember gittikçe daralıyor ve çemberin kırılan yerleri çarçabuk onarıyor kendini. Daha hızlı kırmalıyız, daha hızlı kurmalıyız ele geçirdiğimiz bombaların saatlerini. Gördüğümüz düşleri hayra yormamalıyız ve sığınacak birkaç kirli köşe daha bulmalıyız kendimize.

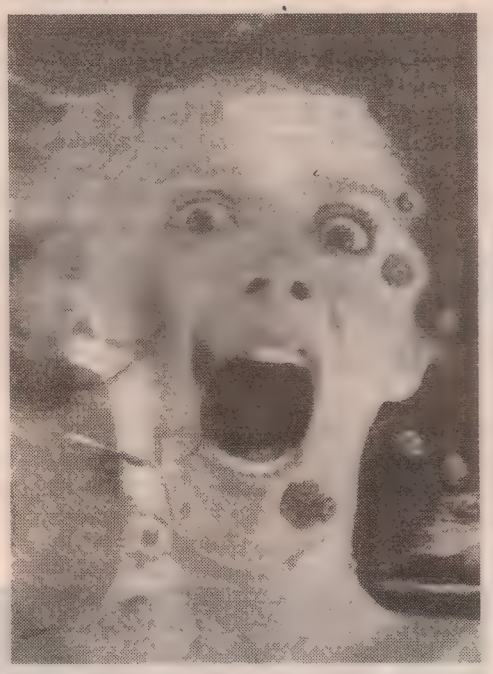

Yalnız Olduğumu Kanıtlamalıyım Kendime

Bu gece yalnız olduğumu kanıtlamalıyım kendime. Bazen yalnız olmak yetmiyor, bir de yalnızlığı kanıtlaman gerekiyor, ne kötü. Bazı kadınların seviştikten sonra, seviştiği erkeği ilk kez görüyormuş gibi davranmasına benziyor bu. Sevişmek yetmiyor, bir de seviştiğini kanıtlaman gerekiyor. Zor, çok zor.

Nasıl kanıtlarsın yalnızlığı kendine? Şahit bulman imkansızdır. Bir de çok içmişsindir, **Korn** dinlemişsindir, bu da yetmezmiş gibi vücudunun bir yeri mecazi olarak değil, gerçekten kanamıştır.

İnsanın en yalnız olduğu saatler, defolu bir kalabalığa karıştığı saatlerdir. En defolu kalabalık da geçmişin kalabalığıdır elbette. Yüzlerce insan üstüne üstüne gelir. Hepsi de yarım yamalaktır. Yarım kalmış aşklar, yarım kalmış dostluklar... Denk getirip de tam olarak sevemediklerin, kenarından köşesinden öptüklerin, yalnızca elini tutabildiklerin, yalnızca koltuk altlarını yalayıp daha ileri gidemediklerin, yalnızca ayak başparmağını emdiklerin...

İnsanlar yetmezmiş gibi eşyalar, nesneler de gelir üstüne. Anılarla dolu sarı telefon kulübeleri, **Kızkulesi**'nin karşısında şarap içtiğin kayalıklar, yalnızca kıvırcık, siyah saçlarını hatırladığın bir kızın seni terk ederken üşümeyesin diye üstüne örttüğü battaniye, komodinin üstünde unuttuğu otobüs bileti, kullanılmış enjektör...

İçinin daraldığı bir gece, hava almak için menteşelerinden söküp balkondan aşağı attığın kapılar, çerçeveler... Ameliyathaneden çaldığın neşter, titiz bir koleksiyoncu gibi sevgililerinin kanını biriktirdiğin tüpler... Hepsi birden gelir üstüne.

Bir insan nasıl taşır bunca yükü? Üstelik kimseyi özleyecek kadar çok sevmiyorsa kendini, üstelik yalnızsa ve yalnız olduğunu kendine kanıtlamak zorundaysa...

İçinde sıkışıp kaldığımız çember gittikçe daralıyor ve çemberin kırılan yerleri çarçabuk onarıyor kendini. Daha hızlı kırmalıyız, daha hızlı kurmalıyız ele geçirdiğimiz bombaların saatlerini. Gördüğümüz düşleri hayra yormamalıyız ve sığınacak birkaç kirli köşe daha bulmalıyız kendimize.

Yoksa yalnızca geçmiş değil, bu gece de bağıra çağıra gelir üstümüze. Şu anda Ankaralı bir öğretmen çocuklarını uyutmuş, sıkı sıkı kapatmış kapıları, dans ediyordur kendi kendine. Sonuna kadar açmıştır **Eminem**'in sesini; komşularına, polislere, kocasına, çocuklarına, duvarlarına inat. "İyice bilediğin neşteri sapla artık" diyordur **Ezgi,** morgda sevişelim diye tutturuyordur **Nilgün, Sisipor** bir barda içiyordur, yüksek sesle şiirler okuyarak... **Kemal**'le **Zeynep** sevişmişlerdir bu saate kadar, beni arıyorlardır birlikte nasıl çoğaltıklarını anlatmak için kendi yalnızlıklarını, **Kuaför Cengiz** tüpgazla ısınan gecekondulardaki kabız ev hanımlarını hop hop hoplatacak bir albüm hazırlıyordur, **Kötü çocuk** gömülmüştür bir öykünün tüyler ürperten karanlığına, **Devin Kuzu** uyuyordur muhakkak, aylardır ses çıkmadığına göre **Dark Marji** de hayatı fazla doz kaçırmıştır, ölmüştür bir sokak arasında. **Sandinistal** "tanrı hepimizi korusun bea abi, hayalleri de korusun, seni de korusun, varsam beni de korusun, başka kimsem kalmadı, inanasım gelmiyor ona, ziktir bea abi, kimin sabıkası yok ki bu oyunda" diye yazıyordur şu anda, **Moryel** daha iyi anlıyordur artık evlerin terk edilmesi gerektiğini; ama başka evlere doğru değil, sokaklara doğru... **Nilsu Bush** dinliyordur ve hayalini kuruyordur didiklenmemiş bir dünyanın, **Esra** yıllardır gördüğü rüyayı bir kez daha görüyordur bu gece; kağıt peçetelere sardığı parmak kadar çocukları rüzgar savurup duruyordur oradan oraya. Ve bu gece çek-yat partisi veriliyordur; yatakta fena olmayan, çek-yat'ta aslan kesilen bir grup tarafından.

Lanet olsun, maillerinizi aldım, telefonlarınıza çıktım, aynada yüzümü kanattım size bakarken. Yalnızca geçmiş değil, bu gece de üstüme çöktü olanca ağırlığıyla, kasvetiyle, griliğiyle...

Sabah olmak üzere. Şimdi sokaklara atacağım kendimi. Taksim parkında oturacağım bütün gün; heykele sırtınızı verince sağdan ikinci bankta. Belki bir de imza günü yaparım. Bir neşter, bir jilet, bi' şey bulurum nasıl olsa gelenin geçenin ruhunu imzalamaya.

Kimseyi özleyecek kadar çok sevmiyorum kendimi; maillerinizi aldım, telefonlarınıza çıktım, bugün Taksim parkındayım. Daha ne! Canınız cehenneme!

Aşk, insanın yaşayabileceği en uç duygulardan biri gibi gözükse de, her sağlıklı insanın hayatında en az bir, en fazla altı yüz seksen iki kere aşık olduğunu göz önüne alırsak, bunun sıradan bir duygu olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. Aynı zamanda da ortalama bir duygu. Çünkü kalp -hafif sola sarksa da- vücudun orta kısmında yer alıyor.

Terli Terli Aşk mı Olur

Mevsim normallerine uygun bir yazı yazabilmek için illa ki yaz aşklarından söz etmek gerek. Gerçi aşkın mevsimlerle ne ilişkisi var, ya da kışın o soğuk, kasvetli havasında aşık olmak daha mantıklı değil mi gibi sorular soran da çıkabilir bu konuda. Aşkta mantık ne arar gibi cevaplar veren de çıkar muhakkak. Yine de, terli terli aşk mı olur diye düşünmeden edemiyor insan. Kimileri de bu temmuz sıcağında aşkı maşkı bırakmış, intikam peşinde koşuyor. Hem de kafasına bir kesekağıdı geçirmiş, eline de kanlı bir balta almış... **İntikamcı Kese Kağıdı** adlı çizgi roman fanzininde Prolefan adlı bir holdingin faşist başkanı, kafasına uymayan fanzinleri toplayıp imha etmeleri için adamlarını piyasaya salıyor. Ve beklenen kesekağıtlı kahraman çıkıyor ortaya. İntikamı da acı oluyor.

Bak şimdi, yaz aşklarından söz ederken konu nereye geldi. Yazdığım kalemin ucunda mı bir arıza var bilmiyorum, ortalama şeylerden söz ederken bile bir anda uçlara savruluyorum. Rahmetli fizyoloji hocam, bütün uçları kesip atabilirsiniz derdi. Doğru aslında; insan vücudunun en uç noktalarında saçlar, el ve ayak tırnakları var. Vücudun bu özelliğini genelleyerek toplumun uç yerlerini kesme işine de "iktidar" deniyor.

Aşk, insanın yaşayabileceği en uç duygulardan biri gibi gözükse de, her sağlıklı insanın hayatında en az bir, en fazla altı yüz seksen iki kere aşık olduğunu göz önüne alırsak, bunun sıradan bir duygu olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. Aynı zamanda da ortalama bir duygu. Çünkü kalp -hafif sola sarksa da- vücudun orta kısmında yer alıyor. Tabii vücudu enlemesine düşünürsek. Konuyu boydan ele alırsak, vücudun tam ortasında yer alan organın aşkla doğrudan ilişkili olduğu görülür. Yani enine de, boyuna da ortalama bir şey aşk.

Öyleyse tarih boyunca bu kadar aşk şiiri yazılmasının arkasında yatan gerçek ne? Bu konuyu edebiyat tarihçilerine bırakmak zorundayım. Çünkü rahmetli fizyoloji hocam bir yorum yapmadı. Yine de, şiirin bir tür duygu boşalması olduğu gibi yaygın ve yanlış bir kanının ortalıkta dolaşması bize bir fikir verebilir. Aşk da bir anlamda duygu boşalması değil midir? Bu ortak noktadan hareketle bir sonuca varabiliriz belki. Rahmetli fizyoloji hocam da, her türlü boşalmanın insan hayatındaki en önemli şey olduğunu söylemişti. Hemen orgazm gelmesin aklınıza. Sümkürmekten tutun da balgam çıkarmaya, dışkıyı, idrarı yapmaya kadar bütün boşalma çeşitleri bir engellense, insanın hayatı zindana döner.

Benim, rahmetli fizyoloji hocam da dahil olmak üzere, yaşayan, ölen bütün hocalara rahmetli demem de bir tür boşalma aslında; keyif boşalması.

Bak şimdi, yaz aşklarından söz edeyim derken konuyu gene dağıttım. Zaten insan adı verilen memeli türü her şeyi dağıtmaya, bölmeye meyilli. Aşkı da yaz aşkı, kış aşkı diye bölümlere ayırmak işte bu eğilimden kaynaklanıyor. Evlilikleri de aşk evliliği, mantık evliliği diye ayırmıyor muyuz zaten? Aşk evliliği neyse de, mantığı olanın evlenmesini hangi mantık kabul eder?

Zaten mantık hepimizin bildiği gibi beynin bir işlevidir ve yaşlandıkça kalp büyür, deforme olur, beyin ise küçülür. Sonunda kafatasının içinde, sıvının ortasında yüzen yumruk kadar bir şey olur, çıkar. O yüzden de altmış beş yaşının üstündekilerin doktor raporu olmadan herhangi bir malını satması yasalara göre olanaksızdır. Ama ülkeyi satmak istersen, doktor raporu gerekmez.

Beyinle ilgili sorunlar bununla da bitmiyor. Tecrübenin yaşla arttığını bilen ama bunun bir sınırı olduğunu düşünemeyen toplumlarda, bunamadan kaynaklanan her türlü abuklamaya şapka çıkartılır. Oysa **Geriatri** diye bir bilim var, söz meclisten içeri! Özellikle insanın ellisine kadar genç yazar, yetmişine kadar olgun yazar, sekseninden sonra da usta yazar, kabul edildiği edebiyat ortamında, ustaların yaptığı inceleme ve değerlendirmelere bir de geriatrik açıdan bakmak gerek.

Bak şimdi, yaz aşklarından söz ederken yine ipin ucunu kaçırdım. Özellikle güneşin, denizin ve "şurda on gün tatilim var, ne yaşasam kârdır" anlayışının vücudun hormon dengesini değiştirdiği bir gerçek. İnsan daha atılgan, hatta saldırgan olabiliyor. Aşıkların, tatil bitince birbirini kolay kolay göremeyecek olması da yaz aşkı oranını arttırıcı bir öğe. Sevişmek için önce sevmem, yoğun duygular içinde olmam gerek, yalanının da mevsimsel olduğu ortaya çıkıyor böylece. İnsanlar bağlanmanın değil, tam tersine, birlikte oldukları kişinin kene gibi yapışmamasının derdinde.

Tamam, yaz aşkı da fena değildir. Ama bütün kış oturup da yaz gelsin diye beklemenin alemi yok. Hem öyle kat kat kazakların, kalın pantolonların içine elini sokup da, manevralar yapa yapa ilerlemenin zevki başka nerde var?

www.altayoktem.com

Daha önce kullandığım e-mail adresim oktemaltay@hotmail.com kendine fanzinci diyen birkaç kendini bilmez hacker tarafından ele geçirilmiştir. Bu adresten gelen hiçbir şeyi dikkate almayınız...

Doğrucu Davut

FERZENDE KAYA

MGK... Hayır, Milli Güvenlik Kurulu değil, Mine G. Kırıkkanat... Milliyet muhabiri, Radikal yazarı Mine Kırıkkanat. G'si de "Gökçe" demekmiş. Medyamızda kendisiyle yapılmış söyleşilerin tamamı aşk üzerine olunca, biz de aşk yazarı olarak anılıyorsunuz, aşkı çözebildiniz mi, sorusuyla başlıyoruz muhabetimize. Kırıkkanat aşk yazarı olarak anıldığını bilmiyormuş ve ilk olarak bizden duymuş. "Eğer aşk yazarı olarak anılsaydım, eski karı ve kocalar tarafından mahkemelere verilmezdim" diyen Mine G. Kırıkkanat, sert üslubu yüzünden kendisini, saldırıya geçmeye hazırlanan bir moğola benzetmemize de hafif alınıyor sanki. Böyle bir benzetmeyle de yine ilk defa karşılaşıyor. Bu sorumuza da şu cevabı veriyor: "Barbar, demek istediniz herhalde. Evet, barbarca bir öfkem olabilir." Peki hayat karşısında kendisini öfkelendiren nedir, diye merak ettiğimizde de şu yanıtı alıyoruz: "Yaşamın içinde beni en çok öfkelendiren, akıllı sığlar ve cilalı salaklar. Yani olduğunun tersi görünenler." Bir de Türkiye'yi, Anadolu'yu tepeden görme mevzusu var sanki diye düşünüyorduk. "Sormazsak olmaz" deyip soruyoruz: Bu tepeden görme durumu, sevgiden mi, yoksa nefretten mi? Kırıkkanat bunu bir "öfke" olarak değerlendiriyor. Gözlemimizin doğru olduğunu söylüyor ve bu duruma şu açıklamayı yapıyor: "Bu belki de dediğiniz gibi bıkkın bir küçümseme. Tüm tarihsel seçimlerini hep kurnazlık üstüne yapmış ve burnu sürtüle sürtüle, başına gelenlerin tamamının bu yanlış seçimden kaynaklandığını anlayamayan ve hala yerleşik kesinliklerini sorgulamayan bir toplumsal kültüre karşı isyan ediyorum."Doğrucu Davut'un testinden 18 üzerinden 6 alarak "sınıfta kalan" Mine G. Kırıkkanat'ın gelecekle ilgili hayalleri ise şunlar: "İstanbul'da, hiç bir yerlere çıkmadan evinde oturan ve son demleri kediler ve kitaplar arasında geçecek bir yaşlı yazar olmayı hayal ediyorum. Bir de babaanne olmak. Oğlum ve gelinim, torunlarımı bana bıraksınlar, sinemaya gitsinler, gezsinler, eğlensinler, onlara yemek yapayım; benim annem oğluma nasıl baktıysa öyle bakayım, diyorum."

Foto: Daniel Colagrossi

"Divit Çapındaki Erkekleri Sevmem"

1 - Bir erkekten duymak isteyeceğiniz son söz ne olur?
- **a)** Seni seviyorum
- **b)** Evlilik aşkın büyüsünü bozar sevgilim
- **c)** Biz divit, siz hokkasınız
- **d)** Seni sevmiyorum

c) Biz divit, siz hokkasınız...

Neden?
- Çünkü bu lafı eden erkek, divit kadar demektir. Divitin çapı da pek övünülecek gibi değildir.

2 - Önceki yaşamınızda kim olabilirdiniz?
- **a)** Katerina
- **b)** Zeyna
- **c)** Afrodit
- **d)** Safiye Sultan

c) Afrodit...

Neden?
- Çünkü özgürdü...

3 - Vatan için gerektiğinde ..... yaparım/atarım?
- **a)** Kleopatra gibi
- **b)** Nene Hatun gibi
- **c)** Kurşun
- **d)** Nutuk

Cevap yok...

Neden?
- Çünkü vatan için değil, vatandaş için bir şeyler yapmak gerektiğini düşünüyorum.

4 - Hayatınızın kabusu aşağıdakilerden hangisi olur?
- **a)** Kadı efendinin 4. karısı olmak
- **b)** Cehenneme gitmek
- **c)** Yazılarınızın yayınlanmaması
- **d)** Türkiye'de yaşamaya mahkum edilmek

Cevap yok...

Neden?
- Çünkü hepsi madden ve manen acı çekmek anlamına geliyor...

5 - Dünyada başınıza gelebilecek en kötü şey ne olur?
- **a)** Afganistan muhabirliğine atanmak
- **b)** Geçmişe geri dönmek
- **c)** İran'a sürgüne gönderilmek
- **d)** 24 saat İsmail Türüt dinleme cezasına çarptırılmak

a) Afganistan muhabirliğine atanmak...

Neden?
- Çünkü mazoşist olacak kadar tutkun değilim muhabirliğe.

6 - Dünyaya tekrar geleceksiniz. Ne olarak gelmek isterdiniz?
- **a)** Fransız
- **b)** Balina
- **c)** Zenci
- **d)** Martı

Cevap yok...

Neden?
- Olduğum gibi gelmek isterim...

7 - Ya ölüm... Ya.....?
- **a)** 9. doğumunu yapmaya hazırlanan bir Anadolu kadını
- **b)** Türban sorunu yüzünden üniversiteye gidemeyen genç kız
- **c)** Oğlunu savaşta yitirmiş bir Türk/Kürt annesi
- **d)** Ölüm

c) Oğlunu savaşta yitirmiş bir Türk/Kürt annesi...

Neden?
- Çünkü tüm ana gibi anaların Akileus topuğu, çocuklarıdır. Oradan vurulunca, yaşam biter.

8 - 30 yaş gençleşeceksiniz. Bunun getirecegi avantajlardan en çok hangisi hoşunuza gider?
- **a)** Çekici görünmek
- **b)** Hayatı yeniden yaşamak
- **c)** Yaşananlardan ders çıkarma şansı
- **d)** Erkekler hakkında bir daha düşünme fırsatı

c) Yaşananlardan ders çıkarma şansı...

Neden?
- Çünkü yaptığım pek çok yanlışı yapmazdım.

9 - Yaşamaktan çok, yazmak zorunda kalmaktan mutsuz olduğunuz konu hangisidir?
- **a)** Demokrasi
- **b)** Din
- **c)** Aşk
- **d)** Politika

d) Politika...

Neden?
- Çapsızlıktan sıkıldığım için.

10 - Bütün avantajlarına rağmen, hızlı trenlerin hangi yönlerinden hoşlanmıyorsunuz?
- **a)** Flörte zaman kalmaması
- **b)** Fazla modern olmaları
- **c)** Hızlı gitmeleri
- **d)** Romantizmi öldürmeleri

d) Romantizmi öldürmeleri...

Neden?
- Ne doğru dürüst vagon restoranları var, ne de güzel şarapları. İyi yemek yenilmeyen hiçbir alanda, romantizm yoktur.

11 - ..... için çok şanslıyım?
- **a)** Mardin'in bir köyünde doğmadığım
- **b)** Kadın olduğum
- **c)** Yazar olduğum
- **d)** Fransa'da yaşadığım

c) Yazar olduğum için

Neden?
- Çünkü yaptığım işi çok seviyorum...

12 - Hayatta en son tahammül edeceğim şey..... tir/dır/dir?
- **a)** Dayak yemek
- **b)** Aldatılmak
- **c)** Üzerime kuma getirilmesi
- **d)** Hafife alınmam

Cevap yok...

Neden?
- Hayatta en son tahammül edeceğim şey, aptal bir erkekle yaşamak...

13 - Aşık olduğum erkeğe ..... veririm/olurum?
- **a)** Her şeyi
- **b)** Çocuk
- **c)** Köle
- **d)** Kurban

Cevap yok...

Neden?
- Çünkü bütün bunların dışında değer veririm. Adam olan için en önemli de budur zaten.

14 - Ben ..... hak etmiyorum?
- **a)** Aldatılmayı
- **b)** Yazar olmayı
- **c)** Türkiye'deki en iyi dört yazar arasında sayılmayı
- **d)** Hayatımdaki olumsuzlukları

a) Aldatılmayı...

Neden?
- Çünkü yalan söylemek anlamında aldatılmak, kandırılmış olmak korkunç bir düşyıkımıdır.

15 - Seçme şansım olsa ..... olmak isterim?
- **a)** Leyla (Mecnunun ki...)
- **b)** Erkek
- **c)** Bayan Mitterand
- **d)** Sultan

Cevap yok...

Neden?
- Yanıtını altıncı soruda verdim... Olduğum gibi kalmak istiyorum...

16 - Aşağıdaki kavramlar size neyi çağrıştırıyor?
- **a)** Aşk: **Mutluluk**
- **b)** İhanet: **Mutsuzluk**
- **c)** Sevgi: **Doyum**
- **d)** Kompleks: **Doyumsuzluk**

17 - Hayat felsefeniz aşağıdakilerden hangisidir?
- **a)** Ne olursan ol yine gel
- **b)** Ser ver sır verme
- **c)** Bahtsız deveyi çölde kutup ayısı bulur
- **d)** Sakla samanı gelir zamanı

d) Sakla samanı gelir zamanı...

Neden?
- Çünkü kinciyimdir. Orama burama batırılan saman çöplerini tek tek biriktirir, zamanı gelince balya olarak iade ederim adama.

18 - Doğrucu Davut hakkında ne düşünüyorsunuz?
- **a)** Bir daha karşıma çıkmasın
- **b)** Tam aşık olunacak biri
- **c)** Aldatılmayı hak ediyor
- **d)** Bana ne ki ondan

Cevap yok...

Neden?
Çünkü Doğrucu Davut hık demiş, benim burnumdan düşmüş. Ya da tersi.

DERGİMİZİN LongPlay sayfalarının yazarları ***Deniz Durukan*** *ve* ***Güven Erkin Erkal*** *yine ortak, yine sıkı bir çalışmaya imza attılar. Stüdyo İmge Yayınları, onların* ***Türk Rock 2000*** *adlı kitaplarını geçtiğimiz ay yayınladı. Kendilerini kutlayıp, nice ortak işlere dedik ve kitap çıktıktan sonraki konuşmalarına kulak kabarttık.*

DENİZ'İN TOP 10 LİSTESİ

Feridun Düzağaç
İlhan İrem
Direc-t
Aydın Esen
Comma
Eren Kazım Akay
Rashit
Erkin Koray
Yaşar Kurt
Hardal

*Şu günlerde ısrarla dinlediğim albümler

GÜVEN'İN TOP 10 LİSTESİ

Pentagram
Vedat Sakman
Mavi Sakal
Direc-t
Antisilence
Alt Geçit
Turgut Berkes
Feridun Düzağaç
Cemiyette Pişiyorum
Comma

*Hafta içerisinde bulunduğum ruh halime gore ve bir albümse, konserine gittiğim bir grup varsa haftalık değişir dinlediklerim

Gerektiğinde o tarz müzisyenleri eleştirmek için alırız röportajlara. Müzikten ne anlıyor, niçin bu müziği yapıyor, ne kadar kafa yormuş, nelerden beslenmiş, alt yapısı nasıl... bunlar hep sorulur. Genelden özele inerek, nasıl bir müzik adamı olduğunu anlarız.

Türk rOCk 2000

Güven - Türk Rock 2000 adlı kitap, **Öküz Dergisi**'ndeki **Long Play** sayfalarının bir yıllık sonucu. Adından anlaşılacağı gibi 2000 yılının bir özeti. Dünyada bu tür almanaklar hep yapılır ve daha kapsamlı, bizim hazırladığımızdan daha kalın olur genellikle.

Deniz - Kalınlığı değil işlevi önemli.

G. - Kendi payıma düşen önsözde de belirttiğim gibi, 1999 yılında yaşadığımız deprem, ardından Ortaköy cinayeti, heavy metal ve rock piyasasını karıştırdı. 2000 yılında piyasaya çıkan albümlerin sayısında bir düşüş oldu. Her ne kadar olumsuzluklarla dolu bir yıl geçirsek de, yeraltındaki üretimde nitelik olarak bir yükseliş oldu; bu da işin iyi tarafı. Bu yüzden kitabın biraz ince olması doğal. 2001 yılındaki mali krizin etkileri, sanırım bundan sonra çıkaracağımız yıllığa da yansıyacak. Türkiye'de yoktu böyle bir çalışma, gerekli olduğunu düşünüyordum. Radyo ve televizyon programlarında dinleyicilerle yaptığım birebir konuşmalarda böyle bir talebin gelmesi de, bizi bu çalışmaya yönelten nedenlerden birisi.

D. - Long Play'i hazırlamaya başladığımızda kitap fikri yoktu. Daha sonra **Güven**'in de söylediği gibi bir takım istekler geldi. Biz de bunları değerlendirdik. Aslında çıkarmakta geç bile kaldık, Mart'ta yayınlanacaktı, ama ekonomik nedenler, piyasanın durumu yüzünden biraz gecikti. Yine ekonomik nedenlerden, kitabın yanında vereceğimiz, bir çok grubun kendi kayıtlarından oluşan demo da iptal oldu. Ama önümüzdeki yıl albüm sayısı az bile olsa, daha geniş kapsamlı bir çalışma yapabileceğimizi umuyorum. Yalnızca albüm tanıtımı ve röportajlar değil, gruplar hakkında yorumlar, rock üzerine yazılar, önemli gördüğümüz konserlerin yorumları olabilir. şu anda net bir şey söylemek istemiyorum; ama daha kapsamlı, daha teknik şeyler de olacaktır önümüzdeki yıllıkta.

G. - Ayda iki sayfa çıkan Long Play'in, okuyucunun elinde derli toplu bir kitap olması, bir kaynak oluşturmasıydı amacımız.

D. - Çok iyi bir rock dinleyicisi var. Diğer müzik türlerinin dinleyicisinden oldukça farklı. Çok sıkı takip ediyorlar her şeyi. Asla gözden kaçırdıkları bir şey olmuyor ve rock'u da iyi biliyorlar. O yüzden ben Türkiye'deki rock dinleyicisini seviyorum. Değişik, sağduyulu, yeniliğe açık bir jenerasyon bu. Ne istediklerini, nasıl yaşamaları gerektiğini biliyorlar ve daha özgürler. Geçenlerde bizim kitapla ilgili bir okuyucu, teknik bilgilerin eksikliğinden bahsetti. Aslında albüm kritiklerinde kim gitarda, davulda, düzenlemeler kime ait gibi bilgileri vermiştik, demek ki yeterli olmamış, ama hoşuma gitti böyle bir titizlik göstermeleri.

G. - Öküz okuyucusundan böyle bir eleştiri hiç almadık. Demek ki, kitap okuyucusu daha farklı.

D. - Olayı kitaplaştırdığın zaman, farklı şeyler bekliyorlar da ondan. Söylediğim gibi farklı bir dinleyici var, başından sonuna çok iyi takip ediyorlar. Hepsi için diyemem ama, büyük çoğunluğu fanatik; örneğin, **Cem Karaca**'nın hangi marka gitar çaldığını merak ediyor ya da biliyor, hepsini sayabiliyor. Böyle bir dinleyici var. Rock, sanayi devrimi sonrasının müziği ve şehirleşme süreciyle ortaya çıkan kentli başkaldırısını ifade ediyor. Türkiye ise sanayileşme sürecini tamamlamadığından, kent kültürü henüz yeni yeni oluşmaya başladığından kayda değer rock başkaldırısından söz etmek bana biraz zor gibi geliyor. Oysa rock dünyada çoktan çıkışını yaptı ve farklı arayışlara girdi. Ya da şöyle söyleyeyim, başka şeylere dönüştü. Rock kendini sürekli yenileyen bir tür olduğu için, bildiğimiz klasik rock yerine yeni açılımlar ortaya çıktı. Bizde ise popülaritesi özellikle son yıllarda arttı. **Teoman, Şebnem Ferah, Özlem Tekin** gibi isimler rock'ın popülaritesini oldukça arttırdı. Hatta bir dönem herkes rock yapmaya, daha da ileri gideyim pop kökenliler bile rock söylemeye başladı..Gerçi şu anda rock'daki o hız biraz azalır gibi olsa da, biz rock dinlemeye çok geç başladık. O yüzden de rock'un değişik versiyonları diyelim buna (çünkü bir kavram karmaşası da var bu konuda) Hardcore, hiphop, elektonik müzik, tekno... gibi birçok müzik türleri çok yaygın olmasa da, yavaş yavaş hayatımıza giriyor. Mesela Climp, alternatif metal yapıyor. Daha önce metalde yapılmamış şeyleri deniyor. Punk var, gerçi o da çok yeni değil... ama böyle bir değişim de söz konusu.

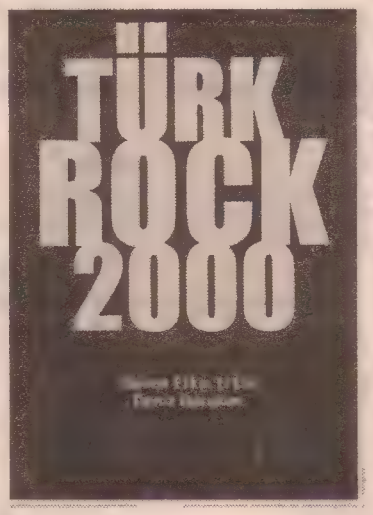

G. - 1996 yılından sonra rock dinleyicisinin içersinde, bu konuda bilgisi olsun olmasın, rock dinleyerek kendini tanımlamayı yeterli bulan bir grup dinleyici çıktı ortaya. Bu ihtiyaca cevaben çok ucuz, adına rock denilen ürünler ortaya çıkmaya başladı. Öküz'de hazırladığımız sayfada veya kitapta, müzik sektörünün "bu rock'tır", tanımlamasıyla ortaya koyduğu eserleri tanıtırken, kendi fikrimi de ne olursa olsun yazarım, yazarız. Sonuçta Öküz'de veya kitapta tanıttığımız albümlerin bir kısmı harbi harbi rock değildi. Rock'ı bir duruş, bir ifade biçimi olarak alan, kimi elektronik çalışmaları da rock albümleri içersinde değerlendirdiğimiz olmuştur.

D. - Önemli olan o ruhu taşımak. Örneğin **Vedat Sakman** sonuçta popüler müzik yapıyor, ama bunu hiç ayağa düşürmeden yapıyor. Caz eğitimi almış, rock'a bir şekilde bulaşmış, sevmiş. Donanımları çok fazla olan bir insan. Aynı şekilde **Turgut Berkes** de öyle. Müziği bilen, her açıdan sanatla yoğrulmuş önemli bir insan.

G. - Belki de bizim rock'tan ne anladığımızı gösteriyor bu kitap.

D. - Çıtanın üzerinde olması yeter.

G. - Ya da **Ayna** gibi çıtanın altında olanlar da girebiliyor, ama bunu da belirtiriz.

D. - Gerektiğinde o tarz müzisyenleri eleş-

tirmek için alırız röportajlara. Müzikten ne anlıyor, niçin bu müziği yapıyor, ne kadar kafa yormuş, nelerden beslenmiş, alt yapısı nasıl... bunlar hep sorulur. Genelden özele inerek, nasıl bir müzik adamı olduğunu anlarız.

G. - Piyasada olmayan, başka topluluklarca dile getirilmeyen, kullanılmayan bir formu, tarzı alıp dile getiren her grup underground'dır. Ama eğer kendi düşüncelerini yaymak için, kendi yaptıkları albümleri bir yerde satışa sunarsan, onun bir undergroundluğu kalmaz zaten.

D. - Güven'le çalışmak, ah ah yarama dokunuldu. Geçen seneye kadar otobüslerde bana öğrenci bileti veriyorlardı. Güven sayesinde bir buçuk senede yaşlandım, çöktüm.

G. - Olgunlaşıyorsun...

D. - Bak nasıl lafı çeviriyor. Hep böyledir... Güven her yere geç gelir; hep koşar vaziyettedir, hep bir yere yetişmeye çalışır, ama hiçbir yere zamanında yetişemez.. Birde buluşalım der, üçte gelir; şimdi geliyorum, on dakika sonra ordayım, mahallede yangın çıktı, kiramı ödeyemedim, Vecdi'nin babası öldü, gibi bir yığın sebepler sunabilir. Bunu Öküz çalışanları, özellikle **Cebo** iyi bilir.

G. - Herkes olgunlaşıyor...

D. - Benim bakış açımla Güven'in bakış arasında elbette birtakım farklılıklar var. Çok zıt değiliz, konularda genelde hem fikir oluruz; öyle geç kalmalar dışında ciddi sorunlarımız yok. Güven, ayaklı gazete gibidir, çok dolaştığı için her şeyden haberdardır. O daha **underground** bir tarzdan yana. Self çalışmalar, fanzinler, afişler, arşivcilik yönü olan biri. Amatör grupları da sever. Ben o tarz çalışmaları daha uzaktan takip ediyorum. Ama amatör grupları Güven kadar sıkı takip etmesem de severim; özellikle o ruhu taşıyanları çok severim. Caz da severim, blues da, klasik müzik de dinlerim. Genelde ayrı ayrı çalışırız, ama ne yapacağımızı önceden konuşuruz. Belli yazılarımız vardır, o albümleri (beğendiğim ya da eleştirmek istediğim albümler olursa, ben de yaparım) tanıtır, köşe yazısını hazırlar, bazen tarihi gürültüleri yapar, ben röportajları, dilimize takılanları yaparım. Sayfanın durumuna göre beğendiğim bir müzik kitabı varsa onu yaparım. Herhangi bir olay hakkında yorum yapmak gerekirse bazen Güven, bazen de ben yaparım. Sayfada birbirimizin yazısına müdahale etmeyiz. Eksik bir bilgi varsa eğer birbirimizi sadece uyarırız.

G. - Amatör gruplara ilgi duymamın sebebi, yola yeni çıkıştaki heyecanın beni etkilemesidir. Bir gruptan mutlaka bir kişi ileriye kalır, onu hissederim, o heyecanla yanında olurum. Geçirdiği sarsıntıları, aşamaları izlerim, arkasında olduğumu hissettiririm. Çalışmalarımızda Deniz'in söylediği gibi iş bölümü var. Kavga etmeyiz, ama ikna etmek için uğraştığım çok şeyler oluyor. içime sinmeyen tek bir satır bile olmadı sayfalarda. Belki de ikna etmeyi gerektirecek bir ikilemde de kalmadık.

D. - Güven hem inatçı, hem de dalgın bir insan. Biraraya gelip dergi sayfaları için konuşacağız diyelim, buluşuruz, ben konuşurum, o da bir şeyler anlatır, ayrılırız. Yolda giderken biz ne konuştuk, diye düşünürüm. Hiçbir şey. Aslında bir tek kelime bile konuşmamışızdır, konu sürekli dağılır ve ben şaşkına dönerim. Başıma ağrılar girer. Arkasından telefon açarım, yine söylemek istediğimi konuşamam; çünkü Güven'in kafası hep başka yerlerdedir. En sonunda sayfaları hazırlarız, dergide buluşmaya çalışırız; eğer zamanında gelirse sayfaları hazırlarız, çıkışları alırız. Yok gelemediyse, gece on birden sonra inanılmaz bir telefon trafiği başlar, dergi karışır, ya yazı uzun gelir, ya da son anda önemli bir rock haberi gelir, yer sorunu olur... bunun gibi şeyler...

G. - Kırıcı olduğumu sanmıyorum, ama bazı konularda ısrarcı olurum. Çok bildiğim, emin olduğum şeyler üzerinde ısrar ederim. Bir de direndiğim bir konu var; bu ne kadar sürer bilmiyorum ama, resim sergisi duyuruları o sayfaya giremez. Ama Deniz yüzünden aylık kültür sanat dergisi çıkarmak zorunda kalacağım.

Hayatımın ortasına çöreklenip kıçınızı kaldırmadığınız için ben başka bir boyuta geçiyorum. Sonra zavallı, hasta, aşağılık, pislik ben oluyorum. Siz hangi zavallı, hasta, aşağılık, pislik mevzunun bağımlısısınız merak ediyorum. Gidiyorum, çünkü sizinle sidik yarıştırmayı ya da yağlı güreş yapmayı reddediyorum. Televizyonu, telefonu fişten çektim. Kapıyı ve pencereyi kilitledim. Kiramı ve faturalarımı ödedim. Parayı nereden mi buldum? Tabii ki sizden çaldım. Yani benden çalacağınızı geri aldım. Şimdi mümkünse çıkmanızı rica edeceğim ve eğer çocuklarınızın bir deli, serseri bir sufi, bir devrimci ya da bir uyuşturucu bağımlısı olmasını istemiyorsanız lütfen çıkarken ayaklarınızı paspasa silin.

Sizin Bağımlılıklarınız Sadece "Yasal"!

TOGAN

Kılıcın keskin kenarından kayarak gelen ben(!), iddia ediyorum ki, hepiniz birer bağımlısınız! Camileriniz, stadyumlarınız tüm o bürokratik kurumlarınız ve sistemlerinizle, hatta dibine vurduğunuz o dejenere his ve tutkularınızla, hepiniz bağımlısınız!

Kaderin boktan bir cilvesiyle bağımlılıklarınız 'yasal'!

Doğacak bir zafer gibi gelecek bir şey sandık biz o'nu. Öteki tarafa geçtik, sırf kendimizi algının kapısının eşiğinde, yeni ve daha şiddetli bir konçertonun içinde gömülü bulmak için. Hayal kurduk, hayal!: Huşu uyandıran büyülü evren. Atomlar, kurallar, inançlar, amaçlar ve zorunluluklar yok; sadece dalgalar, rastgele umarsız yönelim her yerde. Anlayışın önündeki tüm engellerin bırakılmadığı, (anne, baba, öğretmen, lider, polis, devlet, din...) algının kendisinin bile terk edildiği bir evren. Sabit ve saçmasapan kişisel zırvaların kurduğu, ve kitlelere dayatılıp hazmettirilmeye çalışıldığı zorlama algılarla, duyulmaz, sezilmez, görülmez. Biçimlerin üzerine yansıtılabileceği, önceden düşünülmüş hiçbir perdenin olmadığı, sadece tek bir bilincin varolduğu, müneccimlerin perdesi: Hayal! Algının kapıları açıldığında her şey olduğu ve olmasını umduğunuz gibi görünür. İkisi aynı şeydir, orada.

Ama siz yine yarattığınız tanrılara şükredin. Kiliselerinizi, camilerinizi, havralarınızı ihmal etmeyin. Uyuşun içeride! Çünkü az önce vazgeçmekten vazgeçtim. Vazgeçmek bazen nasıl seksidir bilemezsiniz. Siz yine haybeye üreyin, üreyin, üreyin. Kaplanın pirelerinin, kaplandan çok yaşayacağı aşikâr. Yeni ilaçlar, yeni uyuşturucular, yeni markalar üretin; yeni susturucular, kısa namlululer. Kurbanlarınızı insan yavrularından seçin ki, hissiyatı bol olsun. Kemik atın sevgililerinize hafta sonları, fırsat buldukça yeni savaş stratejileri sıçın, yeni atom cehennemleri, kimyasal vurkaçlar, iletişim sindiricileri. Rambo V'i çekin yokluğumda. Kimyasal işkenceler ve kimyasal olmayanlar: Karakollar, mezbahalar, okullar. Kafatasına zorla bir şeyler sokup çıkarmaya bayılırsınız. Tabanlarını yalayan liderleriniz, sizi lanet olası akibetinize sürükleyecek ve benim koltukta kellem dünya döndükçe dönecek. Arabalarınızı kurşunlu süper benzinle, kadınlarınızı genetik hezimet dolu spermle doldurun. Gaz maskesi takmadan izlemeyin, ayna gibi kullandığınız gazeteleri, televizyonları. Sırtmayı ihmal etmeyin. Mümkünse hep yaptığınız gibi arkadan saldırın -ki hazırlıklı olayım-. Konuşanların çenelerini, kaçanların bacaklarını, uçanların kanatlarını kırın; vazgeçmeye kalkanların boyunlarını. Çünkü pisliğe kanamaktan bıktım. Çünkü işte tüm bunlar uyuşturucuya başlatır bu insanı. Çekip gidersin, iğrenerek...

Kapının önünde süngü kuşanmış beni beklediğinizi biliyorum ve sizinle gelmeyi -ha'sktrin!- reddediyorum. İşin eğlenceli tarafı bana kızacağınızı biliyorum (vay vatan haini, vay toplum asalağı, vay anarşik satanik). Size Tarım İl Müdürlüğü Kooperatifini ya da Nazmiye teyzenin yeğeninin kına gecesini tavsiye ediyorum.

İsterseniz beni dava edin, polise ya da babama şikayet edin, ama netice itibariyle ve lütfen siktir olup gidin. Gidin, ama siz koltuğunuzu kolay terk etmezsiniz biliyorum. Ben bu yüzden böyleyim, bu yüzden reddediyorum, kaçıyorum. Giden hep ben oluyorum. Hep ben terk ediyorum. Siz gitmediğiniz için, hayatımın ortasına çöreklenip kıçınızı kaldırmadığınız için ben başka bir boyuta geçiyorum. Sonra zavallı, hasta, aşağılık, pislik ben oluyorum. Siz hangi zavallı, hasta, aşağılık, pislik mevzunun bağımlısısınız merak ediyorum. Gidiyorum, çünkü sizinle sidik yarıştırmayı ya da yağlı güreş yapmayı reddediyorum. Televizyonu, telefonu fişten çektim. Kapıyı ve pencereyi kilitledim. Kiramı ve faturalarımı ödedim. Parayı nereden mi buldum. Tabii ki sizden çaldım. Yani -benden çalacağınızı geri aldım. Şimdi mümkünse çıkmanızı rica edeceğim ve eğer çocuklarınızın bir deli, serseri bir sufi, bir devrimci ya da bir uyuşturucu bağımlısı olmasını istemiyorsanız, lütfen çıkarken ayaklarınızı paspasa silin.

Akşamüstü, güneş yok, gün güzel. Siz yoksunuz, gürültü patırtı yok, kafam güzel. Umut yok, amaç yok, yarın yok, an güzel. Geri kalanı gözlerimi yumduğumda görmeyeceğim nasıl olsa!

Tanrıların Yaşam Sarfiyat Faturası
Tazminat Çekine Afili bir İmza:
Haaadi Eyvallaaa
Elveda!

Ben ufak ufak batarken kuma
Sen iki çiçek ekeceksin toprağıma
Kenevir tohumu belimin, papatya başımın ucuna
Ve şöyle yazacaklar mezar taşıma:
"O otu iç, o çiçeği saçına tak!"
Aynen öyle yapacaksın...

ustalardan anılar, portreler

Deneyimli gazeteci-fotoğrafçı Güneş Karabuda, *Zaman Bahçesinden Portreler*'de yaşamının son elli yılında tanıdığı otuz bir ünlü insanı anlatıyor.

Kitapta ressamlar, sinema oyuncuları da var; başbakanlar, kabile reisleri, iş adamları da... Biyografinin sınırlarını aşan bu anlatılar, dostlukların ve paylaşılan anların toplamından oluşuyor. Karabuda, Pablo Neruda'yla beraber Şili'nin köylerini dolaşıyor, İlhan Koman'ın yüzen evini ziyaret ediyor, Ingrid Bergman'la film setinde sohbet ediyor, Onat Kutlar'ın kahkahasına ortak oluyor.

Günler, yüzler, yollar bir adım uzağımızda şimdi.

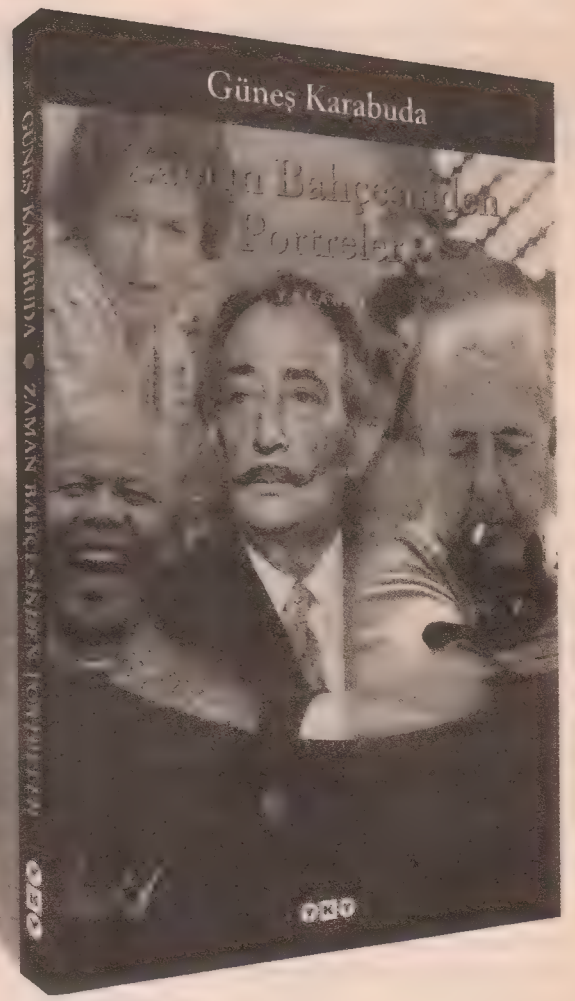

Zaman Bahçesinden Portreler
Güneş Karabuda
184 sayfa, 3.750.000 TL

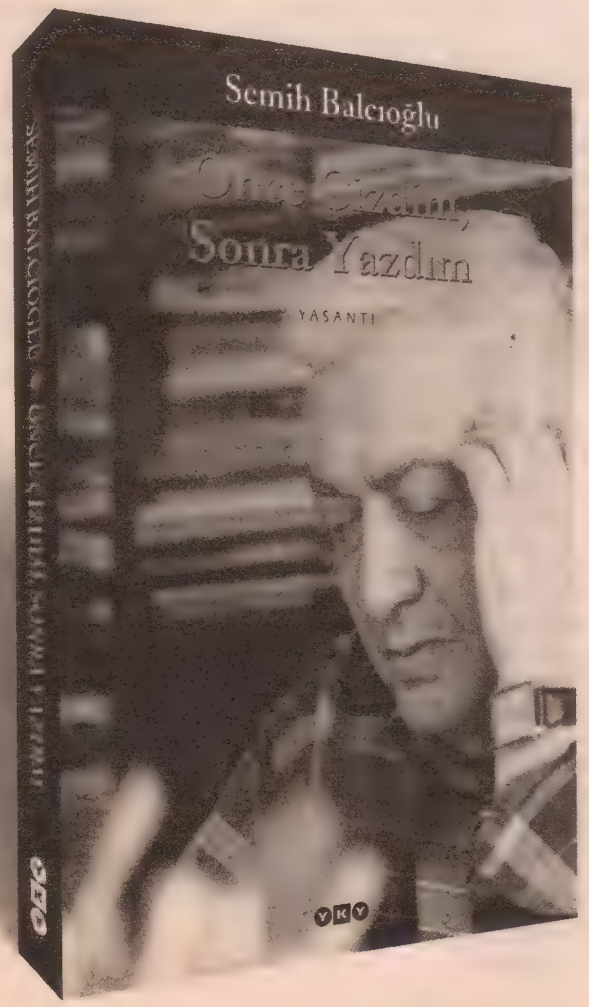

Sedat Simavi neden siyanür taşıdı? Zeki Müren Akademi'de nasıl karşılandı? Tercüman gazetesi nasıl kuruldu ve neden battı? Babıâli'nin ünlü kekemeleri kimlerdi? Yılmaz Güney hayatta en çok neye güldü?

Türk karikatürünün usta ismi Semih Balcıoğlu, 1930'lardan günümüze görüp geçirdiklerini "karikatürize ederek" anlatıyor. Anılar birbirine ulandıkça hem kişisel bir tarih, hem de yakın geçmişimizin profili beliriyor.

Semih Balcıoğlu nasıl çiziyorsa, öyle yazmış: Gülümsetiyor, düşündürüyor.

Önce Çizdim Sonra Yazdım
Semih Balcıoğlu
280 s., 5.500.000 TL

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **Internet satış: www.shop.superonline.com/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

Yeni bir haftalık haber gazetesi yayına başladı. Adı, Yedinci Gündem. Bu gazete, kriz nedeniyle 31 Mart 2001 tarihinde yayınına son veren Yeni Gündem çalışanları tarafından çıkarılıyor. Yedinci Gündem, 1990 yılından beri yayınlanan muhalif geleneğin son halkası. Bu gazetelerin memleket basınında ilginç bir yeri var. Hem basın ve düşünce özgürlüğü, hem meslek ilkeleri, hem de Kürt sorunu başta olmak üzere ülkenin sosyal, siyasal, ekonomik vb. sorunlarına karşı duyarlılık göstererek yayınlanan bu gazeteler, bu yönüyle birlikte ve belki de tamamen bu yönü nedeniyle dünyada benzeri az görülebilecek saldırılara uğradı, sorunlarla ve zorluklarla karşılaştı. Aslında "saldırı", "sorun" ve "zorluk" gibi kavramların yetersiz kaldığı bu macera, ancak "secere"si ortaya konularak anlaşılabilir. Gözaltı, işkence, tutuklama, ceza, sansür, cinayet, kapatma, bombalanma... İşte sekiz gazete ve bir derginin 10 yıllık gayri resmi tarihi...

Anka Kuşu Bunlar!..

UMUR HOZATLI - FERZENDE KAYA

Geleneğin İlk Filizi: Yeni Ülke

Sözkonusu gazetelerin ilki haftalık Yeni Ülke gazetesiydi. 1990'da yayına başlayan Yeni Ülke Kürt sorununa eğiliyor, yaşanan insan hakları ihlallerini gündeme taşımaya çalışıyordu. Yeni Ülke ilk haftasında, 10 yılı kapsayacak bir dönemin işareti olan saldırıyla karşılaştı: Diyarbakır temsilciliği 25 Ekim'de **"kimliği belirsiz"** kişilerce benzin dökülerek yakıldı. DGM her sayısı için toplatma kararı çıkarıp, davalar açtı. Gazetenin 5 muhabiri de tutuklanıp cezaevine konuldu.

Ve cinayet...

1992'de başlayarak beş yıla yayılacak bir **"faili meçhul gazeteci cinayetleri zinciri"**nin ilk halkası Batman'da işlendi. Yeni Ülke'nin Batman muhabiri **Cengiz Altun** 24 Şubat 1992'de uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürüldü. Altun cinayeti **"aydınlanamadı"**, Yeni Ülke gazetesi cinayete kadar varan saldırıların devam ettiği Nisan 1993'te yayınına son verdi.

İlk Günlük Gazete: Özgür Gündem

Yeni Ülke çalışanları, 31 Mayıs 1992'de yayına başlayan günlük Özgür Gündem gazetesinin kadrosuna katıldı. Gazete yayına başladığı zaman iktidarda **Süleyman Demirel** başbakanlığındaki hükümet vardı. OHAL Bölgesi'nde sürmekte olan çatışmalar giderek yoğunlaşıyordu. Medya, ora'da olup bitenlere karşı ya duyarsız ya da tek yanlı bir yaklaşım sergiliyordu.

Cinayetler zinciri başlıyor

Özgür Gündem'i dünya kamuoyuna duyuran ve uluslararası ilişkilerde Türkiye'ye ciddi sıkıntılar yaşatan **"faili meçhul gazeteci cinayetleri"** zinciri bu gazetenin adıyla özdeşleşti. Ve **Özgür Gündem**, dünya çapında, **"mensupları en çok öldürülen gazete"** oldu...

İlk kaybını sekizinci gününde verdi Özgür Gündem. Diyarbakır muhabirlerinden **Hafız Akdemir** 8 Haziran 1992'de öldürüldü. Akdemir'in öldürülmesinin üzerinden iki ay geçmeden ikinci cinayet haberi Batman'dan geldi. Gazetenin Gercüş muhabiri **Yahya Orhan**, 31 Temmuz 1992'de öldürüldü. Bu son cinayet değildi. Orhan'ın cenazesi polisiye engellerle uğraşırken, sıradaki saldırının adresi Diyarbakır'dı. Gazetenin Diyarbakır muhabirlerinden **Burhan Karadeniz**, aynı büroda saldırıya uğrayan ikinci kişiydi. 5 Ağustos 1992 günü saldırıya uğrayan Karadeniz yaralı olarak kurtuldu. Bunu **"şans"** olarak değerlendiren Karadeniz şöyle diyordu: **"Adamın ayak seslerini duyuyordum, birinin bana çok yaklaştığını hissediyordum. Silah, ayağımı kaldırıma attığım anda patladı. Kaldırımdan ötürü birkaç santim yükseldiğim için kurşun başıma değil enseme isabet etti."** Burhan Karadeniz, ensesine isabet eden kurşun nedeniyle belden aşağısı felçli olarak yaşıyor.

Saldırı haberi bu kez Urfa Ceylanpınar'dan geldi. Kurşunların isabet ettiği gazetecinin adı **Hüseyin Deniz**'di. Bu tarihe kadar cinayetler karşısında süren duyarsızlık Deniz'in öldürülmesiyle dikkat çekmeye başladı ve konu dönemin başbakanı **Süleyman Demirel**'e soruldu. Yanıt şöyleydi: **"Bunlar gazeteci değil, militanlar."**

Biri 74'ünde, diğeri sadece 17'sinde

Demirel'in açıklamasından sonra saldırılar yoğunlaştı. Hedef Özgür Gündem'in fıkra yazarı **Musa Anter**'di. 74 yaşındaki Anter, kültürel bir etkinlik için gittiği Diyarbakır'da 20 Eylül 1992'de öldürüldü. PKK itirafçısı **Murat İpek** cinayeti derin devlet güçlerinin isteği üzerine işlediğini daha sonra açıklayacaktı. Gazete saldırıların giderek artması üzerine yayınına 15 Ocak 1993'te geçici olarak ara verdi. Gazete, yayınına ara vermeden iki gün önce, bu kez dönemin devlet bakanlarından **Mehmet Battallı**'nın açıklaması geldi: **"Yeni Ülke ve Özgür Gündem gazetesi muhabirleri, yasadışı örgütlerle ilişkisi bulunan kişilerdir."** Bu açıklamanın ardından, gazetenin yayında olmadığı bir dönemde, Urfa muhabiri **Kemal Kılıç** öldürüldü. Kılıç'ın öldürüldüğü gün takvimler 18 Şubat 1993'ü gösteriyordu. Kılıç cinayeti 1993'ün ilk gazeteci cinayetiydi...

Gazete, Kılıç'ın öldürülmesinden sonra yeniden yayına başladı. 93 yılının ikinci gazeteci cinayetinin kurbanı 17 yaşındaki **Ferhat Tepe**'ydi. Özgür Gündem'in Bitlis muhabiri olan Tepe, Bitlis şehir merkezinde sivil giyimli ve telsizli kişiler tarafından kaçırıldı; cesedi 4 Ağustos 93'te Hazar Gölü'nün kıyısında bulundu. Otopsi raporuna göre, Tepe'ye işkence yapılmış, boğazı telle sıkılarak öldürülmüştü.

Olaylar İstanbul'a sıçradı

7 Ağustos 1993 günü gazete merkezine gelen haberin adresi bu kez çok yakındı. Muhabir **Aysel Malkaç**, habere gitmek üzere Kadırga'daki merkez binadan çıktıktan sonra kaçırılmıştı. Türkiye'nin **"tek kayıp kadın gazeteci"**si olan Aysel Malkaç, 7 Ağustos 1993 tarihinden beri kayıp. Malkaç'tan sonra kaçırılıp kaybedilen ikinci gazeteci, Urfa muhabiri **Nazım Babaoğlu** oldu. 12 Mart 1994 günü haber için Siverek'e giden Babaoğlu'ndan bir daha haber alınamadı.

Gazetenin öldürülen mensupları yalnızca yazar ve muhabirleri değildi. Gazetenin dağıtımı OHAL Bölgesi'nde hukuksuz bir şekilde engelleniyordu. Bu nedenle elden de dağıtım yapılıyordu. Saldırıların hedefi, dağıtımın engellenmesi için, dağıtımcılar oluyordu. Nitekim, gazetenin OHAL dağıtımcılarından 13'ü öldürüldü, birçoğu yaralandı.

'İnsan hakları' baskını

Gazetenin genel merkezi ile büroları, 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü'nde yüzlerce polis tarafından basıldı. İstanbul'daki merkez binası ile tüm büroları basılan gazetenin yöneticilerinin de aralarında bulunduğu 200 çalışanı gözaltına alındı, arşivi, muhasebe kayıtları ve bazı eşyalarına da el konuldu. Çoğu yönetici 19 kişi 13 gün süreyle Terörle Mücadele Şubesi'nde gözaltında tutuldu. **Gurbetelli Ersöz, Ali Rıza Halis** ve Diyarbakır Temsilcisi **Hasan Özgün** tutuklandı. Özgün, halen Aydın Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor. Öz-

gür Gündem 14 Nisan 1994'te DGM tarafından kapatıldı.

Topyekün imha girişimi

28 Nisan 1994'te Özgür Ülke yayına başladı. Gazete ilk günden DGM kararıyla toplatıldı, dağıtımcılardan **Hıdır Çelik** öldürüldü. **Özgür Ülke** gazetesi Türkiye Cumhuriyeti tarihine **"bombalanan ilk gazete"** olarak geçti. 4 Aralık 1994'te sabaha karşı, gazetenin İstanbul'da bulunan genel merkezi, teknik hazırlıklarının yapıldığı bina ile Ankara Temsilciliği aynı anda bombalandı. İstanbul'daki teknik binada ulaştırma servisinde görevli **Ersin Yıldız** yaşamını yitirdi, 23 kişi yaralandı. Özgür Ülke, önemli üç merkezi C-4 tipi saldırı bombalarıyla kullanılmaz hale gelmesine ve 23 çalışanı yaralanmasına rağmen yayınına hiç ara vermedi. Ertesi gün, **"Bu ateş sizi de yakar"** manşetiyle yayınlandı ve 19 Aralık 1994 tarihli sayısında açıkladığı bir belgeyle, gazeteyi bombalama emrinin dönemin Başbakanı "Çiller ve ekibi" tarafından verildiğini duyurdu.

Sırada aktif sansür var

Özgür Ülke, aynı zamanda matbaada el konulan ilk gazete özelliğini taşıyor. 7 Ocak 1995'te başlatılan bu uygulama, DGM'nin emriyle yapılan uygulamayla, gazeteye normal hukuki prosedür çerçevesinde toplatma kararı vermek yerine, gazetenin okuyucuya ulaşmasını engellemek, ulaşırsa bile **"sakıncalı"** haberlerin sansürlenerek ulaşmasına hizmet ediyordu. DGM tarafından el koymaya gerekçe gösterilen haber ve yazılar yayından kaldırılıp yerine **"Sansürlüdür"** ibaresi konuluyordu. DGM, gazeteyi **"Özgür Gündem'in devamı olduğu"** gerekçesiyle kapattı.

Bu gelişmelerden sonra **Yeni Politika** gazetesi yayına başladı. Ancak daha yayına başlamadan polis baskınına uğrayan ve iki çalışanı gözaltına alınıp tutuklanan gazete ancak 4 ay yaşayabildi.

Bir cinayet daha

Yeni Politika kapalı olduğu sırada, Batman muhabiri **Safyettin Tepe**'nin, Bitlis Emniyet Müdürlüğü'ndeki ölümü **"iç çamaşırlarıyla kendini astı"** diye tutanaklara geçti. Tepe'nin ölümüyle ilgili otopsi raporu ailesine ve avukatlarına gösterilmedi. Bitlis Emniyet Müdürlüğü'ne sağ götürülüp ailesine ölü teslim edilen gazeteci Safyettin Tepe'nin katil zanlıları hâlâ yargı önüne çıkarılmadı.

Basın Özgürlüğü Günü'nde kapatıldı

Birkaç ay yayınlanan haftalık **Özgür Yaşam** dergisinin ardından 12 Aralık 1995'te **Demokrasi** gazetesi yayına başladı. Demokrasi gazetesi de, İstanbul 1 No'lu DGM kararıyla kapatıldı. Gazetenin kapatıldığı gün, 3 Mayıs 1997 Dünya Basın Özgürlüğü Günü'ydü.

Kupür bile yasak

7 Temmuz 1997'de Ülkede Gündem gazetesi yayın hayatına başladı. Gazetenin 26 Eylül 1997'den itibaren OHAL Bölgesi'nde dağıtımı yasakladı. Bir kupürünün bile ora'ya sokulması yasaktı. Nitekim CHP'li Sinan Yerlikaya hakkında gazetede çıkan bir haberin kupürünü Tunceli'ye soktuğu için dava açıldı. Gazetenin Batman bürosu 21 Haziran 1998'de bombalandı. Ülkede Gündem de, 23 Ekim 1998 tarihinde DGM tarafından kapatıldı.

Özgür Bakış serüveni...

Özgür Bakış gazetesi 18 Nisan 1999'da başlayarak yayın yaptığı bir yıllık süre içinde 131 gün kapatma cezasına çarptırıldı. Hiçbir gerekçe gösterilmeden OHAL Bölgesi'nde dağıtımı yasaklandı.

Bu kez kriz vurdu!

27 Mayıs 2000 tarihinde yayın hayatına başlayan **2000'de Yeni Gündem** gazetesi ise diğerlerinden farklı olarak ekonomik kriz nedeniyle yayın hayatına son verdi. Yayına başlamasının üzerinden yedi gün geçmeden OHAL Bölgesi'ne girişi yasaklanan gazete hakkında 10 ayda 65 dava açıldı.

Yayın Müdürleri Anlatıyor

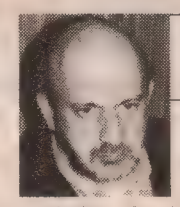

Ragıp Duran
Özgür Gündem Gazetesi ilk Yayın Yönetmeni

1992 yazında **AFP**'nin İstanbul temsilcisiydim. Uluslararası bir ajansın muhabiri olmak zor, çünkü İstanbul'da tek başınaydım ve futboldan kültüre, ticaretten politikaya kadar ajansa haber olabilecek her gelişmeyi izlemek zorundaydım. Ajansta haber yazımı çok mekanik, çok düzdür; bir de yazdığın haberi kimin okuduğunu bilmediğin için pek sevimli değildir. Üstelik de yorucu.

Başta Günay, Hüseyin, Kenan ve Abdullah olmak üzere o dönem Kürt basınında çalışan çok sayıda arkadaşım, meslekdaşım vardı. Haftalık Yeni Ülke gazetesine de arada sırada yazı yazıyor ya da çevirileri gönderiyordum.

Özgür Gündem'in çıkış hazırlıklarını uzaktan da olsa izliyordum.

Ankara'da bir toplantıda Yaşar Kaya ve Serhat Bucak ile biraraya geldiğimizi hatırlıyorum. Gazeteyi konuştuk. Hazırlık çalışmaları konusunda verdikleri bilgiler açıkçası beni pek tatmin etmemişti. Gerek yayın politikaları gerekse kadro konusunda bazı kuşkularımı ilettim. Aslında ben sadece dışarıdan bir gazeteci sıfatıyla konuşuyordum ama anlaşılan Kaya ve Bucak, bu yaklaşımımı farklı değerlendirip bana gazetenin Genel Yayın Yönetmenliğini önerdiler. Beklemiyordum. Önce tereddüt ettim. Sonra düşünmek için mühlet istedim. İstanbul'a döndüğümde yakın arkadaşlarıma ve güvendiğim meslekdaşlara danıştım. Ama 'Evet' dememin esas nedeni bir vicdan muhasebesi idi: **'Bunca yıldır medya ile medya eleştirisi ile uğraşıyorsun, hariçten gazel okumak kolay, artık kolları sıvayıp soyuttan somuta geçmek gerek'** dedim ve Kumkapı'daki binaya gittim.

O dönem Türk medyası bugünkü kadar yozlaşmamıştı; ama yine de solcu ve muhalif çevrelerde yeni bir gazete dört gözle bekleniyordu. Pera Palas'da düzenlediğimiz gazetenin tanıtım kokteylini hiç unutmam. Daha çok Kemalizme yakınlığını bildiğimiz kalburüstü bir sürü aydın, profesör ve medya dünyasından şahsiyet, bize gelip Özgür Gündem'e maddi ve manevi olarak destek vereceklerini beyan ettiler ve nitekim de verdiler. Yazı yazdılar, bize istihbaratta yardımcı oldular.

Gazeteye geldiğimde 78-80 döneminde Aydınlık gazetesinde çalışırken mesai arkadaşlarım olan Taner yazıişleri müdürüydü, Sabit, Faik ve Sena da yazı işlerindeydi, ilk gazetedeki bir çok arkadaşı geçmişten bir şekilde az da olsa tanıyordum; ama orta düzey yönetici konumundaki bazı arkadaşları ilk kez görüyordum. Aslında kafamdaki gazeteyi her şeyden önce tüm arkadaşlarla birlikte oluşturmak fikri vardı. Belli ki muhalif, solcu ama marjinal olmayan bir gazete lazımdı. Dar militanlık yapmayacaktık, birinci gazete olamayacağımızı baştan biliyorduk, bu nedenle özel haber ağırlıklı, kamu çıkarını, halkın görüşlerini haberlere yansıtan bir yayın politikası oluşturmalıydık. Kürt sorunu hakkında olağanüstü bir çarpıtma ve gizleme mekanizması vardı. Habercilik sayesinde, belki bu bilgi eksikliğini giderebilirdik ve haberin doğrusunu verebilirdik. Bu gazete, bir kere Türk-Kürt dostluğunun sesi olmalıydı. Acayip bir Kürt düşmanlığı vardı o dönem. Bu nedenle istihdam konusunda bir ilke belirledik: **'Kürt düşmanı olmayan her profesyonel gazeteci, Özgür Gündem'de çalışabilir'**. Ne var ki, mesleki deneyimine güvendiğim bazı arkadaşlarıma birlikte çalışma önerisi götürünce, **'Biz kadın-çoluk çocuk katillerinin gazetesinde çalışmayız'** diyenler çıktı. Onlar da o andan itibaren arkadaşım olmaktan çıktı. Şimdi zaten egemen medyada propagandacılık yapıyorlar ya da buna göz yumuyorlar.

Kadro sıkıntısının yanısıra kamuoyunda yerleştirilen "Bu gazete 'bölücü örgüt'ün gazetesidir" imajını tam olarak kıramadık. Şöyle bir çelişki vardı ortada: Gazete legal çizgiye sadık kalmaya çalıştığı sürece kendi okurundan uzaklaşıyordu, meşru çizgiye yaklaştığı oranda da belirli odaklar tarafından hem resmen hem de gizlice tehdit ediliyordu. Oysaki bir gazetenin hem legal hem de meşru olması gerekiyordu. Ayrıca gazetecilik alanında Türk-Kürt dostluğunu tam olarak tesis edemedik. Her iki tarafın da ama galiba daha çok Kürt arkadaşların milliyetçiliğe gözkırpan tutum ve yaklaşımları nedeniyle, huzurlu bir mesleki ortam oluşamadı. Öyle ki, haberler **'Türk haberi'** ya da **'Kürt haberi'** diye ikiye ayrılmaya başladı. Oysaki haberin milliyeti olmaz, doğru haber ya da yanlış haber olur!

Güneydoğu'ya giden ilk baskı ile İstanbul içi son baskı arasında gereğinden fazla değişiklikler yapılıyordu. Bir başka sorun da, yeni bir ekip olarak yeterî kadar hazırlık yapamadan piyasaya çıkmak zorunda kalmamız oldu.

Özgür Gündem, prova baskısı yapamadan ilk sayısını çıkarabilmiş nadir günlük gazetelerden biridir. Buna teknik yetersizlikleri de ekleyince aslında kafamızdaki, yüreğimizdeki gazetenin belki de ancak yüzde 30'unu ancak yayınlayabildik.

Ben yanlış hatırlamıyorsam hazırlık süresi dahil toplam 2-2.5 ay kadar Genel Yayın Yönetmeni olarak görev aldım. Yazı İşleri Müdürü Taner ve Haber Müdürü Semra ile birlikte istifa etmeye karar vermemizin önemli nedenlerinden biri, gazetenin sahibi daha doğrusu sahipleriyle olan anlaşmazlıktı. Gazetenin birden fazla sahibi vardı ve en az ikisi birbirine zıt fikir ve tutumlar içindeydi. Önemli bir başka neden de, gazete dışından bilen bilmeyen çok sayıda kişi ve makamın yayın politikasına karışma, hatta müdahale girişimleri oldu. Öneri ve eleştirilere tabii ki açıktık, ama bizim Türk egemen medyasında eleştirdiğimiz tutum ve yaklaşımların kendi gazetemiz olarak benimsediğimiz ortamda gerçekleşmesi kabul edilemezdi. Sonuç olarak Özgür Gündem'de gazetecilik ile politikacılık dengesi, başarısız bir şekilde oluşuyordu. Ben Genel Yayın Yönetmenliğinden ayrıldıktan sonra da her dönem bu akımla mesleki alanda ilişkilerimi sürdürdüm, düzenli olarak köşe yazısı yazdım, Danışma Kurulu üyesi olarak görev yaptım, sadece geçen hafta yeni çıkacak haftalık gazetenin eğitim toplantısına katıldım.

Özgür Gündem'in ilk Genel Yayın Yönetmeni olmak benim için bugün hâlâ bir gurur kaynağıdır. Olumsuzluklara karşı mücadele edip, olumlu yanlarımızı geliştirmeye çalışıp, bu ormanda ayakta kalmaya çalışıyoruz.

Gazeteciliğe gönül veren, gerçek anlamda aydın, yani muhalif herkesin, bir fedakarlık olarak değil, doğal bir görev olarak algılayıp, mesleğine, vicdanına ve siyasal sorumluluğuna sadık kalabilmesi için bu tür gazetelerde çalışması gerekir. Ben kendi adıma memnunum. Gündem'de yöneticiyken geceleri pek uyuyamazdım, alt çene-üst çene ilişkileri pek yoğundu, ama yine de o dönem bir sürü gerçek dost edindim, gazeteciliği bir inanç uğruna yapan insanlar tanıdım, hayatlarını bu işe koyup yitirenleri gördüm. Mesela **Musa Anter** gibi bir bilge, yazı işlerine gelip rahatlıkla **'Ben bazen çizmeyi aşarım, aman siz yazıları düzeltin ki gazetemiz kapatılmasın'** derdi.

Bugün de yarın da, kamu yararını ön plana çıkaran, mesleki ilkelere riayet eden, sessizlerin sesi olmaya çalışan tüm bağımsız ve özgürlükçü gazete ve dergilere, eleştiri hakkımı saklı tutarak, hep katkı sunmayı düşünüyorum.

Bugün burada yazdıklarımı, zaten daha

önce şifahi olarak çok sayıda mesleki toplantıda açıklamıştım. Hata ya da olumsuz yön olarak gördüğüm noktaları gizlemenin bir alemi yok. Başkalarını rahatça eleştirebiliyorsak, kendimizi de (kendimi de) aynı açıklıkla eleştirmemiz gerekir. Zaten teraziye koyacak olsak, Özgür Gündem ve devamının bilançosu bence esas olarak olumludur.

Ben biraz çuvaldızcı olduğum için, biraz da gelecekte daha iyisini istediğim için kayan-aksayan yanlara ağırlık verdim bu yazıda.

Kimi anı ve anekdotları eski çalışanlar biraraya geldiğimizde yâdediyoruz. Anı yazacak yaşa gelince uzun uzun aktarırım. Selâmlar...

Hasan Bildirici
Özgür Gündem Gazetesi Yayın Yönetmeni

Özgür Gündem gazetesini kurarken aklımda bu gazeteye yayın yönetmenliği yapma gibi fikir geçmemişti. Ancak daha başlangıçta şunu gözlemledim. İstanbul'daki düşün ve yazın alanı, ilişkileriyle birlikte büyük bir ürperti ve çürüme yaşıyordu. Cağaloğlu'nda Anadolu yoktu. Cağaloğlu'nda oyalayan, tüketen, yok sayan ve insanı küçülten bir ilişkiler zinciri hakimdi. Aslında bu bir ölçüde Özgür Gündem gazetesinin kuruluşuna da yansıdı. Gazetenin "Kürt" kelimesinden korkan yöneticileri vardı. Biz hep şöyle düşünürdük: Bu gazeteyi mutlaka Cağaloğlu'nda gazetecilik yapmış birileri yönetmeliydi. İnsanlara bunun için az yalvarmadık. Dil dökerek gazeteye getirdiklerimiz, daha sonra ya bizi yalnız bırakıyor, ya da çalıştığı süre içinde olmadık sorunlar çıkarıyorlardı. Yapmak istediklerimiz çoktu. Yapamadıklarımız daha çok oldu. Arkadaşlarımız öldürülmeye başlandığında, bölgede çalışan arkadaşlara şöyle diyorduk: **Habere nereden çıktığınız bilinmesin, bir kaldığınız evde ikinci gece kalmayın, kendi evinize uğramayın, kontrolde Gündem kimliğini göstermeyin!** Gazetecilik mi, savaş mı belli değil! **Gazetenin kapanması daha çok bizim beceriksizliğimizdir.** Bazen geniş yelpazelere açılır, bazen içimize kapanırız. Bazen aşırı derecede kendimizle uğraşırız.

Gültan Kışanak
Özgür Ülke ve Yeni Politika Gazeteleri Yayın Koordinatörü

Özgür Gündem gazetesinde Yazı İşleri Müdürü olarak görev yapıyordum. Bu gazete kapatıldıktan sonra Özgür Ülke gazetesinin hazırlık çalışmalarında yer aldım. Türkiye çok zor bir dönemden geçiyordu. Ülke bir yangın yerine dönmüştü. Ama bu yangını daha fazla alevlenmeden söndürmek de hâlâ mümkündü. Basına bu konuda çok büyük görevler düşüyordu. Ama maalesef "topyekün savaş konsepti" medyaya başka bir görev vermişti ve Türkiye çok keskin bir kutuplaşmaya sürükleniyordu. Bizler de Özgür Gündem gazetesiyle filizlenen "özgür basın" geleneğini sürdürerek, kamuoyunu doğru bilgilendirmek ve kötü gidişata gücümüz yettiği kadar muhalefet etmek gerektiğini düşünüyorduk. Bu koşullarda yayına hazırlanan Özgür Ülke'nin Yayın Koordinatörlüğü görevini yapmak çok zor bir işti. Öncelikli hedefimiz, savaş karşıtı bir kamuoyu oluşturmaktı. Medyanın gizlediği gerçekleri ne pahasına olursa olsun duyurmak en temel kaygımız oldu. Bedelinin ağır olduğunu biliyorduk. Ancak bu bedelin gazete binamızın havaya uçurulmasına kadar varacağını tahmin etmiyorduk. Özgür Ülke'nin külleri üzerinde kurulan Yeni Politika gazetesi de yayın hayatına sansürle başladı ve fazla yaşama şansı tanınmadı. Devletin politikalarının yeni yeni tartışmaya açıldığı bu dönemde ayakta kalabilseydik, özgür basın geleneği bir kırılmaya uğramadan, basın camiasında güçlü bir yer edinmeye doğru evrilebilirdi. Doğrusu biz bu kıvraklığı gösteremedik. Ama bu kıvraklığı gösterme fırsatı da tanınmadı.

Ramazan Ülek
Özgür Gündem Gazetesi 2. Yayın Yönetmeni

Biz, Babı-Ali ve İkitelli medyasına dürüst ve ilkeli yayıncılığı dayatarak, bir yandan onlara alternatif olmaya, diğer yandan onların sistemle bağlarını deşifre ederek halkın gerçeklerine kulak vermeye zorladık. Türkiye'deki ilerici-demokrat ve sol basına kol-kanat gererek onların seslerini duyurmaya çalıştık. Sistemin sansürünü ve bölgede oluşturduğu sis perdesini yırtarak, elimizden geldiğince, gerçekleri bütün Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurmaya çalıştık. Özgür Gündem'in o dönemde çok tarihi bir görevi yerine getirdiğine inanıyorum. Yapmak istediğimizi yapamamamızda, sistemin bize yönelik uyguladığı amansız baskıların payı belirleyicidir. Ancak bizden kaynaklanan nedenler de vardı. Örneğin organizasyon eksikliği ve profesyonellikte yetersizlik gibi.

Yurdusev Özsökmenler
Ülkede Gündem ve Özgür Bakış Gazeteleri Yayın Koordinatörü

1992 yılı sonbaharından itibaren Özgür Gündem, Özgür Ülke, Yeni Politika ve Demokrasi gazetelerinde çeşitli görevlerde bulundum. Demokrasi gazetesinin kapatılmasından sonra Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar, özgür basın geleneğinin sürdürülmesi gerekliliğini ortaya koyuyordu. Gerek derin devlet, gerek haber kaynakları, gerekse diğer medya organları bizi hep **"öteki"** olarak gördü. Gazeteci olduğumuzu ve halkı gerçekler hakkında bilgilendirmekten başka bir amacımız olmadığını gazeteci örgütlerine bile zor anlatıyorduk. Derin devlet haber kaynaklarını bize kapatmıştı. Habere çok büyük çabalarla ulaşabiliyorduk. Bazen bir habere ulaşmanın maliyeti ölüm ya da arkadaşlarımızın aylarca hapis yatması, işkencelerden geçmesi demek oluyordu. Bu koşullarda yapmayı düşündüğümüz birçok şeyi gerçekleştirmek mümkün olamadı. Özellikle sansür döneminde, gazete okuyucuya ulaşsın da, nasıl ulaşırsa ulaşsın telaşı içine düşebiliyorduk. Gazetenin yelpazesini genişletmekte de yeterince başarılı olduğumuz söylenemez. Bunda diğer gazeteci ve aydınların gazetemizde çalışmayı/yazmayı tehlikeli bulmasının yanında yeterince esnek olmamamızın da payı vardı. Bütün eksiklik ve hatalarına karşın özgür basın geleneği çerçevesinde çıkan gazetelerin her sayısının gün gün coğrafyamızdaki yaşananlara tanıklık eden bir tarih olduğunu ve bu gazeteleri çıkaran bir grup gazetecinin, dünya basın tarihinde önemli bir yer tuttuğunu düşünüyorum.

Mehmet Oğuz
Demokrasi Gazetesi Yayın Koordinatörü

Ben bu geleneğin içinde çalışmaya 1991'de başladım. Kürt bir gazeteci olarak, gelişen olaylara karşı bir sorumluluk duygusuyla yola koyuldum. O süreçlerde çıkarılan gazeteler, eğer bugün çıkarılacak gazeteler olsaydı, öldürülmelerin, bombaların olmadığı bir dönemde çıkarılsaydı, farklı bir zemin yakalanabilirdi. O zaman mesleki olarak da iyi işler becerilebilirdi, diye düşünüyorum. Yine demokratik talepler konusunda daha tatminkar olunabilirdi. Ama o gazeteler, bir ara dönemde çıktı. Ara dönemlerde hiçbir aracın hakkıyla yürümesi, mecrasında bulunması mümkün değil. Koşullar bunu engelliyor. O nedenle bir tatmin olma durumundan söz edemeyiz. Ancak elden gelen yapılmaya çalışıldı. Bu açıdan o dönem için içim çok rahat. Gelinen noktayı hakettiğini düşünmüyorum bu geleneğin. Çünkü savaş sürecinde bile çok daha iyi yayınlar çıkabildi. O dönemde bile daha adaletliydik, emek ve yetenekleri gözetiyorduk. Ne kadar olabildiyse onu gerçekleştirmeye çalışıyorduk. Bugün siyasallaşma sürecinden söz ediliyor. Bu süreçte daha geniş bir yayın yapılması gerekiyordu, ama gelişmeler bunun tersini gösteriyor. **"Küçük olsun, benim olsun"** mantığı hakim. Daha geniş, daha ileri boyutlu bir bakış açısı gerekiyor. Bizim savaş döneminde sürdürdüğümüz profesyonelliği ve öngörülü bakışı şimdi sürdüremiyoruz. Bunun çok nedeni var. Bu geleneğin gazetelerini Kürt basını olarak değerlendirirsek, Kürtler tecrübeli değiller. Onun için gazetelerin tecrübeli olmasını bekleyemeyiz. Bu bir ulusal kader aslında. İç dinamikler açısından böyle. Dış dinamikler açısından da, hiç başımızı kaldırmamıza izin vermediler ki! Burada şunu sormak gerekiyor: Peki şimdi başımızı kaldırabiliyor muyuz?

Ragıp Zarakolu
2000'de Yeni Gündem Gazetesi Yayın Yönetmeni

Ben 68 kuşağının bir üyesi olarak, bu geleneğin içinde dayanışma duygularıyla yer aldım. Biz 68'liler olarak Kürtlerle o dönemden bu yana bir dayanışma içinde olduk, beraber eylemlikler gerçekleştirdik. Bir de sözü edilen gelenek bana göre, unutulan 68 kuşağının bir devamı... O süreç içinde ben istediklerimi genel anlamda yaptım. Benim açımdan önemli olan Kürt gerçekliğinin sergilenmesi. Ayrıca, Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda bulunmak önümüzdeki hedeflerden birisiydi. İnsan hakları ihlallerine öncelik vermek, Anadolu'nun diğer halklarını anlatmak benim için önemliydi. Bunu da önemli oranda yerine getirdiğimizi düşünüyorum. Türkiye'de muhalif basın üzerinde baskılar hep vardı, bütün bu kısıtlamalara rağmen gelinen aşamayı olumlu buluyorum. Bir de son zamanlarda bütün bu sorunlara, **"ekonomik terör"** durumu eklendi. Ama ne olursa olsun muhalif basın bir şekilde kendini ifade edecek... Sistem çok baskıcı, ama özgürlükçü gelenekler, akımlar da çok güçlü... Bir sürekliliğin tutturulamaması da muhaliflerin kaderi. Çünkü bu sadece basın alanında olan bir durum değil. Birçok kültürel çalışma da söz konusu. Benim gazetede beraber çalıştığım kadro çok genç bir kadro. Onlarla çalışmaktan büyük zevk duyuyorum. Benim ilk yazım 1968 yılında yayınlandı. O dönem de, dergiler, gazeteler gençlere açıktı. Şimdi de aynı durum sözkonusu. Bu açıdan ben biraz duygusal davranıp, özeleştiri yapmıyorum. Onu da gençlere bırakmak istiyorum. Ama şunu söylemek istiyorum: Her deneyim, dünyayı yeniden keşfetmek anlamına gelmemeli.

Ne Dediler... Ne Dediler...

Sözkonusu gazetelerde yazısıyla, günlük mesaisiyle yeralanların ağzından bir dönemin öyküsü:

"Geniş Olmayı Beceremedik."
Altan Tan

Türkiye'nin en önemli sorunlarından birisi Kürt sorunu. Kürt sorunu da demokrasi sorununun en önemli parçasıdır. Bu dönemde, bu gazeteler hem Kürt sorununa, hem de Türkiye'nin genelinde demokrasi sorununa ağırlık veren bir politika izlediler. Bundan dolayı ben de elimden gelen katkıyı sunmaya çalıştım. Benim görüşlerimi ifade etmemde bir sıkıntım olmadı. Bir sansür veya yönlendirme yaşamadım. Ama gönül isterdi ki, daha iyi çalışmalar ortaya konulsun. Gazeteler, Türkiye'nin demokratikleşmesi konusunda pek fazla etkili olamadılar. Her seferinde geniş bir yelpaze hedefleniyordu, ama bu bir türlü başarılamadı. Bunun sebepleri var. En önemlisi gazetede çok ağır bir sol söylem hakimdi her zaman. Bu durum, geniş yelpaze içinde yayın yapmasını etkiledi. Liberal demokrat unsurlarla da istenilen ölçüde bir birliktelik kurulamadı. Benim son yazdığım gazete olan Yeni Gündem, gazeteyi çıkaranlar tarafından kapatıldı; bu olumlu bir şey değil. Çünkü iki türlü başarısızlık yatıyor altında. Birincisi, hedef kitleye ulaşamama; ikincisi, ekonomik sıkıntılar. İkisinin de altında karar vericilerin imzası bulunuyor. Tabii sistemin getirdiği kısıtlamaları da göz ardı etmemek gerekiyor.

"'Vatansever' Olmamak, Bedel Gerektiriyor."
Ahmet Kahraman

"Kendi bankasını da soyanlar"ın medyasıyla, **"ne iş yapıyorsun sen, tosunum?"** diye sorulduğunda, bilgisizliğe bozulup, bahar güneşli çayırlara yeni salınmış kızgın boğa misali gözlerini devindirerek, **"tanımıyon mu lan, ben vatanımı seviyom, sen neylen iştigal ediyon bakim?"** cevabını veren beli silahlı, hoyrat bakışlı "vatansever"lerin "barış içinde kardeşçe" aynı çanağı kepçelediği, haraç, fidye, rüşvet ve talanın bir arada parendalandığı, sevilesi "vatanseverler sistemi"ne aykırı düşmek, belaya davetiye çıkarmaktı.

"Vatanseverler"den bazıları, kardeşlerin "ganimet" paylaşım savaşlarında yenik düşünce, öteki kardeşince mahpushaneye kapatılıyor, hırsızlıkları tek tek sayılıyordu. Ama asla yüzleri kızarmıyor, mahpus damından sonra, yine "birinci sınıf vatansever", sistemin "elit"i oluyorlardı. Soyguncular alayının bireyi "harami"ler, sırası geldiğinde, **"bir Türk dünyaya bedeldir"** naralarıyla ortalığı ayağa kaldırıyor, "ne çaldım, hangi kaçakçılıkları yaptım ve kimlerin

Gündem

İnsan Hakları Gazetesi Gündem'i basan polis tüm çalışanlarımızı gözaltına aldı

Yola devam

Osmanlıda oyun çok

ölüm fermanını imzaladıysam, özümden çok sevdiğim devletim için yaptım" diyorlardı. Ve gerçekte, "onlar"dan her biri, bir hırsızın soymayı planladığı dükkanı sevmesi kadar seviyordu vatanı. Başına buyruk hukuksuzluğa dayalı ve her güçlünün hükmü oranında götürdüğü "vatanseverler resmi geçidi" sistemine "hayır" deyip muhalefet etmek, "marjinalite"yi, dolayısıyla "düşman" muamelesi görmeyi hak etmek, peşinen un ufak edilmeyi kabullenmekti. "Un ufak" edilme, basamak basamak ilerleyerek geliyordu. Sistemin eli, ağzı kanlı, cebi şanlı "uç beyleri"nden uyarıyla başlıyordu, bela. **"Adam ol ulan, benim gibi vatanını sev"** naralanmasını, babasının tırnakları kir içinde, ama kendisininki manikürlülerin selam-sabahı kesilmesiyle gelişiyordu. "Diktatörlük yasaları"yla "demokrasicilik oyunu"nun da oynandığı sisteme karşı çıkan basın ile yazarları daha sonra "andıçlanma", işsiz, parasız kalma süreci, o da fayda vermezse, mahpus damları, "faili meçhul"lere karışmaya varan yolculuklar bekliyordu. "Tek"liğe, başka bir deyişle "tek ilke ve inkılap, tek görüş, tek dil, tek ırk" esasına dayalı "sıkı" sistemlerde, muhalif basın ile yazarları bekleyen "belalar" bunlardı. Bunları göze alabilenler, "ben insanım ve varım" diyerek kıyılmayı göze alıyor, yok edilenlerin yerini, yenileri alıyordu, her seferinde.

"Orda Yazdıkça Özgürleşiyordum."
Suzan Samancı

İlkin 95 yılında çıkan 'Demokrasi' gazetesinde köşe yazarlığı yaptım; sonra 2000'de Yeni Gündem'de... Ölümlerin yaşandığı, cinayetlerin işlendiği o korkunç günlerde, Diyarbakır'da yaşayan biri olarak, gazetecilerin, aydınların, sıradan insanların ölümlerine tanık olmak, gazete satan küçücük çocukların dövüldüğünü ve gözaltına alındığını görmek, insanın ahlaki ve vicdani sorumluluğunu daha da güçlendiriyor.

Türkiye'nin aydınları gerçek aşkınlığı yaşa(ya)mıyorlar, empati duyguları yeterince gelişkin değil, bu yüzden muhalif ya da alternatif yayınlara ikircikli bakıyorlar. Oysa Türkiye'nin gerçek anlamda demokratikleşmesi, bu seslerin çoğalmasına ve yaşamasına bağlı. 'Ötekinin' özgürlüğü, gerçek özgürlüklerin önkoşuludur. Yeni Gündem de yazarak özgürleşiyorum. Bağımlılık duygum yok! Dolaylı bile olsa yönlendirme ve müdahale eylemi sıfır. Baştan başa 'kendim' olmak, ezilenin yanında olmak vicdanen rahatlatıyor. Bu acıların içinde yoğrulduktan sonra aklın başka seçeneği olabilir mi? Dürüstçe konuşmak ve sağlam durmak kendime olan saygımı artırıyor. Bundan sonra muhaliflerin kazanacağına inanıyorum. Aydınlanmanın ve demokratikleşmenin biricik yolu çokkültürlülüğe ve çokseslilige EVET, demek değil midir?

"Yolculuklar Yarım Kaldı."
Cezmi Ersöz:

Ezilenlerin, özgürlük mücadelesi verenlerin yanında olmak, o insanlara destek vermek devrimci gelenektir; yoldaşlık duygusu, dostluk duygusudur. Bu dostluğa inandığım için o sürece katıldım. Büyük bir istekle katıldım. Ve bu coşkuyu, hep birlikte büyük bedeller ödeyerek yaşadık. O süreç yaşandı geçti, ama eğer şimdi durup bir şeyler söylemek gerekirse, **"daha farklı gelişmeler yaşanmalıydı"** diyor insan. Maalesef bu beraberlikler bir süre sonra baltalanıyor, engelleniyor. Yolculuklar yarım kalıyor. Birileri ayrılmaya zorlanıyor, ayrılmak zorunda kalıyor. İnsanlar istemeden farklı yerlere savruldular o yüzden. Bu geleneklere baktığınızda devam eden kimse bulamazsınız. Beraber yola çıkan insanların daha sonraki aşamalarda birbirlerinden koptuğunu görüyorsunuz. Bunun çeşitli nedenleri var. Dar zihniyetler ve grupçu zihniyetlerin etkisi var. Ortak noktada buluşma tahammülünü göstermeyip, dar olsun, benim olsun anlayışı güdüldü. Böylelikle çok soluklu olabilecek, çok uzun sürecek bir şeyi, sığ düşüncelerle baltaladılar. Birlikte bir şeyler yapma coşkusu çok gelişmemiş. En önemlisi de tahammül duygusu gelişmemiş. Gelinen noktaya baktığımızda, **"bu olmamalıydı"** diyoruz. Büyük bir güç kaybı var. Çok iyi kalemlerin, çok faydalı olabilecek insanların savrulması var. Büyük bir kan kaybı var, giderek bir daralma var. Bu olumsuz bir durum. O geniş yelpazeyi bir daha yakalama şansı çok az. Düş kırıklıkları kolay tamir edilemiyor. Etrafa savrulan insanların kolay yetişmediğini fark etmeleri lazım.

"En Özgür Olduğum Yer."
Ayşe Düzkan

Ben o geleneğin içinde yeniyim. Son gazetede yer aldım sadece. Çok zevkle yazdım orada hep. İki nedenden dolayı. Bir defa gittiğimde çok olumlu bir tablo gördüm. Piyasalarda bu tür gazetelere dönük birtakım ön yargılar vardır. Belli şeyler yazılamaz, müdahale edilir diye. Ama ben bunun tam tersine şahit oldum. **Radikal** ve **Milliyet**'te yazamadıklarımı yazdım, oralarda sansürlenen yazıları yazdım. Ne yönetimden, ne de okuyucudan olumsuz bir tepki görmedim. Bir müdahale almadım. Onun dışında, o geleneğin gazetelerinin çok farklı bir okur kitlesi var. Çok vefalı bir kitle. Gazetelerine bağlılar ve bu bir aidiyet duygusudur. Yazarın o vefayı görmesi çok güzel bir olay. Gazetenin sürekliliğini diliyordum, ama olmadı.

"Politik İşlevler Yüklenilmemeli."
Muhsin Kızılkaya

Benim gazetecilik yaptığım dönemde 90'ların başında, Kürt sorunu konusunda bir şeyler yapmak, sırat köprüsünün üstünden geçmeyi gerektiriyordu. Ben de o dönem **Güneş** gazetesinde, **"Dünden yarına Kürtler"** diye bir yazı dizisi hazırladım. Benim adım Babıali'de 'bölücü örgütlü'ye çıktı ve oralarda iş bulamadım. İşsizlik sürecinin sonunda Ahmet Kahraman böyle bir teklifle geldi. Ben de Kahraman'ın gazeteciliğinin konumuna güvenerek işe başladım. Özgür Gündem projesinin ilklerindendim. Beni böyle bir zorunluluk geleneğin içine getirdi. Biz son derece profesyonel gazetecilik yapmak amacıyla projenin içine girdik. Gerçekten de başta öyleydi, her şey çok profesyonelce hazırlanmıştı. Tam bir gazete örgütlenmesiydi. Fakat daha sonra politik kaygılar işin içine girdi. Durum böyle olunca biz de otomatik olarak geleneğin dışına itildik. İşin kötüsü derin devlet tarafından **"terörist gazeteciler"** olarak görülüyorduk, orada da **"burjuva reformistleri"** diye nitelendirildik. Bizim o dönem çalıştığımız gazete iyi bir gazeteydi. Dolayısıyla orada çalışmaktan son derece memnundum. Bana göre bu gelenek, şu noktada fikrini netleştirmeli: Gazetecilik bir ekonomik faaliyettir. Politik bir faaliyet değildir. Ekonomik yönü 8 saatle sınırlı olan dünyadaki tek üründür gazete. O sekiz saatte o malı satamadıysanız, onu bir daha satma şansınız yok. Ekonomik yönü 8 saatle sınırlı olan bir mala, politik manalar ve işlevler yüklenildiğinde, tüketim yönü ikinci planda kalıyor. O zaman kutsal kağıt muamelesi görüyor. Gazeteciliğe böyle bir anlam yüklenildiği zaman, gazetecilik yapmak zorlaşıyor. Sözünü ettiğimiz geleneğin 10 sene içinde, hatırı sayılır profesyonel gazeteci yetiştirememesinin nedeni de budur. Gelinen noktada yapılması gereken şey, bu geleneğin üstüne Kürtçe bir günlük gazete çıkarmaya uğraşmaktır. Kürtçe günlük gazetenin abone sistemiyle dağıtımının yapılması politik ve güzel bir eylemdir. Ama Türkçe gazete çıkarılacaksa, bunun bütün gerekleri de yerine getirilmeli. Aksi taktirde yaşama şansı yok.

"En Çok Gündem Yazılarımı Seviyorum."
Umay Umay

Yeni Gündem gazetesini benim için bir değer yapan, yadsınan ve yanıltılan bir gerçeğin üstünde durmayı başarmasıdır. Açgözlü bir ahtapot gibi çıkar ve kuru gürültülerle kaplı kartel medyanın karşısında, elbette ki böyle bir duruş önemli mesajlar veriyor. İnsanların yaşam alanlarının, kısıtlanması aynı zamanda kendi ülkesinde olan bitenleri doğru kanallardan öğrenme şansını ortadan kaldırıyor. Yasakların, engellerin, bunalımların ortasında, insanların umutlarıyla şekillenen bir gazeteye yazmak, duygularımı düşüncelerimi her anlamda doğruluyordu. Yeni Gündem kendi türküleriyle yaşayan ve acılarına sahip çıkan halkın sesi. Bu sesi daha yakından duymak ve sesimi duyurmak istedim. Cesareti ve dünyayı takip eden bakış açım için oldukça doğru bir yer, oldukça doğru bir zamanlamaydı. Çünkü Güneydoğu'dan yeni dönmüştüm. Artık daha fazlasının farkındaydım. Belki her şeyden daha önemli nedenim, çocukluk anımdı sanırım. Komşumuz **Perihan Teyze**'nin pencereleri sıkı sıkı kapadıktan sonra çocuklarına gizlice Kürtçe türküler söyleyişini hatırlayışımdır. Kim bilir?.. En çok Gündem'de yazdığım yazılarımı seviyorum.

"Gündem"e Damgasını Vuranlar

Musa Anter

"Gündem süreci"nin en renkli simalarının başında Musa Anter geliyordu. Bir dede, bir hoca, bir yazar, bir dilbilimci ve bir gazeteciydi. Tanıyan, tanımayan herkesin ismini saygıyla andığı Anter, bilge kişiliğiyle o sürecin içinde geçen herkesi bir şekilde etkilemeyi başarmış bir isimdi. Mesai arkadaşı ve öğrencisi Ragıp Duran, Musa Anter'in bu yönünü şöyle anlatıyor: **"Meslekte hepimizden kıdemli olmasına rağmen, bir stajyer tevazusu içinde çalışırdı."** Basın tarihinde kısa fıkra ustası olarak bilinen **Doğan Nadi**'den çok önce bu tarz fıkralar yazan Anter, bu sürecin gelmiş geçmiş tüm yazarları arasında okurun vicdanı, gönlü ve beyni olmayı başaran biriydi. Musa Anter, 1918 yılında Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Zıvınge köyünde doğdu, 20 Eylül 1992 günü Diyarbakır'da öldürüldü. Anter'in şu sözleri, kendisini anlatmaya kalkışanların sayfalar dolusu yazılarla yazmaya çalıştıklarını özetliyor: **"Türkiye'nin 55 yılık girdisinin çıktısının yeminli ve canlı şahidiyim. Hem yalnız şahidi mi? Değil! Sanığıyım, mahkumuyum ve davacısıyım."**

İsmail Beşikçi

İsmail Beşikçi, "Gündem geleneği"nin önemli yazarlarındandı. Bu geleneğin yayınlarında yazdığı hemen her yazı, dava konusu oldu. Buna kitapları da eklenince, 60 yıllık yaşamının 17 yılını cezaevlerinde geçirdi. İlk cezaevi deneyimini 12 Mart döneminde yaşadı. 1962 yılında Siyasal Bilimler Fakültesi'ni bitirdikten sonra Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde asistan olarak çalışmaya başladı. 1967 yılında doktorasını yaptıktan sonra 1969'da yazdığı ilk kitabı **"Doğu Anadolu'nun Düzeni"** nedeniyle üniversiteden atıldı. O günden beri Beşikçi'nin Kürt sorununa ilişkin yazdığı kitaplarının hemen hepsi hakkında dava açıldı. Bir askeri savcının **"O fikir gerillasıdır"** dediği İsmail Beşikçi'nin yazın alanında bilinen özelliklerinden biri de, kitaplarını imzalamamasıdır. Şu günlerde hapis dışında olan Beşikçi'nin yaşamındaki en muhtemel şey, her an hapse girme ihtimalidir.

Gurbetelli Ersöz

Gurbetelli Ersöz, bir kadın, bir akademisyen ve bir gazeteciydi. Özgür Gündem Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni'ydi. İki kez tutuklanan ve ikisinde de mahkum olan Ersöz'ün öyküsü de pek farklı değil. Gazeteciliğe, çok sevdiği üniversiteye dönemeyince girdi ve **"taşra muhabirliği"**nden başlayarak yayın yönetmenliğine kadar yükseldi. Gurbetelli Ersöz'le çalışan mesai arkadaşlarının tamamı, **"O diğerlerinden farklıydı"** diyor. Evet, diğerlerinden farklıydı. Bir kadındı, kadınların medyada yüksek mevkilere gelme ihtimalinin bulunmadığı dönemde bir yayın yönetmeniydi. "Ateş günleri"nde bir muhalif medya çalışanıydı. Onu diğerlerinden ayıran özelliklerinden biri de, yüzünde hiç eksik etmediği gülümsemesi, kararlılığı ve o ince gülüşün altına gizlediği öfkesiydi. Bir yol çizilmişti, bir ateş yakılmıştı. Gazetenin toplantı masasına ya bir muhabir, ya bir bayii ya da bir dağıtıcının öldürüldüğü haberleri düşüyordu. Ama bir gün geldi, düşen son haber çok daha farklı oldu: 33 yaşındaki Gurbetelli Ersöz, öldürülmüştü.

Işık Yurtçu

Işık Yurtçu, "Gündem süreci"nin **"davalısı"**ydı. Toplatılan her gazete, Yurtçu aleyhine açılacak birkaç dava demekti. Ama o, sansüre karşı olduğu için gerçeklerin yazılması gerektiğini belirterek görevine devam etti. Ta ki hakkında tutuklama kararı çıkıncaya dek... Yurtçu, 28 Aralık 1994'te tutuklandığında önce Bayrampaşa Cezaevi'ne konuldu, ardından Saray'a... Gazetecilik yaşamının çoğu muhalif basında geçen Yurtçu'nun meslekte ve mesleğin etik ve ilkelerinin korunmasında emeği büyüktür. En sancılı sürecinde meslektaşları tarafından yalnız bırakılan Işık Yurtçu'ya cezaevi sürecinde **Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF)** sahip çıktı. Sonradan **Çağdaş Gazeteciler Derneği** tarafından derneğe Onursal Genel Başkan da seçilen Yurtçu, dünyanın önemli basın ödüllerinden biri olan **Uluslararası Basın Özgürlüğü Ödülü** sahibi.

Akşamsefa

"Gündem"ler Nasıl Çıkar?

Haber Merkezi
"Süper bir işkence haberi yakaladım. Sistemi sarsacak valla." **Acemi muhabir.**

"Bugün takip edilmedim ya, ne tuhaf bir duygu." **Hep takip edilen muhabir.**

"Yine mi işkence haberi!" **İşkence haberi yapma işkencesi gören muhabir**

"Sezen Aksu her yere röportaj vermiş, beni yine ekti. Bi de demokrat geçiniyo ablam." **Sezen Aksu tarafından hep ekilen muhabir.**

Yazı İşleri, Saat 09:55
- *Hadi, toplantı saati, kimse geç kalmasın.*
- Gündemde neler var?
- *İşkence, faili meçhul, köy yakma...*
- Hangisi manşet olsun?
- *Hepsi olabilir...*

Saat 12:00
- Yemekte ne var acaba?
- *Ne olacak, tırşık (Kürt kapuskası) tabii ki.*

Saat 15:00
- Haberlerin çoğu geldi, inşallah hat kaçırmayız...
- *Bugün gözaltında tecavüz haberi yok mu ya? Allah, Allah!..*

Saat 17:00
- Oh be, bugün de bitti nihayet!..
- *Biter, biter, merak etme!..*
- Haber alınamayan kimse yok değil mi?
- *Yok, yok, herkes tamam...*

Saat 18:00
- Yahu şu Metin Üstündağ ne zaman yazacak bizim gasteye?
- *Yazacak, yazacak da birimiz adama haber verse bari ya!..*

Saat 19:00
- Artık İbrahim Tatlıses, Hülya Avşar ve Mahsun Kırmızıgül'le de söyleşi yapacağız...
- *Tabi, tabi, yaparız!*

İdare, Saat 20:00
- Şu polisler nerede kaldı ya, saat on oldu hâlâ yoklar ortalıkta...
- *Başlarına bir şey gelmesin?*
- Ağzını hayra aç ya!..
- *Toplatma tutanağını imzalamak için biri nöbetçi kalsın...*
- Neyin var avukat arkadaş? Moralin niye bozuk?
- *Kapatma cezası geldi...*

Saat 21:00
- Hadi toplanın arkadaşlar... Yeni gazete çalışmasına...
- *Sımıllah... (Bismillah)*

Ve 'Yedinci Gündem' Yayın Hayatına Başlıyor...

Yayın hayatına 23 Haziran 2001'de başlayan **Yedinci Gündem** gazetesi İmtiyaz Sahibi **Hıdır Ateş**, gazetenin yayına başlamasını **"ihtiyaç"** ve **"zorunluluk"** olarak değerlendiriyor:

"Yedinci Gündem haber ve yorum ağırlıklı bir gazete olmakla birlikte, sosyal ve kültürel istemlere de yanıt verme çabasında. Kendi kulvarında "ötekiler"in özlemlerine cevap olmaya çalışıyor. Demokrasi ve barış alanında çözüm gücü olanların sesini yükseltmeye ihtiyacı var. Bu ihtiyaca yanıt olabilmek gerekir. Doğru haber alma hakkının savunucusu olmak zaten özgür basın geleneğinin sürdürülmesidir. Gelenek, önemli olanı ileriye taşımaktır. Dolayısıyla özgür basın geleneğinin yeni kanallarda sürdürülmesi, Yedinci Gündem'in duruşunun ifadesidir."

Rock'n'roll İçin Çok Yaşlı: Ölmek İçin Çok Genç
Ian Anderson - Jethro Tull

ONUR GÜÇEL

Yaşlı Rockçı saçlarını upuzun bırakmış,
paçalarını daracık kıvırmıştı.
Modası geçmiş sonuna kadar - birasından içmişti çok yavaş
Ölümün kafası kemer tokası - geçmişin hayalleri -
Görevden "acilen" alınan lanetli peygamber
Kakalamaya çalışmadan kırışıklıklarını,
savaş sonrası bebeği melankolisinde.

Koro:
Şimdi Rock'n'Roll için çok yaşlı ama
ölmek için de çok genç
Evet, çok yaşlı, vs.

Bir zamanlar bir Harley Davidson'ı ve bir Triumph Bonneville'i vardı
Tükenmiş bujilerden sayardı arkadaşlarını
Ve bunu yapmayı arzular her zaman
Kaldı ki o asil kanlı İspanyol çocukların sonuncusudur.

Bütün arkadaşları cezalarını çekiyor
Üç çocukla evlenmiş yüzük yoluyla
Ruhlarını satmışlar yolda doğrudan doğruya
Ve bazılarının küçük spor arabaları var
ve buluşurlar tenis kulübü partilerinde
İçkiler pazar günü, iş pazartesi
Mavi süet ayakkabılarını attılar gitti.

Rock'n'Roll için çok yaşlılar şimdi ama
ölmek için de çok genç
Evet, çok yaşlılar, vs.

Böylece yaşlı Rockçı
çıkarır motosikletini 100 km. sürat yapmaya
çekip gitmeden önce

The Al by Scotch Corner'a
her zaman olduğu gibi
Ve kaçarken -gözyaşları gözlerinde-
rüzgârla kamçılanmış sözleri tekrarlar son büyüyü
Anayola fırladığında
120'ye çıkarken frenlemek için çok geç
Ve Rock'n'Roll için çok yaşlıydı
Ve ölmek için de çok genç.

Long Play

ROCK ART VCD FANZİN
Altay Öktem, Bağdat Avanue, Kaboom, Metin Demirhan ve daha bi sürü şey...
Temmuz sayısı çıktı... Pasajlarda...

DENİZ DURUKAN • dendur66@hotmail.com SAYI:21 GÜVEN ERKİN ERKAL kertenkele@hotmail.com

Kontrollü Güç Mevzusunu Erken Yaşta Öğrendim

Aydın Esen, kendini heyecanlandıran her motifi müziğinde cesurca kullanan, dünyaca ünlü virtöz, cazcı, modern müziğin dahi, sınır tanımaz bir çocuğu. Son çalışması Living'i dünyanın bir numaralı bascısı kabul edilen Miroslov Vitous ve davulcu Vinnie Colaiuta ile Universal / Emarcy etiketiyle tüm dünyada müzikseverlerin beğenisine sundu. Benden söylemesi, sizden dinlemesi...

Üç yaşında piyano çalmaya başlamışsınız. Babanız Ahmet Esen de aynı zamanda trompetçiymiş. Kısacası, aile içersinde müzik ortamında büyümüşsünüz.

- Evet, çok küçük yaşlardan itibaren müzik, yaşamımda varolmuştur. Evde babam sayesinde hep plaklar, kasetler çalardı. Bir gün eve piyano geldi. Çok heyecanlanmıştım. Sonra konservatuar dönemi başladı. Zaten okula gitmeden birçok besteyi çalabiliyordum. Müzikle tamamen haşır neşir olmuştum. Konservatuar ise ayrı boyutu işin. İstanbul Konservatuarı'nda on-on beş yıl okudum. Annemin desteğini hiç unutamam, çok ilgiliydi ve ilgimizin sürekli olmasını sağladı. Okuldan daha önemli olan, aile içindeki bu müzikal paylaşımdı. Ailemde her zaman pozitif olmama, yani çocuğu şımartmama olayını gördüm. Bu Avrupai bir davranıştır. Müzik eğitiminde, genel olarak batıda çocuğu şımartmazlar, evet harika, muhteşem gibi lafları kolay duymazsın. Bu lafları duymanız için yedi sekiz sene geçmesi gerekir. Ondan sonra da bu tip övgüleri belki duyarsınız. Bu bizim okullarımızda da böyledir. Gerçekten çalışmaktan çok sıkıldığım zamanlar oldu.. Pop, rock, caz, caz rock, füsion... bunun yanında klasik müzik, Mozart, Beethoven... benim en çok hoşuma giden bu karışımdı. Hem ailemin içinde, babamın popüler müzikle ilgili oluşu kafamızın içinde birçok sesin oluşmasına yardımcı oldu...

Yani o seslerin büyüsüne kapıldınız?

- Evet, kesinlikle. Çünkü elektroniklerle haşır neşirdik. Doğduğum zaman, 1964'lerde artık elektronik müzik hayata geçmişti. Benim bahsettiğim elektronik müzik, daha çok çağdaş elektronik müzik. Yani elektronik gitar da dahil olmak üzere, bir bestecinin elektriksel düşünüşü, akustik müziğin, orkestranın nasıl yayıldığı. Artık akustik seslerin yetmediği bir dönemdeydik. Elektroniğin güzelliği, o karışım beni yaşamın her alanında çok etkiledi.

Elektronik müziği bestelerinizde kullanırken tepkiler aldınız mı? Yıllar önce, sanırım 1998 yılında sizin müziğiniz hakkında yapılan bir yorumda "akustik müziğin bu kadar revaçta olduğu bir dönemde, elektronik müziği kullanmak cesaret isteyen bir davranış" denilmiş...

-Dünya piyasası açısından doğru. Son beş altı senedir akustik geri döndü. Bana göre akustik bu işi beceremiyor, yani bitiremiyor. Ama bana "orkestra var, gel bir akustik eser yap, ama içinde elektronik olmasın" derseniz, sevinerek yaparım. Ama bunu diyecek çok az kişi olduğunu sanıyorum. Evet, elektronik kullanmak cesaret ister mi? Sevgime,. inanışıma göre cesaret ister tabii, çünkü onun altından kalkmak çok zordur. O kadar çok detay var ki; sound, ses devam ediyor ve keman gibi tutamıyorsun elinde...

Müzikte ele avuca sığmayan, yenilikçi, sınır tanımayan, deneysel çalışmalara giren bir müzik adamısınız. Hayatta da bu kadar cesur musunuz?

-Teşekkür ederim, bunu duymak beni sevindirdi. Evet, fikirler açısından içim içime sığmaz, ama son on, on beş senedir şunu daha iyi anladım; istediğiniz kadar içiniz içinize sığmasın, her zaman istediğiniz şeyler, istediğiniz gibi olmuyor. Gerçek dünya çok farklı. Onun için kontrollü güç mevzusunu çok erken yaşta öğrendim. İyi insanlarla, hocalarla muhatap oldum. Ve hayatı caddelerden, sokaklardan öğrendim. 17-18 yaşından sonra Amerika'da, çok değişik ortamlarda yaşadım. Son yıllarda ise burada yaşamaya başladım. Kısacası yaşamı tek yerde göremiyorsunuz. Yaşamı çok seven bir insanım, fikirlerim çok ama "of" dediğim zaman frene basarım. Çünkü fikirler çıktığı an bitmiyor, oluşması yılları alıyor. Siz ondan kaçsanız bile, o sizi bir yerde buluyor. Bir de kozmik bir bağlantı var. Sese inanmak, müziğin ayrı insanları biraraya getirmesi gibi... Siz rock dediniz, bir başkası caz, kimisi modern müzik... hangisini ayırayım ki bunlardan. Belli zümrelerde müzik bir bütün olarak tektir. Bunu anlayan çok az insan var dünyada.

Klasik müzikle ilgileniyorsunuz, ama müziğinizi modern müzik olarak tanımlıyorsunuz. Aynı zamanda cazcısınız, ama sanki caz daha arka planda gibi, arkadaşlarla toplanınca arada sırada yaptığınız bir şey olarak kalıyor.

- Cazı her zaman yapıyoruz. On beş senedir caz yapıyorum. Seksenlerin ortasında, caz artık çok uç noktalara gelmişti bizim için.. "Arada bir" denen şey kesinlikle bende yoktur. Bir çok müzikle uğraştığımız için öyle gelmiş olabilir. Ama biraz önce müziğe tek olarak bakmadığını söyledin, diyebilirsiniz. Ben bunu söyledikten sonra, bu soruya cevap vermeye gerek kalmayacak diye düşünüyorum. Müziğe tek olarak baktığım için, ne zaman yeri gelirse, ne zaman durum uygun olursa, o koku çıkabiliyor ortaya. Yani canım ne zaman isterse caz çalar, çağdaş müzik çalar, söylerim.

Amerika'da uzun yıllar kaldınız, bir değerlendirme yapmanızı istesem.

- Amerika, bizim uğraştığımız müziklere göre beyin açısından çok yetersiz. Biraz pop, biraz caz... cd'ler.. daha çok ticari bakılıyor. Amerika ne verirsen onu alır. Bizim için de bu anlamda ideal değil. O yüzden on, on beş yıl sonra ben kendi isteğimle oradan uzaklaştım. Çünkü orada da, aynı Türkiye gibi "halk bunu anlar mı" kaygısı var. Klasik anlamda böyle, ama ben aslında gerçek anlamda çağdaş müzikten söz ediyorum. Yani klasiğin ilerisi, elektronik müzik... çağdaş dediğimiz zaman hepsi girer içine. O zaman bunun adına "çağdaş klasik müzik" diyelim. Amerika sıralara koymayı, ayırmayı çok sever. Slow leasyiving, alternatif lisiving... gibi. Dergilere bir bakıyorsunuz 15 tane kadro var orada. Müziğe böyle bakamıyorum. İstedikleri yere koysunlar. Ama Amerika'nın bu işin sonu olmadığını söyleyebilirim. Bu işin sonu belki de İstanbul'dur. Ben İstanbul'da daha rahat çalıştım. İnanılmaz albümler, projeler çıkıyor burada. Gerçi kendimi iyi hissetmediğim birçok olumsuzluk da var ülkede Sanat için ideal bir ülke olmayabilir, ama değişen şeyler de var.

Rock'tan söz edelim. Sizin rock'ı çok sevdiğinizi biliyorum. Cazın da rock'la kan bağı olmasa da, bir yakınlığı var. İkisinin çıkışında da aslında bir isyan, başkaldırı var...

-Rock enerji dolu, gücü olan, dolaylı ya da doğrudan kalabalığa hükmeden bir müzik. Rock konusunda katılıyorum size. Çok uzun caz rock turları yaptık, hızdan kulaklarımız patlıyordu nerdeyse. Bu konserden çıkabilecek miyiz diye düşündüğümüz oldu. Heyecan üst boyuttaydı. Rock'ta en sevdiğim şey, iyi müzisyenlerle çalınması. Müzisyenler nasıl, kimler çalıyor ... Öyle adamlar var ki, mesela Jimi Hendrix'in ekibinde çalanlar inanılmaz iyi. Ben rock'ın biraz daha müzikal boyutuyla ilgilenilebilir diyorum. Rock çalan müzisyenlerin her şeyi yabana atmayıp, öbür dallarla da özel olarak ilgilenmeleri, ağızlarını fazla açmadan yetişmeleri gerekir. Ama bir Led Zeppelin, Deep Purple dersen ağzımı açamam. Kendilerini kanıtlamışlar. Onlar da eminim çok fazla çalışmışlardır.

Son çalışmanız Living'de neden Fusion müzisyenlerinden Mirosloav Vitous (controbass), Vinnie Colaiuta (davul) ile ortak bir çalışma yaptınız.

Evet, hepimiz fusion'cuyuz. Bu kelimeden hiç kaçmıyorum. Bu bir karışımdır, yeni bir müziktir. Vitous ve Colaiuta ile ortak çalışmamıza gelince uzun zamandır bir araya gelmeyi düşünüyorduk. 2000 yılının temmuz ayında Universal'de böyle bir fırsat yakaladık ve bunu değerlendirdik. Zaten daha önce de ayrı ayrı birçok gruplarla plaklarımız var. Biraraya geldiğimizde bir çok boyutu yaşıyoruz ve çok anlamlı şeyler çıkıyor ortaya.. Fusion kelimesine katılıyorum, hiç kaçmıyorum.

Signal benim en beğendim beste oldu. Yanılmıyorsam deneysel avangard ve gotik öğeleri olan bir çalışma bu.

-İkisi de doğru. Ve Signal benim en önem verdiğim kompozisyonlarımdan biri. Signal ufak bir pick. Nasıl sinemaya gittiğinizde, gelecek filmin tanıtımını görürsünüz, bu da gelecek recordingler için ufak bir pik. Sizin Signal hakkındaki yorumunuzu duymak korkunç bir şey. Çünkü bu gerçekten dev bir kompozisyon, ölümcül bir kompozisyon. Signal'ın önemi benim için çok büyük.

Son arzu...

Herkesin kendi potansiyelinin farkına varması ve sabır...

D.D

Ayıp Oluyor Ama!

17 Haziran Pazar 2001... "Popüler kültür, müzik ve iletişim" başlıklı bir dosyanın o gün Cumhuriyet'in kitap ekinde yer aldığını görünce önce "iyi" dedim, "kahvaltı keyifli geçecek". Ama gazetenin konuyla ilgili spotunu okumaya başlar başlamaz iştahım kaçtı. Spot şöyleydi; "Müzik kitapları yayını konusunda oldukça fakir bir ülkeyiz. Bu alandaki kuraklık arada bir çıkan kitaplarla bir hareketlilik kazanır. İki yayınevimiz ise bu konudaki ısrarlarını inançla sürdürüp müzik kitabı yayımlamaya devam ediyorlar. Pan Yayınları ve Çiviyazıları Yayınları'nı bu kararlılıklarından dolayı kutlamak gerekiyor".

Katılıyorum. Müzik yayınları konusunda ortalık günlük güneşlik değil... Pan ve Çiviyazıları elbette kutlanmalı. Ancak müzikseverlerin Stüdyo İmge'yle tanıdığı ve o satırların yazarı olan Halil Turhanlı, bu konuda okuyucularına pek doyurucu bir kaynak sunmuyor. Konu daha çok Çiviyazıları Yayınları'ndan çıkan kitapları tanıtır nitelikte. Ayrıca Cumhuriyet'in spotu ve kitap ekinin kapağı, okuyucuyu objektif biçimde hazırlanmış bir müzik yayınları dosyasına davet ederken, karşılaştığımız yazı "Bu bir Çiviyazıları yayın katoloğu mu?" diye düşündürüyor. Çünkü yazıda hiç söz edilmemekle birlikte, yayınevinin diğer kitap kapaklarının da yer alması oldukça garip. Üstelik bırakalım Cumhuriyet okurunu, daha yolun başındaki heavy metal fanzin okuyucuları bile ülkede müzik kitapçılığının hangi yayıneviyle başladığını ve o yayınevinin günümüze yaklaşık 70 ayrı müzik kitabını ulaştırdığını bilir. En azından "ben müzik yazarıyım" diyen herkesin bilmesi (ya da bilmemezlikten gelmemesi) gerekir.

Knight Errant'ın Kötü Günleri

Geçtiğimiz yıl 5. Ankara Rock Station Festivali'nde yıldızı iyice parlayan ve dünyanın sayılı Heavy Metal magazinlerinden Rock Hard'ta geniş yer bir şekilde yer alan Knight Errant cephesinde son durumlar pek parlak değil...

Adamlarımız sanki lanetlenmiş gibi. Askerdeki gitaristleri Soner Canözer'in yolunu gözlerken kısa bir süre önce topluluğun diğer gitaristlerinden Sevan Amiroğlu'nun elini aç bir köpeğe kaptırması alemlerde üzüntüyle karşılanmıştı. Tam "her şey geçti artık" derken bu kez de davulcuları Murat Arslanoğlu'nun midesinin delinmesiyle ameliyata alınması KE çevresini tekrar üzüntüye boğdu.

Ama kötü günler geçecek galiba. Yapımcı firmaları KOD MÜZİK, topluluktan yeni bir albüm beklentisi içinde. Ancak Universal Müzik'le hareket etme kararı alan Kod Müzik'in bu projeyi Universal'e de okeyletmesi gerekiyor. Pentagram'dan sonra yurt dışında da en çok söz edilen topluluğumuz olması şanslarını arttırıyor. Ayrıca yeni albüm repertuarının en az yarısının Türkçe sözlü çalışmalardan oluşacağını belirtelim. Bir aksilik olmazsa Soner'in dönmesiyle bu Temmuz'da stüdyoya girecekler. Daha fazla KE istiyor musunuz? Buyrun; **www.knighterrant.net**

E.E.

Tarihi Bir Gürültü: SLAMDIVE

Fotoğraf: M. Atalay

İshak Esmeray, Burak Ünaldı, Emrah Özesen

'90'ların ortalarından sonra Ankara'da topluluklararası dayanışmadan sözetmek şöyle dursun, punk ve hardcore topluluklarının Türkçe sözlerle sistemi, devleti ve polisi eleştirmeleri, öte yandan kimi black metal topluluklarının ülkücü duruşu benimsemesi onları neredeyse aynı sokakları paylaşamaz hale getirmişti.

'80'lerin sonu ve '90'ların ilk yarısını kapsayan yıllarda Ankara, **Spinners** adlı tamamen kızlardan kurulu punk topluluğu ile bu tarza olan ilgilerin artmasına neden oldu. Spinners'ın dağılmasının ardından Ankara'dan punk müzik boşluğunu doldurmaya aday en güçlü topluluklardan birisi olarak Slamdive hatırlanıyor.

Topluluk 1991'de alternatif punk yapmak üzere Ankara'da kuruldu. **New Model Army, Dead Kenedys** ve **Suicidal Tendencies** onları etkileyen başlıca topluluklar oldu. Müzik dinlediklerinde içlerinden gelen duyguya kulak verip, "Slamdive" (atlamak ve çarpmak anlamında) adını aldılar.

Topluluğun ilk kadrosu şu şekilde sıralanmaktaydı; **İshak Esmeray**; davul, **Erkut Sezer**; gitar, **Emrah Özsezen**; bas, vokal.

Kuruluşun ardından kısa bir süre sonra Erkut Sezer'in topluluktan ayrılmak zorunda kalmasıyla, İshak Esmeray asıl enstrümanı olan gitara, davula da bir süreliğine **Suicide**'dan **Bülent Güngör** konuk olarak geçti. Bu kadroyla 20 Şubat 1994'de Ankara **Graftti Bar**'da gerçekleşen bir konsere katılarak ilk kez sahne aldılar. Bu konserin ardından davulun başına **Burak Ünaldı** geçti. Yeni kadroyla 4 Haziran 1994 tarihinde Eskişehir'de **Dead Army Boots'la** aynı sahneyi paylaştılar. Yine aynı kadro bu konserin ardından o yılın Ağustos ayında, ilk ve tek demo albümleri olan "**Teething Troubles And The Maiden Voyage**"ı piyasaya çıkardı. Tamamen İngilizce sözlü çalışmalardan meydana gelen bu demo albümün kayıdı, Ankara Fiero Stüdyosu'nda, **Scalprum**'un vokalisti **Barış Toraman** tarafından gerçekleşmiştir.

Şarkılarında bastırılmışlık, eğitim sistemi ve gençlerin birey olabilme sorunları işleyen topluluk, nefret ettikleri türk pop tarzına da tepkilerini gösteren ve sadece konserlerde seslendirdikleri "Bandıra bandıra s.keriz" adlı bir şarkı yapmıştır.

Topluluğun biri Eskişehir, diğerleri Ankara'da olmak üzere toplam altı konserde sahne aldığı bilinliyor. 1995 yılında çalışmalarına son vermişlerdir.

Slamdive'ın faaliyet gösterdiği sürecin sonlarına, yani '90'ların ortalarından sonra Ankara'da topluluklararası dayanışmadan sözetmek şöyle dursun, punk ve hardcore topluluklarının Türkçe sözlerle sistemi, devleti ve polisi eleştirmeleri, öte yandan kimi black metal topluluklarının ülkücü duruşu benimsemesi, onları neredeyse aynı sokakları paylaşamaz hale getirmişti. Belki de buna heavy metalin bilinçli bir dinleyici topluluğundan daha fazla kalabalıklara seslenmesine neden oldu. "Kalabalık" içinde kendisini bir yere ait hissetmek isteyen öyle çok "yalnız" vardı ki, "bir şey"ci olmak ve o "bir şey"cilikteki konumunu korumak adına şiddete başvurmak bildiği en kolay yoldu. İdeolojilerini, aşklarını ve tuttukları takımları da "şiddet"le koruyup, sevdikleri gibi sevmişlerdi heavy metali. Günümüzde punk ve hardcore'un görece daha arınmış ve bilinçli olduğu söylenebilir, ama bu alanda da önde giden kimi toplulukların tutarsızlık ve ihanet kokuları yaydığını belirtelim.

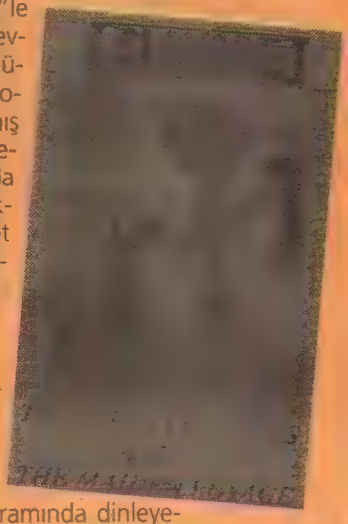

Not; topluluğun "Teething Troubles And The Maiden Voyage" adlı demosundan bazı çalışmaları, 15 Temmuz 2001 tarihinde Radyo D, Maximum Rock programında dinleyebilirsiniz (104.0 fm Saat 23.00 – 24.00 arası)

Raflarda Bu Ay

Feridun Düzağaç
Tüm Hakları Yalnızlığıma Aittir
Universal

Düzenleme, kayıt, mix, bas,elektrik gitarda Cengiz Köroğlu, mandolinde Cahit Berkay ve daha bir çok değerli ismin bir araya gelmesiyle oluşan bu albümde şarkıların tümü (Dipteyim, Sondayım, Deprosyandayım sözleri Mehmet Esen'le ortak) Düzağaç'a ait. Oldukça başarılı ve yeniliklerle dolu bir çalışmayla karşımıza çıkan Düzağaç, söylemini de değiştirmiş. Hem Düzağaç, hem çalan müzisyenler, hem de lirikler inanılmaz etkiliyici. Sanatçı ne kadar "dipteyim" diyorsa da, bizce bu albümü tavana vuruyor.

Emir / Kral Benim
Kral Benim
Procekts / Universal

Pop rock aleminde de "küçük" modası başlar mı bilinmez ama 5 yaşındaki Emir de raflardaki yerini "Kral Benim" adlı albümüyle alıyor. Teoman'ın Universal'le iş birliği içinde hareket eden firması "Procekts"in ilk ürünü bu albüm. Emir'in seslendirdiği tüm şarkıların sözleri Leman Dergisi'nden tanıdığımız Soner Günday'a ait. Teoman'ın eski topluluğu Mirage'den iki eski arkadaşı daha bu albümün yapımında yer almış. Alt yapı ve düzenlemelerde Sunay Özgür ve geri vokallerde Tanju Eren yeralıyor.

Yurttan Sesler
Molotov Tapes, Sert İtham Zine ve
Medya Tavırs Zine işbirliği ile
Self Prodüksiyon

"Turkish HC Comp." (1994) ve "Telaş-a Mahal Yok" (1996) albümlerinin ardından ülkemiz hardcore ve punk topluluklarının bir araya geldiği bir toplama daha. Pogo's Not Fight'a dikkat; 1997'de Disorder'la ortak çalışması "Sensiz Bir Kişi Eksiğiz" marş olmuştu. Bu kez de "İnadına İsyan, İnadına Özgürlük" adlı çalışmaları çekiç gibi iniyor. Toplamadaki diğer topluluklar şöyle; Less, Rashit, Çürük, Tasma, Cemiyette Pişiyorum, Luck Of 13, Regorge, Çapa Çürek, Kukla, Nebula, Kranch, Axak, Miskins, Pisliks, Sokak Köpekleri, ve Falldown. Şuradan alın; collectivo@yahoo.com

Ayın Grubu: Direc-t

Fotoğraf: Ozan Kafa

Direc-t son zamanlarda adını sıkça duyduğumuz, yeni bir grup. Daha çocuk yaşlarda müzikle ilgilenmeye başlayan, müziğin o büyüleyici etkisine kapılıp, yüzlerce besteler yapan grubun vokalisti Bilge inanılmaz bir sese ve azme sahip. Şu ana kadar grup, kendi olanaklarıyla self albümler yapmış, parasızlıkla boğuşmuş, aç kalmış, ama hiç vazgeçmemişler. İyi ki de vazgeçmemişler, onları dinlediğinizde ne kadar haklı olduğumu anlayacaksınız. Bu yıl sonunda albümleri çıkacak olan Direc-t 'i bekleyin ve görün deriz.

Yaşasın Bağımsız Fanzinler

Memlekette ne zaman "Underground" yayıncılığı konu alan bir kitap ya da en azından herhangi bir gazetede bir yazı yayınlansa ilginçtir, hemen ayağa kalkan ve bu konudan sadece kendileri söz edebilirmiş gibi davranan bir tayfa vardır. Bu konuyu o kadar abartırlar ki, hazırladıkları web sitelerinde başkaları yazıyormuş gibi küfür dolu eleştiri mesajları yayınlar, birbirinden farklı fanzinlerinde sevmedikleri program yapımcıları ve müzik yazarlarına saldırırlar. Punk ve hardcore üzerine yayın yapan diğer fanzinleri kafaya alma çabaları da ayrı bir mevzu. Bu saldırılara maruz kalan **Nihilist, Bahtsız Deve** ve **Rektal Tuşe** fanzinleri ortak bir fanzinle bu saldırılara yanıt vermeye hazırlanıyor. **Kese Kağıdı**'nı başta **Atlas Pasajı, Atılgan** olmak üzere ülkenin çeşitli fanzin satılan noktalarında bulabilirsiniz.

2126 yazar, ansiklopedisini buldu.

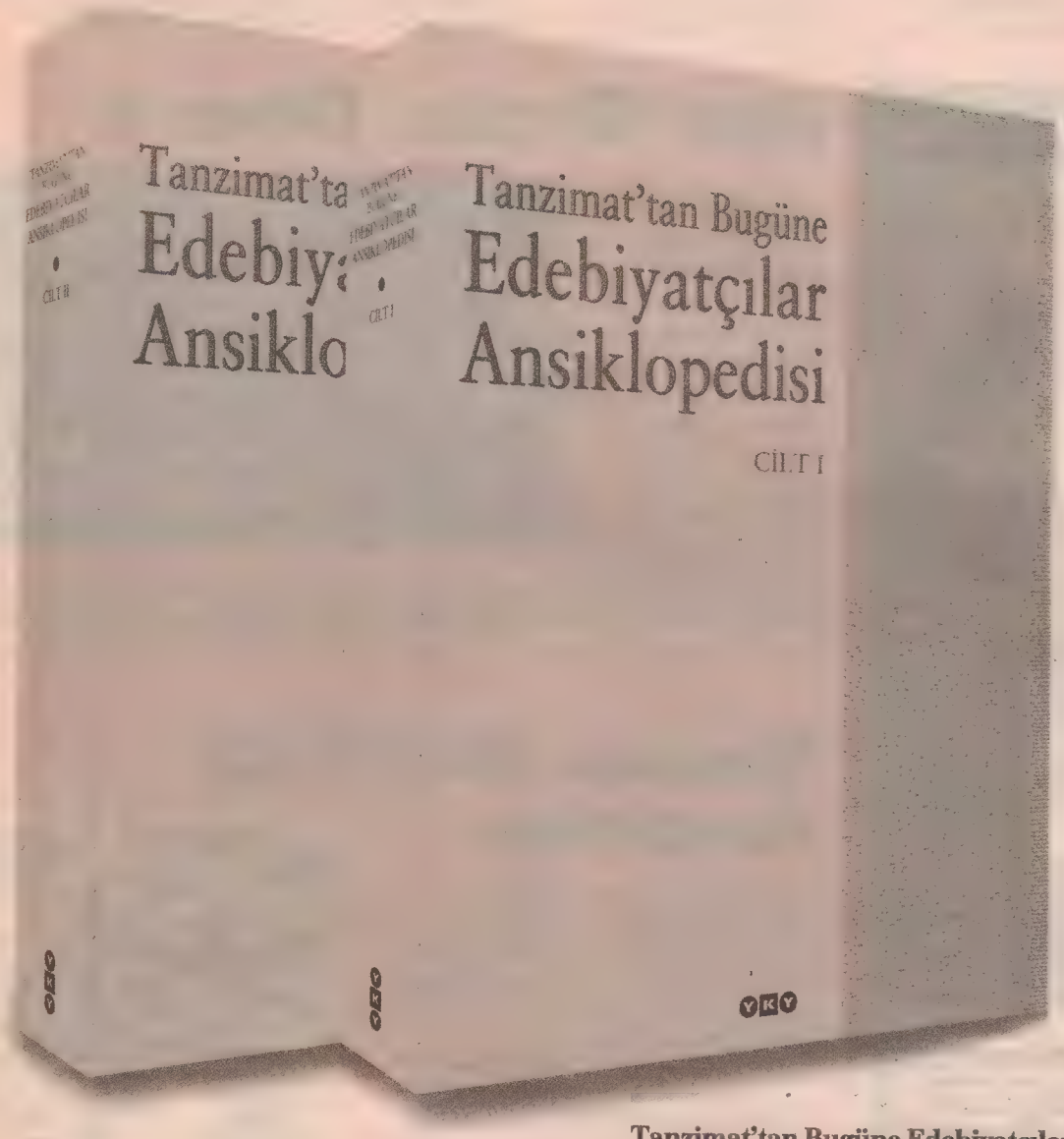

Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi,
21.5 x 27.5 cm, 448+497 s.,
2 cilt, kutulu

- 38 kişilik yazar kadrosuyla iki yıllık bir çalışmanın ürünü.
- Şinasi'den günümüze modern Türk edebiyatının tüm şair ve yazarlarına,
- Daha önce benzer bir çalışmada yer almamış 453 edebiyatçıya yer açan içerik.
- Özenli ve kaliteli bir baskı:

Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi

şimdi okurunu, araştırmacıları, meraklılarını bekliyor.

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **Internet satış: www.shop.superonline.com/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

40 yıllık meslek yaşamında ne hocası olmuş ne de kocası. Adrine Muratyan hiç evlenmemiş ki... Durup dinlenmeden 40 yıl çalıştığı halde beş kuruşu yok Muratyan'ın. Neden?.. Tüm kazandıklarını babasıyla, annesi için harcamış. En zor günlerinde başvurduğu, "para anası" Matild Manukyan bile ona yardımcı olmaktan kaçınmış.

Yeşilçam Mutfağının İlk Kadınlarından: Adrine Muratyan...

AGÂH ÖZGÜÇ

Kısa saçlar, sınırları kalemle çizilmiş ince kaşlar ve hafif tombulca bir yüz... 1930'la 1940 yıllarının **"güzel kadın"** modası... Kahverengiyle hafif ve uçuk bir yeşilin egemen olduğu bir gençlik fotoğrafı. Yine o yıllardan kalma ve belli ki sonradan elle boyanmış bu fotoğrafın sahibi ya da canlısı kim?

Hayatta mı, yaşıyor mu?

Yaşıyor, ama öylesine... Gözyaşlarını içine akıtarak, oturduğu evinin kirasını zarzor ödeyerek.

Bir dönemlerin **"Ermeni güzeli"** bu. Adı **Adrine Muratyan**.

Onu nereden tanıyacaksınız ki? Medyatik bir özelliği yok. O, bir sinema yıldızı değil, ama stüdyo mutfaklarından yetişmiş bir sinemacı. 16 yaşındayken **Halil Kamil Film Stüdyosu**'nda işbaşı yapmış. Ardından **Necip Erses**'in, **Sabahattin Tulgar**'ın ve **Turgut Demirag**'ın stüdyolarında çalışmalarını sürdürmüş. Bir de ne görsün, aradan 40 yıl geçivermiş.

Adrine Muratyan, 1926 doğumlu olduğuna göre bugün tam 76 yaşında. Nüfus kağıdı eskidiğinden çeşitli hastalıkların pençesinde savaş veriyor. İşi **"erkek işi"**... Yani **"montajcı"**, yani **"senkroncu"**... Film stüdyolarındaki bu tür teknik işlemleri hep erkekler yapar. Adrine Muratyan ise, bir kadın olarak bu mutfakların ilklerinden sayılır.

Yaşamının 40 yılını film şeritlerini keserek, biçerek montaj masaları başında geçirmiş. Ve yaklaşık 500 filminin jeneriklerinde ismi var Muratyan'ın. **Raj Kapor**'un **"Avare"**si, çalışmasını yaptığı ünlü filmlerden biri. Bu piyasada kimleri tanımamış ki? Ve kimlere yardımcı olmamış, teknik alanda kimleri yetiştirmemiş ki? Anlattığına göre yapımcı **Nazmi Özer**'le yönetmen **Korhan Yurtsever** ikisi yalnızca...

Korhan Yurtsever'i uzun saçlı, deri ceketli, motosikletli asi bir genç olarak tanımış, yardımcı olması için getirdiklerinde... Anılar, anılar... Bu 40 yıllık meslek yaşamında ne hocası olmuş ne de kocası. Adrine Muratyan hiç evlenmemiş ki...

Durup dinlenmeden 40 yıl çalıştığı halde beş kuruşu yok Muratyan'ın. Neden?.. Tüm kazandıklarını doktor olan babasıyla, annesi için harcamış. Hastaymışlar... En zor günlerinde başvurduğu, aynı kanı taşıyan **"para anası"** Matild Manukyan bile yardımcı olmaktan kaçınmış.

76 yaşındaki bu kadın şimdi ne yapıyor?

140 milyonluk emekli maaşıyla geçinmeye çalışıyor.

Hayırsever bir kurum yardım etmese, yandı Muratyan.

Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, bu çileli kadının yardım olarak aldığı birkaç kuruşta gözü olanlar bile var. Adrine Muratyan'ı ölmeden öldürmüşler. **"Gavur kadın öldü"** demişler.

Demek ki, zor durumda olan bir Ermeni kökenli vatandaşa yardım edilmesine tahammülleri bile yok bazı kişilerin. "Hoşgörülü" görünüp, asla "hoşgörülü" olamayan ırkçıların içten pazarlıklı tavırları bu...

Sanıyorum dört beş yıl kadar önceydi. Uluslararası üne sahip fotoğraf sanatçısı **Ara Güler**'e, Antalya Film Festivali **"Kısa Metrajlı Film Yarışması"** Kültür Bakanlığı tarafından nedeniyle verilmesi gereken 500 bin marklık yardımı kesmişlerdi. Nedeni, Ermeni bir yönetmen olduğu için...

Bu yardıma karşı çıkan da dönemin **RP'li Kültür Bakanı İsmail Kahraman**'dı.

Milliyeti ve dinsel tercihi ne olursa olsun **Ara Güler,** her şeyden önce bir sanatçıydı. Ve bir **"insan"**.

İşte, yaşamının 40 yılını Film Stüdyoları'nda, montaj masaları başında geçiren bu "insan" için, yapımcı-teknisyen **Necip Sarıca** ve Yeşilçam'da bir adı **"Tokmak Mehmet"**e çıkan sinemacı **Mehmet Güler**, ellerinden geldiğince koşturuyor.

Her türlü ırkçı yaklaşımlardan uzak, yalnızca sinema ve "insan emeği" adına.

Üç "Ölümsüz Ölü"ye Üç Saygın Kadın...

"Unutmak" da acı, **"unutulmak"**da..

Ümit Yaşar Oğuzcan, 1947'de kaleme aldığı **"Beni Unutma"** adlı şiirinde ne diyor?

"Büyük acılarla tutuştuğum gün
Çok uzaklarda da olsan yine gel
Bu ölürcesine sevdiğine gel
Ne olur Tanrıya kavuştuğun gün
Beni unutma"

Ümit Yaşar Oğuzcan, bu dizeleriyle bir hatırlatma yapıyor. Bir kadına, bir sevgiliye ölüm öncesi bir sesleniş bu. Çünkü "bir gün insanoğlunun en sevdiği hatıralarını bile unutacağını" biliyor. "Unutmak" ya da "unutulmak" bir yana, şu Türk sinemasında ölülerinin arkasından "lanetler" yağdıranlarımız yok mu? Çok şükür, onları öldükten sonra da yaşatmak için savaş verenler, Türk sinemasındaki yerlerine, bıraktıkları eserlere sahip çıkan yürekli, vefalı kadınlarımız var: **Fatoş Güney, Çolpan İlhan ve Gül Sunal...**

Üç saygın ve örnek kadın tiplemesi.

Biri **Yılmaz Güney**'in, biri **Sadri Alışık**'ın ve diğeri de **Kemal Sunal**'ın sevgili eşleri.

Mide kanseri sonucu Paris'te yaşamını yitiren Yılmaz Güney'in eşi Fatoş Güney (Pütün), 1984 yılından beri büyük bir savaş veriyor. Türk sinemasına oyuncu ve yönetmen olarak damgasını vurmuş bir sanatçıyı, eşi Yılmaz Güney'i ölümünden sonra da yaşatmak için... Çok renkli ve karizmatik bir kişiliğin sahibi Güney'in ölümünden bu yana 17 yıl geçmiş...

Bu süre içinde Fatoş Güney neler yaptı?

Önce Paris'teki Pere Lachaise mezarlığında toprağa verilen Güney'e bir anıt mezar yaptırdı. Ölüm yıldönümleri ve anma günleri düzenledi. **Yılmaz Güney Kültür ve Sanat Vakfı**'nı kurdu. Ve bu vakfın adına senaryolarını, öykülerini, romanlarını, hakkında yazılmış incelemeleri kitaplaştırdı. Editörlük yaptı... En yararlısı da, Türk sinemasının klasikleri arasına girmiş filmlerini elden geçirerek yeni bir teknik restorasyonla, Güney'i tanımayan, Güney sinemasını bilmeyen yeni kuşak seyirciyle buluşturdu. Onlarla bir köprü kurmaya çalıştı. **"Duvar"** gibi yasaklı, korsan kasetlerden gizlice izlenen filmlerini, sansür engelini aşarak seyirci önüne çıkardı.

Fatoş Güney, böyle yoğun bir savaş verirken, **"Yılmaz Güney'i ölümünden sonra kullanıp ve onun sırtından ticaret yapıyor"** gibi suçlamalarla, Yeşilçam dedikodularıyla karşı karşıya gelse de taviz vermeyecek, bir "görev" kabul ettiği savaşını sürdürecekti.

1995'te (18 Mart) yitirdiğimiz aktör **Sadri Alışık**'a ise ölümünden sonra kim sahip çıkacaktı? Elbetteki yıllarca aynı filmlerde karşı karşıya gelen, aynı tiyatro sahnelerini paylaşan sevgili eşi **Çolpan İlhan**... O da Fatoş Güney gibi bir "eş" olmanın dışında bir "sanat dostu"... Kaldı ki Çolpan İlhan, tiyatro ve sinema dünyasının içinden yetişmiş bir sanatçı. Bu özelliğiyle elbette bir duyarlılığı olacaktı. Ve "vefa borcunu" nasıl yerine getirecekti?

Önce **"Sadri Alışık Tiyatrosu"**nu kurarak sanatçı eşinin ismini ölümsüzleştirdi. Ardından **"Sadri Alışık Sinema ve Tiyatro Ödülleri"** adlı bir yarışmanın temellerini attı. Üç yıldan beri Sadri Alışık adına Yeşilçam ve tiyatro dünyasını bir araya getirerek ödüller verip, görevini sürdürüyor.

Bu **"saygın kadınlar"**dan biri de **Gül Sunal.** Ve içlerinde "acı"sı en taze olanı...

Biliyorsunuz, ünlü komedyen **Kemal Sunal**'ı beklenmedik bir olay sonucu yitirdik. Erken bir ölümdü bu. Ve **Gül Sunal,** bir **Fatoş Güney** gibi sanatçı değildi, ama her şeyden önce bir **"sanatçı eşi"**ydi. Bu nedenle bir **"görev bilincinin sorumluluğu"**nu taşıyordu.

Ne yaptı Gül Sunal. Vakıf Bank'a eşinin adını vererek **"Vakıf Bank Kemal Sunal Sanat Merkezi"**nin hizmete açılmasını sağladı. Anma günleri düzenledi. Kemal Sunal'ın filmlerde kullandığı giysilerinden ve aksesuarlarından oluşan, afiş destekli toplu sergiler açtı.

Fatoş Güney, Çolpan İlhan ve **Gül Sunal** derken, birden **Ayhan Işık**'ı anımsıyorum. Sahi, Türk sinemasının gerçek anlamdaki "star"ı **Ayhan Işık nerede?** O'nun geride bıraktığı maddi ve manevi mirasına sahip çıkacak bir "eşi" yok mu? Ayhan Işık da, bu **"üç ölümsüz ölü"**nün ve eşi **Gülşen Işık** da, bu **"üç saygın kadın"** arasına giremez miydi? Geçmiş yaşamlarında, bazı özel nedenlerle eşler ve kocalar birbirlerine ne kadar **"düşman"** olsalar da...

Hele bu, bir büyük **Ayhan Işık**'sa?..

Akşam Ofisi

Cumhuriyet ilan edilmeden önce, Türk Dil Kurumu kurulmadan önce Anadolu'nun farklı bölgelerinde yaşayan Türkler de birbirlerini anlamıyordu. Çorum'un bir köyünden bir adamın konuştuğu Türkçe ile Muğla'nın bir köyünde konuşan bir köylünün Türkçesi, çok mu birbirine benziyordu. Onlar birbirini çok mu kolay anlıyordu? Dil, mantığı olan, sistematiği olan ender organizmalardan biridir. Yaşayan bir canlıdır, beslenmeye ihtiyacı vardır. Bu organizma eğitimle, kültürle, edebiyatla beslenmediği zaman ölür. Kürtçe'nin şimdiye kadar ölmemiş olması, Kürtler'in kendi dîline karşı muazzam kıskançlıklarındandır.

"Ne Oryantalistim, Ne De Turist!"

CÜNEYT ÖZDEMİR

Yapma bunu bize MUHSİN!!!

Bir ülkede yabancı olmak zordur... Anadili konuşulmayınca eksik hisseder insan kendini...Hele bir de azınlıktaysanız ve "öteki" damgasını yemişseniz her şey daha da zorlaşır... Muhsin Kızılkaya aramızda yaşayan bir yabancı. Ama hayli tanıdık bir yabancı... Son kitabını yeni çıkarttı: GÖLGELER ÇABUK ÖLÜR. Yine bizi alıp götürüyor o uzak diyarlara... ORA'ya...

Oysa ora'sı pekçoğumuz için dünyanın öteki tarafı, kaf dağının arkası. Yalnızca ölüm haberleri ile gündemimize gelen bir coğrafyayı, ete kemiğe büründürüyor Muhsin. Hikayeler, masallar, izlenimlerle hani tabiri caizse, fantastik bir yolculuğa çıkartıyor bizleri. Muhsin kendi deyişiyle "sürgünde". Ama onun sürgünlüğü 'dil'de. O Türkçe'de sürgün hayatı yaşayan bir kürek mahkumu. Kendi dilini unutmamak için bizlere hikayeler anlatan bir tutuklu. Gurbette tutunmaya çalışan ama en güzel anılarını da ORA'nın kasasında saklayan bir göçmen kuş....

O anlattıkça biz şaşırıyoruz. Biz şaşırdıkça o yazıyor. O yazdıkça biz gidemediğimiz dünyaları, yeni kıtaları, insanları keşfediyoruz. Keşfettikçe aslında kendimizi, bizi biz yapanı öğreniyoruz.

Ötekini içimize alıyor, Ora'yı daha yeni ve daha iyi tanıyoruz.

Muhsin yazdıkça daha bir güzelleşiyor sanki oraları. Belki kimse yazmadığından, belki Muhsin gibi gerçekçi yazmadığından olsa gerek... Resmi olarak kabul edilmeyen bir dili, bir kültürü yazmak demek sınır boylarındaki mayın tarlalarında dolaşmaktan farksız değil. Tıpkı oraların gündelik hayatında olduğu gibi.. Her an ayağınızı yanlış bir yere koyup istemeden de olsa incinebilir, ama daha fecisi incitebilirsiniz, kendinizi, birilerini, bir yerleri...

Oysa Muhsin sırtına dengabej'lerin hikayelerini, çocukluk anılarını, bugünün o soğuk gerçeklerini yükleyip, bir ip cambazının naifliğinde dolaşıyor o kültürler arası sınır çekilen mayın tarlasında... Kadife bir örtü ile sarıp sarmalıyor bizi sözcükleri ile...

Muhsin bunu yaparken slogan atmıyor, bağırmıyor, kızmıyor... Taraf olmuyor... Onu okuyunca ORA'nın da bir dili, kültürü, ama daha da önemlisi bir ruhu olduğunu öğreniyoruz.

Belki de en tehlikelisi bu değil mi, bunca şeyi öğrendikten sonra bu renk cümbüşünün içinde neden siyah beyaz günlere tutsağız, diye kendimize sormaya başlıyoruz? Muhsın'in her yazısı bizim kafamızda yeni bir soru işareti ile bitiyor?

Hep bir eksiklik duygusu. O yazdıkça biz eksiliyoruz. Neden? Daha önce bunlar bize anlatılmadı, neden bunları kimse birbirine anlatmıyor, neden...

Savaşla, vurduyla, kırdıyla bir yere varılamayacağını herkes anladı. İşte başka nasıl olacağını Muhsin anlatıyor.

Ama yapma bunu bize Muhsin, kışkırtma, eksiltme, sorular sordurtma...

Çünkü her yazı sonrasında Gölgeler daha çok büyüyor. Ve Sen yazdıkça o gölgeler ölümsüzleşiyor...

Muhsin sen neden yazıyorsun, neyi yazıyorsun?

- İşte bu dünyanın en zor sorusu. Herhalde başka bir şey yapamadığım için... Bu sorunun cevabını veren benim bildiğim yazar yok. Bir meslek olarak gözükmüyor, hobi olarak da gözükmüyor yazarlık... Yazı yalnızlıktır, çilekeşliktir, ağır işçiliktir. Bu işçilik kol işçiliğine benzemiyor. Bu işçiliğin proleterlikten ayrılan yanı, bir dünya kurmasıdır. Ben kendimi büyük bir dünya kuran yazardan çok, bir anlatıcı olarak görüyorum. Üstelik Mezopotomya, dünyada ilk anlatıcıları çıkartan topraklardır. Tevrat, Gılgamış, Homeros hep buralardan çıkmıştır.

Neden yazıyorsun derken, asıl sormak istediğim senin yazdığın konularda da, ele alışında da en tartışmalı coğrafya, Güneydoğu var. Açık söyleyelim Türkiye'nin belki de son yıllardaki en önemli meselesi olan Kürt ve Kürt kimliği üzerine yazıları ağırlıklı olarak kaleme alıyorsun. Bunu yaparken bir misyon üstlenmiş hissediyor musun kendini?

- Her yazar aynı zamanda bir misyonerdir, ama bu misyonerliği sözcüğün gerçek anlamı ile ele almamak gerekiyor. Kendi konularının misyonerleridir yazarlar. Başkalarının farklı yollarla ifade etmekte zorlandığı meseleleri, yazı denilen büyülü bir araçla kullanabilme yeteneğini keşfettikleri için böyle bir misyonu yükleniyorlar yazarlar.

Yazı, doğuda bir büyücülüktür. İnsanlar gündelik hayatı açıklamadan çok, gündelik hayatı açıklamada zorlandıkları yerde başvuruyorlar yazıya. Örneğin hasta bir adama muska yapmak yazıdan medet ummaktır. Ötesi sözdür. Yani hastalığı iyileştirmede yazıya başvuruyor. Aşığı maşuka ulaştırmak için yazıya başvuruyor, ama ötesindeki gündelik hayatını sözle idame ettiriyor. Hikayeyi sözle anlatıyor. Ben böyle bir geleneğin içinden geliyorum. Yani yazıyla sıfır düzeyinde ilişki kuran bir toplumsal düzenin içinden. Bu durumda yazı benim için bir fırsattır. Şimdiye kadar senin sözünü ettiğin tabuları "anlatı" düzeyinden çıkartıp, yazının evrenine geçirme fırsatı... Yani biz Kürt meselesi üzerine kapalı yerlerde istediğimiz kadar konuşabilirdik ancak bunu yazıyla kamusal alana taşımaya yeltendiğimiz andan itibaren de belirli engellere çarpıyorduk. İşte bu, engelleri ortadan kaldırma misyonunu üstlenme anlamında bir misyonerlikse benimkisi, evet ben misyonerim.

Biz mi senin hep Türkçe yazılarını okuyoruz, yoksa sen mi hep Türkçe yazıyorsun; sahi neden Türkçe yazıyorsun?

- Ben Türkçe yazıyorum çünkü edebiyat dilim Türkçe'dir. Dil düşüncenin bizzat kendisidir. Hangi dilin kelimelerini kullanıyorsan, o dilin, o fikriyatının ürünüsün... Ancak beni Türkçe yazan diğer insanlardan ayıran bir şey vardır bana göre, bu düşünmenin içine fazlasıyla Türkçe okuruna yabancı olan bir duyguyu katıyorum, bu duygu Kürtçe'dir. Türkçe okurunun henüz duymadığı bir alt sestir o. Bu ses dengbêj'lerin mirasından bana kalmıştır. Geleneksel divanhane kültürüdür. Sözün ağırlığıdır. Sözünü ettiğim bu duygu Türkçe'nin imkanlarıyla birleştiği noktada üslup denilen şey ortaya çıkıyor. Eğer senin sözünü ettiğin sorunun içinde böyle bir anlam arama çabası varsa evet, bu Türkçe okurunun çok alışkın olmadığı bir Kürtçe-Türkçe sentezidir.

Türkçe okurunu açtığımızda kastın Türk okurlar mı, yoksa bu tanıma Kürt okurlar da giriyor mu? Çünkü mesela Emin Çölaşan gibi bazı köşe yazarları sık sık Kürtlerin doğru dürüst Kürtçe'den bile bihaber olduğunu iddia ediyorlar ve ortada doğru dürüst bir Kürt dilinin olmadığını da söylüyorlar. Bu yüzden mi Türkçe yazdığında Kürtler de okuyor?

- Bu problem Kürtlerin problemidir. Siz Kürtlerin dilini serbest bırakın, onların birbirlerini anlayıp anlamamaları onların sorunu olarak kalsın, sizin sorununuz olmasın. Kürtlerin birbirini anlamıyor olması, neden bu kadar sizin ilginizi çekiyor ki? Bu tartışmaya fazla girmeden şunu söylemek mümkün, Kürtçe Mezopotamya'nın en kadim dillerinden bir tanesidir, fakat bu dilin talihsizliği, yasaklanmış olmasıdır. Dil eğitim ile öğretilen bir şeydir. Annemizden öğrendiğimiz dil günlük hayatın idamesini sağlar; dilin gelişmesi ancak edebiyatla mümkündür. Edebiyatı yasak olan, kamusal alanda kullanımı engellenmiş olan bir dili kullanan insanların, birbirini anlamalarını bekleyemezsiniz. Cumhuriyet ilan edilmeden önce, Türk Dil Kurumu kurulmadan önce Anadolu'nun farklı bölgelerinde yaşayan Türkler de birbirlerini anlamıyordu. Çorum'un bir köyünden bir adamın konuştuğu Türkçe ile Muğla'nın bir köyünde konuşan bir köylünün Türkçesi, çok mu birbirine benziyordu. Onlar birbirini çok mu kolay anlıyordu? Dil, mantığı olan, sistematiği olan ender organizmalardan biridir. Yaşayan bir canlıdır, beslenmeye ihtiyacı vardır. Bu

organizma eğitimle, kültürle, edebiyatla beslenmediği zaman ölür. Kürtçe'nin şimdiye kadar ölmemiş olması, Kürtler'in kendi diline karşı muazzam kıskançlıklarındandır. Kürtler kendi dillerine karşı çok kıskançtırlar. Bu kıskançlık asimilasyonu engelleyen tek şey olmuştur. Aksi takdirde yaklaşık iki yüzyıldır yazı ile buluşması engellenmiş bu dilin, bugüne gelmesi mümkün değildi. Bir dili öldürmek, bir insanı öldürmekten farklı değildir. Bir dili ölüme terk etmek de cinayettir. Sözünü ettiğim anlayış bu cinayeti işledi ve şimdi bizler gibi birileri de "cinayeti gördük" diye bağırıyor. Biz davacıyız. Evrensel kültür adına davacıyız. Şu anda bu dava sürmektedir ve bu çok haklı bir davadır. Ben bu davanın taraflarından biri olarak Türkçe yazıyorum. Kürt okurlarım da kızıyor bana, "Neden Türkçe yazıyorsun" diye soruyorlar. Onlara verdiğim cevap şu - "Türkçe yazmayı becerebildiğim için" Bir dili biliyor olmak, her zaman o dilden edebiyat yapabileceğin anlamına gelmez. Ben derdimi Türkçe daha iyi ifade edebiliyorum. Ve benim için asıl olan da bu derdi anlatabilmek. Kürtçe edebiyat yapabilseydim ve ona rağmen Kürtçe yazmasaydım, ben de vicdani sorumluluğumu yerine getirmemiş olurdum.

Yazmak isteyip de yazamadığın konular oluyor mu, otosansürü diğer edebiyatçılara göre daha mı fazla çalıştırıyorsun ve bu konuları değil de başka bir konu üzerine yazsam daha rahat ve farklı yazan bir yazar olurdum, dediğin oluyor mu?

- Baskıcı resmi egemen anlayışı eleştirmek için yazdığım yazılarda hiçbir zaman kendime otosansür uygulamıyorum, önemli olan bunun yolunu bilmektir. Edebiyatın sonsuz yaratıcı imkanları yazarlara bu tür yolları gösterir, yeter ki edebiyatı kendinize rehber edinmesini bilin. Yazamadığım şey yok mu, tabii ki var. Örneğin savaşın en kızıştığı dönemde PKK ile ilgili samimi görüşlerimi hiçbir zaman yazamadım. Bu bir taraftan çekindiğimden değil, entelektüel namusum buna elvermiyordu. Çünkü PKK'yi eleştirmek serbest, eleştirmemek ise yasaktı. Bir tek bu konuda istediğim şeyleri yazamadım.

Batıdan bakıldığında Güneydoğu farklı ve uzak bir coğrafya olarak gözüküyor. Oysa sen o coğrafyanın hikayelerini batıdan anlattığında hem yakınlaşıyor hem de bir sempati oluşuyor. Acaba burada bir yazar olarak oranın yalnızca bu tür insani yönünü mü ön plana çıkartıyorsun. Daha da açık sorayım, oryantalist bir yaklaşımla baktığını söylemek doğru olur mu?

- Orası bize hem çok yakın, hem çok uzaktır. Oryantalizm nereye düşer usta, (gülüyor) kim kimin oryantalidir. Biz buradan batıya baktığımız zaman ne kadar doğuyuz. Batıdan doğuya baktığınız zaman ne kadar batıyız. Bunlar halledilmiş, tartışılmış meseleler değildir. Oryantalizm dediğiniz hikayenin oluşabilmesi için bir entelektüel birikime ihtiyaç vardır her şeyden önce. Siz ora hakkında ne biliyorsunuz ki, ya da soruyu tersten soralım, biz ora hakkında ne biliyoruz ki oryantalist olalım.

İşin özü şu; biz orayı şimdiye kadar romanlarımızda kaba konuşan, filmlerimizde yemeklere saldıran, hikayelerimizde katı töreleri uygulayan insanların yaşadığı bir uzak açıdan baktık. Bir turist gibi baktık oralara, oysa orada bir coğrafya can çekişiyor. Ölen bir dilin iniltileri duyuluyor buradan. Ama bütün kulaklar o iniltilere kapalı. Ben kendi hesabıma o iniltileri bir ağıda dönüştürme ve o kapalı kulaklara duyurma tasasını taşıyorum. Ne oryantalistim, ne de turist...

Bir entelektüel olarak baktığınızda, son dönemde Güneydoğu'ya düzenlenen turları, maçları, gezileri ve bunlara katılanları nasıl değerlendiriyorsun?

- Maç hariç diğer "turların" içinde yer alanlardan biriyim. Maça gidenleri de eleştirmiyorum. Tura gidenleri hiç eleştirmiyorum. Gidin, daha çok gidin... Siz oraya gittikçe bizim derdimizi daha çok anlayacaksınız. Savaş istemiyoruz, kan görmek istemiyoruz, biz yeterince kanla yoğrulduk. İnsanlar orada kurşun sesi yerine şiir dinlemek istiyor artık. Kurşun seslerini ancak şiir bastırabilir. Yaşamayan bilmez, biz çocukluğumuzda buralardaki kültür sanat faaliyetlerini gazete ilanlarından takip edip hayal kuruyorduk. Şimdiki çocukların o hayallerini gerçeğe dönüştüren bütün o turlar, bazılarına çok anlamsız gelebilir. Ama inanın ki onlar dilenci değil, ama açlar. Ekmek yerine tiyatro, sinema, kitap istiyorlar... Açlıkları ile başetmenin nasılsa bir yolunu bulurlar. Çünkü doğayla savaşmayı biliyorlar. Henüz öğrenemedikleri şey kültürsüzlüğe karşı olan savaştır. Bu turları, bu gözle değerlendirmek gerekir.

Kültür sanat denilince artık batıda da kültür hayatının nabzını Hakkarililer tutuyor. Sinema desen en çok izlenen film Yılmaz Erdoğan'ın "Vizontele"si. Gösteri diyorsun Saltıns of dı Dens, tiyatro diyorsun, "Sen Hiç Ateşböceği Gördün mü", televizyona bakıyorsun, Mükremin Abi, Cem Yılmaz'a bakıyorsun Beşiktaş Kültür Merkezi'nin her projesinin içinde, orada sahneye çıkıyor, sorması ayıp ne oluyor, neden bunlar bu kadar tuttular? Bunu sana özellikle soruyorum. Sen de Yılmaz Erdoğan ile akrabasın, ara sıra bu konuları kendinize soruyor musunuz?

- Onat Kutlar "Hakkari'de Bir Mevsim" filminin senaryosu için Hakkari'ye geldiğinde lisede okuyan bir çocuktum. Merak edip yanına gitmiştim, bana o zaman "bu dağları görüp şair olmamak elde değil" demişti. Hakkari bereketli bir coğrafyadır. Klasik Kürt edebiyatının bütün büyük edipleri Ehmedê Xanî, Feqîyê Teyran, Elî Herîrî, Melayê Bateyî hep Hakkari'den yetiştiler. Hırçın dağlarına rağmen yumuşak mizaçlı insanların yaşadığı bir yerdir. Geleneksel sözlü kültür çok canlıdır. Yılmaz Erdoğan onların mirasını devralarak büyük kente getirdi. Zaten Türkçe'nin "ses bayrağını" en yükseklerde dalgalandıran birçok büyük yaratıcı, Yaşar Kemal , Cemal Süreya, Murathan Mungan gibi yazarlar hep o Kürt coğrafyasının ürünleridir. Bu yaratıcılar yaratıcılıklarını buralarda gösterirken kendi etnik kökenlerine bakmıyorlardı. Bu ayrımı "birileri" yarattı ve birçok yaratıcının yeteneklerini köreltti. Senin sözünü ettiğin bu değişime buradan bakmak gerekiyor. Bu insanların Kürt olmak, Türk olmak diye bir dertleri yoktur. Sanat da buralardan fışkırır zaten. Etnisiteden bağımsız bir yaratıcılığın yaşama şansı vardır. Yoksa gerisi kaba bir propoganda olur. Yılmaz Erdoğan'ın yarattığı tipler Anadolu coğrafyasının ürünü insanlardır. Kürttürler, Türktürler, Süryanidirler, Lazdırlar, Ermenidirler... Mustafa Erdoğan'ın sahneye koyduğu danslar, Mezopotamya uygarlığının ürünlerdir. Ritmini o topraklardan alırlar. Dünyanın en bereketli kültür yatakları üzerinde oturuyoruz. Sağımızdan solumuzdan birbirinin içine geçmiş sesleri olan farklı kültürlerin nidaları duyuluyor. Önemli olan bunları aynı potada eritmektir. Değişim de budur ve sözünü ettiğimiz insanlar bu değişime öncülük yapıyorlar.

"Gölgeler Çabuk Ölür" kitabın çıktı; son bir soru, sırada ne var?

- Şimdi hepimizin çok yakından tanıdığı Kürt kökenli bir starın portresini yazıyorum. "Bir Kürt nasıl star olur ve olursa ne olur?" sorusunun cevabını arıyorum.

Biz de arıyoruz....

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Orman Kestiren Bakan

Her yaz karşılaştığımız olaylardan biri de orman yangınları. Hektarlarca orman bu yangınlarda yokoluyor. Televizyon kanalları, gazeteler yangın görüntülerini bize aktarıp kaybımızın ne kadar büyük olduğunu gösteriyorlar.

Oysa tam 1 yıl önce **Orman Bakanı Nami Çağan,** maaşlarını ödeyemediği 20 bin orman işçisine, **"Maaşlarının tutarı kadar ağaç kesip satmaları"** için izin vermişti.

Bütçesi her yıl açık verdiği halde, partizanca atamalarla kadrosu giderek şişen Orman Bakanlığı, iflas edince bu yola başvurdu.

Binlerce işçi, balta ve hızarlarla ormana girip yüzbinlerce ağacı doğradı, keresteleri satıp, maaşlarına mahsuben aldı.

Orman yangınları sırasında görüşü alınan bakan, ağaçlar için üzüldüğünü, milletçe kaybımızın büyüklüğünü anlatmaya devam ediyor.

Anayasa'da ertelemesi ve tecili dahi olmayan orman suçlarından birini işleyen bir orman bakanı, her konuda olduğu gibi, Türkiye'ye nasip oldu.

Sözde Çöp Evler

İki ayrı şehirden iki ayrı aile, geçtiğimiz haftalarda televizyon haberlerine konu oldu: Biri **İzmir**'de yaşayan bir anne, oğlu ve kızı ile baktıkları 30 köpek. Oğul, İktisat mezunuymuş, kız da güzel sanatları bitirmiş. Babaları ölünce, 4 katlı apartmanlarında çöp toplayarak yaşamaya başladıkları, insanlarla görüşmedikleri, sadece köpeklerle ilgilendikleri, yorumu yapıldı. Ev, İzmir'in en değerli bölgesindeymiş, birkaç trilyon ediyormuş. Böyle olmasına rağmen, bunlar kendilerini köpeklere adamışlar. Vay, sen misin böyle yaşayan, komşular belediyeye haber vermiş, ekipler eve girmiş, ortalıkta çöp möp yok, ama köpekler var. Üstelik de pırıl pırıl tertemiz bakımlı hayvanlar, cins falan değiller. Anlaşılan bu aile ırkçılık yapmıyor, insanlar yerine sokak köpekleriyle paylaşmayı tercih ediyor hayatını. Tabii ki köpekleri bir kamyona doldurup götürdüler, iktisatçı oğul (üstü başı hırpani, öyle marka falan takılmıyor trilyonluk varlığa rağmen) benim köpeklerim çok sağlıklıdır, veteriner karneleri var falan dedi ama nafile, hayvanlar **meçhule!** götürüldü; ev talan edildi.

Diğeri **İstanbul**'da bir karıkoca, 60 kedi bakıyorlar evlerinde, yine komşular şikayet etmiş. Ev hakikaten çok temiz ve düzenli, kediler koltukların, dolapların üzerinde şişman şişman oturuyorlar, birkaç minik yavru var. Onlar da böyle bir aileydi. Artık yoklar. Belediye ekipleri kedileri inanılmaz yöntemlerle kamyonete doldururken hayvanlar korkudan işediler, biri kaçmaya çalıştığı için omurgasının kırılmasına ramak kaldı. Kadın, perişandı. Evleri talan edildi.

Mutlaka, belirli kalıplar içinde yaşamayanların başına bu geliyor. Komşularla görüşmemek, hayvanlarla yoğun iletişim kurmak, paranın gücüyle orantılı yaşamamak ödetiliyor insanlara.Üstelik bu hayat, bir şikayetle bile darmaduman oluveriyor.

Anti İnsan

Sahibi hapiste bulunan gazetenin, **"Her şeye Maydanoz"** köşe yazarı (Burçay Anger onu böyle tanımlıyor) sonunda ıkındı sıkındı, yine kokmuş bir yumurta çıkardı: Antiçevreci örgüt kuracakmış. Çünkü çevreciler, kömür santrallerine, nükleer santrallere karşı çıkıyorlarmış. Üstelik, düşük değerli kömür yatakları, sadece elektrik üretiminde kullanılabilirmiş, buna karşı çıkmak olur muymuş. 'Çevredeki her şey insan içinmiş. İnsanları çok sevip, düşündüğünü yazıyor. Köpekler çocukları ısırınca "Türkiye Çocuklarını Sevmiyor" diye başlık atıyor.

Şimdi mademki kendisi insanları sevip düşünüyor, çevreyi en çok zehirleyen kömürün, düşük değerli kömür olduğunu bile bile bunun santralinin kurulmasını nasıl önerebiliyor. Yatağan'da toplu ölümlerin başlaması an meselesi ve bu adam 'İnsan sevgisi' diyerek, insanların ölümünü destekliyor. Bu ne yaman çelişki annem...

'Türkiye Çocuklarını Sevmiyor' başlığına gelirsek eğer, sadece köpeklerin ısırdığı birkaç çocuk için bu başlık atılıyorsa, gözaltı kayıplarında yok edilen çocuklar, açlık grevlerinde göz göre göre ölüme gönderilen, açlıktan ölmek üzereyken işkenceden geçirilen, bilinç kayıplarıyla ölmeye yaklaşan çocuklar için hiç kalem oynatmayan bu yaratık, acaba hangi başlığı atmayı düşünürdü? Yoksa o, sadece 'Türkiye'nin sevdiği çocuklar'ın bulunduğu, eğlendiği, tepindiği gece kulüplerini mi yazacak?

O'nun bu işlere aklının ermediğini birkaç ay önce **Prof. Deniz Gökçe** yazdı. Oysa İkitelli'nin dümbeleği, diyaframı yırtılmış da ciğeri gıdıklanıyormuş gibi kesik kesik gülerek her konuda, ama her konuda ahkâm kesiyor.

Ben sadece, çevre konusuna aklının ermediğini söyleyeceğim. Öyle her şey insan için, filan değildir. İnsan da diğer canlılardan biridir. Hatta ünlü bir düşünüre göre, **"doğanın yanlışıdır"**. Seni insandan sayarsak, bu fikir doğru görünüyor.

Kötü Şair Şerafettin 'Uykusuzluk'

OYNAYANLAR: Şerafettin Kaya - DİLEK ÇELİK

KAMERA : AKIN OK

unuttular güpegündüz güneşin battığını
Bir yerlerde dokunduğum
sol göğsünüzde durdu zaman.

Uykusuna kaçan bir miskinin
meşalesi söndü artık...
Karanlıkta yazılan yazıları
aydınlığa taşımaya çalışan
aç kargalar

Kahrımı şuraya seriyorum.
Yapamadıklarım barikattır gözlerinize.
Ruhumun paramparça hali
pek çok sevindirdi sizi.
Yanan düşlerimin küllerini dağıtanlar

Ben ötelerde, sarı güneşlere tutunmuş
kızıl saçlı aşklarla
yeniden yükselecek gülüşlerin
ağzında söneceğim...

özlediğim kokuların
beni bırakıp gitmesine sevinebilirler.
Oysa bilmezler, meşâle içinde yanan
gül uykusu gözler dokunur bana...

Bundan böyle
uyku kaçıran fidyeci aşklar
ayrılık odalarında boğsunlar kendilerini

Söndü... Söndü sonunda...

PİRANHA

Strindberg'in şerefine kadeh kaldırıyor, şarkı söylüyorlardı. Coşkulu kalabalıktan "ezilenlerin dostu, doğumgünün kutlu olsun" sesleri yükseliyordu. Strindberg onları, "sizlerden biriyim, ben hizmetçinin oğluyum" diyerek selamladı.

Strindberg: Gezgin, Huzursuz Bir Ruh...

HALİL TURHANLI

Raymond Williams ondokuzuncu yüzyıl fars ve melodramlarına tepki olarak gelişen ve **İbsen**'de en yetkin temsilcisine kavuşan natüralist tiyatronun tarihsel açıdan oynadığı ilerici rolü, taşıdığı özgürleştirici potansiyeli kabul etmekle beraber, dramatik bir form olarak sınırlılıklarına da dikkat çeker. Aile kurumu ve özel hayatlar üzerinde odaklanan natüralist tiyatronun ele aldığı karakterlerin öznelliklerini, duygusal deneyimlerini derinleştirmede yetersiz kaldığını belirten Williams, **Strindberg**'in dışavurumcu tiyatrosunu bu sınırlılıkları aşma yönünde önemli bir adım olarak görür. Strindberg'in tiyatrosu evin, oturma odasının kapalı dünyası dışına çıkmış, durmadan dolaşan, **Şam'a Doğru,** yol alan, ama bir türlü huzur bulamayan tedirgin ruhlu insanın derin yabancılaşmasını duyurmuştur.

Williams'ın görüşlerinden yola çıkarak modern tiyatronun bu iki vizyoneri, İbsen ve Strindberg arasında ilk bakışta ayırdına varılamayan derin bir bağın varolduğuna, sözkonusu bağın köklerinin anarşizmde, radikal özgürlükçü düşüncede bulunduğuna ileri sürebiliriz.

Strindberg'in annesi **Eleonora** (Nora) yoksul bir terzinin kızıydı. Babasının ölümünden sonra yoksulluğu katlanarak büyümüş, zengin ailelerin evlerinde hizmetçilik yaparak geçinmeye çalışmıştı. Strindberg'in, içtenlik bakımından **Rousseau**'nun **İtiraflar**'ı ile eşdeğerde tutulan **Hizmetçinin Oğlu** başlıklı özyaşamöyküsünde yedi kardeşiyle birlikte ölüm döşeğindeki annelerinin başucunda sabaha kadar nasıl sessizce ağlayıp dua ettiklerini anlattığı bölüm, gerçekten yürek parçalayıcıdır.

Strindberg gezgin, huzursuz bir ruh olarak hep sürgünde yaşadı. "Ben bir İsmail'im' diyordu. Aslında, hem köle ve hizmetçi Hacer'in oğlu, hem de tedirgin ruhlu olduğu için iki defa İsmail'di. Fakat, bu iki İsmail'den hiçbiri babaya boyun eğen ve kurban olmayı kabullenen o uysal oğul değildi.

Gençlik yıllarında en çok izlediği oyun **Schiller**'in **Haydutlar**'ıydı. Schiller'in bu oyununda "zamanının çok ötesinde bir anarşist program" buluyor, oyunun geleneklere ve haksızlıklara başkaldıran kahramanı Karl Moor ile özdeşleşiyordu.

Komünarlar'ın 1871 yılında, Paris'teki soylu başkaldırısı onu etkilemiş, isyankar ruhunun derinlerinde bir yerlere dokunmuş, orada iz bırakmıştı. O kadar ki, aradan on yıl geçtikten sonra dahi, 1890 yılında bir dostuna yazdığı mektupta coşkuyla, **"anarşistlerin, nihilistlerin şehrine, Paris'e gideceğim"** diyordu.

Kırmızı Oda başlıklı romanının yayımlanmasının hemen ardından, radikal düşüncelerin savunucusu olarak selamlanan Strindberg, Danimarkalı yayımcı ve eleştirmen **Georg Brandes**'e yazdığı mektupta ise, "**Bahar temizliği mümkün değil, ev yakılıp yıkılmalı. Her şey kökten değişmeli**" diye haykırıyordu.

Strindberg 1872 yılında, liberallerce yayımlanan ve kadın haklarını savunan **Svalan** adlı dergide bir kadın yazarı, **Wilhelmina Stahlbang**'i, "kadınların kurtuluşuna uzanan yolu gösterdiği için" övdü.

Strindberg, **Evlenmek** başlığı altında yayımlanan ve on iki öyküden oluşan kitabına yazdığı önsözde kadınlar üzerindeki tahakküme, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğe **İbsen**'i aratmayacak bir radikallikle yaklaşmıştır. Önsözde erkeklerin kadınların melek, kadınların da erkeklerin soylu şövalyeler olmadıklarını bir an önce öğrenebilmeleri için kız ve erkek çocuklarının birbirlerini mümkün olduğunca erken yaşta tanımaları gerektiğini vurgular. Kadın ve erkek arasında tam eşitlik, kadınlara oy hakkı talep eder. Kadının kocası tarafından cinsel ilişkiye zorlanmaması için, evli çiftlerin ayrı yatak odalarına sahip olmalarını önerir. Dile getirdiği düşünceler naiftir, ama o ölçüde de ilginç ve içtendir.

Önsözü izleyen öyküler de kadın düşmanı bir Strindberg arayanların bu çabalarını boşa çıkaracak niteliktedir. Öykülerinde kadınları ezen erkekleri, kadına ıstırap veren bencil kocaları, kadını cinsel perhize zorlayan ikiyüzlü ahlak anlayışını kıyasıya eleştirir.

Erdemin Ödülü başlığını taşıyan ilk öyküde teolojik iltifatlardan arındırılmış bir **İsa** portresi çiziyor ve onu **"ayaktakımını ayaklandıran asi"** olarak tanımlıyordu (Ancak daha sonra, **Nietzsche**'nin etkisiyle İsa'ya ve hıristiyan ahlakına bakışı köklü biçimde değişecek, İsa için **"merhamet dilenen kavmin önderi"** sözünü kullanacaktır. Bir tanrıtanımaz olarak, ne boyun eğen insanı, ne de tiranları sevdiğini, ne **Sezar**'dan ne de **Brutus**'dan yana olduğunu söyleyecektir).

Evlenmek'te yer alan öykülerinde cinsel inançlara ve ahlaki değerlere saygısızlık yaptığı gerekçesiyle Strindberg aleyhine dava açılırken kitap da yasaklandı. Davanın açılmasında sofuluğuyla tanınan **Kraliçe Sofia**'nın yakın çevresinde bulunan ve gönüllü ahlak bekçiliğine soyunmuş üst sınıf kadınları, bunların kurdukları bir cemiyet etkili olmuştu. Strindberg'in hıristiyan inancını, kutsal aileyi ve bu kurumun temelindeki tüm değerleri yere çarpması onları ayağa kaldırmıştı. Ne ki, yargılama sonunda Strindberg suçsuz bulundu; kitap üzerindeki yasaklama kararı da kaldırıldı.

Modern tiyatronun bu büyük vizyoneri cinselliğin o tuhaf kimyasını ele aldığı **Matmazel Julia**'ya yazdığı önsözde, **"karakterlerim bir geçiş çağında yaşayan kararsız, bölünmüş, sendeleyen ruhlar"** der. Eski ve yeninin kesişme noktasında yaşayan bu kişiler uykuda sayıklıyor gibi konuşurlar, bazen de histerik biçimde haykırırlar. Bu konuşmalar, sesler modern insanın zihinsel süreçlerini yansıtır.

Strindberg bir anlamda, yarattığı karakterlere benzer. O da bir geçiş çağının insanıdır. **Hayaletler Sonatı**'ndaki öğrencinin sözleriyle, gözlerini **"iflas etmiş bir dünyaya"** açmış ve gördükleri karşısında büyük bir öfkeye kapılmıştır.

"Bilgiyi aramaktan haz aldım ve hayatın coşkusunu çelişkilerde buldum" der Strindberg. **"Kendime karşı bir devrime giriştim, hiçbir denge tanımıyorum"** diye haykırır ve bu sözleriyle, akıl düzeninin dağınıklığını kutsal bulan **Arthur Rimbaud**'ya olan yakınlığını ortaya koyar. Bir şiirinde kitabı dinamit ve benzeri patlayıcılarla özdeşleştirir. Ona göre yazmak, öfkeyi örgütlemek demektir, yazmak yıkıcı bir eylemdir.

İsveç Sosyal Demokrat Gençlik Kulubü, 22 Aralık 1909 gecesi Strindberg'in altmış üçüncü yaş günü için bir şölen düzenlemişti. Strindberg şölene katılmak yerine, **"mavi kule"** adını verdiği evinde erkenden yatağa girip uyumuştu. Geceyarısı dolaylarında sokaktan gelen seslerle uyanıp balkona çıktığında genç sosyalistlerin, genç işçilerin evinin önünde toplandıklarını gördü. Strindberg'in şerefine kadeh kaldırıyor, şarkı söylüyorlardı. Coşkulu kalabalıktan **"ezilenlerin dostu, doğumgünün kutlu olsun"** sesleri yükseliyordu. Strindberg onları, **"sizlerden biriyim, ben hizmetçinin oğluyum"** diyerek selamladı.

Emma Goldman, gelişmiş bir muhalefet duygusuyla davranan, başkaldıran her insan gibi, Nietzsche'nin de soylu bir ruha sahip olduğunu ve onu bu anlamda bir aristokrat saydığını belirtmişti. Goldman'ın yargısı "hizmetçinin oğlu" için de geçerlidir. Bütün itaatsızlar gibi, o da soylu bir ruha sahipti.

okuyanus
www.okuyanus.com.tr
telefon: 0212 232 53 73

Kafadanbacaklılar

Tüyü Bitmemiş Yetimler (TYB), Bir Avuç Kendini Bilmez (BAKB), Trafik Canavarı (TC), Her Nerede Yaşayan ve Yaşatılanlar (HNYY) gibi tanımadığım ve merak ettiğim toplumsal katmanlar varken Kafadanbacaklılar (Kb) da ne oluyor diyorsanız okuyun ve bakın...

Nedir ne değildir?

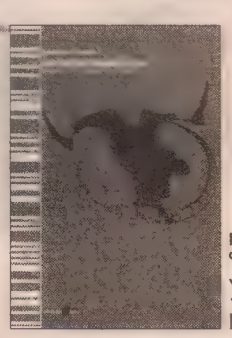

Kafadanbacaklılar
cephalopode / les cephalopodes / die kopffüsz
Yazan, çizen: Mehmet Ulusel
160 mm x 230 mm., I. hamur **152 sayfa**
[26'sı renkli 99 illüstrasyon]

Terapi Şeysi

Therapist mi, The Rapist (ırza geçen) mi? Her şey şeyleşirken psikiyatri durur mu? Pop yıldızı kaç terapisti şeyetti? Yurdum terapistleri nasıl şeederler? Mabetler yıkılıyor...

'Şeysi' dizisi edebiyat şeysi, spor şeysi, siyaset şeysi, felsefe şeysi, sanat şeysi ile devam edecek.

Terapi Şeysi
Yazanlar: Cem Mumcu, Yıldırım B. Doğan
Çizen: Mehmet Ulusel
160 mm x 230 mm., I. hamur **144 sayfa**
[53 illüstrasyon]

Yamyamın Yemek Kitabı

Dingil similyasından hotdog, etekli kadirden büftek, limonlu Jenifer Lopet, Tarçınlı Malkoçoğlu Salatası... *Yamyaræm con carne, ergo sum (yamyamım insan eti yerim, o halde varım)* diyen büyük üstad Prof. Dr. YEradam'dan Hanibal'e saygıyla yerel ve global yamyam yemek tarifleri.

İçinizdeki yamyama kulak verin!

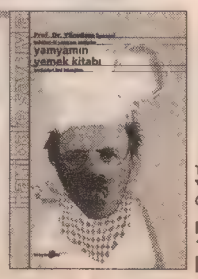

Tabahat-ül Yamyam Alaturka
Yamyamın Yemek Kitabı
Çorbadan Kol böreğine
Prof. Dr. YEradam (gurme)
135 mm x 195 mm., **208 sayfa**
[14 illüstrasyon]

Ertem, Benim Hayatım Roman Be...

EFLATUN NURİ

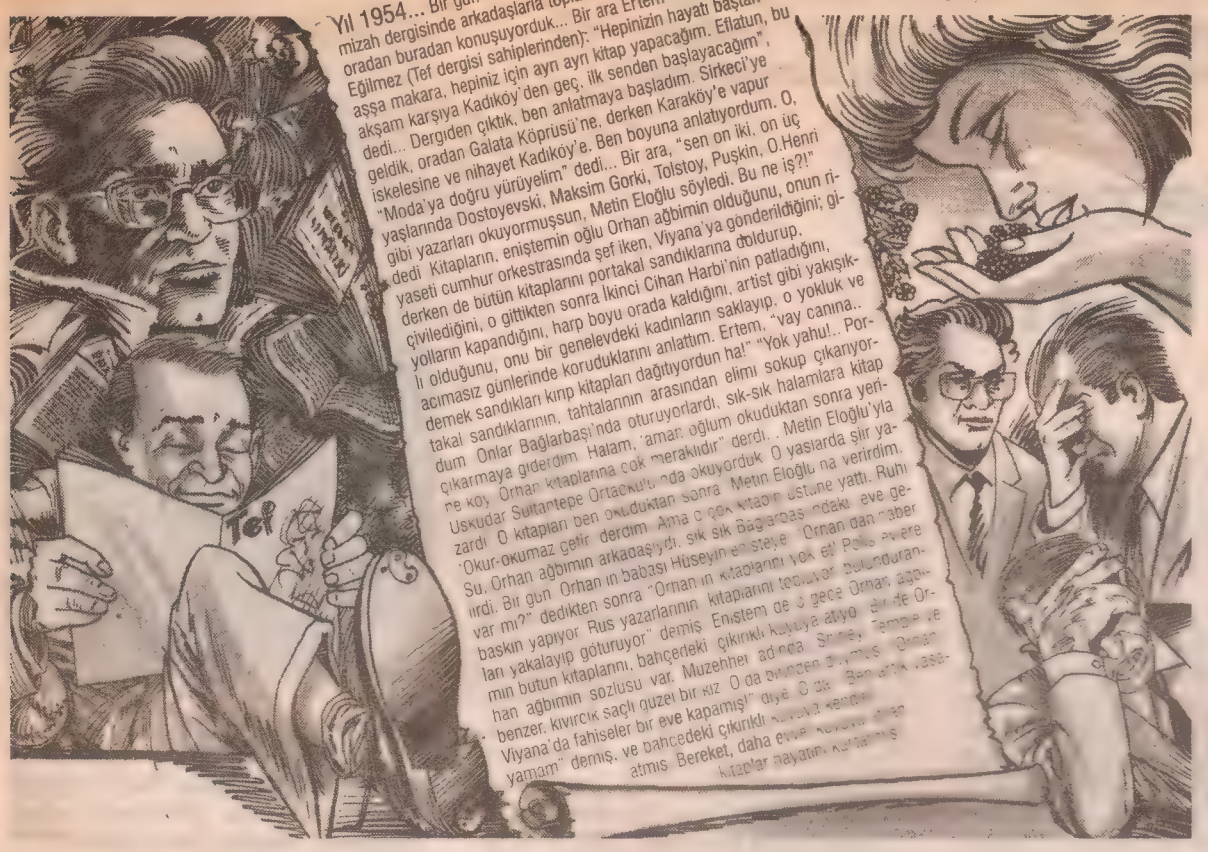

... "Bir de halamların evine bitişik Bağlarbaşı Ermeni Mezarlığı bekçisinin evi ve bekçinin Viyanuş adında bir kızı vardı. Çok güzeldi; iri gözlü, beyaz tenli, pembe dudaklıydı. Ben on üç yaşındaydım; o da benden bir yaş küçüktü. Evin arka bahçesinde, yıkık duvarlı çalıların, böğürtlenlerin sardığı büyük bir arsa vardı. Ne zaman o arsaya, böğürtlenlere doğru gitsem, hemen koşarak yanıma gelirdi. Hiç konuşmazdık, ama anlaşırdık. Onu iri, siyah, olmuş böğürtlenleri sevdiğini bilirdim. En olgunlarını toplar, toplar ona verirdim. O, avuçlarına sığmayanları bir taraftan yemeğe çalışırken, ben ilerdekilere ulaşmak için sık dikenlerin arasına dalar, dikenlerin battığına, ellerimin kanadığına aldırmadan, avcuma doldurduğum iri böğürtlenleri, avuçlarına boşaltırdım. Bir gün yine, tepeleme dolu avuçlarına baktı, sonra benim avucumda, ona uzattığım simsiyah böğürtlenlere baktı... Baktı..." Ben bunları anlatırken Ertem:

1946 yılında, Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenciydik. Bir gün Semih Balcıoğlu: "Eflatun, Şahap ağbim söyledi, Marko Paşa adında bir mizah gazetesi çıkaracakmış, karikatürist anyorlarmış, çizer misin", dedi. Ben de: "Sen niye çizmiyorsun?" dedim. O, "Başım belaya girmesin diye!" deyince: "Benim başımın belaya girmesini mi istiyorsun?", dedim. Semih: "Valla senin gözün pek, ayrıca macerayı seversin de!.." Ben de "Macera mı? Peki, ver o adresi" dedim. Ertesi gün gittim. Beni, tombul, kısa boylu, koca kafalı, güleç biri karşıladı. Ben karikatürist olduğumu, adımı söyledim, o da: "Ben de Aziz Nesin" dedi. Uzun çinko kaplı bir mürettip masasına karşılıklı yüksek taburelere oturduk. Yanımda getirdiğim karikatürlerimi ona uzattım. Aziz Nesin karikatürlerime bakarken, karşı odanın kapısı açıldı. Gözlüklü, kelebek gravatlı bir adam, "Aziz, ben matbaaya konuşmaya gidiyorum" dedi sonra eğildi, karikatürlere baktı "Güzel, ben beğendim Aziz" dedi. Aziz Nesin: "Arkadaş Eflatun Nuri". O da "Memmun oldum. Ben de Sabahattin Ali", dedi ve ayrıldı. Daha sonra Aziz Nesin: "Biz espri vereceğiz, siz çizeceksiniz!" deyince, ben masanın üzerinden karikatürlerimi toplayıp, ayağa kalktım. Hiç beklemiyordu, şaşırmıştı! "Ben espri buluyorum; kendi esprimi çizmek isterim", deyince o: "Ama bizim düşüncelerimiz farklı" dedi. Ben de: "Farklı olduğunuz için, zaten buraya geldim" deyince, Aziz Nesin: "Olabilir ama espriyi biz vereceğiz", diye tekrarladı. Kabul edemeyeceğimi bir kez de ben söyledim tokalaştık...

... Birkaç yıl sonra beni aradı. Osman Bey Matbaası'nda buluştuk "**Medet**" adında bir mizah gazetesi çıkarıyormuş. Bana "Medet" dergisinin ilk sayısında çizdiği iki karikatürü gösterdi ve "Medet"e "**H. Kaynar**" imzası ile karikatür yapmaya başladım. İmzamı ben değiştirmedim o **"durumlar nazik, bu imza ile kaynar gidersin?"** dedi. "Tahin Helvası yemedim mi bir satır yazamıyorum" derdi. Yarım kilo helvayı yer, bir kırıntı olsun bana bile vermezdi..

... Bu ara **"yeni baştan"** adında siyasi bir dergi çıkarmaya başladı. **Kerim Sadi, Orhan Kemal, Abidin Dino** ve birçok önemli kişiler dergının kadrosundaydı Bir gün bana "Bu akşam Kerim Sadi'nin evine git. Kapital'in tercümelerini al, bir de Marks'ın ve Engels'in fotoğraflarından portrelerini yapacaksın tamam mı? Yarın sabah getir." dedi.

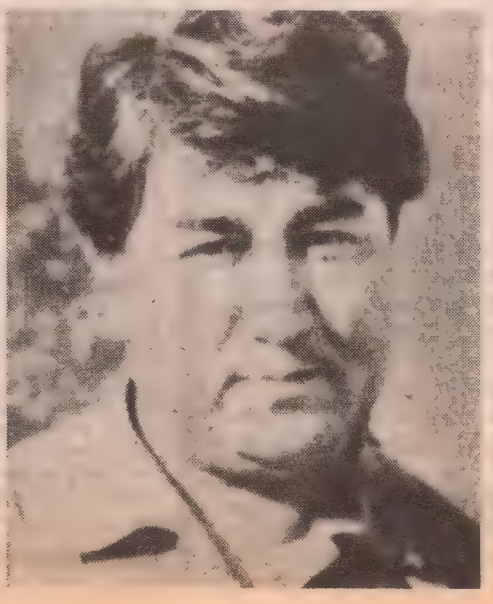

... Kerim Sadi, Bağlarbaşı'nda oturuyordu. Kadıköy'e giden tramvay yolu üzerinde Ermeni mezarlığını geçince, at pazarının karşısında iki katlı büyük evlerin ikincisinde oturuyordu. Evin arka tarafına saptım, etrafı kolladım. Yavaş yavaş eve doğru yürüdüm.

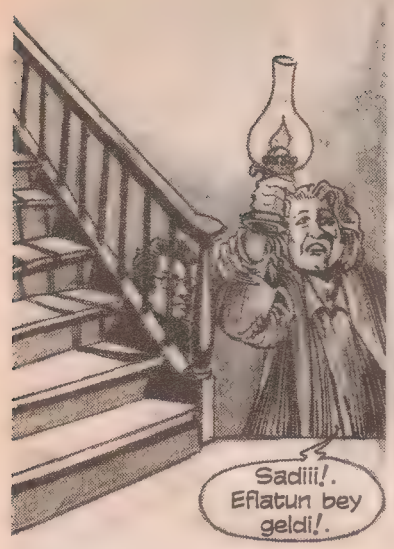

... Bahçe kapısını tıklattım Kerim Sadi'nin ablası elinde bir lamba ile beni içeri aldı. Burası bir mutfaktı. Merdivenlerle üst kata çıktık. Geniş bir odaya girdik. Kerim Sadi her şeyi hazırlamıştı. Yalnız bana Marks ve Engels'in, Larus'taki minicik fotoğraflarını büyütmek kalmıştı. Neyse işim bitti, Kerim Sadi "Eflatun bunları şu zarfa koy, koynuna yerleştir" dedi...

Semih Balcıoğlu

Üsküdar 3. Ortaokul... Eflatun Nuri ve Metin Eloğlu...

Eflatun Nuri

... Dışarı çıktım, hafif yağmur yağıyordu... Ermeni mezarlığının hizasından Bağlarbaşı'na doğru yürüyordum... Karşı kaldırımdan iki kişinin bana doğru koştuğunu gördüm; bende şafak attı. Bir an, ne yapabilirim diye, duşundüm. Gözüme duvarın üzerindeki demirler çarptı. Kedi gibi düz duvara atıldım, demirlere yapıştım, kendimi yukarı çekip, duvarı aştım...

... Fakat pardesümün eteği dikenli tele takılmıştı. Dengemi kaybettim. Yuzustü, denize atlar gibi balıklama, çökmüş bir mezarın balçık gibi çamurlu sularına daldım. Bu ara göğsüm, bir mermer taşa fena çarpmıştı. Nefes alamıyordum. Bende film kopmuştu. Sendeleyerek duvara doğru gittim. Ölecek gibiydim...

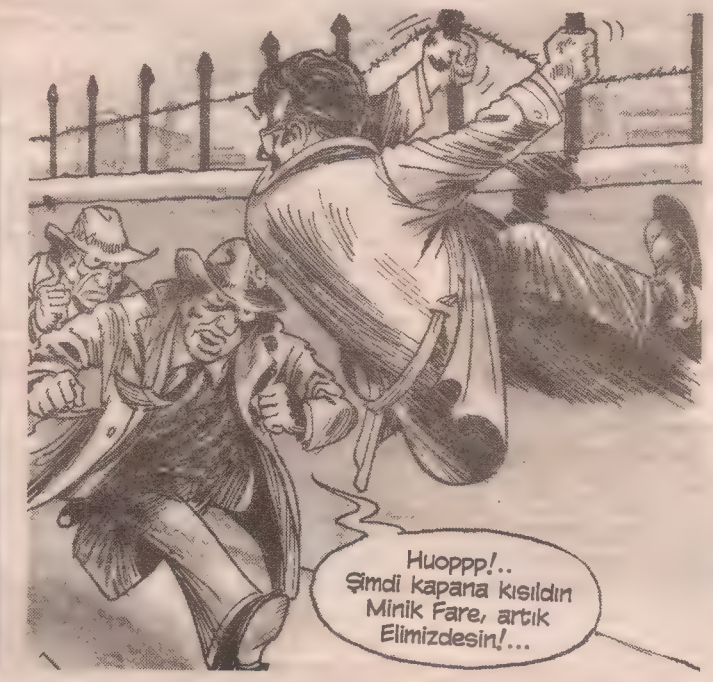

... Hâlâ nefes alamıyordum, içimden hayvan gibi bir ses çıktı!.. Rahatlamıştım...

... Kendime geldiğimde, polislerden birinin Kadıköy'e öbürünün de Üsküdar'a doğru kaçtığını gördüm. Hâlâ mezarlığın içindeydim... Bu mezarlığın bekçisinin kızı Viyanuş'u düşündüm, onun...

... Viyanuş, tepeleme dolu avuçlarına baktı, sonra benim avucumda, ona uzattığım simsiyah böğürtlenlere baktı!... Baktı... Ve avucuma doğru, olmamış çilek gibi toz pembe dudaklarını uzattı... Avucumda onun dudaklarının ateşi, avucumu yakıyordu...

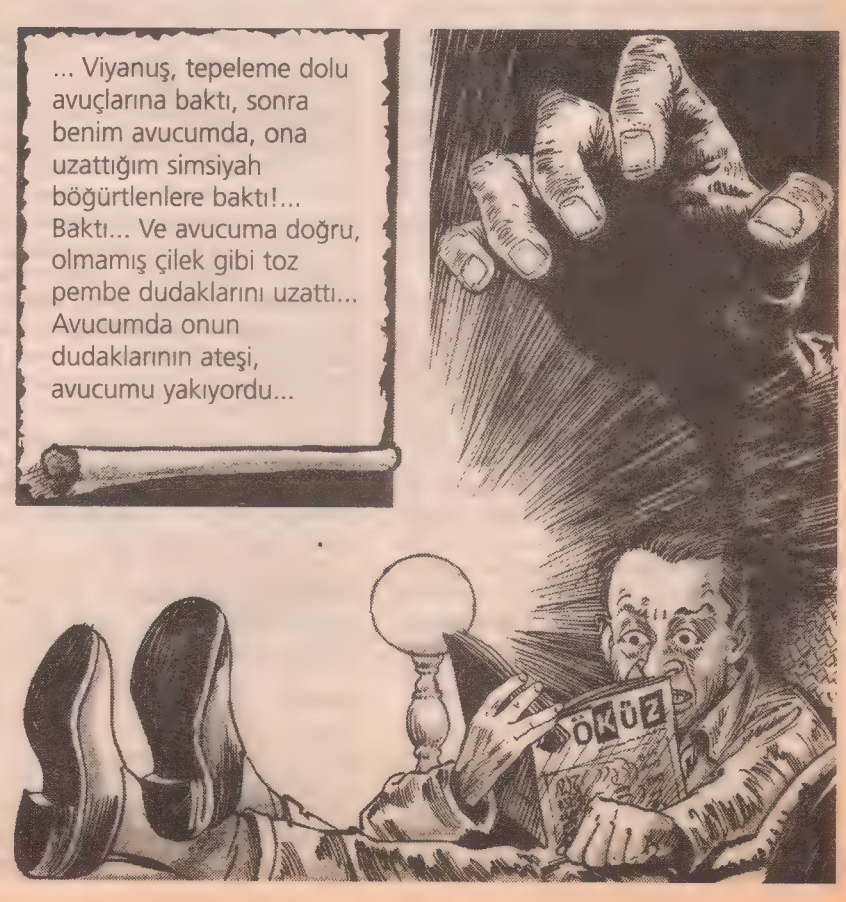

... birileri bu kadın ve erkekleri "hayata döndürmeye" devam eder. Müdahaleler kalıcı sakatlıklarla sonuçlanır. Ve ölümün başka bir adının daha olduğunu öğrenirsiniz: Korsakoff... Öğrenirsiniz yaşamla ölüm arasında bir de Araf'ın olduğunu.

Ölümün Bir Başka Adı: Korsakoff

YEŞİM KOÇ

"Yaşamı sevebilmek için belki de önce ölümü anlamak ve kucaklamak gerekir."[1]

Yazar **Charlotte Salomon** 26 yaşında, karnında çocuğuyla birlikte Auschwitz'de, doğrudan gaz odalarına gönderilen kadınlardan yalnızca biri... **Yaşam mı, Yoksa Tiyatro mu?** adlı bilinen tek eserinde yaşam ve ölümü böyle adlandırır...

Adına **"tarih"** denilen yaşlı bilge nice katliamlara, soykırımlara tanıklık etmiştir. Gaz odalarında, krematoryumlarda boğulan, yakılan yüzlerce insan. Dünyanın dört bir yanında, daha yaşanılası bir dünya istedikleri için, özgürlüğe tutkun oldukları için öldürülen kadın ve erkekler. Beyaz ölüm hücrelerinde, diktatörlük zindanlarında, infaz mangası önünde, giyotinde, darağacında, elektrikli sandalyede katledilen; farklı renklerde, farklı dilleri konuşan binlerce kadın ve erkek... Herbiri bir insandır, herbiri ayrı bir yaşamdır, herbirinin bambaşka bir öyküsü vardır. Ve herbiri ölümün bambaşka yüzleri ile tanışmıştır. O an geldiğinde, darağacının önünde, infaz mangasının karşısında, gaz odasının kapısında, fırının ağzında ne hisseder insan? Yaşamla ölüm arasındaki o kısacık anda, o incecik çizgide ne yaşar, ne düşünür? Kendimizi onların yerine koyup düşünebilir miyiz? Bunları düşünmek korkutur insanı... Bunları düşünmeye başlarsanız, hemen başka sorular düşer aklınıza; nedir yaşamın anlamı, nedir yaşamı yaşanılası kılan, ölüm nedir? Yaşam-ölüm zor bir hesaplaşmadır, yaşam sıcaktır, ölüm soğuk...Ve tarih deriz, tarih zulmün mimarlarını mahkûm edecektir, etmiştir, deriz. Olmuş, bitmiştir, vicdanlarımızın yükünü, tarih denilen yaşlı bilgenin sırtına yükleyip rahat uykulara dalarız...

Ya henüz tarih olmayanlar, bugün, şu an, şimdi yanıbaşımızda yaşananlar?

Bu ülkede özgürlük tutkusunun bedeli ağırdır. Özgürlük düşüne kaptırmışsanız bir kere yüreğinizi ve daha iyi, yaşanılası bir ülke demişseniz eğer, arenadaki yeriniz bellidir. Ya mezarlıkta yer gösterilir, ya da kafesin ardında... Kafesin ardına konmanız da yetmez... Sesinizi boğmak isterler, yaşam tutkunuzdan vazgeçmenizi isterler. Oysa tutkunuz yüzünden oradasınızdır zaten. Sabahın kör şafağında, silah sesleriyle fırlarsınız ranzanızdan. Namlular doğrultulmuştur üzerinize, bombalar yağıyordur. **"Hayata döndürülüyorsunuzdur"** Hemen koşarsınız televizyonun başına, gözleriniz, genziniz gazdan yanarken akıp giden görüntülere kaptırırsınız kendinizi... Diğer cezaevlerindeki dostlarınızın yanmış, kurşunlanmış bedenleri unutturur size kendi hâlinizi... Ve en sıcak an gelir; bir ordu, çelik yelekli, gaz maskeli ve silahlı adamlar dolar koğuşunuza ve namlular doğrultulur üzerinize... Tam teçhizatlıdırlar, sanki bir ülkeyi fethe gelmişlerdir, silahlarının kabzasına sıkıca sarılmışlardır; bilirsiniz ki güçlerini oradan almaktadırlar. Canhıraş bir biçimde bağırırlar: **"Teslim olun!"** Gülmek gelir içinizden... Bir ordu silahlı adamın karşısında bir avuç kadınsınızdır... Bedenlerinizden, sesinizden ve yanınızdaki dostlarınızdan başka silahınız yoktur... O an işte gülmek gelir içinizden; bilirsiniz o an güçlü olan sizsinizdir, yüreğinizden gelen o gülümsemedir... Bunlar da yetmez hâlâ **"hayata dönememişsinizdir"**. Sizi dostlarınızdan, sevdiklerinizden ayırırlar. Tek kişilik hücrelere kapatırlar dostlarınızı... Yalıtırlar sizi dostlarınızdan... Ölümün bir başka adıyla karşılaşırsınız: Tecrit. İnsan sesinden, dost yüzlerinden, sıcak sohbetlerden mahrum bırakılırsınız. Aylar devrilir tek kişilik hücrelerde, insansız... Ya bizim istediğimiz gibi yaşayacaksın ya da duyularını, duygularını, duyarlılıklarını yok edeceğiz, denir... Ağır ağır gelen bir ölümdür; izolasyon...

Ölümün daha bambaşka renkleri de vardır, daha yaşanacak ne kaldı derken, bu renklerle de tanışırsınız... Günler, haftalar, aylar değil, mevsimler devrilir açlığın koynunda... En sevdiğiniz dostlarınız yatırırlar bedenlerini açlığa; ağır ağır gelmektedir ölüm, gün gün erir bedenleri... Ölüme yolculuk başlar... En büyük özgürlüğün belki de, insanca bir yaşam için yeri geldiğinde yaşamdan vazgeçebilmek olduğunu bilen kadın ve erkeklerin yolculuğu... Kendi yaşamlarını, kendi bedenleriyle savunurlar... Ve birileri bu kadın ve erkekleri "hayata döndürmeye" devam eder. Müdahaleler kalıcı sakatlıklarla sonuçlanır. Ve ölümün başka bir adının daha olduğunu öğrenirsiniz: **Korsakoff...** Öğrenirsiniz yaşamla ölüm arasında bir de **Araf**'ın olduğunu. Dostlarınızın **Araf**'ta asılı kalan yaşamlarına tanıklık edersiniz... Her gün yaşamı ve ölümü yeniden yaşayan dostlarınız... Hergün yeni ve unutulacak olan bir gündür; bir gün öncesini, bir saat öncesini hatırlamazlar. Geçmişlerini, anılarını, sevdiklerini, duygularını unutur insanlar... Yaşamınızın en zor tanıklığıdır bu; çaresizlik kolunuzu, kanadınızı kırar...

96'da tanışmıştık ilk kez Korsakoff'la. **"Korsakoff sendromu"**: uzun süreli açlık sonucunda B1 vitamini eksikliği nedeniyle oluşan ağır bir beyin tahribatı... Yakın bellek kaybı..."**96 Ölüm Orucu"** sonrası **Mehmet Ali**, Korsakoff illetiyle boğuşanlardan yalnızca biriydi. Eylem bittiğinde son üç yılını hatırlamıyordu... Ve beyni yeni hiçbir şey kaydetmiyordu. Görüş günü, görüş yaptıktan sonra kabinlerden dönerken onu görüp **"Kim gelmişti?"** diye soran dostlarına: **"Görüşçü mü gelmişti bana?"** diye sorardı Mehmet Ali. Sonrasında bu girdapta daha da dibe kayış... Mehmet Ali'de giderek paranoya gelişti. Defalarca sordu kendine, defalarca sordu dostlarına: **"Benim yerime koyun kendinizi, böyle yaşamaya devam etmenin bir anlamı var mı?"**

Ölüm dediğiniz nedir ki zaten? Yaşanmışlıkları hatırlamamak, yaşadığı anın farkında olmamak... Öncesiz, anısız, bugünsüz ve geleceksiz bir yaşam...

Bu yazıda size Araf'ta buluşan, ölümle ölümüne dans eden birkaç kadının öyküsünü anlatacağız. Bedia, Gülnaz, Suzan, Pınar, Gönül, Gülümser, Nebahat, Başak... Kimisinin yolculuğu devam ediyor hâlâ, kimisi Araf'ta yaşıyor artık... Herbirinin başka bir yaşamöyküsü, herbirinin bambaşka bir rengi... Bu kadınlardan yalnızca birkaçının öyküsünü anlatacağız. Onların ve günler, aylar, mevsimler boyu onların başucunda bekleyen, kendi yaşamlarından onlara yaşam katmak isteyen kadınların öyküsü... Öykü belki, belki tanıklık, belki de bir Korsakoff güncesi...

Bedia'nın Uçurtması: Gencecik yaşlarda fabrikalarda çalışmaya başlayan bir işçi kadın. Sessiz, duru, yalın... Koğuşun emektar kızı Bedia... Gencecik bedenini açlığa yatıran kadınlardan yalnızca biri... Nasıl yaşamışsa yalın ve duru, öyle karşılıyor gün gün gelen ölümü. Ve ilk şoku Bedia ile yaşıyoruz. Ölüm orucunun 110'lu günlerinde zayıf bedenini yataktan kaldıramıyor artık. Pırıltılı gözbebekleri akvaryumdaki balık gibi çırpınıyor. Gözbebeklerini sabit tutamıyor. Çift görüyor, görüntüler kayıyor... Sürekli kusuyor Bedia... Ve 113'lü günlerde hafızası bulanmaya başlıyor Bedia'nın. Geçen her saat, her dakika iyice geriliyor hafızası... Geceleri sayıklıyor. Zaman ve mekân siliniyor Bedia'nın belleğinden. Artık kendisini cezaevinde değil de, yıllar önce çalıştığı fabrikada sanıyor Bedia. Tanıyoruz bu belirtileri 96'dan...

Ve bir an, kısacık bir an... Koğuşta ölüm sessizliği, parmaklarının ucunda yürüyor insanlar. Sesler rahatsız ediyor ölüm orucundakileri. Emine oturmuş başucuna, Bedia başını Emine'nin göğsüne dayamış, gözleri kapalı açamıyor gözlerini... Hafızası bulanık... Bir akşam üzeri... Bedia sabahı çıkarabilecek mi? Bilmiyoruz... Usul usul bir sohbete koyuluyorlar. Dışarı çıkınca uçurtma uçuracaklar. İzmir'de Yamanlar tepesinde... Çocuk yaşta fabrikalarda çalışmaya başlayan Bedia'nın hiç uçurtma uçuracak vakti olmamış. Bir çocukluk düşü... **"Her renk olsun uçurtmamızda"** diyor, Bedia. Emine ağlıyor, titreyen sesini bastırıyor: "Tabii olacak, gökkuşağının tüm renkleri olacak uçurtmamızda." "Siyah da olsun, tüm renkler olsun" diyor, Bedia... Sohbete kulak verip de, gözyaşlarını tutabilenlerin sayısı çok az... Ve Bedia'yı yanımızdan alıp hastaneye götürüyorlar... Birkaç gün sonra Bedia'nın bilincinin tamamen kapandığını ve müdahale edildiğini öğreniyoruz... Kendine geldiğinde Bedia'nın belleğinden bir on yıl siliniyor... Koskoca on yıl... Anıları, geçmişi, yaşadıkları, öğrendikleri siliniyor... Ve belleği yeni hiçbir şey kaydetmiyor. Hastaneye fabrikadan getirildiğini sanıyor. Ne ölüm orucunu hatırlıyor, ne cezaevini... Bir saat önce, beş dakika önce yaşadığı anları hatırlamıyor... Ve bir süre sonra, artık Bedia'nın cezaevinde yaşamını(!) sürdüremez halde olduğuna karar veriliyor... Bedia'ya Korsakoff teşhisi konuluyor... Cezası 6 aylığına erteleniyor ve serbest bırakılıyor. O şimdi özgür, ama o özlemle beklediği özgürlüğün anlamını biliyor mu, bilmiyoruz...

Son günlerde cezaevinin üzerine bir uçurtma peydah oldu. Yakında bir yerlerde bir çocuk uçuruyor olmalı... Beyaz kuyruklu kırmızı bir uçurtma... Çocuk uçurtmasına bir isim koymuş mudur, bilmiyoruz... Ama biz ona **"Bedia'nın uçurtması"** dedik. Gökkuşağının tüm renkleri yok, ama kuyruğunu sallaya sallaya süzülüyor gökyüzünde. Ve biz her sabah Bedia'nın uçurtmasının yolunu gözlüyoruz.

Gülnaz'ın inadı: Koğuşumuzun neşesi... Pürüzsüz sesiyle, söylediği türkülerle kâh efkarlandığımız, kâh coştuğumuz sevgili Gülnaz... Kaptırdı mı kendini Artvin'in, Kafkasya'nın, Tekirdağ'ın ritmine, dansını izlemeye doyamadığımız Gülnaz... Kıvrak ve keskin zekasıyla yaptığı esprilerle gülmekten katıldığımız çıtı-pıtı bir kadın. Ve inatçı Gülnaz... Artık yataktan kalkamaz hâle gelene kadar hiçbir işini başkasına yaptırmayan inatçı Gülnaz...

Ölüm orucunun 110'lu günlerini geride bıraktığında, ufacık bedeni iyice erimiş, 27 kiloya düşmüştü. Artık dengesini sağlayamıyor, sürekli kusuyor, su içemiyordu. Etrafındaki görüntüler kayıyor, gözleri ışığı sevmiyordu. **"Kokuları unuttum kokuları hatırlatın bana"** diyordu. O haliyle yattığı yerden bizim halimizle, kendi hâliyle dalga geçmekten vazgeçmiyordu. Doktorlar bedeninin artık iflas noktasında olduğunu söylüyorlardı. Ama inatla **"Bilincimi açık tutacağım"** diyordu Gülnaz. İnsan iradesinin ne kadar güçlü olabileceğini Gülnaz'dan öğrendik bir kere daha... Ve 125. gününde onu da alıp götürdüler yanımızdan. Sanki bedenlerimizden bir parçayı koparıp götürmüşlerdi... Vedalaşırken, **"Hepinizi çok seviyorum, kazanacağız"** diyordu. Bir yatak daha boştu artık... O gece geç saatlere kadar çıkamadık yatakhaneye. Gülnaz hastanede de direndi inatla, bilinci açık tutmak için günlerce... Ama madde galip geldi, kapandı bilinci ve müdahale

edildi... Toparlayamadı sonrasında kendini ve onun da cezası ertelendi... Gülnaz şimdi dışarıda... Gülnaz'ı görmeye gidenler anlattılar, küçük bir çocuk gibi davranıyormuş. İsimlerimizi hatırlıyor, ama yüzlerimizi bir türlü hatırlayamıyormuş...

Uyuyan Güzel Başak: Başak'la Korsakoff'un sonuçlarına tanık olduk. Başak Niğde Cezaevi'nden yanımıza getirildi. Ablası Çiçek'ten dinliyorduk hep onun yolculuğunun seyrini... Başak'a ölüm orucunun 80'li günlerinde bilinci kapalıyken müdahale ediliyor. Ve zayıf bedeni o cezaevinden, o cezaevine, o hastaneden bu hastaneye sürüklenip duruyor. Başak'a da Korsakoff Sendromu teşhisi konuyor... Çiçek'in çığlığıyla fırlıyoruz koğuş kapısına, kapıda Başak duruyor. İncecik, dal gibi sallanıyor, ayakta zor duruyor ama yüzünde kocaman bir gülümseme. İki kardeşin yıllar sonra kucaklaşması... Ve Başak anlatıyor Çiçek'e; **"Sanki bir uyumuşum, uyanmışım yıl 2001 olmuş"**, "Çok şaşırıyorum, annem 2001'deyiz diyor". Başak 95'ten sonrasını hatırlamıyor. Çiçek, günlerdir Başak'a yaşadıklarını hatırlatıyor, anılarını, sevdiği insanları... Başak anılarını topluyor... O anlarda neler hissettiğini, hangi duyguları yaşadığını bilmek istiyor. Başak duygularını topluyor. Ne ölüm orucunu hatırlıyor, ne kaldığı cezaevlerini... Kendi yaşamını başkalarından öğrenmeye çalışıyor... İnanılmaz bir inatla, inanılmaz bir iradeyle çabalıyor. Her öğrendiğini kaydetmeye, anlamlandırmaya çalışıyor. Ama anlatırken, hep başkasının yaşam hikayesini anlatır gibi anlatıyor öğrendiklerini; "Şunu yapmışım, bunu yaşamışım..." Başak geçmişini arıyor... İnatçı, umutlu...

Suzan'ın Çilesi: Saf, dobra, yüreği kocaman bir Kürt kadını... Suzan 96 ölüm oruççusu... 96 ölüm orucunun bedeninde yarattığı tahribatlara aldırmadan yeniden yatıyor açlığın koynuna... Bu sefer de öylesine rahat, öylesine duru karşılıyor açlığı ve ölümü...

80'li günlerde durumu ağırlaşmaya başlıyor Suzan'ın. Bir gece kabûs başlıyor... Tüm koğuş Suzan'ın başucunda bekliyoruz. Suzan'ın hafızası bulanmaya başlıyor. Sürekli konuşuyor, hücrelerdeki dostlarının adlarını sayıklıyor... O ne sevgi sözleri... Zaman, mekân, nesneler, insanlar karışıyor belleğinde. **Peri Çayı**'nı anlatıyor. Peri Çayı'nın kıyısında yoldaşlarıyla türküler söylüyor... Başucundaki kadınlar gözyaşlarını birbirinden gizliyor. **"Yorüldun gözlerini kapat dinlen biraz,"** diyoruz. **"Nereye?"** diyor, **" yukarı mı aşağı mı kapatacağım?"**... Birkaç gün sonra doktorlar geliyor. Suzan'ın durumu iyice ağırlaşmış artık. Doktorlar soruyor: "Bizden istediğin bir şey var mı?" Suzan'ın konuşması iyice ağırlaşmış, taş plaktan gelen ses gibi sesi: "Tek bir isteğim var" diyor. "Benim ve dostlarımın, canlarımın talepleri var, bunların karşılanmasını istiyorum."

Suzan'ı da ayırıyorlar bizden ve yine vedalaşma anı... Önce bu yolculuğa birlikte başladıkları, hemen yanıbaşındaki yatakta yatan Pınar'la vedalaşıyor. 96'da da birlikte yapmışlar aynı yoculuğu... Pınar, **"Saat tam 7'de sen orada, biz burada türkü söyleyelim"** diyor. Suzan, **"Kırmızı Gül'ü söyleyelim."**

Hepimizle tek tek vedalaşıyor Suzan, son kalan gücüyle bulanık hafızasına direniyor ve bize o kocaman yüreğini dağıtıyor.

Saat tam 7'de Pınar'ın başucuna toplanıp "Kırmızı Gül"ü söylüyoruz... Biliyoruz, duyuyor sesimizi Suzan...

Suzan'a müdahale ediliyor ve çekip atıyor serumu Suzan. Birkaç gün sonra bilinci kapanıyor ve yeniden müdahale ediliyor. Suzan'a korsakoff teşhisi konuyor kendine geldiğinde(!) yılları silinip gidiyor, çocuk gibi oluyor Suzan... Günler sonra bir not geliyor hastaneden. Bir parça kağıda kargacık burgacık yazılar karalanmış. Birkaç parça eşya istiyor Suzan. Ve sizleri çok merak ediyorum, sizinle tanışmak istiyorum, diye yazıyor. Kağıdın arkasına bir çöpten adam çizmiş, yanında bir not: İşte benim resmim!

Pınar'ın belleği ona ihanet etmeden önce kendi kaleminden günlüğüne düştüğü son not: "Suzan'ın çilesi"

Suzan'ın da cezası erteleniyor, Suzan da özgür!.. Ama çilesi devam ediyor hâlâ. Suzan silinip giden yıllarını arıyor...

Ve Pınar: Hepimiz için çok özel insanlar vardır. Sınırsızca, fütûrsuzca paylaşırsınız dünyanızı... Birlikte olduğunuz her an çoğaldığınızı hissedersiniz. Mapusta, geceleri yıldızları seyre dalıp hayaller kurarsınız birlikte, özgürlük düşleri... Ortak plânlarınız, projeleriniz vardır. Onun kendi plânları, projeleri, gelecek düşleri vardır. Düşüncelerinizi paylaşırsınız, denize çevirirsiniz gözlerinizi; gözleriniz kamaşır, birlikte ufku görmek istersiniz; bakışlarınızı ufka çevirirsiniz. Birlikte üretmenin hazzını yaşarsınız. Yazılar yazarsınız birlikte, başkalarına anlatacak çok şeyiniz vardır. Zor zamanlar yaşarsınız ve anlatılmalı bunlar dersiniz. Ölüm haberleri alır, acıyı paylaşırsınız. Sakat kalır tanıdıklarınız; **"Korsakoff'u anlatmalıyız"** dersiniz. Birlikte Korsakoff üzerine yazarken, bu illet ölümden beter derken, hiç düşünmezsiniz; bir gün de onu anlatmak zorunda kalacağınızı... Sıra ona geldiğinde kaleminiz yazmaz olur. Yıpranmış bedeni yatağa çakıldığında, hafızası ona ihanet etmeye başladığında bilemezsiniz ne yapacağınızı. O hep uyumak ister, uyumasın istersiniz, bilirsiniz uykunun neler getireceğini... Uyuduğunda soluğunu dinlersiniz. Her uyuduğunda gerilerken hafızası, aptalca bir hatırlatma inadına girersiniz, beyniniz Korsakoff, Korsakoff diye uğuldarken kabullenmek istemezsiniz. Hatırlatmaya çalışırsınız yaşadıklarını, plânlarını, hastanenin camından gördüğü gelincikleri... Oysa artık bir saat önce ne ya dığını hatırlamaz. Aynı aptalca inatla vam edersiniz, **"Hatırlıyor musun..."** ki size: **"Bunları hatırlatmanın bir an mı yok, o an bunları yaşarken ne h settim, neler düşündüm sen bilirs bunları anlat"** diyene kadar. Ve an onun gerçek dünyadan kopuşuna tanık edersiniz. Zaman, mekân, nesneler gerç anlamını yitirir onun belleğinde, beynin İşte o an Korsakoff çok somuttur, karşın dadır, çek ellerini onun üzerinden, de niz... O kuşlardan, kedilerden, tavşanl dan, renklerden oluşan renkli bir dünya dalar, o zaman yenildiğinizi hissedersin O renkli dünyasından size bir renk beğen o mavi olmuştur, siz de mavisinizdir. G çek dünyadan bakan sizin gözleriniz yalnızca siyahı görür...

Ve koparıp alırlar onu yanınızdan. H şey öylece ortada kalır, her şey yarımdır tık, siz yarımsınızdır. Bilirsiniz o hâlâ be niyle, beyniyle boğuşmaktadır. Bilirsiniz b zı şeylerin asla yazılamayacağını, asla an tılamayacağını... **Bilirsiniz aslında bu y zının iki imzalı olması gerektiğini...**

Ölüme yolculuk devam ediyor hâlâ 24 insan bu yolculukta yitirildi... Resmi kamlara göre 44 arkadaşımız Korsakoff du... Gerçek rakamlar bunun çok üstü de. Adalet Bakanı, **"Ölüm oruçlarıyla gili yapılacak her şey yapıldı, yap yor."** diyor. Yapılanlar ortada. Ölüm oru ları devam ediyor; F tiplerinde tecrit sü yor. Cezaevlerinde Korsakoff'la boğuş ken, sanki koskoca bir toplum Korsak illetinin pençesinde kıvranıyor gibi geli bize. Toplumsal bellekten geçmiş siliniy yeni hiçbir şey kaydetmiyor. **"Eğer kim sizi duymuyorsa bağırmak en doğ şeydir"**[2] Cezaevlerinden kocaman bir ç lık yükseliyor, duyuyor musunuz?

*1-**Cumhuriyet**, 18 şubat 19*
*2-**Irving Yalom**, Nietzsche Ağladığın*

birey'den seçkin kitaplar

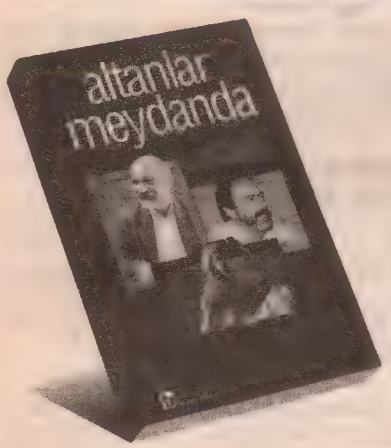

"Aşkı anlattılar ya da kısaca insana dair ne varsa onun üzerine kafa yordular. Bizimle paylaştılar, ufkumuzu açtılar...."

Altanlar Meydanda
Ali Kırca ile Siyaset Meydanı
3.500.000 TL

Yenilikçi hareket nasıl başladı, kimler, niçin destekliyor?

Recep Tayyip Erdoğan'ın yenilikçi hareketine Milli Görüş tabanı nasıl bakıyor?

Anketler ne diyor?

10 yıldır Recep Tayyip Erdoğan'ı adım adım izleyen bir gazetecinin ilginç notları...

Yasaklı Umut
Recep Tayyip Erdoğan
Muhammed Pamuk
4.300.000 TL

İskele Sancak Kitapları
Ahmet Hakan

*"İzlerken kimse sıkılmadı, kimse uyumadı. İzleyicisini ekrana bağlayan **Ahmet Hakan**'ın **İskele-Sancak** programları unutkanlığa terkedilmeyecek kadar önemli olduğu için konu ve isimler kitaba taşındı. Okurken keyifleneceksiniz."*

Orhan Gencebay - **Ne Olur Sev Beni**
Mehmet Eymür - **Çeteler, Mafya ve Siyaset**
Ahmet Kabaklı - **Neden Milliyetçilik"**
Yaşar Nuri Öztürk - **Kur'an Adına Konuşuyoru**
Deniz Baykal - **CHP ve Anadolu Solu"**

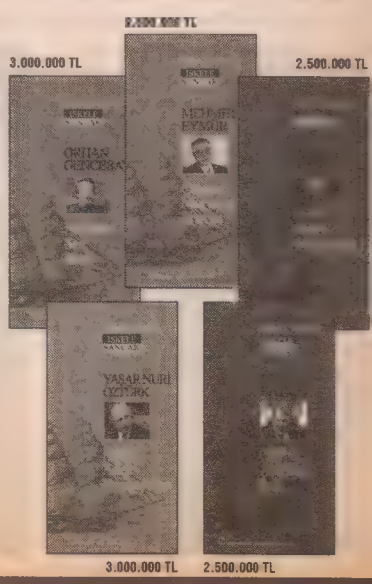

Esir Çocuklar Cehennemi
Mehmet Altan
3. BASKI
5.000.000 TL

28 Şubat
-Bir Müdahalenin Güncesi
Ali Bayramoğlu
2. BASKI
6.000.000 TL

Türkiye Üzerine Pazarlıklar
Mehmet Barlas
2. BASKI
3.300.000 TL

birey yayıncılık

İSTEME ŞARTLARI: İstediğiniz kitapların ücretini 1295266 nolu Birey Yayıncılık Posta Çekine yatırıp, alındı makbuzu ile isteklerinizi faks veya bir mektupla bildirmeniz yeterlidir. 10.000.000 TL altındaki siparişler karşılanmaz. Yukarıdaki kitapların tümünü 20.000.000 TL'ye alabilirsiniz.

Yerebatan Cd. Çatalçeşme Sk. Üretmen İş Hanı No:29/17 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 511 33 69 - 528 51 13 Fax: (0212) 511 77 16
www.bireykitap.com

Osman Cavcı'yı tiyatro oyunlarından, televizyon dizilerinden, Yeşilçam'dan ve en çok da unutulmaz Muhsin Bey filmindeki "Osman Cavcı rolü"nden tanıyoruz. Cavcı, bu kez de karşımıza kitabıyla çıkıyor. Gendaş Yayınları tarafından basılan kitabı "Köpeköldüren" bir nevi Hisar günlüğü. Cavcı, hayatının mekânı Hisar'ı, çocukluk günlerini ve oyunculuk serüvenini Öküz'e anlattı...

Komik Çocuk Oynamaktan, Tekrarlardan Sıkıldım

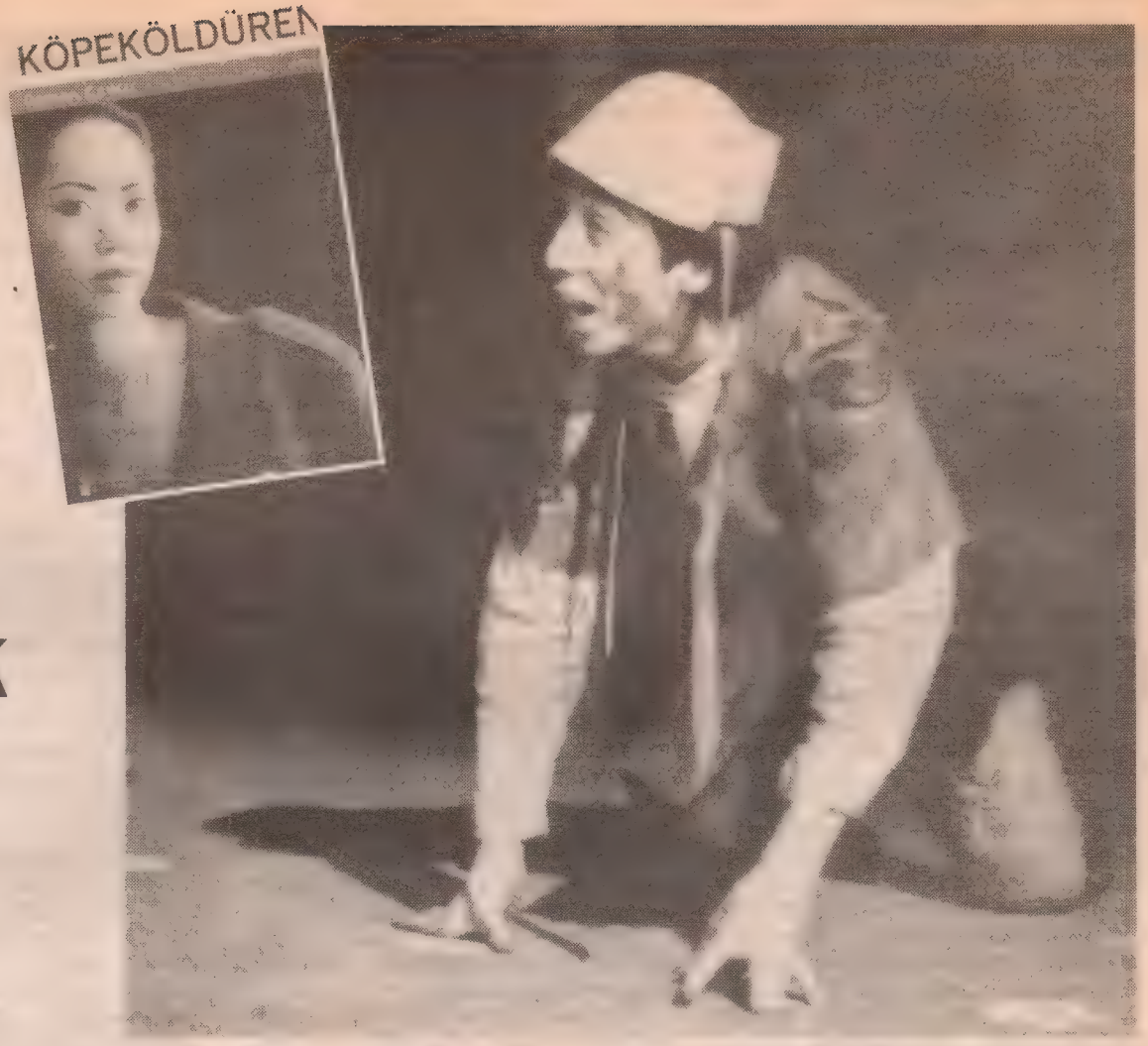

Osman Cavcı, Devlet Tiyatrosu'ndaki ilk oyununda...

Ortaokul 1. sınıfta Türkçe dersinde bir kompozisyon yazmıştım. Türkçe hocamızın bunu, benim yazdığıma inanmadığını hatırlıyorum. Aslında hoca haklıydı, annemin katkısı vardı galiba. Ama yine aynı derste üstelik sınıfta bir kompozisyon konusu daha verdi ve yazmamızı istedi, yazdım. Hoca çok beğenmişti. Böylece ilk kompozisyona da iadeyi itibar oldu. Üstelik yazdığım kompozisyonun lise edebiyat derslerinde örnek diye okuduğunu, lise edebiyat bölümü çocuklarının mahçup olduğunu duydum. Bana harika çocuk muamelesi yaptılar.

Yıllarca elime kalem almadığım oldu. Hatta bir gün bir şey yazmam gerekiyordu, yazmayı unuttuğumu fark ettim. İmlâ bilgim berbat, rezil oluyorum. Sonra bir gün yazıdan dünyalar kurabileceğimi fark ettim. Kendi kendime erotik öyküler yazıyordum. Bu beni eğlendiriyordu. Bu erotik öykülerin biriktiğini, neredeyse konusu olan bir roman haline geldiğini fark ettim. Hep aynı tip bir kadının serüvenleriydi. Orospu, baştan çıkarıcı. **Suzan Avcı, Mine Soley** rolleri gibi. Yazı alışkanlığımı bu öykülere borçluyum. Sonra bir iki senaryo denemesi, bunlar çekildi en son **Renkli Türkçe** filminin fikri ve senaryosu.

"Köpeköldüren'e" gelince... Yukarıda bahsettiğim erotik öykülerin bir gün kendi kendine roman olması, roman yazabileceğim konusunda bana cesaret verdi. Hisar'dan, gençlik yılları anılarımdan, arkadaşlardan, Beyoğlu kafelerinden, resim gösterileri açılış kokteylerinden, bir roman öyküsü kurabilirdim. Başladım. Yazarken üslup kendini oluşturdu. Bir cümle yan konuya dalmama, yan konudaki bir tip yeni bir konuya sıçrıyordu. Roman bir bakıma kendi kendini yazıyor, bir yerden sonra tutamıyorsun, konu kendini geliştiriyor. Ben yazar olarak sadece bir denetimci durumuna düştüğümü hissettim. Konuyu fazla dağıtmamak gibi bir şey bu. **"Köpek Öldüren"**e 1999 Mayıs'ta başlamıştım. Altı ay kadar ara verdim. Uzun süre mayalanmasını bekledim. Sonra tekrar oturup 1 ay içerisinde her şeyi toparladım. Roman bitmişti. Sonrası hamaliyet işleri. Pansuman, cila...

Hisar'a ailemle birlikte, 9 yaşındayken taşındık. 10 sene kadar oturduk. 19 yaşındayken yine Boğaz'da, Ortaköy'e geldik. Ama Ortaköy'ü hiç sevmem. Bütün gençliğim Hisar'da geçti. Bunu romanda da anlatıyorum. Gerçi "Köpeköldüren" otobiyografik bir roman değildir. Benden yola çıkarak bir karakter yarattım hepsi bu. Hisar, önemli bir yerdir bohemlik tarihi içerisinde. Serengeti düzlüğü gibi bir yer. Doğal park. Doğal entel parkı.

Komik çocuk oynamaktan, tekrarlardan biraz sıkıldım galiba. Seyirci istiyor diye bir şey yok, bizdeki prodüktörler, yönetmenler hepsi mankafa adamlar.

Renkli Türkçe, enteresan bir film oldu. Fikir benim, senaryo da benim, prodüksiyonda da iki üç kişi bir araya gelip önemsiz paralarla yaptık. Film de salaş bir sinema salonunu, ki burada 74'lerin seks filmleri gösteriliyor, otuzbirciler, esrarkeşler, kulamparalar, sinemada yatıp kalkanlar... böyle bir hayat işte. Makinist Sabit diye bir çocuk. Eski seks yıldızı Zerrin'e rastlıyor Beyoğlu'nda. Peşine takıntılı bir biçimde yapışıyor. Film beğenildi, en azından konusu bakımından. Samimi bulundu. Tabii teknik zaaflarımız var. Ama yine de iyi film bence. Yani ben beğeniyorum önemli olan bu. İş yapmadık, para kazanamadık.

Yeşilçam kılık değiştirdi. Paranın kokusunu alan her televizyon, televole meşhurlarını alıp filmler çekmeye başladılar. Şimdilik kazanıyorlar. Sonuna kadar kazıyacaklar bunu. Bokunu çıkaracaklar. En temiz edebiyat dünyası kaldı galiba; çünkü büyük paralar kazanılamıyor bu işte. Şayet **Ahmet Altan**'ın romanı büyük para kazanırsa, paragözlerin edebiyatı da yağmalayacağından korkuyorum. **Yılmaz Erdoğan** 5 ciltlik bir roman yazabilir. Resim yatırım aracı olmadı mı?

Romandaki tiplerin hepsi arkadaşımdı. Kimisinin ismini değiştirdim. Örümcek vardı. (Şu anda Ankara'da yaşıyor). Sarışın mavi gözlü kız Sanal. Fred Sanal, Emekli Albay uydurma bir tip (Benim sarhoşken sinirli halim diyebilirim).

Sevdiğim yazarlar da var, sevdiğim romanlar da. Mesela **Aragon**'un **"Anıcet"** adlı romanı beni çok etkiledi. "Köpek Öldüren"i yazarken "Anıcet"e özenerek yazmaya çalıştım. Ama yaklaşmak bile mümkün değil. **Dostoyevski "Budala", Boris Vian "Günlerin Köpüğü", Ferhan Şensoy "Kazancı Yokuşu", Metin Kaçan "Ağır Roman".**

Orhan Pamuk severim. **Marcel Proust "Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde"**nin ikinci bölümü (Balbec'te ilk kalış, deniz kıyısında genç kızlar).

Babam da tiyatro oyuncusuydu; **Muammer Karaca** jenerasyonu. Bütün çocukluğum turnelerde, tiyatro kulislerinde geçti. Ne kötü bir şey, başka meslek seçemiyorsun... İçmeyi seviyorum. Arkadaşlar olsun sohbet, geyikler olsun. Karı kız falan. İzmir'i seviyorum. **Öztürk Serengil**'in plakları. **Killing** mecmualarını...

Tiyatroda büyüdüm, konservatuara kendi kendime gittim. Hisar'da otururken Boğaziçi Üniversitesi'ne oyun oynamaya çıkardık. **Postacı Kazım** kantini çalıştırıyordu, ona yardım ederdim. Ablalar abilerle derslere girerdim, dinlemeye çalışırdım. Tiyatro kulübünün provalarını izlerdim. Sonra **Münir Özkul**'un evine takılmaya başladım. Beni bakkala şarap almaya yollardı. Dumanaltı olurdum. Çok gülerdim. Münir Özkul meşhur kavuğunu vereceğini söylerdi, bizle kafa bulurdu, bizi gaza getirmeye çalışırdı belki de. Sonra **Hababam Sınıfı**'nda oynadım. **Ertem Eğilmez**'le tanıştım. Çok şaşırtıcı bir adamdı. **Öztürk Serengil** son döneminde arkadaşım oldu. Fenomendi.

Yeni bir roman yazıyorum, galiba bitti. **"Dominque'nin Evinde Maganini'nin Yatağında"** adlı erotik öykülerimi temize çektim. Enteresan bir de kurgu ekledim. Postmodern porno oldu. İstanbul Film Festivali'nde bir Fransız filmi oynadı **"Kadınların Mekanizması"...** İşte öyle bir şey.

Osman Cavcı, sırasıyla Şener Şen, Öztürk Serengil ve Hisar'dan arkadaşı Vecdi Çıracıoğlu ile...

Üstelik tam altı yıldır ödenmesi gereken, gecikmiş prim toplamımı, bir de utanmadan takside bağlamışlar. İşverenim, önümüzdeki 18 ay boyunca, benim 17 yıllık emeğimin, bedenimi satmamın karşılığı olan primi ağır ağır ödeyecekmiş. Miş miş de, miş miş... Peki ben bu 18 ay boyunca ne yapacağım? Hele bu kriz ortamında. 4.200.000 TL için telefonumu kestiler. Eee napıcaz...

Tıktık'a Devam...

MEHTAP KANDEMİR

⊷ Geçen ayın son haftası, öylesine, SSK müdürlüğüne bir uğradım. Emekli müraacatımı yapmak için. Görevli memurla konuştum. Müraacatımı kabul edemeyeceklerini söyledi memur. Çünkü işveren primlerinde eksik tespit edilmiş. Meğer, 1995 yılındaki, o, dişimle tırnağımla didişerek kazandığım mahkeme kararına rağmen, işveren üzerine düşen 17 yıllık primi bunca zamandır ödememiş. Hoş, ben bunu zaten biliyordum, işverenin muhasebecisiyle durmadan konuşuyordum, yatırın şu primleri diyordum, ama beni kim dinler? Devlet bu parayı, onlardan söke söke almalıydı bunca yıldır. Ben bağımsızım, benim devletim yok. Üstelik tam altı yıldır ödenmesi gecikmiş bu pirim toplamını, bir de utanmadan takside bağlamışlar. İşverenim, önümüzdeki 18 ay boyunca, benim 17 yıllık emeğimin, bedenimi satmamın karşılığı olan primi ağır ağır ödeyecekmiş. Miş miş de, miş miş... Peki ben bu 18 ay boyunca ne yapacağım? Hele bu kriz ortamında. 4.200.000 TL için telefonumu kestiler. E napıcaz, tıktık'a devam edeceğiz; bir buçuk sene daha.

⊷ Yine geçen ay, sanatçı Muazzez Ersoy bir mankenle gizli bir evlilik yaptı. D kanalı da bunu takip etmiş ve açığa çıkarmış. Muazzez Ersoy da dava açağını söylemiş. Şimdi, Muazzez Ersoy şunu unutmasın ki, bir sanatçıyı halkı bir yerlere getirir. Sonra da, o sanatçının her şeyini bilmek ister. Buna hakkı vardır. Konserlerine mankenler değil, halk gidiyor. Halka gösteriş yapılmaz. Halk her şeyi bilecek, bu kadar, yoksa sen sanatçı olamazsın.

⊷ Reha Muhtar'ı eskiden beri severdim. Geçenlerde kendisinden nefret edecek oldum. Bir baktım ki, kimin atı iyi koşsa ona biniyor. Hem yakıyor, hem söndürüyor. Bunları şundan söylüyorum: Tunceli Doğru Yol partisi milletvekili Kamer Genç bir eğlence yerinde şöyle demiş: Ben içince müslümanlığı daha iyi buluyorum. Reha Muhtar da programını kapatırken, Kamer Genç'e bir iki iğneli laf etti. Müslümanlara laf yok dedi. Oysa kendisine ne!

⊷ Fazilet Partisi'nin kapanmasını hiç istemiyordum. Çünkü Türkiye daha kötüye gidecek. Ekonomik yönden dolar yükselecek, borsa inecek, çıkacak falan filan. Madem özgürlük var, o zaman herkes istediği gibi yaşasın. Hoş onları da çok sevmiyorum ama ben Türkiye için konuşuyorum.

Dâüssıla

Nihat Genç'e

1
hoşçakal şehrim, şehrim hoşçakal
tüyübitmedik sevincim, tohuma kaçmış hezeyânım
bir yağmur damlasına sığınmaya çalışarak
kirden ve nemden örülmüş bir yatağa
sinen yıllarım, oğlum, yalnızlığım
bir metrekarelik alanlarda göçebe olarak
aynı yüzler, aynı kinler, sonsuz kıskançlıklar
içilen biranın buğusu parmak uçlarımda

ayak basılmamış toprağım, dürülmüş göğüm
yüzü karanlık bir kalabalık
parmak basma ve bastırma yetkim
üstgeçitler kurup, altgeçitlerde titreyen devrimci ruhum
devletimin gri yüzü, bu kadar...
bu kadarsa ayrılıklarla örülsün yünüm
ankara. anakarası yaşamadım, diyebildiğim her şeyin
yine de hoşçakal şehrim, şehrim hoşçakal
sevgilin, oğlun, şairin... nankörün olayım.

2
dönerim belki bir gün, papazın bağı'nda martıların uçuştuğu bir gün
oltamı kuğulu park'ta unuttuğum bir gün
belki oğlum beni babalar günü'nde hatırlar
sevinirim, akasya kokularına bürünürüm
neyin meşhur? keçin. duydum da hiç görmedim
sakarya'n, niyeyse hep sakarya'n
içerim belki bir gün, behçet'in koluma girdiği bir gün
neyin meşhur? hiç de nankör olmadıydım bu kadar
belleğimin apışarasında oyuncak bir bentderesi maketi gibi kaldın
salavat getirdi çıkrıkçılar yokuşu'n...

istanbul'da bu moda: her şey küçük harfle başlar
özellikle yer adları artık özel değildir
devrimin evrildiği yerde bunu nasıl anlamadım
kamudan yarattığım rengi gavurlara resmettirdim
bol sıfırlı resmi plâkalar iliştirdim cüzdanıma
devletim gülümsedi derin derin
konur sokak'ta engürü kahvesinde nihat'ın ıstakasının tam ortasına düştü
ben sıfırın altına düştüm, herkes ağladı

bir çocuk sordu, sordu piç kurusu:
- bu şiirde niye hiç büyük harf kullanmadın?
- istanbulin giyindim, kendimden soyundum
belki bir gün anadan üryan, babadan isyan alır
bir gün yürür, gider, adam olurum...

3
hoşçakal şehrim, şehrim hoşçakal
an kara tahtam, yan kara yüzüm, son kara yolculuğum
beni artık gökler, denizler paklar
kağıtlara dar gelen kalemler, kalemleri boğan kusmuklar
nedir ki, neye varır ki, nereye varır dur'um, durağım
seyrelir içimde rengini unuttuğum bir su
bir şeyleri kaldırır kaldırır oturturum
belleğimdeki tek kırıntı bu, ötesi serum
her şeye varım, kabûsu türkî, kâmûsu ölüm
ama o su, ama o su da olmasa
bilmezler ki o zaman, anlamaz ki zaman
bir hızar sesi kulak diplerimi ovalar

hoşçakal şehrim, asıl şimdi, artık şimdi hoşçakal
dünya hâlâ dönüyormuş- öyle diyorlar...

Cihangir - 14. 6. 200

AHMET ERHAN

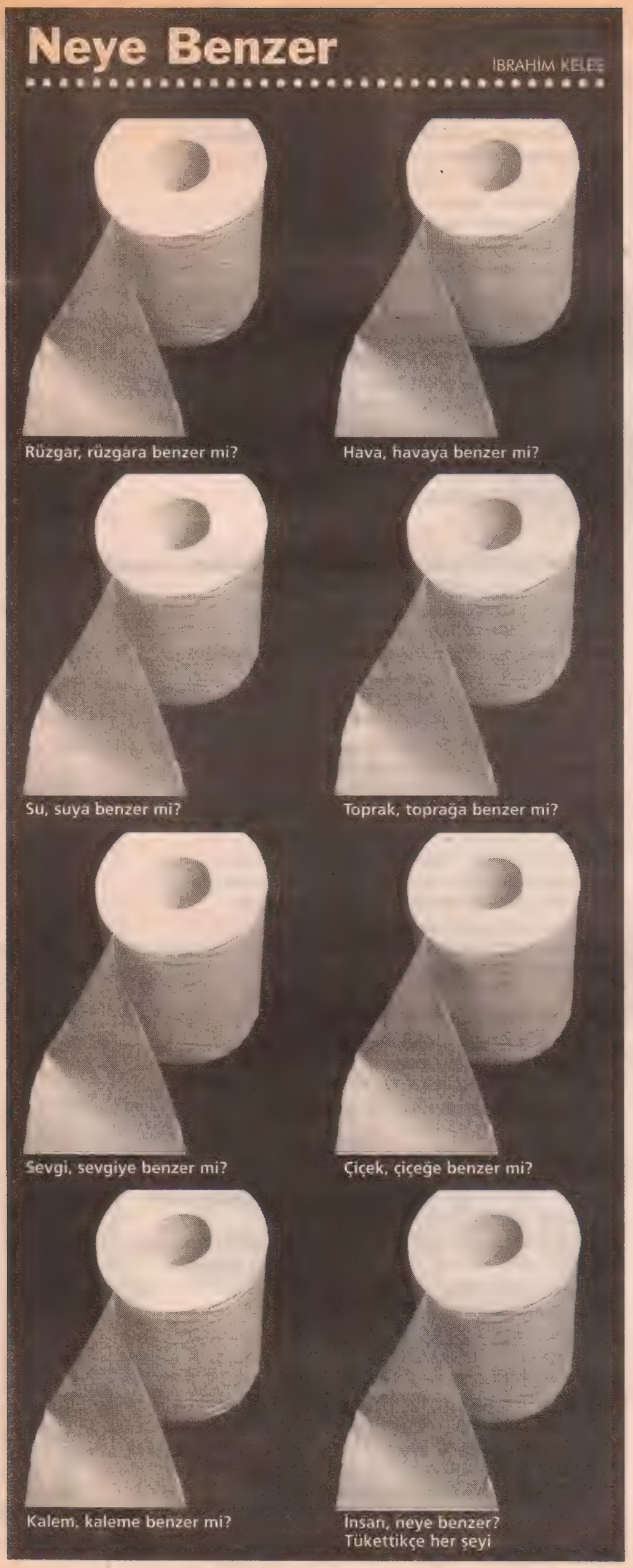

aşk şiirleri

aşk : ayaz

dar vakitte buluşarak
elbiseleri çıkarmadan - ayazda
kirli hoyrat üstünkörü
ağlamaklı sevişmek

henüz çocukken daha
banyo sonrası şımarıp
dayak yiyerek anneden
mışıl mışıl uyumak gibi
gözü yaşlı ama mutlu

kimbilir belki de mecnun çöl'e aşıktı
ferhat dağ'a - jülyet de siyanür'e
bunlar bunlar ve bunlar da bulunur işte
aşkımızın söz parlatan kara bilinçaltında

aşk : hafıza

yanyana oturuyoruz böyle birkaç milenyum
sizin bir eliniz dizinizde
bir eliniz ise yüzümü avuçlamış
yoğurt kâsesi gibi

siz beni bir dekor olarak kullanıyorsunuz
ben ise kendime iade duruyorum
ayaklarım doğduğum ilk halde

bir elimi omzunuza atmışım ben
bir elim ise sizsiz olduğu için boşlukta
hissiz ve önemsiz

mutluluktan genleşmişiz burada..
ve etrafta içerisinde her daim
sevişme fikri de bulunan
mahmur bir yatılı zaman revaçta

fakat siz ayakkabılarınızı giymişsiniz
belli ki gideceksiniz birazdan
benim ise şu bizim son - zom halimizi
tiner gibi içime çeker bir hâlim var

metin üstündağ

Eğer bir Hefaistos olsaydım, yeni romanımdan sonra muhtemelen medya bana bu kadar büyük ilgi göstermezdi... röportajlarda daha küçük, daha az sayıda fotoğrafım çıkardı belki. Eğer bir Hefaistos olsaydım, yazarların "ağırlığı"nı yazdıklarıyla değil de suretleriyle tartan seyirlik toplumun kimi keskin gözleri muhtemelen daha az kızardı "medyatikliğime" ve muhtemelen ben de daha az sıkıntı duyardım, daha az sıkıntı...

Yazarlar Tanrısı Hefaistos

ELİF ŞAFAK

Olimpos'un kalabalık tanrılarından biri, uçsuz bucaksız mitolojik zamanda yaşarken, 21. yüzyıl Türkiye'sinde en fazla kanıksanmış yazar imgelerinden birine ilham verdiğinin farkında değildir herhalde. Bu tanrının ismi **Hefaistos**, nam-ı diğer **Demirciler Tanrısı**. Kendisi bunun farkında olsa da olmasa da, gölgesi kolgeziyor buradaki edebiyat tartışmalarında.

Erkeğin bir kadına ihtiyaç duymadan dünyaya bir can getirme arzusu oldukça eskidir. **Zeus** da, **Hera** ile temas etmeden bir çocuk doğurmaya kalkar ve bunu başarır. Aşkın ve seksin olmadığı yerde, doğurganlık ya da yaratıcılık, cinsel organlarla değil, beyinle ilgili bir faaliyet hâlini aldığından, Zeus da bebeğini kafasından doğurur. Erkeğin beyninin ürünü olan bu bebek fevkalade güzeldir: **Atena!** Öte yandan, kadının bir erkeğe ihtiyaç duymadan dünyaya bir can getirme arzusu da bir o kadar eskidir. Nitekim Hera da, Zeus ile temas etmeden bir çocuk doğurmaya kalkar ve o da bunu başarır. Tıpkı Zeus gibi o da, tek başına döllediği bebeğini kafasından çıkarır. Ne var ki, kadının beyninden doğan bu canlı, tam bir hilkat garibesidir: Hefaistos!

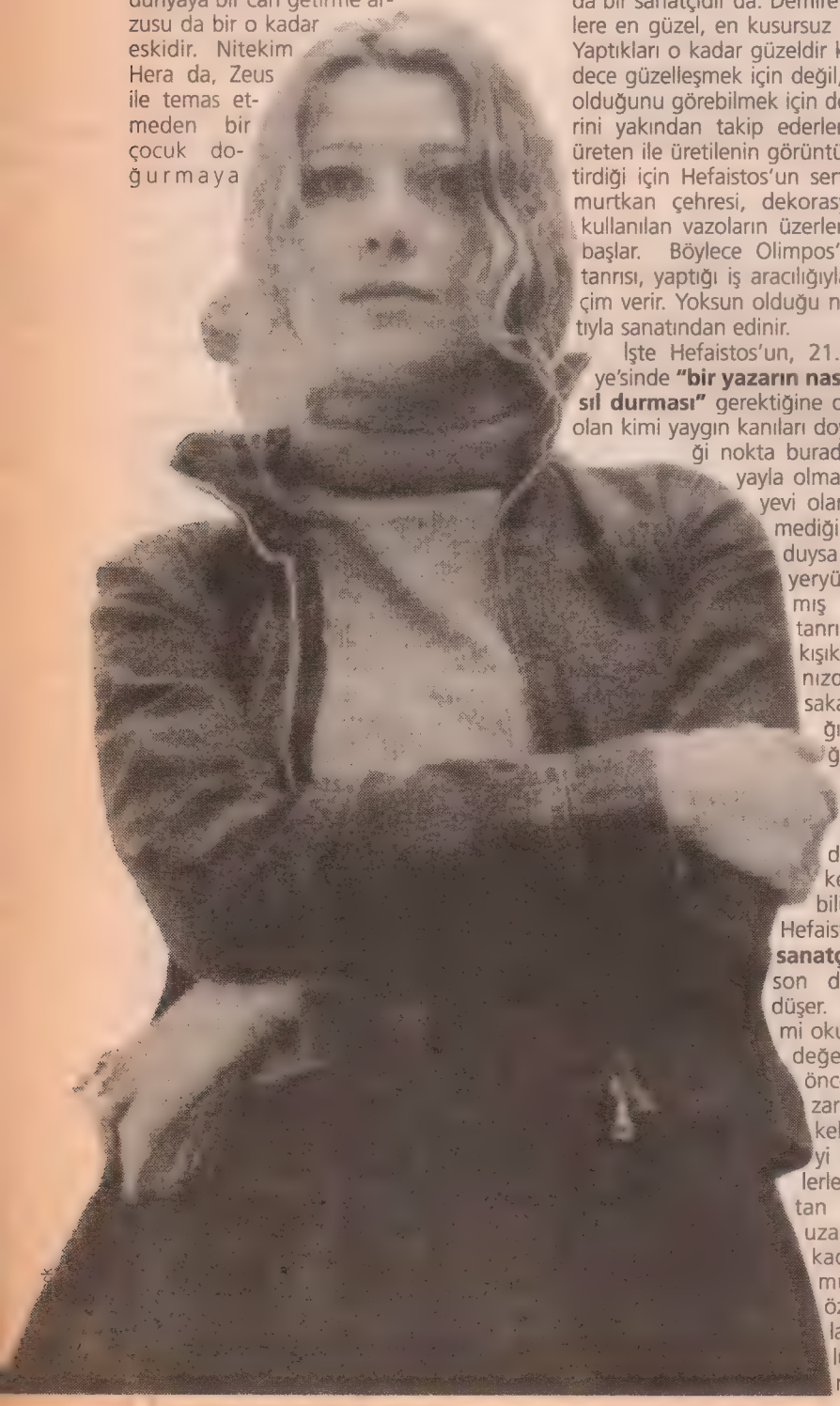

Böylece mitoloji, zekasıyla var olup var etmeye kalkışan kadını kafasına vura vura cezalandırır. Sonunda Hera, doğurduğu bebeğin çirkinliğinden utanır ve bu utançtan sıyrılabilmek için onu Olimpos'tan aşağı atar. Hefaistos paldır küldür tanrıların katından ölümlülerin zeminine yuvarlanır. Üstelik düşmenin şiddetiyle bir de sakat kalır. Bundan böyle artık ne tanrılara, ne de insanlara yakın hissedebilecektir kendini. Yalnız ve kızgındır, hırpalanmış ve haksızlığa uğramıştır. Mekânsızdır, bağsızdır, "başkasız"dır. Herkesten hızla uzaklaşıp, kendini zenaatine verir. Tabi Hefaistos, zenaat ile sanatın arasına kara kedi girmediği bir dönemde yaşadığından, aynı zamanda bir sanatçıdır da. Demire ve mücevherlere en güzel, en kusursuz şeklini o verir. Yaptıkları o kadar güzeldir ki, insanlar sadece güzelleşmek için değil, güzelliğin ne olduğunu görebilmek için de onun eserlerini yakından takip ederler. Bu esnada, üreten ile üretilenin görüntüleri yer değiştirdiği için Hefaistos'un sert, erkeksi, somurtkan çehresi, dekorasyon amacıyla kullanılan vazoların üzerlerini süslemeye başlar. Böylece Olimpos'un tek çirkin tanrısı, yaptığı iş aracılığıyla, estetiğe biçim verir. Yoksun olduğu ne varsa, sanatıyla sanatından edinir.

İşte Hefaistos'un, 21. yüzyıl Türkiye'sinde **"bir yazarın nasıl olması, nasıl durması"** gerektiğine dair dolaşımda olan kimi yaygın kanıları doyurup beslediği nokta burada yatar. Dünyayla olmadığı gibi dünyevi olanla da ilgilenmediği hâlde nasıl olduysa gökyüzünden yeryüzüne fırlatılmış bulunan bu tanrı, erkektir /yakışıklı değildir/ yalnızdır/ kızgındır/ sakattır ve sakatlığı ruhunda değil vücudunda olduğu için, yani gizli değil aşikar olduğu için herkes tarafından bilinir. Bu haliyle Hefaistos **"bunalım sanatçı"** prototipine son derece uygun düşer. Türkiye'de kimi okurlar, bir kitabı değerlendirmeden önce, kitabın yazarında aynı erkeksi, sert çehreyi görmeyi beklerler. Duygusallıktan alabildiğine uzak, dolayısıyla kadınsılıktan da muaf, insana özgü tüm zaafları aşmış, toplumu dışlamış, ne insan- ne tanrı "başka türlü bir şey" olmuş Hefaistoslar görmek isterler.

Hefaistoslaşmak ya da Hefaistoslaş(a)mamak pek çok erkek yazara bir şey ifade etmeyebilir ama kadınsanız, yazarsanız, bu temaya yabancı kalamazsınız. Meseleyi şöyle de özetleyebiliriz: Rahmiyle değil de, zekasıyla üretmeye çalışan Heralar, ortaya güzel bir şeyler çıkartabilmek için kendi güzelliklerinden feragat etmek durumunda kalırlar. Zaten mitolojinin devamı da aynen bu temayı yankılar. Hefaistos, kendisi de dişi olan kaderin garip bir cilvesiyle Afrodit ile evlenir. Ancak bu ikisinin arasındaki zıtlık görülmeyecek gibi değildir. Bir tarafta zekayı, yaratıcılığı, güvenilirliği, kalıcılığı, uhrevi bir alemi temsil eden Hefaistos. Öbür tarafta bedeni, güvenilmezliği, geçiciliği, dünyevi olan her şeyi temsil eden **Afrodit**. Demek ki şöyle bir sonuç çıkarabiliriz: Yazmak mı istiyorsunuz? Beyninizi kullanmak filan? Hefaistos'un safında olmalısınız o zaman.

Ben Hefaistoslaş(a)mayanlardanım. Eğer bir Hefaistos olsaydım, yeni romanımdan sonra muhtemelen medya bana bu kadar büyük ilgi göstermezdi. Eğer bir Hefaistos olsaydım, röportajlarda daha küçük, daha az sayıda fotoğrafım çıkardı belki. Eğer bir Hefaistos olsaydım, yazarların "ağırlığı"nı yazdıklarıyla değil de suretleriyle tartan seyirlik toplumun kimi keskin gözleri muhtemelen daha az kızardı "medyatikliğime" ve muhtemelen ben de daha az sıkıntı duyardım, daha az sıkıntı...

Bu yazıyı yazarken, çocukluktan kalma bir resim belirdi gözümün önünde. Neredeyse dizboyu karla kaplı bir bahçede, uzaktan gördüğüm ayak izlerini takip ettiğimde, bir köpek bulmuştum karşımda. Karda yürümüş, yürümüş, şimdi soluklanıyordu. Güzeldi. Son derece sağlıklı, bakımlı görünüyordu. Ne var ki, onda bir tuhaflık olduğunu hissettim. Neden sonra ayak izlerine daha dikkatli baktığımda, bir eksiklik, bir maraz olduğunu fark ettim. Dört ayağı vardı köpeğin, ama kardaki izlere bakılırsa sadece üç ayağı vardı. Dışarıdan bakıldığında köpek gayet sağlıklı ve normal görünüyordu, ama ayak izlerini okuyunca bir sorun, bir **"arıza"** olduğu anlaşılıyordu. Daha sonra sahibiyle konuştum. O anlattı. Köpek vaktiyle çok kötü bir darbe almış, bir ayağını kırmıştı. Zamanla kemikler kendiliğinden kaynamıştı. Ama yanlış bir şekilde kaynamış olmalıydı ki, hayvan sakat kalmıştı. İlk bakışta hiç mi hiç belli olmayan bir sakatlık. Hefaistos'unki gibi **"ben buradayım"** diye bas bas bağırmayan, daha örtük, daha içe dönük bir sakatlık... Böyle bir arızayı keşfedebilmek için, soluklanan köpeğe değil, karda marazi ayak izlerine bakmak gerekir. Kanımca bazı bazı edebiyat da böyle bir şeydir. Benim romanlarım da.

Hefaistos'un görünüşü karanlık, kasvetli ve gececil idi. Ortaya çıkardığı eserler ise kendinden "güzel". Bazen de başka türlü gelişir hayat. Bazen de yarattıkları/yazdıkları görünüşünden daha "çirkin" olur insanın; eserleri suretinden daha karanlık, daha kasvetli, daha gececil. O da bir yoldur, bu da. Her ikisi de mümkündür pekala. Çünkü üniforma değildir edebiyat. Ve tanrıların havadar katında da, insanların gayya kuyusunda da, kimse kimseye benzemek zorunda değildir.

*SEL'den....

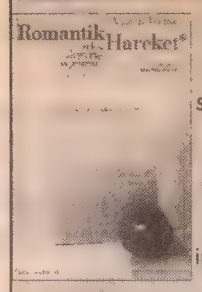

romantik hareket
seks, alışveriş ve roman
Alain de Botton
Türkçesi: Ahu Sıla Bayer
Günümüzde edebiyatta böylesi oyunbaz bir ışıkla karşılaşmak insanın içini aydınlatıyor. Bütün iyi yapıtlar gibi çok komik ve çok hüzünlü. Bütün aşıklar, okurlar ve aşık okurlar için.

proust yaşamınızı nasıl değiştirebilir
Alain de Botton, *Türkçesi: Banu Tellioğlu*
Birçok kurgusal kitaptan daha fazla ilgileniyor insanla, daha çok düş gücü içeriyor, daha keyifli, öyle ki kitabın kendisi bile yaşamınızı değiştirebilir.

baykuşun adımı söylediğini duydum
Margaret Craven, *Türkçesi: Yaprak Erdem*
Yaşadığınız dünyanın beyazlarca kabul ettirilmiş değerlerini bir kez daha gözden geçirin. Kızılderililer haklıdır...

charles baudelaire'nin son günleri
Bernard Henri Lêvy, *Türkçesi: Nuriye Yiğitler*
Kötülük Çiçekleri'ne çokça göndermesi bulunmasına karşın, romanesk bir tavırla biyografik biçemden ustaca sıyrılmış bir roman.

mark twain hatırlıyor
Thomas Hauser, *Türkçesi: Burak Sözen*
Roman, aynı zamanda Mark Twain'in yaşamını değiştiren bir olayın kurmaca anlatısı.

apollinaire ve faik bey
Luan Starova, *Türkçesi: Işıl Türkşen*
Arnavutluk'ta doğmuş, Galatasaray'da eğitimini tamamlamış Faik Konitza'nın altmış yılı sürgünde geçen hayatının çetrefilli yolu, 1903'de ünlü Fransız şairi Apollinare ile kesişir.

gözyaşlarının kıyısındaki ev
Venus Khoury Ghata, *Türkçesi: Ayşe Ece*
"Ben bir meleğim, acı çeken her varlık, bir melektir."

garabet meleği
Adgar Allan Poe
Türkçesi: Sıla Bayer, Ümit İnginar, Burak Sözen
"Hiçbir ölümlünün düşlemeye cesaret edemediği düşleri düşlemek."

maxium
Caroline Bongrand, *Türkçesi: Banu Karadağ*
Tekerlekli sandalyesinde yaşamını televizyon seyrederek geçiren ve "neden bazı insanların kafası çalışmazken bacakları çalışıyor" diyen Max'ın öyküsü.

gatien'in tutkusu
Jeanne Cordelier, *Türkçesi: Banu Karadağ*
Romanın kahramanı sahibesine aşık bir papağan yani Gatien.

ölümümden sonraki ilk gün
Jacques Attali, *Türkçesi: Nasuhi Güpgüp*
Yazarın, öldükten sonra, çevresindekilerin, yakınlarının, dostlarının sevgilisinin tepkilerinin neler olabileceğini düşünüp kurguladığı bir roman.

*SEL YAYINCILIK Tel/Faks: 0212 5111005
http://www.selyayincilik.com E-mail: posta@selyayincilik.com

İsmi adeta Kızkulesi, Kızılderililer, batık gemiler ve şiir cumhuriyetiyle anılan Sunay Akın, Çınar Yayınları'ndan çıkan son kitabı 'İstanbul'da Bir Zürafa'yı, çocukluğunu, uçma tutkusunu, futbolculuk yıllarını, trafik levhalarını, yurtdışı serüvenlerini, sanat, edebiyat, şiir ve eleştirmenlik anlayışını, takım arkadaşlarını, ölümü, aşkı, kadınları ve daha birçok şeyi Öküz'e anlattı...

İlk Kız Külodunu Ayşegül Kitabı'nda Gördüm

Düzyazılarımdan oluşan kitapların ortaya çıkması, tamamiyle bir şiiri kovaladığımın göstergesi. Bir şiir okyanusunda bir kıyı arıyorsam kendime, düzyazılarım benim seyir defterim. Bunları hiç yayınlamayabilirdim de. Ama bir şairin seyir defterinin, o şairin, imgenin peşinde nasıl koştuğunu, şiirini oluşturan, beslendiği kaynakların neler olduğunu anlattığını düşündüğüm için yayınladım bunları. Yoksa şiiri geride bırakıp düzyazıyı öne almak gibi bir kaygım yok. Zaten okurlarımdan gelen tepki de **"Bunları ancak bir şair yazabilirdi."** oluyor. Bu beni çok mutlu ediyor. Bunları zaten yaşıyorum. Düzyazı kitaplarımın sayısının, şiir kitaplarım kadar olduğu, hatta onları geçtiği doğru. Fakat benim şiirim beslenmesi gereken bir şiir. Şiiri hiçbir zaman cetvelle ölçmedim. Şiirde önemli olan derinliktir. Mikelanj'a soruyorlar; **"Bu heykelleri nasıl yapıyorsun?" "Bir şey yapmıyorum, onlar taşın içinde var, fazlalıkları atıyorum."** diyor. Benim şiirim de fazlalıkları atma işi... Düzyazılarım, şiire ulaşmak için attığım fazlalıklar.

Şiirime o kadar çok yanlış yaklaşım var ki... Bunların en başta geleni, hiç kurtulamadığım **'Garip Şiiri"**... Şiiri, Garip Şiiri'nin ne demek olduğunu, ben de biliyorum. Garip şiiriyle benim şiirimi nasıl yan yana koyuyorlar, anlayabilmiş değilim. Ya ben bilmiyorum, ya 'Garip' şiiri iyi bilinmiyor, ya da bu ülkede değerlendirme anlamında -eleştiri demiyorum- hiçbir çark doğru işlemiyor. Bence, en son söylediğim doğru olan. Şiirim çok derinlerde, dalmak kolay olmuyor. Çok dipten getiriyorum şiiri; çok vurgun yiyorum. Önemli olan şiirde dize değil, şiirde şairin dize gelmemesidir. Çok farklı bir şiir yapısını ortaya koyduğumu biliyorum. Bu konuda **Muhsin Şener**'in Adam Sanat'ta yazdığı bir yazı var, onun dışında da bir değerlendirme yok. Cemal Süreya'nın benimle ilgili yazdığı yazı çok önemli. **Şiir Cumhuriyeti**'nden yanayım. Ve insanlarla, şairlerle, hep şiirle dostluk kuruyorum. Ama şairlerin aralarına devleti almak isteyenleri beni hiçbir zaman anlayamadılar. Elbette ki anlayamazlar. Onlar, **Cemal Süreya**'nın yazısını da kendi işlerine geldiği gibi kullandılar. Cemal Süreya diyor ki; **"Sunay Akın'ın yazdığı şiir, değiştirilmezse tıkanabilir bir şiir."** Buraya kadar aldılar. Fakat ondan sonra şunu söylüyor; **"Ama onda tıkanmıyor."** Nâzım Hikmet'in herkesin dilinde olan bir dizesi var, **"Sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin".** Oysa Nazım'ın söylemek istediğinde asıl önemli olan bir sonraki dizedir, **"İşin kolayına kaçamadan ama"**... Bizde öyle bir çark işliyor ki, işine geldiğini alıyor, işine gelmediğini almıyor. Bu bilimsel değil. Ve edebiyat bir bilimdir. Edebiyatta yapılması gereken çok şey var. Edebiyat Fakültesi'nin adı altında neden tarih, coğrafya, felsefe, sosyoloji, antropoloji gibi bölümlerin olduğunu sorgulamalıyız.

Sunay Akın çocukken annesiyle birlikte...

Bana gelen eleştirilerden, yanıt verdiklerim sayılıdır. Çünkü benim için yazı yazdığım kişi değerlidir, ötekiler küsur. Yeteneğine inandığım, kendi ufkumda olan, görüş alanıma giren insana yanıt veririm. Bir tek **met üst**'ün bir yazısına cevap verdim ben. Değerli olduğu için. Gelen eleştirilere -çoğu eleştiri bile değil ya- yanıt vermediysem kaybedecek zamanım olmadığından. Yazmak istediklerim, yazacaklarım anlamında da kitaplarım ortada; bu kitaplara bütün zamanımı, birikimimi veriyorum. Birisine yanıt verdiysem, yaratıcılık anlamında kendimden daha fazla değer verdiğim içindir. Mesela bir arkadaş, bir yazıma takılmış. "Tulumbacılar yalınayak yangına koşuyordu" demişim. "Bunu neden eleştirmiyor, onların neden ayakkabısı yok, bunu eleştirmek gerekiyor." diyor. Tulumbacılar yalınayak koşar, bu bir gerçeklik, bunun nesini eleştireceksin? Böyle saçma şey olur mu? Üstelik o yazının başlığına şiir değerlendirmesi diyor, düzyazımı alıyor. Yani düzyazının ve şiirin ne olduğunun farkına varmamış bir insana ben ne söyleyebilirim? Üstelik hiçbir şekilde yaratmamış, kendini edebiyatta herhangi bir şeyle ortaya koymamış bir insanla kaybedecek zamanım yok.

Edebiyata, sanata, kente, arkadaşlıklarıma hep bir satranç tahtasına bakar gibi baktım. Bir hamle yapıyorsam, öteki hamleleri de düşünerek yapıyorum. Bir tek şey düşünüyorum, o da mezar taşım. Mezartaşında en büyük korkum fatiha matiha dilenmek. Çünkü hiçbir zaman kimseden bir şey dilenmedim ve beklemedim. Ama dilenci bir toplum olduğumuz için mezartaşında bile **'dur yolcu, bir fatiha oku'** yazıyor. Sadece **'Teşekkürler anne, teşekkürler baba'** yazsın istiyorum. Zamanın büyük bir yargıç olduğuna inanıyorum. Uygarlık tarihinde sanatın, edebiyatın yerine bakıyorum, çok doğru şeyler yapmış zaman, yanılmamış. Zamanın verdiği yargının doğru olacağına inanıyorum. Beni alır ya da almaz, buna hiçbir zaman itirazım olmaz. Zamanın adil olduğuna inandığım için bir kaygım yok. Kalır mıyım, ölür müyüm hiç umurumda değil. Çünkü herkesi yerine koyuyor zaman.

El yordamıyla, hissi yordamla gidiyorum biraz da... Yaptıklarım, yapmak istediklerim değil aslında, bunu görüyorum. Fakat zamanla daha iyi anlaşıldım. Herhalde benim için yapılan yorumlar yanlış, çünkü bir şey var arkasında. **Cemal Süreya** bunu sezdi; yazısında diyor ki, **"Yarın ne yapacak, ne söyleyecek diye merak ediyorum."** Hep bir 'yarın', 'yarın ne olabilir' düşüncesi var. Tabii bunu karşı tarafın yaptığı hamleler de belirliyor.

Kızılderililerle ilgili çeviri kitaplar var ülkemizde. Çoğunu Kızılderililer tartışıyor. Ama şu anda Kızılderililer benim kitabımı pek çok kitaptan daha çok önemsiyor. Çünkü **Kızkulesindeki Kızılderili**, Kızkulesi'nden bakıp Kızılderilileri yazma demek. Orada pek çok bilinmeyen şeyi ilk kez ortaya koydum. Örneğin, Abdülhamit'in Balkanlar'daki insanlara Amerika'nın Kızılderililere uyguladığı formülleri uygulaması, bunun dışında İstanbul'a gelen ilk Kızılderili... Burada Kızkulesi, İstanbul demek. Yani Kızkulesi Sokağı'nın Ankara'da olması, Ankara Gemisi'ndeki Kızkulesi resmi... Bu kitap tamamiyle bir imge dünyası. Bu arada **'Beyaz Adam'** şiiri ortaya çıktı. Beyaz Adam şiirindeki dil, Kızılderililere bakışıdır. O şiiri yazmak için, bütün o yollardan geçtim. Benim şiirlerimde bunun imge olarak karşılığı var. **Ay Çöreği ve Deniz Yıldızı'**nda bayrak, onun dışında özgürlük kavramı, **İstanbul'un Nâzım Planı**'nda İstanbul ve Nazım Hikmet, **İstanbul'da Bir Zürafa**'da hayvanlar var. Çok somut göstergeler. Bunlar sadece birkaç şey değil, pek çok şey. Bana en çok sorulan soru, **"Bunlara nasıl yetişiyorsun, bu kadar çok şeyi nasıl buluyorsun?"** Bilmiyorum. Sadece yapmak istediğim bu. Bunları yaparken, bunların peşinde koşarken mutluyum. Bir şey çıkar ya da çıkmaz... Ne çıkacağını ilk başta bilemezsin. Önemli olan o sancıları çekmek, onun peşinde koşmak.

Var mı gerçekten bizim edebiyatımızda kendine ben eleştirmenim diyen. Yok ki... Herkes milli takıma sporcu çağırır gibi şu takımdan bu şairler, bu takımdan şu şa-

irler... Bu eleştirmenlik değildir. Hele sabah kahvaltısında yumurta tokuşturur gibi insanları birbirine kırdırmak... Bu hesaplarda hiç yokum. Yazdığım şeylerde hiçbir zaman strateji, plan yapmadım. Sadece benim sevdiklerim ve ilgilenmek istediklerim bunlar. Bir konuyu ele alan bir yazıya bir yerden girip, bambaşka yerden çıkabilirim. **Chagall**'ın tablosunu görmeyen biri kavrayamaz, ya da **Dali**'nin, ya da **Picasso**'nun... Benim yaptıklarım plastik sanatlardaki karşıtlarıyla birlikte konuşulursa bir şeyler ortaya çıkar. Ülkemizde sanat disiplinleri arasında bir köprü, bütün konuşmak istediklerimizi değerlendirebilecek bir sanat ortamı olmadığı için, bütün söylemeye çalıştıklarım bu söyleşide kalacaktır. Benim yapmak istediğim, mesela **met üst**'ün **Zürafa** şiiriyle, **Dali** arasında bir ilgi kurmak. İşte bu üretkenliktir. Çünkü edebiyatı böyle algılıyorum. Eleştirmenlik bizde sadece sırta hançer saplamak, ya da madalya takmak gibi. Eleştirmenin bir elinde madalya, bir elinde hançer... Hançeri kime saplayacak, madalyayı kime takacak... Sanki bu bekleniyor. Böyle bir sanat anlayışı, böyle bir entelektüel ortam olmamalı. Hep şunu söylüyorum; bir yanda çok satan kitaplar, çok izlenen filmler, güzel müzik parçaları, konserler, ama öte yandan ülke batıyor. Komik değil mi? Bir şeyi sorgulamamız gerekmiyor mu? Kendimize bir fanus yaratmışız; her şey çok iyi, çok güzel kitaplar var... Batıyoruz abi. Ben o araya bakıyorum, o arayı sorguluyorum bütün kitaplarımda. Daha doğrusu o boşluğu doldurmak istiyorum. Doldurur muyum? Hayır, bu bir uçurum. Ama en azından küreğimle kumu doğru yere attığımı sanıyorum.

İnsan denilen canlı zaten çocuktur, sonrası kirlenme. Bir akşam sokakta oynuyorum, annem pencereden bağırıyor, "Çabuk içeri gir Sunay, sokak çocuğu mu olacaksın?" Sokak çocuğu sözünü ilk orada duydum. Çok hoşuma gitti; Sokak Çocuğu... Ben sokak çocuğu olmalıyım... Sokak sözcüğü güzel, çocuk sözcüğü de güzel, iyi ama biz sokak çocuğu sözünü neden kötü anlamda kullanıyoruz? Hayat güzel, kadın güzel, hayat kadını kötü... Bunu hiç anlayamadım. Sokak çocuğu çok hoşuma gitti, öyle kalmıştım sokakta. O halimi hiç unutmam. Sokağa baktım... Ben sokak çocuğuyum. Kaç yaşında yürüdüğümü bilmediğim gibi kaç yaşında yüzdüğümü de bilmiyorum. Ama bildiğim, ilkokula başladığımda, akşam eve geldiğimde annem saçlarımı koklardı; okula gitmedi de denize mi gitti diye. Nasıl yüzme öğrendiğimi anımsamıyorum ama gülmek gibi bir şeydi benim için yüzmek. Denizde hiçbir zaman suyun üstünde kulaç atmadım.Çocukluğumdan beri karabatak gibi denize girdiğim anda dipteyim. Yani yukarıda kulaç attığım çok azdır. Hep dipte olmak istedim, hep o dünyada... Lise yıllarında manavlık yapardım, karpuz sergimiz vardı yazın. Karpuz sergisini bırakıp televizyon başına koştuğum bir tek program vardı. O program başlamadan önce siyah-beyaz televizyonla arama bir leğen koyar deniz gözlüğümü takar, üstümü çıkartıp beklerdim. Program başladığında kafamı suya daldırır çıkartır, izlerdim. Kaptan Kusto... Kusto'nun bütün dalışlarında yanındaydım.

Okul yaşantım... İki dersten kaldım, edebiyat ve coğrafya... Kalem mi kılıçtan, kılıç mı kalemden üstündür meselesinden dolayı edebiyattan kaldım. Ben B grubuydum ve kılıcın kalemden üstün olduğunu yazmam gerekiyordu. Öğretmene buna inanmadığımı, A grubu olmak istediğimi söyledim. İtiraz etti, "Hayır onu yazacaksın." dedi. Oraya yazdığım ve sınıfta kaldığım dialoğu, yıllar sonra şu dizelerle ortaya koydum. **Ne kalem kılıçtan ne kılıç kalemden üstün olsun, öğrensinler birlikte yaşamayı. Örneğin kalem aşk şiirleri yazsın ve köreldikçe kılıç yontsun.** Çocukluğumda hiç unutamadığım bir şey de şu; bir gün annem bana metal bir kutu verdi. "Bu ne anne?" dedim. "Bak evladım, bütün harçlıklarını buna atacaksın, biriktiğinde bankaya gideceğiz." dedi. "Banka nedir, neden parayla oraya gideceğiz?" diye sordum. "Kumbara dolduktan sonra da istediğin şeyi alabilirsin."dedi. Müthiş bir şeydi benim için, sihirli bir kutu... Artık ondan sonra Trabzon'un oyuncakçı dükkanına başka gözle bakar oldum. Önce kumbara boştu, doldu, doldu, düşlerim de ağırlaştı. Gittik bankaya. Boyum kısa. Göremiyorum. Bir tezgah var. Tezgahın üzerine kondu. Paralar boşaldı ve kumbara bana boş geri geldi. "Oyuncakçıya gitmeyecek miyiz anne?" dedim. "Hayır, daha da biriktir, daha başka şeyler al." dedi. Hayır, ben sadece oyuncakçıya gitmek istiyordum. Bundan sonra anladım ki kapitalizm düşlerle aramıza tezgah kurmaktır. Ondan sonra da hiç aram olmadı parayla pulla. Ben anımsamıyorum, halam anlatır, bir bayram bana ayakkabı almışlar, renkli ve güzel bir ayakkabı... Halam bize bayramlaşmaya geldiğinde beni kapının eşiğinde otururken görmüş, elimde suluboya takımım, mahalledeki bütün çocukları dizmişim, ayakkabılarını boyuyorum. "Ne yapıyorsun Sunay?" diye sorunca şunu söylemişim... "Bizimkiler yeni, onlarınki eski, onun için.' Kendime aferin dediğim, tek yer, o dönemde yaptıklarım. Özellikle benim anımsamayıp, bak şunu şunu da yapmıştın dedikleri şeylerle çok mutlu oluyorum.

Sunay Akın fuarda yalnızca fotoğraf çektirilen arabada...

Çocukluğumla ilgili unutamadığım bir de şu var; benden bir yaş büyük abim, bir resim yapıyor ve okula götürüyor. Ben o zaman okula başlamamıştım. Bana da boya takımları alındı ama o, resim dersi gördüğü için, onun yaptığı resimler biraz daha ciddiye alınır oldu. Bir vapur resmi yaptı. Eve gelen herkese o vapur resmi gösteriliyor. Mahvoluyordum. Kıskandım ama bunu ben yapmalıydım diye kıskandım. Bugün bile güzel bir karikatür, güzel bir resim gördüğümde, iyi bir film izlediğimde bunu ben yapmalıydım, diyorum. Bu anlamda bir kıskançlık. İlkokulda öğretmenimiz orman haftası için şiir yazmamızı istedi. Yazmadım. Orman için niye şiir yazayım ben? Sınıfta böyle şiirler yazan öğrenciler vardı. Onlara sinir olurdum. **"O zaman şiire nasıl başladın?"** diyorlar. Verdiğim yanıt çok kısa, **"Bir gün mahalleye çok güzel bir kız taşındı."** Kız İstanbul'dan gelmişti. Ve biz Karadeniz çocuğu... Oyuncağım güneş olmuştu. Kızlar ayna tutarlardı pencereden, biz 9-10 yaşındaki çocuklar duvarda yakalamaya çalışırdık. Ve o kız İstanbul'dan geldi ya... İstanbul bizim için kadınlar matinesinde izlediğimiz aşk filmleri demek. İstanbul'dan gelirse bir kız, biz ona aşık olacağız. O kızın aynasından duvara yansıttığı ışığı hep ben yakalıyordum. Ama bunu gerçekten başardığımı sanıyordum. O benim marifetimmiş gibi geliyordu bana. Gerçeği öğrendiğimde çoktan taşınmıştı onlar.

Bende hep bir uçma özlemi vardı. Evimizin terası limana bakıyordu. Orada bir uçak yapmıştım ve gerçekten uçacağını sanıyordum. Hatta **Batum**'a kadar gidecektim. Çünkü Trabzon sahiline bir Sovyet uçağı düşmüştü, orada kalmıştı. O buraya geliyorsa ben de oraya gitmeliyim diye düşünüyordum. Babamın manifaturacı dükkanı vardı. İstanbul'a mal almaya gidiyor, geldiğinde de getirdiği malların sandıklarını bizim terasa koyuyordu. O tahtalardan uçak yapıyordum. Yolda acıkacağım diye, her gün bir dilim ekmeğe yağ ve annemin reçellerini sürüp uçağın yanına koyuyordum. Sabah bakıyordum bütün böcekler başında. Yeniden sürüyordum. Sanki yakıtı oydu. Ben ilk kez uçağa böylelikle bindim. Beni bu yüzden psikolog **Atalay Yörükoğlu**'na götürdüler. **Atalay Yörükoğlu** dedi ki; **"Bunu bana getirin ama sakın kanatlarını kesmeyin."** Öyle bir noktaya gelmiştim ki evimizin korkuluğunda gözüm kapalı yürüyordum. Kanatlarımın açıldığını hissediyordum. Ayaklarımı görmeyince yukarıdan rüzgar esiyor, uçuyormuş hissine kapılıyordum. Uçtuğum zaman yanıma Ayşegül kitapları alacaktım. Ben ilk kez bir kızın külodunu Ayşegül kitaplarında gördüm. İlk şiirlerim çıktığında Cemal Süreya'yı tanımıyordum. O, benim için **"İlk şiirlerinden biriyle uçtu."** dedi. Bu uçma sevdası kalecilik olarak devam etti. Sonra parmaklarım kırıldı, sağlam parmağım kalmadı.

Beşiktaş genç takımında futbola başladım, kalecilik yaptım. Fenerbahçe'nin genç takımında da oynadım. Futboldan bahsetmek benim için çok ıstırap verici çünkü o zamanlar hiç mutlu değildim. Oradaki arkadaşlık ortamında ve ilişkilerde aradığımı bulamadım. Babam futbol oynamama çok karşıydı. Kaleci olmama neden de **Fenerbahçeli Lefter**'dir. İstanbul'a taşındığımızda 4-5 ay Yeşilköy'de oturduk. Kapı komşumuz Lefter'in oğlu **Lefter**'di. Arkadaş olduk. Top oynarken bir gün kaleci kim olacak diye tartışıyorduk, babası Lefter geldi ve **"Hepinize penaltı atacağım, kim kurtarırsa kaleci o olacak."** dedi. Bir-iki baktım ki top bizden hızlı, kendi kendime **"O zaman ben toptan hızlı olmalıyım, sezgilerimle onun nereye gideceğini bulmalıyım."** dedim. Ve Lefter'in attığı topu tuttum, kaleci oldum.

Hasköyspor'da da oynadım. O zamanlar kitaplar, şiirler okuyordum ama futboldan, kitaplardan aldığım heyecanı almıyordum. Fenerbahçeli **Abdullah**'la karşı karşıya oynadım. O Beyoğlu YeniÇarşı'da, ben Hasköy'de oynuyordum. Futbol yıllarının bana kattığı en önemli şeyi edebiyatta kullanıyorum. O da şu; bir top gelir, uzanırsın, topa dokunursun ve parmak uçlarından top kayar. Yenilen en pis gol odur. Çıkarılabilecek bir topu çıkaramamışsındır. Tribünde herkes sana küfreder. Edebiyatta da böyle. Tribünde otururlar ve hep küfrederler. Onları takmam. Ben takım arkadaşlarıma karşı sorumluyum. Onların ettikleri küfürler ve söyledikleri laflar beni üzer. Önemli olan tek şey sahada birlikte bir şeyler üretmek. Üreten insanlar birbirlerine çeşitli sözler söyleyebilirler. Ben bunlarla ilgilenirim.

'Dikkat geyik çıkabilir' trafik levhasını çok seviyorum. Bir kış günü Kadıköy'e gittim, trafik levhası satan bir yere sordum, genç bir çocuk çıktı, "Öyle bir uyarı levhası yok abi." dedi, "Senin geyiğin mi var?" diye sordu. Ben de, evet, dedim. O da, inanmam, dedi. Ciddi ciddi benden açıklama bekliyor, nereden buldun diye soruyor. Pikniğe gitmiştik, orada buldum, aldım eve getirdim, dedim. Hararetle dinledi, sonra da anladım abi, dedi. Ve dedi ki tabii apartmanın arkasında besliyorsundur onu, orada da otopark vardır, araba sürenler dikkat etsin diye asacaksın o levhayı değil mi, dedi. Dersimi alıp çıkarken çocuk arkamdan bağırdı, abi bahar gelince, havalar ısınınca geyiği serbest bırak dedi. Sonra gittim o levhayı yurtdışından aldım. Can simitlerini de çok seviyorum. Trabzon limanında batık bir gemi vardı. Gidip onun üzerinde durmayı çok seviyordum. Bakıyordum ve burada bir şeyler var diyordum.

Bu arada çok yurtdışına gidip geliyorum, çeşitli etkinlere katılıyorum ama bunları söylemiyorum. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi neyse yurtdışı da benim için öyle. Gittiğim ülkelerden çeşitli objeler alıyorum. Mesela **Van Gogh**, mezarının üstü sarmaşıklarla kaplansın istemiş, onun mezarının başından bir sarmaşık yaprağı aldım. O benim en değerli hazinemdir. Bir de **Van Gogh**'un, **Eluard**'ın, **Marx**'ın, **Yılmaz Güney**'in, **Nâzım Hikmet**'in, **Picasso**'nun gezdikleri yerlerde gezip onlarla yaşadım, onlarla buluştum, zaman kalktı ortadan.

Her zaman politikadan uzak durdum. Birçok ciddi teklif aldım, hala da geliyor. Politika benim işim değil. Çünkü bu, benim için bir kartvizit olacak. Yapabileceğim bir şey olarak görmüyorum politikayı. Sanat ne kadar kaldırır ki politikayı?

Şiir, düzyazı yazdığım için edebiyattan en büyük kazanımım ne biliyor musunuz, **Cemal Süreya**'yı, **Ahmed Arif**'i, **Salah Birsel**'i, **Sabahattin Kudret Aksal**'ı, **Onat Kutlar**'ı, **Can Yücel**'i tanımış olmak. Onların sofralarında oturup onlarla konuşmak, yüzlerine bakmak, her şeye değer. Ne kazandınız derseniz, işte bunları kazandım.

Ölüm imgesi aslında bana çok komik geliyor. Öyle geliyor ki, ölürken gülecek bir insanım ben. 'Böyle mi olacaktı' diye gülecekmişim gibi geliyor.

En korktuğum şey de aynı takımda gördüğüm insanları, takım arkadaşlarımı kaybetmek. Ölmekten hiç korkmuyorum ama hiç karşılaşmasak bile yaptığı resimlerden, yazdığı şiirlerden, çizdiği karikatürlerden o kadar çok takım arkadaşım var ki, bir gün onlardan birinin veya arka arkaya birkaç kişinin artık 'o yok haberini' almak hissediyorum sanki beni bir şeylerden uzaklaştıracak.

100 Soruda Hayatın Anlamı - V

REWHAT

HİÇ BİR GÜÇ BİZİ AYIRAMAZ SEVGİLİM..

Hı!!.

HİÇ BİR GÜÇ ARAMIZA GİREMEZ.. MMUCKK!!

Ehi!.

Allah belanı versin senin Rewhat!. Tua tua tua!

Oğlunuz kız arkadaşlarını öpüyor, kızlar bundan şikayetçi!. Ne yapılması gerektiğini pek bilemiyorum!.

Hayret!. Rewhat hiç böyle şeyler yapmazdı!.

Belki de ergenliğe girmiştir!.

Olur mu canım!. Daha dokuz yaşında

Ne yapıyon lan, öpücü güç, örtmenler odasını mı dinliyon?!.

Anamı ziksinler örtmeni öpmeye çalışıyordur bu

Siktirin gidin lan burdan!!!

Bu var ya, Müge'yi bi öpmüş hamile kalmış kız!..

Anamı ziksinler ki!..

Anamı ziksinler de!..

Hadi lan!!

Sevim'i de öpmüş..

Ne diycem lan!. Öpmüş işte, Alla, allaah!

ÇOK TATLISIN, GÜZELİM ŞEKERCİ Mİ BABAN SENİN

Dur be kızım, başka kanallara da bakalım!

Tamam burda kalsın müzik dinleyelim bari

Rewhat; aç bi kanalı orda kalsın! Yeter artık öff!!.

ZAP

Al!.. Açıyorum işte!..

Aaaaa!..

Al işte, şimdi de Türk filmi açtı herif!..

burda bi öpüşme sahnesi var! Kafayı yersin!..

İzlemem ben bunu!..

HİÇ BİR GÜÇ BİZİ AYIRAMAZ SEVGİLİM..

HİÇ BİR GÜÇ ARAMIZA GİREMEZ..

Yapış aslanım, yapıış!! Helal ulan sana!!!

Şşş, kızım kaçırma bunları, seyret yaa!.

Seyretmiyorum bee!. Zoria mı?!

Yıllardır ritimle uğraşıyor. Uzun süredir İsveç'te yaşıyor, festivallere de İsveç adına katılıyordu. Türkiye'ye kızgın olduğunu söylüyor. Yurtdışında tanınan bir isim olmasına karşın Türkiye'de pek bilinmiyor. Bunun nedenini de medyanın 'bazı konularla' yeterince ilgilenmemesine bağlıyor. Ama artık Türkiye'de. Hem burada bir şeyler yapmak istiyor, hem de patlıcanı özlemiş. Okay Temiz'le ritm, İsveç, Türkiye, müzik ve Ecevit'le dostluğu üzerine konuştuk...

"Kasetleri Hamburger Gibi Satsın İstiyorlar"

OYLUM GÖLBAŞI

Ritim olayı ne zaman başladı?

- Ritim, annemin karnında başladı. Herkesin öyle başlamıştır. Küçük bir çocukken annem ut çalardı, ona eşlik ederdim. Ama hiçbir zaman ritimci, davulcu olacağım aklıma gelmemişti.

Ritim kursu fikri nasıl doğdu?

- Seneler evvel **İsveç**'te, ana mektebi çocuklarına ders vererek başladım. Senelerce çocuklarla bu eğitimi yaptım. Sonra spastiklerle yaptığım çalışmalar oldu. Bu çalışmalarda spastiklerdeki tiklerin durduğunu, azaldığını gözledim. Bu bir metot olabilir diye düşündüm. Bunu 1970 yılında İsveç hükümeti de kabul etti. Ritim okulunu zamanla, yapa yapa öğreniyordum. Boş zamanlarımda yapıyordum; bir hobi gibiydi. Aslında caz festivallerine, orkestralara, oradan oraya koşturan birisiyim. Değişik insanlarla her türlü müziği çalmış birisiyim ben. Zamanım kaldığı zaman da bunlarla uğraşıyorum. **Türkiye**'ye gelince ne yapabiliriz diye düşündük. Yapabileceğimiz en büyük şeylerden birisi ritim okuluydu. Bana hiçbir konservatuar, müzik okulu, 'Gel, eğitmen ol.' demedi.

Uzun yıllar İsveç'te kaldınız, festivallere de İsveç adına katılıyordunuz. Türkiye'ye küskün müydünüz?

- 23 sene festivallere İsveç adına katıldım. Ama küskün değil, kızgındım. Halen de kızarım. Türkiye'nin her şeyine kızıyoruz. Bugün sokakta yürüyemiyoruz. İnsanlar geliyor omuz atıyor, arabanı çiziyor, trafikte hakkını alıyor, yürürken önüne geçiyor, önünde duruyor... Yani başıboş bir insan topluluğu; ne yapacağını, nereye gideceğini kestiremeyen bir kitle. Avrupa'ya girmek istiyoruz, giremeyiz hiçbir zaman. Avrupa'da herkesin yaptığı, kabullendiği şeyleri biz yapamıyoruz. Onun için kızıyorum. Bunun küsmesi olmaz. Küserseniz kaybedersiniz. Küsmek sizi işinizden de alıkoyar, sanatınızda ilerleyemezsiniz. Ama pozitif şekilde kızarsanız ilerleyebilirsiniz.

İsveç'e gittikten sonra neler yaptınız?

- Oraya Türk müzisyeni olarak, Türk kültürüyle gidince hemen kucak açtılar. Öncelikle müzisyenler Türk müziğini öğrenmek istediler. Müzisyenler enterese olunca Türk müziği çalmaya başladım. Çalmaya başlayınca Kültür Dairesi enterese oldu. **Kültür Dairesi**'ne yapacağımız şeyleri bildirdik. İsveç hükümetinden en büyük yardımı **Oriental Wind** isimli grubumla ben aldım. Senelerce sürdü bu yardım. Böyle bir ülkede insan daha verimli olabiliyor. İsveç ikinci vatanım, çünkü beni kabullenen, 'Seninle beraber çalışalım' deyip imkan tanıyan, hiçbir diploma sormadan, backroundumu araştırmadan, sırf yaptığım işe bakarak, hürmet ederek ve farkına vararak davranan bir ülke. Bunun Türkiye'de de olması lazım. Popülarite başka, avangarde çalışan artistler başka. Onlar ayrı bir yerdedir ve devlet sanatçısıdır. Çünkü onların hayatları hakikaten zordur, güvence ister. İdealisttirler, sade yaşamları vardır ve ülkelerini temsil ederler. Bunu ülkelerini temsil etmek için yapmazlar, ama yaptıkları şeyler otomatikman ülkeleriyle bağdaşmıştır. Bizdeki devlet sanatçısı ünvanı gibi değil. Hükümet devlet sanatçısını belirlemez, bu durum tabii olarak gelişir.

Size de "devlet sanatçılığı" ünvanı verildi.

- O kepçeden biz de nasibimizi aldık. En son dönemde verildi. Otuz sene evvel verilmesi lazımdı. Çünkü çağırıldığım festivaller, dışarıda gördüğüm ilgi, dışarıdaki ismim, yaptığım plaklar böyle gerektiriyordu. Caz alanında 65 tane plak yaptım. Bunlardan insanların haberi yok. Medyanın büyük kabahati var bu işte. Medya bazı şeyleri yazıyor, ama daha ziyade alakasız şeylerle uğraştığı için, bizim yaptığımız işlerden bahsedilmiyor. Senelerce çaldık ettik, Türk halkının yaptığımız şeylerden haberi yok. Annemin, kızkardeşimin bile haberi yok. O kadar izole olmuş bir ülke burası. İki hafta evvel Yunanistan'a gittim. İki gün festivalde çaldım. Festivalin en büyük afişi bendim. Kimsenin haberi yok. Yunanlıların bu ayki caz dergisinde 3 yerde benim resmim var. Bunu basmazlar gazeteye. Yunanlılarla bir plak yaptık, avangarde, çok modern bir plak oldu. Bu plak Amerika'da çıktı. Bundan da kimsenin haberi yok. Biz, taviz vermeden çaldığımız zaman sanat oluyor. 'Halk anlamaz, basit çalalım' demiyoruz. Kaldı ki bu çalgıcı guruhu, 'Halk için yaptık' diyor. Hakikaten zehir bunlar. Halk, onlardan daha iyi anlıyor aslında. Ama onlar halktan o kadar kopuklar, o kadar da paracılar ki, bir anda kasetleri hamburger gibi satsın istiyorlar. Onun için de hiçbir zaman bir adım ilerlemezler, söyledikleri her parça birbirine benzer.

Türkiye'de istediğiniz yere ulaşabildiniz mi?

- Türkiye'de şu anda son derece basit, dansıyla, şovuyla akılda kalan bir sektör var. Bunu hiçbir zaman kötülemiyorum. Ama medyanın bu kadar üstüne gitmesinin hiç lüzumu yok. Tehlikeli bu. Bu sefer kendi folklorumuz gidiyor. Bırak Okay Temiz'i... **Selda Bağcan** var. Hep yurtdışında festivallere giderdi bu kız. Binlerce insana çalardı. Burada bu kız hiç... Bayan aşıkların içerisinde bir numaradır. Çok güzel bir diksiyonu vardır, Türkçe'yi en güzel söyleyenlerden birisidir, sesi de tertemizdir, detone kalmaz. Bundan kimse bahsetmez. Geçen gün gittik, mehter takımıyla Hollanda'da çaldık. Senagalli, Bulgar, Rus, Finlandiya'lı, Yunan cazcılar da geldi. Yani Okay Temiz, yeniçerilerin içerisine, onlara ters düşen ülkeleri soktu. Bunun mesajını kimse anlamıyor. Bunlara kimsenin kafası çalışmıyor, basmıyor. Zamanında savaş orkestrası olan mehterle, barış mesajı veriyoruz. Hala hiçbir gazete yazmadı. Ne yapmak lazım, mehtere **Kadir İnanır** gibi eteklik mi giydirelim? O zaman yazacaklar herhalde.

Türkiye'deki müzisyenlerin sizin müziğinize yaklaşımı nasıl? Türkiye'deki sanatçılardan diyalog halinde olduklarınız var mı?

- 20-30 sene evvel Türkiye'ye ilk gelişlerimde cazcılarla bir şey yapmak istemiştim. Fakat baktım herkes garanti istiyor, cazda da garanti yok. Kimse de benim gibi idealist değil bu ülkede. Hemen kaç para alacağız, bizi kim finanse edecek, İsveç'e nasıl gideceğiz, orada ne yapacağız, ya olmazsa, diye düşürüyorlar. Kendilerine güvenleri yok. Aslında para en son sorun. Ama burada sahneye bir orkestra çıkarıyorum, ilk başta kaç para alacağız diyorlar. 'Abi ne müzik çalacağız' diyen kimse yok. Bu zihniyet çok yanlış. Avrupalı bir müzisyen sana bunu sormaz. İnsanın birbirine itimadı ilişkileri güzelleştiriyor. Müzikte de önemli olan, ilk önce adam olmak. Kuşkulu olursan, sahnede de sürecek bu, müziğinde de. Müziğini çalarken 'Kim bilir kaç para alıyordum da, şimdi kaç para alacağım' diye düşünerek çalarsın. Ne müzik çıkar ne bir şey. Onun için ilk geldiğim zamanlar bu insanlarla çalmadım.

Türkiye'de uzun süre kalacak mısınız?

- Kalacağım. Zaten Kültür Bakanlığı'ndan emekliliğimi bekliyorum. 62 yaşındayım, 65 yaşında emekli olacağım. Emekli olduğum zaman biraz buradaki sponsorluklara bakacağım. Türkiye'deki sponsorluklar fena değil, kıpırdıyor. Eğer üç sene sonra da bu durum devam ederse kalırım. Çünkü burası benim ülkem, çocuğum burada okula gidiyor.

Sizin Bülent Ecevit'le bir dostluğunuz var. Bu dostluk nasıl başladı?

- Fransa'da yaşayan şarkıcı **Senem Diyici**'nin plağına, **Ecevit**'in **Takalar** şiirini almıştık. O şiire müzik yaptık, Fransızlar çaldı, Senem Diyici söyledi. Ve Ecevit'i de konsere davet ettik. **Rahşan Hanım** ve **Ecevit**'le beraber gittik konsere. Orada başladı bizim tanışmamız. Aslında daha evvel de tanıyordu beni. Önceden de Parti'yle ilgili bir etkinlikte çalmıştım. Yaptığım şeyi seven birisi. Taviz vermediğim, idealist olduğum için ilgi duydu. **Kültür Bakanı İstemihan Talay** ve Ecevit benim burada kalmamı sağlayan iki politikacı. Bundan evvel çok uğraştık. Herhalde 7-8 tane kültür bakanı değiştirdik, hiçbirisi beceremedi Okay Temiz'i Türkiye'de bırakmayı. Farkına varmadılar ne yapacağımın. Ben istiyordum ki Türkiye'yi İsveç üzerinden değil de, Türkiye üzerinden temsil edelim artık. Biraz da patlıcanı özledik...

Sizin deprem bölgesindeki çocuklarla da çalışmalarınız vardı...

- Depremden 15 gün sonra önce Banvit, ardından Nokia, ardından da Koç Bank genel müdürü **Turhan Karaçam**'ın sponsorluğuyla deprem bölgesine gittik. Turhan Karaçam bir senelik sponsorluğu üstlendi ve bu böyle devam ediyor. Ona teşekkür ediyorum. Bu çalışmalar Haziran'ın sonuna kadar devam edecek. Oradaki çocuklar da gayet güzel çalıyorlar. 300 çocukla çalıyorduk, şimdi 60 çocuğu indik. Bu çocuklar ne çalarsam cevap veriyorlar. Ritmi biliyorlar, kendi ritimlerini çalabiliyorlar, içerisinde bir şey hissediyorsa onu eliyle çalabiliyor.

Eklemek istedikleriniz...

- İnsanlar ritim dersinden korkmasınlar. Herkes gelebilir. Okay Temiz sert bir adam değil, ama kızdığı zaman da çok kızar. Herkese çalma fırsatı veren bir insanım. Bana gelip çalamayan da, hayatta hiçbir yerde çalamaz. Çünkü insanlara o kadar şans tanırım. **www.okaytemiz.com** adresine girerlerse kursların adreslerini alabilirler.

Gençleri, günlerce sürecek yeni bir TV yarışmasına başlattılar. Bir otomobile kim uzun süre dokunmayı başaracak bakalım? Başarılı olan arabayı kapıyor. Batıda 150 saat kadar sürmüş galiba bu yarışma. Bir öz-aşağılama yarışması daha. İnsanların kendi kendilerini aşağılamalarına dayanan yarışmalar artık bir gelenek halini aldı. En çok küçülene ödül var. Düşünce yetisinin durması arenasında yine rekor kırılacak. On onbeş yarışmacı, arabanın etrafında toplanmışlar; bir tür tapınma nesnesi olan otomobile dokunuyorlar. Dik duramıyorlar, eğik durumdalar arabaya doğru, arabaya karşı bir tür huşu içinde referans durumu.

Tunç Öküze Kim Girsin, Truva Atından Kim Çıksın?

SÜREYYYA EVREN - RAHMİ G. ÖĞDÜL

Öküz Böğürtüleri ve Danışmanlar

Mazoşizmin isim babası **Leopold von Sacher-Masoch** *Kürklü Venüs* adlı kitabında ilginç bir mesel anlatıyor:

Dalkavuklarından biri, Siraküza kralına yeni icat ettiği bir işkence aletini sunar. Bu, içi boş, tunçtan bir öküzdür. İşkenceyle öldürülecek hükümlü içine kapatıldıktan sonra, tunç öküz kızgın ateşin üzerine konulacak ve yükselen ısının etkisiyle, içindeki kurban, boğuk iniltilerle uzun süre can çekiştikten sonra can verecektir. Dalkavuğun zalim krala sırıtarak bildirdiğine göre, can çekişme sırasında hükümlünün çıkardığı sesler öküz böğürtüsünden farksızdır. Kral Denis; bu ilginç yeniliği gülümseyerek karşılar; hemen denenmesini ister ve tunç öküzün içine ilk kapatılan da icatçısı dalkavuk olur.

Şimdi bu meselden alınacak dersi çıkarmak gerekiyor. Bilindiği gibi her mesel, bir kıssadan hisse ile sona erer. Bizim kıssamız da şu oluyor: Günümüzde dalkavukluk müessesi, danışmanlık müessesesine dönüştü...

Devletin, şirket kapitalizminin ekonomik danışmanları, politik danışmanları, yasal danışmanları ekonominin, politikanın, yasaların soyut, nesnel ve soğuk diliyle önerilerde bulunurken, milyonlarca insanın acı çekmesine yol açabiliyorlar. Milyonlarca insan için tunçtan öküzler icat ediyorlar her gün hırsla.

Biz de onların bu önerilerini denemeleri için aynı muameleyi görmelerini isteyebiliriz. Danışmanları F tiplerine kapatmak, işten atmak, ilk akla gelen Kral Denis refleksleri...

Danışmanlarca tunçtan öküze tıkılmaları önerilenlerin de, tahtadan truva atı olma planları var tabii. Her zaman olmuştur.

Müdür Bey'in yeşil kürkü/
Yeni çıktı bu türkü / Müdür Bey izin verdi / Söylenecek bu türkü.

Öte yandan, tunçtan öküzler Rus bebekleri gibi birbirlerinin içinden çıkabiliyorlar. Çocuklar ilkokulun bahçesinde ders arasında oynuyorlar örneğin. Birden çocuklardan biri, okulun duvarında takılı duran kamerayı işaret ederek arkadaşlarına bağırıyor: "Biri bizi gözetliyorrr!" Hep birlikte gülüyorlar. Kameraya işaret eden çocuk, çok popüler olan yarışma programına yerinde bir gönderme yapmasının karşılığını, arkadaşlarının kahkahasıyla fazlasıyla almış oluyor. Sonra çocuklar oyunlarına kaldıkları yerden devam ediyorlar. Okul müdürü de odasındaki monitörden çocukları izlemeye devam ediyor. Yani hayat devam ediyor. Gözetlenmenin kanıksanması, kameranın sorgulanması kapatılmanın da resmi oluyor.

Suçlama Danışmanları

Dilbert karikatür bantlarında da, şirket danışmanları önemli bir yer tutuyor. Dilbert'ın yaratıcısı **Scott Adams** 'suçlama danışmanları' diye özel bir türü anıyor. Suçlama danışmanının tek işi, yüksek ücret alıp çalışanları şirket problemlerinde bütün suçun kendilerinde olduğuna inandırmak.

Bir karikatür bantta suçlama danışmanı olarak işe alınan Dogbert, işçi Willy'ye **"Şirketin bütün problemleri senin suçun."** der. "Sen yöneticilerini suçluyorsun ama suçlu olan sensin. İşçi birey. Senin yaratıcı yeni ürünler üretmen ve yeni pazarlar keşfetmen gerek." Willy şaşkınlıkla yanıt verir: **"İyi de ben sadece bir dizgiciyim."** Dogbert **"Seni dizgi yaparken de gördüm, o işte de çok kötüsün."** der.

Sevmek Dokunmaktır

Eğlence danışmanlarına ne ad veriliyor televizyon kanallarında acaba?

Gençleri, günlerce sürecek yeni bir TV yarışmasına başlattılar. Bir otomobile kim uzun süre dokunmayı başaracak bakalım? Başarılı olan arabayı kapıyor. Batıda 150 saat kadar sürmüş galiba bu yarışma. **Bir öz-aşağılama yarışması daha.** İnsanların kendi kendilerini aşağılamalarına dayanan yarışmalar artık bir gelenek halini aldı. En çok küçülene ödül var. Düşünce yetisinin durması arenasında yine rekor kırılacak. On onbeş yarışmacı, arabanın etrafında toplanmışlar; bir tür tapınma nesnesi olan otomobile dokunuyorlar. Dik duramıyorlar, eğik durumdalar arabaya doğru, arabaya karşı bir tür huşu içinde referans durumu. Arada TV'ye bağlandıkları oluyor; o zaman da şarkıcılar eşliğinde tuhaf hareketler yapıyorlar. Yarışmacılar bir elleri otomobilin üzerinde, diğer ellerini havada sallayarak şarkılara katılıyorlar. Büyük bir alışveriş merkezinde, alışveriş mabedinde, pek çok malın arasında ruhlar da, karakterler de satılıyor. Tansiyon yükselmesi, burnundan kan gelme, halusinasyon görme, devrilmeler oluyor. Ayakları şişiyor. Beynini tüketene, hatırlamayacağın şeyler yapana kadar kalıyorsun orada. Hafıza kaybına neden olan Wernicke-Korsakoff hastalığına yakalanan F-tipi açlık grevcileri, yeni manzaramızın bir yüzünde ve bilincini yitiren araba tutma yarışmacıları öbür yüzünde duruyorlar. Copilot adı verilmiş refakatçiler, hasta yarışmacılara eşlik ederken ölüm oruçlarının tüm bastırmalara rağmen hayatımızın aldığı yeni yüze yansıdığı görülüyor. Gelip giden doktorlar, kontroller, anlamı tersine dönen **'zorla müdaheleler'**. Direniş simgesi olan ölüm oruçlarının öbür tarafında, teslimiyet simgesi araba tutucular.

Masoch İstanbul'da

Sacher-Masoch'un *Kürklü Venüs* kitabında buralardan, İstanbul'dan da bahsediliyor. Kahramanımız **Severin** sevgilisi **Wanda** ile bir gönüllü köle-efendi ilişkisi kurar. Severin, Wanda'nın kölesi olacaktır. Fantezilerini sonuna dek beraber yaşayacakları mutlu bir köle-efendi ilişkisine dair düşler kurarlar. Birden Wanda yüzünü elleriyle kapar: "Neler söylüyorum... Bütün bunlar asla gerçekleşmeyecek düşler," der. "Neden gerçekleşmesinmiş bu düşler?"

"Çünkü kalktı artık kölelik."

"Öyleyse köleliğin sürdüğü bir ülkeye gidelim; Doğuya gidelim, örneğin Osmanlı'ya..."

Bir süre sonra aralarındaki kölelik antlaşmasının imzalanması meselesini konuşmaktadırlar. Severin'in "nerede imzalayacaksın, İstanbul'da mı?" sorusuna Wanda şöyle yanıt verir:

"Hayır. Açıkça haraç mezat köle alınıp satılan bir yerde, benim de bir kölem olmuş, bunun ilginçlik neresinde?"

Topraklarımızda neden polisiye roman yok, yazarlarımızda neden *demon* yok, neden bizden sadist ya da mazoşist edebiyatçı çıkmıyor sorularına erken mi yanıt vermiş acaba?

Kargaşa Projesi –bkz. Dövüş Kulübü

Fakat bu oyun çok düşüncesizce ve tedbirsizce hazırlanmış. Bazı tehditler ve tehlikeler hiç göz önüne alınmamış.

Mesela ya bu yarışmayı seyreden gençler yirmili çeteler oluşturup sokaklarda en çok dokundukları arabaya el koymaya kalkarlarsa!..

Ya herkes tuttuğunu koparır gibi beğendiği arabaya dokunmaya başlarsa?

Ya bu fikir yayılarak istedikleri yiyeceklere, giyeceklere de dokunmaya başlarlarsa?

Arabayı dokunmak yerine yakalayıp kaldırmaya kalkarlarsa, evlere, bilgisayarlara tüm mallara el koyarlarsa, itiraz edene de sen daha çok dayan senin olsun derlerse?

Maazallah!

Sonra kargaşa çıkmaz mı, kentler altüst olmaz mı?

1936-39 İspanyol iç savaşı'nın anarşist işçi lideri **Durruti**'nin "savaşta bütün Madrid yıkılırsa ne yapacaksınız?" sorusuna şöyle yanıt vermişti: "Zaten biz inşa etmiştik. Gerekirse gene inşa ederiz..."

sureyyyaevren@yahoo.com - rgogdul@yahoo.com

Akşamsefası

BOYNUZU TERLEYENLER

1980 Çorum doğumluyum. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi İngilizce Dil Eğitimi bölümündeyim. Benim hayat felsefem verimli, canlı, dolu dolu bir hayat yaşamak, sevmek ve sevilmek...

Umut Uğurcan / İzmir

Sen de mi Kaldın

Sen de mi kaldın
sisli perdesi arkasında geçmişin?
Gözlerin bende hâlâ
o gülüşünle içinde
umut kocaman!
Göndereyim mi bende kalan
güllerini?
Hatta ben de geleyim mi?
İster misin?
Öyleyse sen
sonsuzluğu gönder bana,
Yavaşça,
O da benim olsun olmaz mı?
Beklemez solar güllerin.
Solar sonsuzluğuma
saklasam da onları.
Senin farkın ne ki onlardan,
O sis perdesi içinde?
Sessizce, çaresiz!

Kalamam

Kalamam canım,
Anlamaz beni,
Mekanıma güller
sersen de kalamam.
Seni hissetmek var,
Sana dokunmak,
Çıkıp gitmek var
hayal ülkemize,
Birdenbire değil,
yavaşça, uçar gibi!
Ama kalamam canım,
Ağlarım, elini tutarım,
Sokulurum canına,
Sen sil gözyaşlarımı olmaz mı?
Yine gelirim,
Yoksa koymazlar seni benle!
Ayırırlar,
Parçalarlar,
Dayanamam buna.
Uzakta olsam da,
gitsem de,
Bağlar bizi sevgimiz!
Sımsıkı,
Onun için bekle;
Gelirim,
Ama şimdi
kalamam.

1985 Tunceli doğumluyum. Şiir yazmak kendimi özgür hissetmemi sağlıyor. Gece yatmadan önce yazmayı çok seviyorum. 14 senedir İstanbul'da yaşıyorum. İstanbul'u seviyorum.

Çağdaş Kılıç / İstanbul

Öküzlük

Eski sen ben misin?
Öküzlük zamanlarda.

Eski sen ben misin?
Trensiz raylarda.

Eski sen
ben misin acaba?
Trenin rayla
buluştuğu,
O saniyelik
zamanda.

Çarpışma

Ölüm yaşamdan kaçışın
arka kapısıdır.

Yaşam ise,
Arka kapının
ta kendisi.

Yaşam

Sabahları
kapı gıcırtısı.
Öğle
baş ağrısı.
Akşam
karın açlığı.
Gece uyku.

Ertesi günden
farksız
Bir ertesi gün.

Raysız Tren

Raysız trenin
ardından,
Trene bakan
öküz gibi.
Treni gözetleyen
ben gibi.

Öküzden korkan
inek gibi.
Ölüm diye bağıran,
Anlamsızlık içinde
çırpınan,
Sen ben misin?

1981 Venezuela - Caracas doğumluyum. Şu anda İstanbul Üniversitesi Sosyal Antropoloji bölümünde birinci sınıfta okuyorum. En büyük düşüm, ileride tanınmış bir şair olabilmek!

Laura Avadar / İstanbul

Sen, Ben ve Hayat Üzerine

I
Sen - Ben

Sana
Her baktığımda
Kendimi görüyorum.
Çünkü sen
Bende gizlisin,
Ben de sende!

II
Ben ve ben

Dönüp
Sakın bana bakma
Olur mu, ben?
Bensizliğimde,
Bensizliğini
Görmek istemiyorsan
Uzak tut benim
Gözlerimi benden...

III
Bilmeden

Yaşama dair
Aralıklarda
Sen ve ben
Gidip geliyoruz işte,
Yine nereye
Olduğunu
Bilmeden

IV
Hayat - Ben
(takıntısı)

Ya ben olmalıyım
Ortada
Ya da hiç kimse
Ya benim
Boğazıma
Düğümlenmeli
Kelimeler
Kalemin ucunda
Bir hayat var
O da benimki!

1981'de Ankara'da doğdum. İzmir'i çok seviyorum ve ordaki arkadaşlarımı çok özledim. Yazmanın, ağır bir güzelliği var.

Harun Bircivan / Ankara

Ben Çocuğum

Ben bi' küçük çocuğum;
Buralarda böyle ölmemeliyim.
Ne kadar güzel
insanlar var burda;
Bu şehir ne soğuk böyle.

Ben kalın parkalı bi' çocuğum.
Ayaklarımda nasırlar,
ayaklarımda sokaklar var.
Üşüyen, yanan boynuma sığınmış;
Islak sokaktaki karanlık taşlar.

Ben bi' evin bi' odasında,
Sevgiyle üşüyen bi' çocuğum.
Odamdaki eşyalar, tüm kağıtlar.

Akşamüstünden Akşama Kadar

Akşamüstüyle beklerlerken
Ankara'da,
Küçük bi' çocuk geldi yanıma.
Bilmediğim bi' dilde
güzel şeyler söyledi.
Elleri havada giderken,
Hiç bi'şey ısınmamıştı.
Böyle olmazdı hiç, çok korktum.

Kaburgalarım buzdan bi' yelekti,
ciğerlerimi saran.
Durmadan kesiliyordu ciğerlerim.
Ve sen dipsiz bi' güzelliktin
göğüs kafesimde, şimdi akşam
Eridi tüm kemiklerim.

Şimdi Gece

Umut değil adı, biliyorum.
İnanılmaz eldekilerle
böyle bi'şeye.
Kahramansız masalların
yaratıkları iner sadece.
Umutsuzluk başka
bi' kelimeye mi kayar;
Yoksa bu sızı kelimesiz mi
kalmıştır?
Ortada bi' anlatılmazlık vardır.
Kelimeler karışmazsa,
Şimdi içim simetrik olmayan
bi' kelebek kanadıdır.
Demek ki şimdi, gecedir.

Not: Sevgili Boynuzu Terleyenler, köşemize öyle yoğun şiir gönderiyorsunuz ki, bu nedenle şiirleri yayınlanmayan arkadaşlarımız lütfen darılmasınlar, herkes sırada...

BUZAĞI

İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No: 20 80800 Beyoğlu / İstanbul

Sevgili Öküz

Bu yazıyı, mum ışığının verdiği o küçücük ısıda ve aydınlıkta yazıyorum. Mustafa Kemal Üniversitesi'nde öğrenciyim. **Öküz dergisi,** ilk çıktığından bu yana, ekonomik durumumun engel olmasına rağmen her ay düzenli olarak heyecanla okuduğum sıradışı bir dergi. Yani, benim hayatımda olmazsa olmaz dediğim bazı şeylerin başında gelebilir diyebilirim. Olmazsa olmaz!... Bu derginin bende çok farklı yeri var. Onca yaşadığım olumsuz olaylara rağmen, okumaktan zevk aldığım tek dergi.

Geçenlerde başımda oldukça farklı ve bir o kadar da saçma bir olay geldi. Her zaman olduğu gibi akşamüstü okuldan eve dönerken kırtasiyeciye uğradım, bazı kitap ve dergilere göz attım. Sonra Öküz'ü sordum, kalmadığını söylediler ve dışarı çıktım, onca yorgunluğumla eve dönerken arkamdan bir sesin: "Bir dakika bekler misin?" dediğini işittim. Ve büyük bir heyecanla kimliğimi göstermemi söyledi. Bu şahıs sivil bir polisti. Hemen çeşitli sorular sordu, Öküz dergisini neden okuduğumu ve buna benzer saçma sorular sordu; ardından karakola gidip ifademin alınmasını söyledi. Bense gidemiyeceğimi, çok acil işimin olduğunu, daha sonra gelebileceğimi söyledim ve hızla oradan uzaklaştım. Çünkü böyle insanların ne yapacağı belli olmaz diye düşündüm. Yani atlatmak zorunda kaldım. Açıkçası biraz tedirgin oldum. Bir süre evden dışarı çıkmadım, hem bu olayın başıma geldiği için, hem de başka olumsuz olaylardan dolayı..! Yani biraz kendi kendimden kaçıyor gibiyim dostlar...

Böyle yasal bir derginin okunması neden başkalarını rahatsız eder anlayamıyorum... hayret ediyorum. Yani bu engelleme aksine beni daha da körükledi diyebilirim. Şu anda içimde öyle hırçın ve büyük dalgalar çarpıyor ki ve de çarptıkça herşeyi dağıtıyor, yıkıyorum. Ve her şeye rağmen kendimi daha güçlü hissediyorum.

İnsanlar her bakımdan özgür olabilmeli, hem de her bakımdan! Özgürlük gökyüzündeki kuşun kanadında değil! İnsanların beynindedir bence.... Ve birazdan mum ışığının verdiği o küçük aydınlık tükenecek... Ama içimizdeki aydınlık hiçbir zaman tükenmeyecek...

Bora Erden / Hatay

Uyduruk Bir Kefenle Dolaşma

Sadece Susanlara

İnce kıvrımlar arasında nasıl da silinip gittiğini seyrediyorum. Tuhaf bir şekilde yokluk boşluğunda kayboluşluğunu duyumsuyorum. Akarken kurumuş yağ lekeleri gibisin. Uykusuz ve dağınıksın bu gece...

Hani varlığınla yokluğun eşiğindesin. Büyük bir çığlık sarmıyor mu yüreğinin ta derinlerini, yoksa duymuyor musun ruhundan gelen sesleri? Boğulmak üzere can çekişen ruhunun sesini...

İçini hiç kazdın mı SEN? Oturup hiç ağlamadın mı, yanıtsız sorulara cevap vermedin mi hiç? Ve ... onca insan arasında yapayalnız, hissetmedin mi kendini?

Konuşsana Ey SEN?

Güvercin kanadında mı gizli hayallerin, yoksa kendine esir olmaktan mı korkuyorsun bu hastalık saatlerinde... İstersen anlat, bana içinden akıp geçenleri ya da yürüsene şehrin caddelerinde, falan gibi.

Kim miyim? Ben senin tanımadığın biriyim işte. Belki de sana senden daha, yakın biri. Sahi gözlerimin içine bak, belki beni tanıyabilirsin ölümsüz noktasında. Gözlerimin içindekilerini okuyamıyor musun? Yoksa gözlerimin, içine bakmaya cüret edemiyor musun, göz göze gelmekten mi korkuyorsun? Bir şeyler söylemeyecek misin ey SEN? Çaresizlik denilen tek gerçek mi sarıldı boğazına, sıkmıyor mu boğazındaki ilmiği?

Yanıtlar gözlerde mi gizli, ılık ılık akar ruhlara gözyaşları gibi kelimelerin? Hem baksana pempemsi hayaller düşüyor saçlarına... Bana düşlerini anlatsana (gözlerime bakarak). Yüzüme bakıp susuyorsun. Niye anlamak istemiyorsun beni biliyorum, susmak en güzel cevaptır. Sana göre.

Hani diyorum ki, hayatı tıklım tıklım doldursan ufacık gözlerine. Oysa: SEN tuhaf gözükmekten korkuyorsun çaresiz çırpınışlarınla... Yıldızsız gecede uyduruk kefenle KAÇIŞ NEREYE?

"Aslında yüreğini arıyorsun, yüreğin ise sendedir." Bir köşebaşında kendinle karşılaşmaktan korkuyorsun. Kimim BEN BİLİYOR MUSUN? Rafta unutulmuş bir kitap gibi unuttuğun isyanınım... Kaybolan benliğinim. Rüzgarda uçuşan saçlarının arasına karışan sen-i-m ben. Kendinden uzak bir o kadar da kendine yakın kendinden korkan sen-i-im ben.

Senem Kılınç / Mardin

Nimetin Gözleri Turuncu

Doğum çatlakları ile dolu beyaz sert tepeciği boydan boya betadinle sildi eldivenli bir el. Nimet başından beri kocaman gözlü. Ona uzanan her eli büyüyen gözlerle izliyordu yoğun bakımda yattığı günden beri. Ona uzanan ellerin çokluğundan, durumda bir gariplik olduğunu anladı sanki. O andan itibaren gözleri yüzünün yarısı.

Çok zayıf. Kolları bacakları tek bir kurşunkalem çizgisi ile öylece karalanıvermiş gibi. Yatağın yarısını bile kaplamayan beceriksiz bir çizim, gövdesinin yarısını tepeciğin altında öylece bakıyor.

Yeşil delikli bir örtü seriliyor önce. Lokal anestezi ile halledilebilecek, küçük bir müdahale olduğunu anlatıyor eldivenli ellerin sahibi, diğer eldivenli ellerin sahiplerine. Kimse ona bir şey söylemiyor. Onun hiçbir şey sormuyor olması, büyümüş göbeğinin yanında küçük bir ayrıntı. Kocaman gözleriyle yeşil örtünün deliğine bakıyor. Hani cin çıksa, aklı kabullenmeye hazır. O zaman bir anlam verebilir yapılan bütün işlemlere. Ortaboy bistüri kesisi. Yatağın içinde oturur pozisyonda. Yüzü karışıyor, korkunun son yüz metrede ilgi, merak, tiksinti, merhamet gibi en yakın rakip duyguları solladığı toprak rengi bir bitiş çizgisine dönüyor. Ağzı, burnu kayboluyor, gözleri kalıyor. Yeşil bir çingene bohçası açılıyor sanki önünde ve korkunun nesnesi, zaptedilemez turuncu bir kumaş gibi fırlıyor dışarı. Bağırsakları... Eldivene tıkıştırılmış tombul parmaklar, semiz bir kedinin ön ayakları olmuş, oynuyor bağırsaklarıyla. Önce büyük bir iğneyi batırıyor, sonra turuncu bir sıvıyı boşaltıyor. Tekrar tekrar. Onlar için küçük olan bu müdahale, Nimet'in gövdesinin yarısı ve aklının tamamı gidip gidip geliyor gözlerinde. Tutunacak bir şeyler arıyor şimdiye ya da hiç olmazsa yatağa. Bağırsaklardan zorla sallandırıldığı bu kuyudan çıkmak için sadece gözlerini kullanıyor, biraz da ellerini. Gövdesi hareketsiz.

Ortalık hareketleniyor birdenbire. Birşeyler ters gidiyor. Bağırsaklar inatla direniyor, eldivenli kedilere. Çıktıkları yere dönmek istemiyorlar. Bir o yana, bir bu yana, alttan ve üstten geçen tuhaf bir yol haritası çiziyorlar karnının üstünde. Korkutucu bir otoban oluyorlar sonra. Kapının dışına bile, yalnız izinsiz çıkamayan Nimet ile yaşamın arasına upuzun seriliyorlar. Koşarak geçilemeycek kadar hızlı akıyor herşey. Kırmızı ya da yeşil yanmıyor. Turuncuya boyanıyor her şey. Durmayan, şehirlerarası bir otobüsün uzun farları gibi. Yol aydınlık ama Nimet yolun hızla sallandığı dönemeçte kalıyor. Önce eller kabulleniyor gerçeği, yavaşça düşüyor. Gözler hâlâ açık.

Ölüm saati: 21:32 Kimse hastanız bağırsaklarına baka baka, korkudan öldü, demeyecek. Sebep taşlı pirinç gibi dökülecek önlerine, ayıklayıp anladıklarını anlatacaklar, topu topu bir sokak tutan tanışlarına ve uzak bir köydeki yakınlarına. Unutacaklar.

Oysa Nimet'e ve bağırsaklarına hiç dokunmadığı halde, sadece gördüğü için Nimet'i ve gözlerini, 12 sene taşıyacak bu yükü birisi. Boğazını saran el örgüsü, uzun, turuncu bir atkı gibi. Her altgeçit, üstgeçit, viyadük karışmış tuhaf yol ayrımlarında, otobandan her geçişinde, oyun oynayan her kedide, korku ile açılmış, kepenk indirmeden kapanan her gözde onu görecek. Abartılmış, estetize edilmiş bütün korkulardan tiksinecek, yeni korku olmuş insanlar karşısında bağırmamak için zor tutacak kendini.

- Sen hiç bağırsaklarını gördün mü florasan ışığında? Öyleyse hâlâ zamanın var demektir hazmetmek için olanları olabilecekleri. Rahatla biraz. Rahatla...

Hasibe Özdemir / İzmir

KENDİNE AİT BİR ODA

Batmanlı kadınlar için bir kitap odası

Haziran ayının ortalarında bir hafta sonu Batman Kadın Platformunun davetlisi olarak Batman'a giden 50 kadın, döndükten sonra İstanbul'da çeşitli çalışma grupları oluşturdular ve bundan sonra Batman'la ilişkiyi hiç koparmadan işlevsel bir şeyler yapmaya karar verdiler. Kendi içinde gruplara ayrıldılar ve iş bölümü yaptılar. Biz de bu gruplardan biri olarak Batman'da bir **"kadın kitap okuma odası"** oluşturma işini üzerimize aldık. Erkeklerle aynı ortamda bulunma zorluğu yaşayan kadınların yararlanabileceği bu küçük odayı doldurmak için hızla kitap toplamaya başladık. Lütfen faydalı olacağını düşündüğünüz kitapları Haziran ayının sonuna kadar, hızla bize ulaştırın.

Kitap Toplama Merkezleri:
Şiirci: Süslü Saksı Sokak No: 22-24 Beyoğlu / İstanbul, Ve dergimiz **Öküz**..
Not: Lütfen bu duyuruyu elinizdeki başka adreslere de iletin.

Sayı: 86 / Temmuz 2001 ● Ayda Bir Yayımlanır ● **İmtiyaz Sahibi:** Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Yayıncı:** LM Basın Yayın Ltd. Şti. ● **Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Yayın Koordinatörü:** Matmazel Hatice MERYEM ● **Haber Merkezi:** Matmazel Oylum ● **Ahmet Abi:** Ahmet ERHAN ● **Grafik Uygulama:** Mösyö CEBOcan ● **Dizgi:** Madam Zuhal Hanım ● **Haberleşme:** Sayın Ali Ekber Bey ● **Satış:** Dük Cüneyt AYDIN ● **İşletme:** Lord Orhan AÇAR ● **Müessese:** Kont Ali YAVUZ ● **Bina Görevlisi:** Mistir Tamer KAAN ● **Halkla İlişkiler:** Düşes Suzan ERBAŞ ● **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 118 **Fax:** 251 57 54 **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İst. ● **Baskı:** Ilıcak Matbaası ● **Dağıtım:** Bir-Yay ● **Reklam Rezervasyon:** Dilek Güneşer - 292 44 90 (3 Hat)
Abonelik için **Tel: 0(212) 292 95 65'den 111** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.

EVEREST
www.everestyayinlari.com

Radikal-Demokrat bir yazar, hayat arızaları peşinde bir şair.

Perihan Mağden
Haberci Çocuk Cinayetleri

Yılda taş çatlasa üç cinayetin işlendiği, sıradışı karakterlerle dolu bir özel şehirde, haberci çocuklar birbiri ardınca öldürülür...

Perihan Mağden
Dünya İşleri

"Mutfak kazaları"nın 'uyumsuz' şairi Perihan Mağden'den son derece çarpıcı ironilerle dolu yeni şiirler...

Perihan Mağden
Sahi Mutsuz musun?

Bu kadar öfke üreten bir ülkede tepkisizliğe karşı isyan yazıları...

ALFA Basım Yayım Dağıtım Ltd.
Ticarethane Sk. No:41/1
34410 Cağaloğlu-İstanbul
Tel : +90 (212) 511 53 03
Fax : +90 (212) 519 33 00

Akşamsefası

Aggu'lar

KEMAL SİYAHHAN

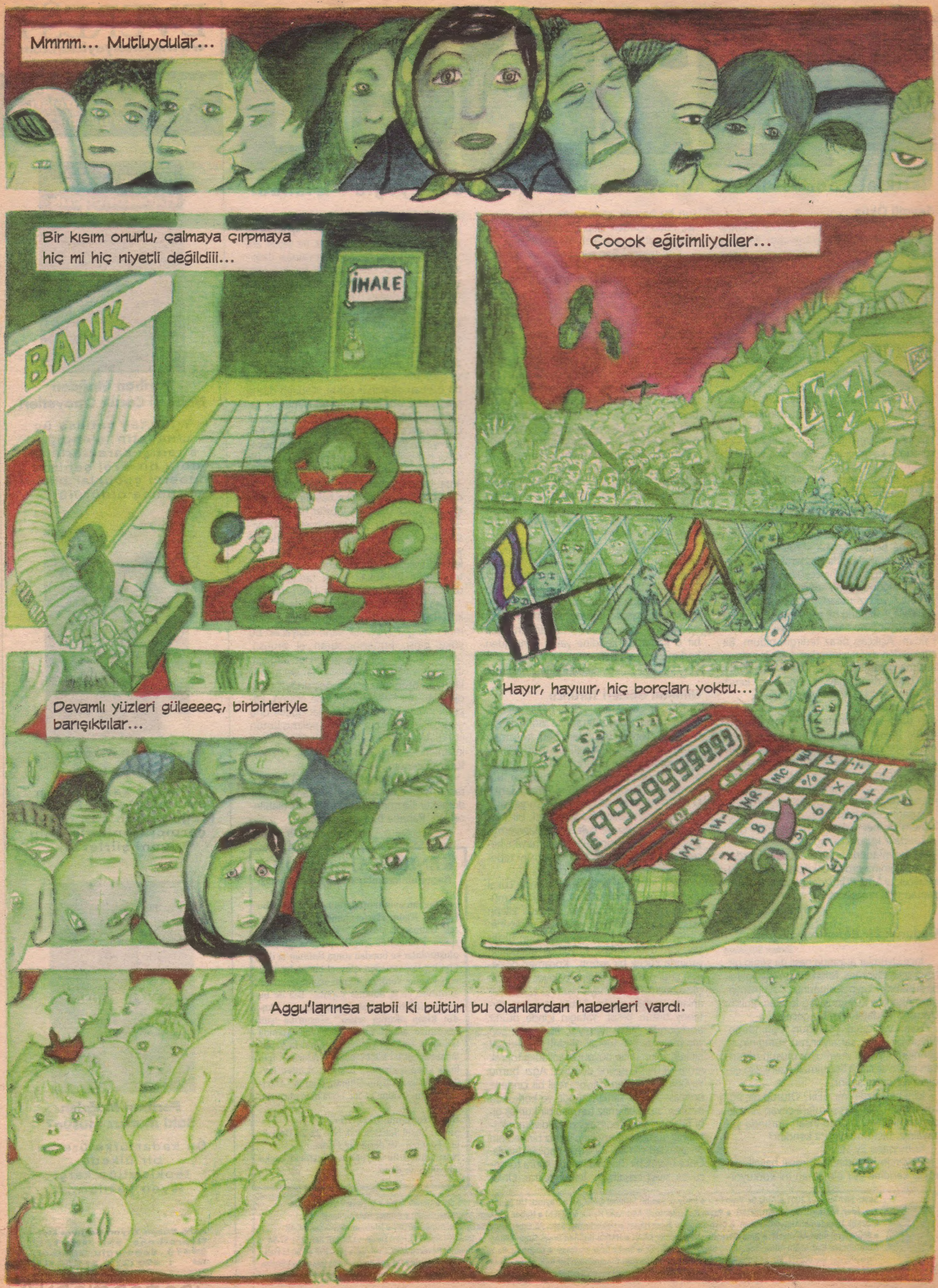

Akşamsefası